

Euroopan unionin virallinen lehti

C 182

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

52. vuosikerta

4. elokuuta 2009

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö	Sivu
I <i>Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot</i>		
LAUSUNNOT		
14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa		
2009/C 182/01	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Sisämarkkinoiden sosiaalinen ja ympäristöulottuvuus	1
2009/C 182/02	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta EU:n energiapolitiikan ulkoinen ulottuvuus ...	8
2009/C 182/03	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen väline	13
2009/C 182/04	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Ehdotus: Neuvoston direktiivi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta	19
III <i>Valmistelevat säädökset</i>		
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA		
14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa		
2009/C 182/05	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus moottoriajoneuvojen yleiseen turvallisuuteen liittyvistä tyyppihyväksyntävaatimuksista	24

FI

Hinta: 18 EUR

(jatkuu kääntöpuolella)

<u>Ilmoitusnumero</u>	<u>Sisältö (jatkuu)</u>	<u>Sivu</u>
2009/C 182/06	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – ”Pienet ensin” – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (”Small Business Act”)	30
2009/C 182/07	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY muuttamisesta	36
2009/C 182/08	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus neuvoston asetukseksi eurooppalaisia tutkimusinfrastruktuureja (ERI) koskevasta yhteisön oikeudellisesta kehyksestä	40
2009/C 182/09	Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi torjunta-aineiden levityskoneista sekä koneista 17 päivänä toukokuuta 2006 annetun direktiivin 2006/42/EY muuttamisesta	44
2009/C 182/10	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi teollisuuden päästöistä (ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistäminen) (uudelleen laadittu)	46
2009/C 182/11	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EY) N:o 549/2004, (EY) N:o 550/2004, (EY) N:o 551/2004 ja (EY) N:o 552/2004 muuttamisesta Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskyvyn ja kestävyuden parantamiseksi	50
2009/C 182/12	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus verkkovierailuista yleisissä matkapuhelinverkoissa yhteisön alueella annetun asetuksen (EY) N:o 717/2007 ja sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiivin 2002/21/EY muuttamisesta	56
2009/C 182/13	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Miten vastata öljytoimituksiin liittyviin haasteisiin?	60
2009/C 182/14	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa	65
2009/C 182/15	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto Eurooppa-neuvostolle – Euroopan talouden elvytysuunnitelma	71
2009/C 182/16	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi biosidituotteiden markkinoille saattamisesta annetun direktiivin 98/8/EY muuttamisesta tiettyjen määräaikojen pidentämisen osalta	75
2009/C 182/17	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pyörillä varustettujen maatalous- ja metsätraktoreiden tietyistä osista ja ominaisuuksista (kodifioitu toisinto)	76
2009/C 182/18	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Ehdotus – Neuvoston direktiivi eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä (kodifioitu toisinto)	77

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

14.–15. TAMMIKUUTA 2009 PITÄMÄSSÄÄN 450. TÄYSISTUNNOSSA

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Sisämarkkinoiden sosiaalinen ja ympäristöulottuvuus

(2009/C 182/01)

Esittelijä: **Andrzej ADAMCZYK**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 17. tammikuuta 2008 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Sisämarkkinoiden sosiaalinen ja ympäristöulottuvuus

Asian valmistelusta vastannut "yhteismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 6. tammikuuta 2009. Esittelijä oli Andrzej ADAMCZYK.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 94 ääntä puolesta ja 29 vastaan 15:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät

1.1 Sisämarkkinat eivät itsessään ole päämäärä vaan väline, joka vaikuttaa EU:n kansalaisten hyvinvoinnin kasvuun lisäämällä vaurautta ja tavaroiden ja palveluiden saatavuutta, parantamalla työpaikkojen laatua ja varmuutta sekä tarjoamalla mahdollisuuden matkustaa, elää, työskennellä ja opiskella missä tahansa EU:n rajojen sisäpuolella.

1.2 Tämä kehityskulku liittyy suurempiin mahdollisuuksiin, joita sisämarkkinoilla on sekä yrityksille – tavaroiden, palvelujen ja vapaan sijoittamisen markkinoiden laajentumisen ansiosta – että työntekijöille, koska ne tarjoavat heille ennennäkemättömän mahdollisuuden etsiä työtä mistä tahansa haluamastaan EU-maasta.

1.3 Jos Eurooppa haluaa säilyttää kilpailukykyänsä pitkällä aikavälillä, on sisämarkkinoilla varmistettava kestäväpohjainen ja pitkäkestoinen kasvu, mikä edellyttää myös ympäristöulottuvuuden

huomioon ottamista. Siksi uusissa standardeissa, säännöissä, tuotteissa ja ideoissa on otettava huomioon tämä suuri haaste, vaikka se voikin joillakin toimialoilla johtaa väistämättömiin jännitteisiin, semminkin kun kaikki toimet ovat järkeviä vain, jos Euroopan talous saa selviämismahdollisuuden eli jos sen lähitulevaisuuden kilpailukyky ei horjuteta.

1.4 Lopullisena tavoitteena on parantaa merkittävästi sisämarkkinoiden toimintaa sosiaalisessa markkinataloudessa eli taata kaikille toimijoille yhtäläiset edellytykset ja varmistaa, että ne operoivat samassa oikeudellisessa ympäristössä. Tämä on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan luoda olosuhteet reilulle kilpailulle sekä luoda lisää ja parempia työpaikkoja sisällyttämällä sosiaalinen ja ympäristöulottuvuus sisämarkkinoihin EU:n talouden kilpailukykyyn vahvistamiseksi.

1.5 Pyrkimässään syventämään sisämarkkinoita Euroopan unionin toimielinten on otettava huomioon yritysten oikeudet etunäkökohdat sekä tarve kunnioittaa EU:n lainsäädännössä

tunnustettuja sosiaalisia perusoikeuksia, kansainvälisiä työelämän normeja sekä yksittäisten jäsenvaltioiden lainsäädäntöä mukaan lukien oikeus työehtosopimusneuvotteluihin.

1.6 Sisämarkkinoiden asianmukainen toiminta edellyttää tiettyjen EU:n lainsäädännön soveltamiseen liittyvien epäselvyyksien ratkaisemista. Yksinkertainen ja ennustettavissa oleva oikeudellinen kehys on sisämarkkinoiden jatkokehityksen ja syvenemisen ennakoheito.

1.7 Erityisesti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaisista tuomioista johtuvat kiistat, jotka liittyvät palkattujen työntekijöiden lähettämisen ehtoista annetun direktiivin oikeudelliseen tulkintaan, näyttävät antavan perusteet vaatimukseen direktiivin tarkistamisesta tai lisäsovimuksen tekemisestä työmarkkinaosapuolten välillä.

1.8 Toimielinten ja kansalaisten välisenä sovittelijana toimivalla SOLVIT-verkostolla saattaa olla tässä mielessä erittäin tärkeä tehtävä. Verkostolla ei ole kuitenkaan lainkaan riittävästi rahoitusta eikä henkilöstöä, ja sen tehtävä ja toiminnot on punnittava uudelleen.

2. Johdanto

2.1 Vaikka sisämarkkinoiden kehittäminen on edelleen kesken, ne ovat jo tuoneet EU:n kansalaisille koko joukon kouriintuntuvia etuja ja ovat itsessään merkittävä saavutus Euroopan yhdenmisyysprosessissa (1). Markkinoiden asteittainen avaaminen ja esteiden poistaminen ovat kuitenkin aiheuttaneet useita vaikeuksia ja ongelmia, jotka on ratkaistava, jos halutaan saada tukea sisämarkkinoiden syventämiselle entisestään.

2.2 On muistettava, että sisämarkkinoiden kehitys ei sinällään ole päämäärä vaan pikemminkin keino nostaa Euroopan unionin kansalaisten elintasoa ja lisätä heidän vaurauttaan ja tavaroiden ja palvelujen saatavuutta, parantaa työpaikkojen laatua ja varmuutta sekä tarjota kansalaisille mahdollisuus matkustaa, elää ja työskennellä vapaasti missä tahansa EU:n rajojen sisäpuolella (2). Nämä edut ovat kiinteästi sidoksissa yritysten liiketoiminnan lisääntymiseen vapautteen esimerkiksi tavaroiden ja palvelujen markkinoiden laajentuessa ja sijoitusten vapautuessa.

2.3 Esteiden asteittainen poistaminen alueilla, jotka liittyvät suoraan neljään vapauteen, voi aiheuttaa ongelmia ja jännitteitä aloilla, joilla on edelleen huomattavia eroja eri maiden välillä. Tämä koskee erityisesti sellaisia kysymyksiä kuin palkat, sosiaaliturva, työlainsäädäntö ja työmarkkinaosapuolten oikeudet. Tällaiset jännitteet voidaan poistaa ja on jossakin määrin poistettukin lisäsäännöksillä, joiden tarkoitus on

- selventää oikeudellinen sekaannus, jota eri maiden säännösten soveltaminen on aiheuttanut
- torjua sosiaalista polkumyyntiä ja epäreilua kilpailua

(1) KOM(2007) 724 lopullinen.

(2) EUVL C 93, 27.4.2007, s. 25.

- suojella kuluttajien oikeuksia (3)

- varmistaa, että tavaroiden ja palvelujen tuottajilla ja toimittajilla on aidosti pääsy Euroopan sisämarkkinoille

- varmistaa tavaroiden ja palvelujen ja erityisesti yleishyödyllisten palvelujen saatavuus kaikkien tarpeet huomioon otta-
villa politiikoilla (4)

- edistää aktiivisia toimintalinjoja naisten ja miesten tasa-arvon varmistamiseksi ja kaikenlaisen syrjinnän torjumiseksi.

2.4 Sisämarkkinoiden asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi on välttämätöntä ratkaista EU:n lainsäädännön soveltamiseen liittyvät erilaiset epäselvyydet. On täysin mahdotonta hyväksyä sitä, että työmarkkinaosapuolet olisivat niiden kannalta ratkaisevan tärkeissä asioissa velvollisia turvautumaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen, jonka päätökset aiheuttavat joskus hämmennystä ja kiistoja.

2.5 Tässä yhteydessä on annettava arvoa sille, että komissio on päättänyt kutsua työmarkkinaosapuolet ja jäsenvaltiot keskustelemaan tuomioistuimen viimeaikaisten tuomioiden herättämistä kysymyksistä ja järjestää keskusteluforummin, jossa pohditaan, miten turvata sosiaaliset oikeudet työvoiman liikkuvuuden lisääntyessä (5).

3. Sisämarkkinat: hyödyt ja haasteet

3.1 Sisämarkkinoilla on monia hyötynäkökohtia. Niihin kuuluvat sisämarkkinoiden menestyksekkäästä toiminnasta yrityksille, työntekijöille ja suurelle yleisölle useilla eri alueilla kertyneet hyödyt. Sisämarkkinoiden kiistattomiin saavutuksiin kuuluvat BKT:n kasvusta johtuva vaurauden lisääntyminen, vapaus matkustaa, asua, työskennellä ja opiskella missä tahansa EU-maassa, huomattavasti suurempi hyvälaatuisten tavaroiden ja palveluiden saatavuus usein aiempaa alhaisemmin hinnoin, mikä liittyy valmistajien, kaupan harjoittajien ja palveluntuottajien aiempaa parempiin mahdollisuuksiin päästä sisämarkkinoille, sekä – viimeisenä mutta silti merkittävänä seikkana – kuluttajien oikeuksien laajeneminen kattamaan koko EU:n alue ostomaasta riippumatta.

3.2 Joissakin jäsenvaltioissa henkilöiden vapaalle liikkuvuudelle ”siirtymäaikaisten” muodossa asetetut rajoitukset aiheuttavat edelleen kiistoja kyseisten ajanjaksojen rajallisuudesta huolimatta. On kuitenkin huomattava, että työmarkkinoiden suojelu on osoittautunut odotettua vaikeammaksi maissa, jotka ovat soveltaneet siirtymäaikoja. Vastaavasti ammattitaitoisten työntekijöiden lähteminen työnhakuun on heidän alkuperämaissaan todellinen ongelma.

(3) EUVL C 175, 27.7.2007, s. 14.

(4) EUVL C 175, 27.7.2007, s. 14.

(5) KOM(2008) 412 lopullinen.

3.3 ETSK:n näkemyksen mukaan ⁽⁶⁾ työmarkkinoiden yhdyntymisen on kuitenkin paras turva sosiaalista syrjäytymistä vastaan. Komission tulisi tehdä työmarkkinaosapuolien kanssa yhteistyötä Euroopan työvoimapotentialin hyödyntämiseksi paremmin nopeasti muuttuvissa yhteiskunnissamme. Yksi ongelma, joka on vielä ratkaisematta, on tutkintojen vastavuoroinen tunnustaminen ⁽⁷⁾.

3.4 Yrityksille syntyviä hyötyjä ovat pääsy suuremmille markkinoille, joiden väkiluku on lähes 500 miljoonaa, helpompi rajatylittävä kauppa ja helpommat yritystoiminnan aloittamiseen liittyvät menettelyt, eurooppalaisten standardien ja tuotemerkkien laajempi soveltaminen sekä aiempaa parempi rajatylittävät yhteistyö ja tekniikan siirrot. Hyötyä saadaan myös helposta pääsystä pääomamarkkinoille, vaikka rahoitusalan palvelujen toimintaa on vielä parannettava. Kaikilla näillä sisämarkkinoiden saavutuksilla on omat sosiaaliset vaikutuksensa ja omat haasteensa riippumatta siitä, liittyvätkö ne yrityksiin vai suoraan kansalaisiin.

3.5 Vaikka saattaakin vaikuttaa ilmeiseltä, että sisämarkkinoiden käyttöönotto on aiheuttanut ennennäkemättömän talouskasvun, sillä on myös ollut myönteinen vaikutus kansalaisten sosiaaliseen hyvinvointiin, edelleen keskustellaan paljon siitä, ovatko markkinoiden avoimuuden taso ja sääntelyn soveltamisalue yksittäisillä aloilla yhteiskunnallisesti suotavia tai hyväksyttäviä. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaisia tuomioita (Viking ⁽⁸⁾, Laval ⁽⁹⁾, Rüffert ⁽¹⁰⁾, komissio v. Luxemburg ⁽¹¹⁾) koskevat kiistat, aiempi keskustelu palveludirektiivistä sekä työvoimamarkkinoiden avaamista, sosiaalista polkumyyntiä, epäreilua kilpailua ja sisämarkkinoiden vaikutusta Euroopan sosiaalisen mallin toimintaan koskevat ongelmat vaativat varmasti analysointia ja mahdollisesti päätöksiä uudesta lainsäädännöstä tai yhteissääntelystä.

3.6 Sisämarkkinat ovat aiheuttaneet monien tuotteiden hintojen alenemisen, mikä on sekä kuluttajan että Euroopan talouden kilpailukyvyyn kannalta hyvä asia. Hintojen lasku tapahtuu kuitenkin usein työntekijöiden kustannuksella, kun heidät vapautetaan palveluksesta yrityksen uudelleenjärjestelyn tai työpaikkojen muualle siirtämisen vuoksi. Sosiaalisesta näkökulmasta on siksi välttämätöntä sovittaa yhteen kuluttajien etunäkökohdat (alhaiset hinnat) ja työntekijöiden etunäkökohdat eli työpaikkojen turvaaminen, työnormit sekä työn ja palkkauksen ehdot.

3.7 Sisämarkkinoiden aiheuttama talouskasvu on myös vaikuttanut uusien työpaikkojen syntymiseen. Tämä olisi hyvin myönteinen ilmiö, elleivät nämä työpaikat olisi kilpailukyvyyn säilyttämisen tarpeen vuoksi usein huonosti palkattuja.

3.8 Tässä yhteydessä on korostettava, että Eurooppa on saavuttanut korkean kilpailukykyänsä pääasiassa sen ansiosta, että on investoitu uuteen teknologiaan ja työntekijöiden koulutukseen, parannettu työn organisointia sekä työterveys- ja työturvallisuusoloja ja edistetty aktiivisesti työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja kumppanuutta. Koska työntekijät ovat myös kuluttajia, talouden kilpailukyvyyn lisääminen työvoimakustannuksia alentamalla voi kuitenkin tosiasiaa pienentää ostovoimaa, toisin sanoen vähentää kulutusta ja talouskasvua.

3.9 Työmarkkinoiden osittainen avautuminen taloudellisista syistä maahan muuttaville aiheuttaa omat erityisongelmansa. Joissakin jäsenvaltioissa taloudellisista syistä maahan muuttaneisiin ei todellisuudessa sovelleta työehtosopimuksia tai muita määräyksiä, oikeudellisia säännöksiä tai käytänteitä, minkä seurauksena paikalliset työnormit heikkenevät ja harmaa talous kasvaa. Se johtaa työehtojen heikentymiseen ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun murenemiseen, mikä aiheuttaa sosiaalista polkumyyntiä ja epäreilua kilpailua. Sekä ammattiliittojen että työnantajajärjestöjen tulisi tarmokkaasti vastustaa tällaista kehitystä.

3.10 Muutamat sidosryhmät pitävät lähetettyjä työntekijöitä palkkaavien yritysten tiettyjä toimintatapoja sosiaalisena polkumyynninä ja epäreiluna kilpailuna. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on asioissa Viking, Laval, Rüffert ja komissio v. Luxemburg antamissaan tuomioissa kuitenkin todennut, että tällaiset käytännöt ovat laillisia ja palkattujen työntekijöiden lähettämisen ehdoista annetun direktiivin mukaisia. Tämä on aiheuttanut suurta polemiikkaa erityisesti siksi, että tuomiot ovat selvästi ristiriidassa direktiivissä ilmaistun tarkoituksen kanssa. Rajatylittävän palvelutarjonnan edistäminen edellyttää reilua kilpailua ja työntekijöiden oikeuksien takaamista. Siksi vaikuttaa siltä, että yhdenvertaisten mahdollisuuksien, reilun kilpailun ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittamisen varmistaminen edellyttää uusien lainsäädäntöaloitteiden tekemistä ja työmarkkinaosapuolten neuvottelujen jatkamista etenkin, kun on kyse lähetetyistä työntekijöistä.

3.11 Komitea ⁽¹²⁾ kuitenkin uskoo, että ennen uusien säädösten laatimista on ryhdyttävä pikaisesti toimenpiteisiin direktiivin 96/71/EY asianmukaiseksi täytäntöönpanemiseksi, varsinkin kun sen tavoitteet eivät ole kokonaan täyttyneet, vaikka sen voimaantulosta on jo 10 vuotta.

3.12 Palvelumarkkinoiden avaaminen ja yleishyödyllisten palvelujen ongelmat, jotka hiljattain hyväksytyt palveludirektiivi kattaa, ovat edelleen oma kysymyksensä. Tämän direktiivin täytäntöönpano on parhaillaan kesken, eikä sen vaikutusta siksi voida vielä arvioida. On kuitenkin selvää, että peruspalvelujen sosiaalinen ulottuvuus on huomattavasti laajempi asia kuin pelkästään työntekijäkysymykset ja työmarkkinaosapuolien vuoropuhelu ja että sen yhteydessä pyritään myös varmistamaan näiden palvelujen saatavuus kaikille ⁽¹³⁾.

⁽⁶⁾ EUVL C 77, 31.3.2009, s. 15.

⁽⁷⁾ EUVL C 224, 30.8.2008, s. 100.

⁽⁸⁾ EUVL C 51, 23.2.2008, asia C-438/05.

⁽⁹⁾ EUVL C 51, 23.2.2008, asia C-341/05.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 128, 24.5.2008, asia C-346/06.

⁽¹¹⁾ EUVL C 209, 15.8.2008, asia C-319/06.

⁽¹²⁾ EUVL C 151, 17.6.2008, s. 45.

⁽¹³⁾ EUVL C 161, 13.7.2007, s. 80.

3.13 Euroopassa viime aikoina tapahtuneen hintojen nousun valossa kysymys yleishyödyllisten palvelujen saatavuudesta liittyy tiiviisti etenkin energian hintojen kohtuullisuuteen. Energiahuollon ongelmaa ei kuitenkaan pidä tarkastella vain viimeaikaisten ja mitä todennäköisimmin vastaisuudessa tapahtuvien hinnannousujen valossa, vaan huomioon tulee ottaa myös energiankulutuksen ympäristönäkökohdat.

4. Viimeaikaisten tuomioiden vaikutus sisämarkkinoihin

4.1 Jotta sisämarkkinat toimisivat asianmukaisesti, niillä on oltava selvät säännöt. Niiden yhdentyminen riippuu jatkossa suuresti siitä, miten hyvin niiden taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöluottavuuden välille saavutetaan hyväksyttävä tasapaino yksinkertaisen ja johdonmukaisen oikeudellisen kehityksen puitteissa.

4.2 Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaiset tuomiot ovat aiheuttaneet kiistaa työmarkkinapiireissä ympäri Euroopan. Selvät ratkaisut kiistanalaisissa asioissa ovat välttämättömiä, jotta voidaan luoda vaadittava yhteinen perusta suuren yleisön luottamukselle.

4.2.1 Viking-tapauksessa Kansainvälinen kuljetustyöntekijöiden liitto (*International Transport Workers' Federation, ITF*) ja Suomen Merimies-Unioni uhkasivat työtaistelutoimilla, koska Viking Line suunnitteli siirtävänsä yhden suomalaisaluksensa Viron lipun alle ja korvaavansa miehistön sikäläisillä työntekijöillä, joiden palkkataso on matalampi. Tuomioistuimen tuomion mukaan työnantajan uhkaaminen lakolla, jotta se solmisi työehtosopimuksen, voisi tässä tapauksessa rajoittaa sijoittautumisvapautta.

4.2.2 Laval-tapauksessa oli kyse latvialaisesta yrityksestä, joka oli lähettänyt työntekijöitä Ruotsiin töihin tarjoten heille sikäläisten työehtosopimusten mukaisia työehtoja ja -oloja huomattavasti heikkomat latvialaiset työehdot ja -olot. Vastineeksi ruotsalaiset ammattiliitot käynnistivät työtaistelutoimia ja järjestivät Vaxholmin työmaalle alihankintasaarron. Tuomioistuimen mukaan sovellettaessa direktiiviä palkattujen työntekijöiden lähettämisen ehdoista ammattiliittojen on laitonta ajaa työtaistelutoimin sellaisia työehtoja ja -oloja, jotka ylittävät direktiivissä tarkoitetut vähimmäissuojaa koskevat pakottavat säännöt.

4.2.3 Ruffert-tapauksessa oli kyse saksalaisesta yrityksestä, joka voitti Niedersachsenin osavaltion järjestämän tarjouskilpailun vankilan rakennusurakasta. Saksalainen yritys teetti työn puolalaisella yrityksellä, ja tämä yritys maksoi työntekijöilleen vain 47 prosenttia alan alueellisessa työehtosopimuksessa määrätystä vähimmäispalkasta. Niedersachsenin osavaltio irtisanoi tästä syystä urakkasopimuksen. Tuomioistuimen mukaan kuitenkin osavaltion laki, jonka mukaan julkisen rakennusurakan toimeksisaajan on noudatettava työehtosopimuksia, on ristiriidassa palkattujen työntekijöiden lähettämisen ehdoista annetun direktiivin kanssa, mikäli työehtosopimusta ei ole julistettu yleisittöväksi.

4.2.4 Luxemburg-tapauksessa tuomioistuin puolsi komission kannetta ja päätti, että Luxemburg oli mennyt liiallisuuksiin palkattujen työntekijöiden lähettämisen ehdoista annetun direktiivin täytäntöönpanossa. Ylilyönnit liittyvät Luxemburgissa voimassa oleviin, sikäläisiä yrityksiä koskeviin määräyksiin mm. enimmäistyöajasta ja vähimmäislepoajasta, automaattisista palkkojen indeksikorotuksista ja työehtosopimusten noudattamisesta.

4.3 Edellä mainituissa asioissa annetut tuomiot aiheuttivat huolta myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tekemästä työntekijöiden toiseen jäsenvaltioon työhön lähettamisestä annetun EU:n direktiivin tulkinnasta. Tuomiot aiheuttivat hyvin paljon erimielisyyttä, ja moni toimija katsoi niiden edistävän palkkojen polkumyyntiä. Paikallisten yritysten vahingoksi ja työntekijöiden kustannuksella ulkomaiset yritykset eivät missään mainituista tapauksissa noudattaneet toimintamaassaan voimassa olevia työehtosopimuksia, oikeudellisia määräyksiä tai käytänteitä ja säännöksiä.

4.4 Sisämarkkinoilla on vallittava oikeusvarmuus monitulkintaisuuden sijaan. Siksi on ratkaisevan tärkeää sopia, mitä periaatteita on pohdittava uudelleen sekä lain kirjainta että sen tulkintaa ajatellen, ja löydettävä selkeä yhteinen perusta.

5. Sisämarkkinoiden toimintaa parantavia mekanismeja ja välineitä

5.1 Sisämarkkinoiden toimintaa on täydennetty asteittain useilla mekanismeilla, jotka ovat tehostaneet niiden toimivuutta. Nämä mekanismit voivat olla hyödyllisiä, kun arvioidaan sekä sisämarkkinoiden sosiaalisen että niiden ympäristöluottavuuden integroinnin parantamiseen käytettäviä kanavia.

5.2 Yhdenmukaistamista ja vastavuoroista tunnustamista koskevia keskusteluja on viime vuosina elvytetty viimeisimpien laajentumisprosessien yhteydessä. Laaja yksimielisyys vallitsee siitä, että yhdenmukaistamisesta tulisi keskittyä todella välttämättömään ja että 27 valtiosta muodostuvassa Euroopan unionissa ei ole realistista pyrkiä liialliseen yhdenmukaistamiseen. Vastavuoroinen tunnustaminen on sen sijaan jätetty suurelta osin huomiotta, vaikka se onkin yksi sisämarkkinoiden tukipilareista. Yhdenmukaistamisesta voisi olla hyötyä Euroopan sosiaalisen mallin luomisessa, mutta sosiaalinen ulottuvuus on kuitenkin edelleen suurelta osin unionin 27 jäsenvaltion omalla vastuulla. Useimmissa tapauksissa asiantilalle antavat tukensa myös työmarkkinajärjestöt ja sitä pidetään toissijaisuusperiaatteen mukaisena. Tuotteita ja prosesseja koskevien sääntöjen vahvistaminen ympäristöalalle Euroopan unionin itselleen asettamien kunnianhimoisten tavoitteiden mukaisesti voisi kuitenkin olla hyväksi.

5.3 Toimielinten ja kansalaisten välisenä sovittelijana toimiva SOLVIT-verkosto voisi olla tässä mielessä erittäin tärkeä tekijä. Verkosto vastaa tiedottamisesta, neuvonnasta ja arvioimisesta sisämarkkinoihin liittyvissä asioissa, jotka koskevat jäsenvaltioiden yrityksiä, kuluttajia, työntekijöitä jne. Verkoston piiriin on

kertynyt suuri määrä tietoa ja osaamista. Yleisesti ottaen verkostolla ei kuitenkaan ole lainkaan riittävästi rahoitusta eikä henkilöstöä, ja sen tehtävä ja toiminnot on punnittava uudelleen.

5.4 ”Uusi lähestymistapa” on johtanut siihen, että EU:n lainsäätäjät pitävät matalaa profiilia määrittämällä perusvaatimukset ja siirtämällä sitten teknisiä näkökohtia koskevat tehtävät standardointielimille. Vaikka toimintamallia tuskin voidaan sellaisenaan soveltaa sosiaalisen ulottuvuuden osalta, sillä voisi olla – ja on itse asiassa jo ollut – ratkaiseva merkitys ympäristöalalla (laatustandardit jne. – komission kannattaisikin saattaa useita asiaankuuluvia aloja ajan tasalle).

5.5 Alkuperämaan periaate on edelleen kiistanalainen asia. Tästä on osoituksena myös se, etteivät kuluttajajärjestöt ole tyytyväisiä siihen. Kyseisen periaatteen mukaan toimintoon tai palveluun, joka suoritetaan yhdessä maassa ja vastaanotetaan toisessa, sovelletaan sen maan lainsäädäntöä, jossa toiminto tai palvelu suoritetaan. Tarkoituksena on vauhdittaa tavaroiden ja palveluiden vapaata liikkuvuutta ja kannustaa rajatylittävään kilpailuun. Periaate kuitenkin hylättiin palveludirektiivistä käydyssä keskustelussa, koska se tosiasiallisesti edellyttäisi, että valtiot soveltaisivat yrityksiin ja henkilöihin erilaisia oikeudellisia järjestelmiä heidän alkuperämaansa mukaan.

5.6 Lamfalussy-prosessi oli hyvä esimerkki siitä, miten yleiseurooppalaista sääntelyä voitaisiin parantaa, koska sen tulkinta oli yhdenmukaisempi ja se mahdollisti kansallisten käytäntöjen ja perinteiden yksinkertaisemman sisällyttämisen tiettyihin sääntelykysymyksiin. Rahoituspalveluesimerkin lisäksi Lamfalussy-prosessia voidaan käyttää mittapuuna laadun ja yksinkertaisuuden takaavan järjestelmän luomisessa. Nähtäväksi jää, pystyykö se tarjoamaan tehokkaamman mekanismin muiden lohkojen ja erityisesti ympäristöalan säätelyyn.

5.7 Montin lausekkeessa viitataan – tavaroiden vapaan liikkuvuuden yhteydessä – siihen tosiasiaan, että direktiiviä ei pitäisi tulkita niin, että se vaikuttaa millään tavalla EU:n perusoikeuksiin, joihin kuuluu oikeus työtaistelutoimiin. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaisissa tuomioissa on kyseenalaistettu Montin lausekkeen oikeellisuus, ja onkin tärkeää selvittää, mitkä ovat sen rajat ja miksi niin on.

6. Paremmat puitteet ympäristöasioiden sisämarkkinoihin sisällyttämistä varten

6.1 Sekä energiasta että ympäristöstä on tullut Euroopassa valtiollaan ja kansalaisten kannalta tärkeimpiä asioita, ja sellaisina ne tulevat näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa pysymäänkin. Valitettavasti ympäristönsuojelua pidetään usein rasitteena markkinoille, uutena sellaisten negatiivisten ehtojen joukkona, jotka väistämättä vaikuttavat yritysten kilpailukykyyn.

6.2 Tällä hetkellä vallitsee kuitenkin laaja yksimielisyys siitä, että yksi tehokkaimmista keinoista Euroopan kilpailukykyyn varmistamiseksi tulevaisuudessa on edistää huomattavasti sellaisten ideoiden, tuotteiden ja standardien kehittämistä, jotka vastaavat yhteen ihmiskunnan tärkeimmistä tämänhetkisistä haasteista, ja siten edistää sellaisten sisämarkkinoiden kehitystä, joilla ympäristöulottuvuus todella otetaan huomioon, mikä on keskeinen osa tätä tavoitetta. Se ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että asiaan liittyvät uudet säännökset voivat väistämättä aiheuttaa jännitteitä tietyillä elinkeinoaloilla, etenkin koska lähitulevaisuuden kilpailukyky on edelleenkin ratkaisevan tärkeää.

6.3 Amsterdamin sopimus vahvisti ajatusta siitä, että ympäristöulottuvuuden sisällyttäminen muihin politiikkoihin on kestävä kehityksen edistämisen avain. Euroopan komissio on selvittänyt keinoja tehostaa yhtenäismarkkinoiden ja ympäristöasioiden yhteisvaikutuksia ottamalla huomioon sellaiset toimenpiteet kuin julkiset hankinnat, tehokas vaikutusten arviointi, standardointi, tilinpäätökset sekä talouden välineet, kuten ympäristöverot jne. Komissio on myös tutkinut uusia sektoreita ja ongelmia, jotka voivat vaatia yhdenmukaistamistoimenpiteitä.

6.4 Tähän asti ympäristöasioiden sisällyttäminen sisämarkkinoihin ei kestävä kehityksen ulottuvuuden sektoreiden ja käytäntöjen laajuuden vuoksi ole ollut yksiselitteistä. Se vaikuttaa tärkeisiin politiikanaloihin, kuten energiaan ja liikenteeseen, kun taas kysymyksiä, jotka on alun perin rajattu tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen kuuluviksi, on laajennettu koskemaan muitakin aloja. Siksi on pidettävä mielessä ympäristön suuri merkitys nyky päivän politiikan asialistalla ja todettava, että olisi tarpeen edetä paljon nykyistä enemmän näissä tietyissä kysymyksissä, joita voidaan parantaa, ja määrittää, millä sisämarkkinoiden välineillä nämä tavoitteet voitaisiin parhaiten saavuttaa.

7. Loppuhuomiot

7.1 Sisämarkkinat ovat keskeneräinen hanke. Perimmäisenä tavoitteena on rakentaa esteettömät sisämarkkinat. Sisämarkkinoiden toteutuminen tarkoittaa, että kaikilla toimijoilla on yhdenvertainen pääsy kaikille kansallisille markkinoille. Loppujen lopuksi yhdenvertainen pääsy kunkin jäsenvaltion markkinoille tarkoittaa myös, että yritykset, työntekijät ja palvelujen tarjoajat toimivat samassa oikeudellisessa ympäristössä, millä taataan yhtäläiset toimintaedellytykset ja vältetään epäreilu kilpailu Euroopan unionin rajojen sisäpuolella sekä sisämarkkinoiden kilpailukykyyn heikkeneminen kokonaisuudessaan.

7.2 Komitea on ilmaissut mielipiteenään⁽¹⁴⁾, että sisämarkkinoiden onnistuminen on Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden yhteisellä vastuulla ja että niiden on tunnettava ne entistä enemmän omakseen. Työmarkkinaosapuolten osuutta niiden kehittämisessä ja toteuttamisessa on myös korostettava.

⁽¹⁴⁾ EUVL C 77, 31.3.2009, s. 15.

7.3 Euroopan yhdentymisen rajoista parhaillaan käytävä keskustelu, johon kuuluu myös viimeaikainen keskustelu palveludirektiivistä, osoittaa hyvin, miten vaikeaa on sovittaa sisämarkkinoiden periaatteet yhteen korkeiden sosiaalisten normien, sosiaaliturvan, toimivien ja saatavilla olevien julkisten palvelujen sekä reilun kilpailun tarpeen kanssa. Sisämarkkinoista käytävissä keskusteluissa tulisi keskittyä ensisijaisesti vastaamaan näihin oikeutettuihin kysymyksiin. Vastatessaan näihin kysymyksiin Euroopan unionin toimielinten on otettava huomioon sekä yritysten oikeudet etunäkökohdat että se tosiasia, että taloudellisia vapauksia on säädeltävä sen varmistamiseksi, että niiden käyttö ei heikennä EU:n lainsäädännössä tunnustettuja sosiaalisia perusoikeuksia, kansainvälisiä työelämän normeja ja kunkin jäsenvaltion lakeja, joihin kuuluvat neuvotteluoikeus sekä oikeus tehdä ja panna täytäntöön työehtosopimuksia.

Bryssel 14. tammikuuta 2009.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

7.4 Komissio toistaa uudistetusta sosiaalisesta toimintaohjelmasta hiljattain antamassaan tiedonannossa ⁽¹⁵⁾, että Eurooppa on edelleen vahvasti sitoutunut harmonisiin, yhtenäisiin ja osallistaviin yhteiskuntiin, joissa kunnioitetaan perusoikeuksia ja jotka toimivat terveen sosiaalisen markkinatalouden pohjalta. Se toteaa myös sitoutuvansa varmistamaan, ettei perustamissopimukseen sisältyvien perusvapauksien ja perusoikeuksien suojelun välille synny ristiriitaa.

7.5 Sisämarkkinoiden toimintaa on vielä arvioitava Lissabonin sopimuksen määräysten valossa. ETSK:n tekemä sopimustekstin alustava arviointi osoittaa kuitenkin, että vaikka sisämarkkinoihin ei kohdisteta rakenteellista muutoksia, ne nähtävästi määritellään aiempaa sosiaalisemmin perustein.

⁽¹⁵⁾ KOM(2008) 412 lopullinen.

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraava erityisjaoston lausunnon kohta korvattiin täysistunnon hyväksymällä muutosehdotuksella, mutta se sai tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä:

1.4 ”Lopullisena tavoitteena on poistaa kaikki esteet sisämarkkinoiden toiminnalta eli taata kaikille toimijoille yhtäläiset edellytykset ja varmistaa, että ne operoivat samassa oikeudellisessa ympäristössä. Tämä on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan luoda kaikille olosuhteet reilulle kilpailulle sekä EU:n talouden kilpailukyvyyn lisääntymiselle.”

Äänestystulos	Kohdan muuttamisen puolesta: 79	Vastaa: 46	Pidättäytyi äänestämästä: 11
----------------------	---------------------------------	------------	------------------------------

Äänestyksessä hylättiin seuraava muutosehdotus, joka sai tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä:

Poistetaan kohta 4.3**Perustelu**

ETSK:lla ei ole toimivaltaa kyseenalaistaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomioita. Kyseessä olisi vaarallinen ennakkotapaus, joka heikentäisi komiteamme arvovaltaa.

Äänestystulos	Puolesta: 44	Vastaa: 78	Pidättäytyi äänestämästä: 14
----------------------	--------------	------------	------------------------------

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta EU:n energiapolitiikan ulkoinen ulottuvuus

(2009/C 182/02)

Esittelijä: **Ulla SIRKEINEN**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 16. ja 17. tammikuuta 2008 pitämässään täysistunnossa työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

EU:n energiapolitiikan ulkoinen ulottuvuus.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 11. joulukuuta 2008. Esittelijä oli Ulla SIRKEINEN.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 181 ääntä puolesta ja 4 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset: kohti EU:n ulkoista energiastrategiaa

1.1 Energiakysymykset ovat pitkään olleet kansainvälisen politiikan keskipisteessä. Maailmanpolitiikan muilla merkittävillä toimijoilla on omat painokkaat avoimet tai salatut energiapolitiittiset asialistansa. Energiaa on usein myös käytetty välineenä tai jopa aseena kansainvälisissä kiistoissa.

— ETSK:n mielestä EU:n on vahvimpana maailmanlaajuisena taloudellisena toimijana kiireesti otettava sille kuuluva paikka kansainvälisellä energia-areenalla.

1.2 Euroopan unionin kansalaiset ovat huolissaan energiansaantinsa varmuudesta, energian korkeista ja epävakaina hinnoista sekä ilmastonmuutoksesta ja yleensä kestävyysperiaatteen vastaisesta globaalista kehityksestä. ETSK:n mielestä EU tarvitsee selvästi määritellyn ja kattavan ulkoisen energiastategian voidakseen vastata kansalaisten huoliin. Lisäksi sen on oltava erityisesti halukas panemaan strategia päättäväisesti täytäntöön.

— ETSK ehdottaa, että EU:n ulkoisella energiapolitiikalla on kaksi pilaria:

— EU:n energiansaannin varmistaminen sekä

— aktiivinen ja vastuullinen energia- ja ilmastopolitiikka.

1.3 Monet strategian perustekijät ovat jo olemassa. Energian toimitusvarmuutta käsiteltiin 15.–16. lokakuuta 2008 pidetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen päätelmissä, ja komissio teki asiaa koskevia lisäehdotuksia 13. marraskuuta 2008 ⁽¹⁾ julkaisemassaan toisessa strategisessa energiakatsauksessa. ETSK tarkastelee katsausta yksityiskohtaisesti aiheesta myöhemmin laadittavasta lausunnostaan.

⁽¹⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Toinen strateginen energiakatsaus – energian toimitusvarmuutta ja energia-alan solidaarisuutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma KOM(2008) 781 lopullinen – SEC(2008) 2870, SEC(2008) 2871, SEC(2008) 2872.

— ETSK:n mielestä EU tarvitsee kehittyneen ulkoisen energiastategian sekä käytännön tason toimintasuunnitelman, joissa otetaan huomioon muun muassa tässä lausunnossa esitetyt kommentit.

— ETSK kiinnittää huomiota energian toimittajien ja käyttäjien keskinäiseen riippuvuuteen ja kehottaa erityisesti varmistamaan vastavuoroisen pääsyn verkkoihin ja investointilohjen keskinäisen vastaavuuden. Tämä koskee myös investointeja varhaisemman jalostusasteen teollisuuteen.

— Euroopan sekä Kaukasuksen alueen, Aasian ja Venäjän välillä on kehitteillä useita siirtoputkistohankkeita. Nämä hankkeet ovat erittäin tärkeitä, mutta ne eivät ehkä riitä edes tyydyttämään Euroopan keskipitkän aikavälin tarpeita.

1.4 EU:n energiapolitiikassa on tähän asti keskitytty energian, erityisesti sähkön ja kaasun sisämarkkinoiden luomiseen.

— ETSK yhtyy näkemykseen, että tehokas ulkoinen strategia ja hyvä suorituskyky voivat perustua ainoastaan selvään yhteiseen sisäiseen politiikkaan sekä toimiviin energian sisämarkkinoihin.

— ETSK korostaa, että sisäisillä energiapolitiittisilla toimenpiteillä voidaan ratkaisevasti vähentää ulkoista energiariippuvuutta sekä parantaa energian toimitusvarmuutta. Tällaisia toimenpiteitä ovat etenkin energiatehokkuuden parantaminen, energialähteiden monipuolistaminen, riittävä investoiminen perusrakenteisiin sekä sellaiset kriisintorjuntatoimenpiteet kuin ennakkovaroitusmekanismien luominen, tiedonjako ja varastointi tai korvaaminen.

1.5 Euroopalla on velvollisuus sekä mahdollisuus muuttaa perusteellisesti energiakulutuskäytäntöjään toteuttamalla kolmas teollinen vallankumous.

— EU:n olisi säilytettävä johtoasemansa globaalissa ilmastopolitiikassa ja edistettävä kaikin käytettävissä olevin keinoin kestävyysperiaatteen mukaista energiatulevaisuutta kehityksmaissa.

1.6 Uusilla, entistä paremmilla teknologisilla ratkaisulla on erittäin tärkeä rooli pyrittäessä vastamaan lyhyen sekä pitkän aikavälin energiahaasteisiin EU:ssa sekä kaikkialla maailmassa.

- ETSK kehottaa EU:ta, jäsenvaltioita ja yrityksiä suuntaamaan riittävästi voimavaroja energia-alan tutkimus-, kehitys- ja innovaatioimintaan, sekä maailmanlaajuisen yhteistyön laajentamiseen energia-alalla harjoitettavassa tutkimus- ja kehystoiminnassa.

1.7 Lissabonin sopimukseen sisältyvät energiapolitiikkaa ja ulkosuhteita koskevat määräykset parantaisivat EU:n mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä ja lisätä vaikutusvaltaansa globaaleissa energiakysymyksissä.

- ETSK suosittaa, että kaikki vastuulliset osapuolet tekevät parhaansa sellaisen ratkaisun löytämiseksi, joka mahdollistaisi Lissabonin sopimuksen saamisen voimaan mahdollisimman nopeasti.

1.8 Ratkaiseva vaatimus on, että EU todella toimii yhdessä. Tämän vuoksi strategian olisi pohjaututtava siihen, että ymmärretään selvästi unionin, jäsenvaltioiden ja taloustoimijoiden toisistaan poikkeavat roolit.

1.8.1 Ulkoisella, puhtaasti poliittisella tasolla toimivalta kuuluu jäsenvaltioille. Pyrittäessä löytämään yhteinen kanta myönteistä kehitystä on viime aikoina tapahtunut erityisesti suhteissa Venäjään.

- ETSK kehottaa jäsenvaltioita tekemään ulkopoliittista yhteistyötä sekä torjumaan energian käytön aseena kansainvälisissä kiistoissa.

1.8.2 EU harjoittaa yhteisiin periaatteisiin perustuvaa yhteistä kauppapolitiikkaa. Komissio vastaa kansainvälisten neuvotteluiden käymisestä neuvostolta saamansa valtuutuksen perusteella.

- ETSK suosittaa, että valtioiden ja alueiden kanssa käytäviä monenkeskisiä ja kahdenvälisiä neuvotteluita varten annettavat valtuutukset ovat riittävän kunnianhimoiset mutta käytännölliset, jotta energia-asioissa saadaan aikaan konkreettisia tuloksia.

1.8.3 Yritykset tekevät ja panevat täytäntöön osto-, infrastruktuuri- ja muut hankesopimukset. Valtiovallalla on sopimusneuvotteluissa usein voimakas tai jopa ratkaiseva katalysoiva rooli.

- ETSK suosittaa, että tällaisten neuvotteluiden yhteydessä EU:n jäsenvaltioiden edustajat vaativat ennakkoehtona sopimuksen hyväksymiselle, että asianomainen EU:n ulkopuolinen maa noudattaa markkinoillaan tiettyjä sääntöjä, jotka voivat koskea esimerkiksi vastavuoroisuutta, tasapuolista kohtelua, avoimuutta ja investointien suojelua tai oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamista. Komitea suosittaa lisäksi, että neuvosto sopii puitteista, joissa kyseisiä periaatteita sovelletaan kaikkiin energiasopimuksista EU:n ulkopuolisten maiden kanssa käytäviin neuvotteluihin.

1.9 Ulkoisella energiastategialla pyritään vastamaan kansalaisten tarpeisiin ja huoliin yksityis- ja työelämässä.

- ETSK suosittaa, että työmarkkinaosapuolia, ympäristöjärjestöjä sekä muita kansalaisyhteiskunnan edustajia kuullaan ulkoista energiastategiaa laadittaessa ja että niillä on mahdollisuus aktiivisesti osallistua strategian määrittelyyn. Niiden mahdollisuudet tukea kansainvälisiä vuoropuheluita ja neuvotteluita olisi hyödynnettävä täysimääräisesti.

1.10 Järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla sekä talous- ja sosiaalineuvostoilla on vaikutusvaltaa ja siten oma vastuunsa EU:n ulkoisen energiapolitiikan muotoilemisesta.

- ETSK pyytää kansalaisyhteiskunnan organisaatioita kehottamaan omien maidensa keskus- ja aluehallituksia yhteistyön tekemiseen EU:n tasolla näissä kysymyksissä. Euroopan tason solidaarisuus on asetettava kapeiden paikallisten tai valtiollisten etujen edelle, sillä energian toimitusvarmuutta sekä kansainvälisen toiminnan vastuullisuutta koskevat tavoitteet voidaan parhaiten saavuttaa yhteistyön avulla.

1.11 Kun otetaan huomioon energiakysymysten geopolittinen ja sisällöllinen moninaisuus, vuoropuhelua ja neuvotteluita kansainvälisistä energiasuhteista käydään useilla eri foorumeilla. Avoin vuoropuhelu, joka kattaisi mahdollisuuksien mukaan aiheeseen liittyvät eri näkökohdat, auttaisi sidosryhmiä lisäämään tietoaan asiasta ja osallistumaan nykyistä laajemmin.

- Energiakysymysten tulisi olla pysyvänä kohtana ETSK:n ja sen kansainvälisten kumppanien välisten pyöreän pöydän ryhmien ja muiden kokousten asialistoilla.

- ETSK katsoo, että sen tehtävänä voisi olla järjestää säännöllisesti EU:n energiapolitiikan ulkoisia näkökohtia käsitteleviä laajapohjaisia seminaareja, joihin osallistuisi erityisesti kansalaisyhteiskunnan organisaatioita myös EU:n ulkopuolisista maista ja ulkopuolisilta alueilta. EU:n ulkoista energiapolitiikkaa käsittelevän ETSK:n valmisteluryhmän 1. lokakuuta 2008 Brysselissä järjestämä kuulemistilaisuus osoittautui jo tulokselliseksi tapahtumaksi.

2. Johdanto

2.1 Energiakysymykset kuuluvat nykyään pysyvästi poliittisen asialistan tärkeimpiin aiheisiin kaikkialla maailmassa. Tätä ovat korostaneet poliittiset ja jopa aseelliset levottomuudet, joilla on selvä yhteys energiakysymyksiin. Taustalla vaikuttaa kysynnän lisääntyminen pääasiassa kehitysmaissa elintason parantumisen tuloksena sekä odotettavissa oleva pula tietyistä fossiilisista polttoaineista. Öljy- ja kaasutoimitukset riippuvat lisäksi suurelta osin muutamista harvoista tuottajamaista, ja toimitusten odotetaan keskittyvän entisestään tulevaisuudessa.

2.2 Globaali talouskuuhunta ja energian hinnat liittyvät toisiinsa. Alle kaksi vuotta sitten öljyn ja sen myötä kaasun hinnat alkoivat nousta voimakkaasti, mikä kiihdytti inflaatiota ja aiheutti huomattavia ongelmia kuluttajille ja koko yhteiskunnalle. Sitten öljyn hinta on pudonnut rajusti, mikä taas on lisännyt huolta tuotannon riittävydestä ja toimitusvarmuudesta. Hinnanvaihteluista huolimatta energian hintatrendin odotetaan markkinoiden tasapainon ja erityisesti ilmastonmuutoksen torjuntaan tähtäävien poliittisten toimenpiteiden vuoksi olevan nouseva. Yhteiskuntiemme heikoimmat jäsenet uhkaavat köyhtyä energian korkean hinnan vuoksi.

2.3 Kaikesta EU:ssa käytettävästä primäärienergiasta 53 prosenttia tuodaan nykyään unionin ulkopuolelta. Tuontiriippuvuus on kiinteiden polttoaineiden osalta 40 prosenttia, kaasun osalta 56 prosenttia ja öljyn osalta 82 prosenttia (luvut vuodelta 2005). Komission vuonna 2007 ajantasaistetun perusennusteen mukaan tuontienergian osuus energian kokonaiskulutuksesta on vuonna 2030 yhteensä 67 prosenttia. Äskettäin julkaistun toisen strategisen energiakatsauksen mukaan fossiilisten polttoaineiden tuonti pysyy suunnilleen nykyisellä tasollaan myös vuonna 2020, jolloin EU:n ilmasto- ja energiapoliittiset toimenpiteet on pantu kaikilta osin täytäntöön.

2.4 Yli 40 prosenttia EU:n tuomasta kaasusta ja neljännes tuontiöljystä tulee Venäjältä, ja erityisesti Venäjältä tuotavan kaasun suhteellinen osuus kasvaa. Seuraavaksi eniten öljyä tuodaan Lähi-idän maista ja Norjasta. Venäjän jälkeen toiseksi eniten kaasua tuodaan Norjasta ja sen jälkeen Algeriasta. Riippuvuus on molempaan puolelta – energiatoimittajat ovat riippuvaisia EU:n kysynnästä. Tämä koskee erityisesti Venäjää, sillä yli puolet sen energianviennistä suuntautuu EU:hun.

2.5 Suuri tuontiriippuvuus sekä eräiden sellaisten maiden hallitseva asema tuontimaiden joukossa, jotka eivät noudata lainkaan samoja markkina- ja poliittisia sääntöjä kuin EU, ovat nostaneet energian toimitusvarmuuden unionin asialistan kärkisijoille. Keskeytykset Venäjältä tulevissa energiatoimituksissa sekä äskettäiset sotatoimet Georgiassa ovat entisestään korostaneet toimitusvarmuuden merkitystä.

2.6 Energiasektori ei ole ulkoisen tai muun energiapolitiikan näkökulmasta homogeeninen ala. Öljyä käytetään ennen kaikkea liikenteessä, eikä se ole helposti korvattavissa. Koska EU on osa maailmanlaajuisia öljymarkkinoita, sillä ei ole kovin paljoa liikumavaraa. Muilla energialähteillä ja -teknologioilla on useita eri käyttötarkoituksia, ja niitä voidaan suuressa määrin vaihtaa toisiinsa. Hiilellä ja uraanilla käydään kauppaa avoimilla maailmanmarkkinoilla. Kaasuun on syytä kiinnittää huomiota, koska sen kysyntä kasvaa nopeasti ja sitä toimittaa rajallinen määrä erilluonteisia tuottajia.

2.7 EU on viime vuosina ryhtynyt useisiin toimenpiteisiin ulkoisten energiatoimitustensa varmistamiseksi.

2.8 Eurooppa-neuvosto pyysi äskettäin 15.–16. lokakuuta 2008 pitämässään huippukokouksessa komissiota tekemään energian toimitusvarmuutta koskevia ehdotuksia tai aloitteita kuudella määritellyllä painopistealalla. Komissio reagoi pyyntöön julkaisemalla toisen strategisen energiakatsauksensa. ETSK laatii erillisen yksityiskohtaisen lausunnon kyseisestä asiakirjasta ja siihen liittyvästä toimenpidepaketista.

3. EU:n ulkoisen energiapolitiikan sisäiset tekijät

3.1 Useilla EU:n ja jäsenvaltioiden poliittisilla toimilla voidaan varautua pienentämään riippuvuutta unionin ulkopuolelta tuotavasta energiasta sekä parantamaan toimitusvarmuutta ja EU:n mahdollisuuksia harjoittaa ulkoista energiapolitiikkaa. Näihin toimenpiteisiin viitataan tässä lausunnossa vain lyhyesti, koska niitä on käsitelty perusteellisesti ETSK:n muissa lausunnoissa.

3.2 Ensijainen toimenpide on energiatehokkuuden parantaminen, koska se vaikuttaa energian kysynnän kehittymiseen ja siten ulkoiseen riippuvuuteen.

3.3 Keskeisiä toimenpiteitä ovat eri energiamuotojen käytön tasapainottaminen sekä energialähteiden monipuolistaminen edistämällä erittäin vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavien kotimaisten energialähteiden, kuten bio-, tuuli- ja ydinenergian, käyttöä.

3.4 Lisäksi olisi edistettävä fossiilisten polttoaineiden käyttöä erittäin tehokkaaseen lämmön ja sähkön yhteistuotantoon sekä hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia.

3.5 Kaasumarkkinoiden kilpailua olisi lisättävä tukemalla nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemien ja muiden infrastruktuurien perustamista.

3.6 Toimivat energian sisämarkkinat edistävät resurssien tehokasta käyttöä sekä ratkaisujen löytämistä mahdollisiin paikallisiin tai alueellisiin toimitusongelmiin. Perusrakenteisiin on investoitava riittävästi, minkä lisäksi on varmistettava vapaa pääsy verkoihin sekä mahdollisuus käyttää muita perusrakenteita vapaasti. Toimivat siirtoyhteydet vaativat tehokasta yhteistyötä energia-alan sääntelyviranomaisten välillä.

3.7 Toimitusvarmuuteen liittyvien riskien hallitsemiseksi tarvitaan erityistoimia. Olisi perustettava tehokkaita solidaarisuus- ja ennakkovaroitusmekanismeja, joita käytettäisiin yhdessä energiakriisin ja toimitusten keskeytymisen aikana. ETSK antaa aikanaan lausunnon komission näistä asioista äskettäin tekemistä ehdotuksista.

3.8 ETSK kannattaa erityisesti tehokkaita toimenpiteitä unionin muista osista erillään olevien alueiden, erityisesti Baltian maiden, liittämiseksi yhteisiin energiemarkkinoihin sekä energiatoimitusten riittävyden ja monipuolisuuden turvaamiseksi.

4. ETSK:n yleiset huomiot EU:n ulkoisesta energiapolitiikasta

4.1 ETSK:n näkemyksen mukaan ulkoisella energiapolitiikalla on kaksi pilaria:

— EU:n energiansaannin varmistaminen sekä

— aktiivinen ja vastuullinen globaali energia- ja ilmastopolitiikka.

4.2 Kyseisiä politiikkoja varten tarvitaan lyhyen ja pitkän aikavälin lähestymistavat. Koska energialähteiden ja käytettävien perusrakenteiden laajamittainen korvaaminen vie aikaa, lyhyellä aikavälillä energiatoimituksia on lisättävä samalla kun ryhdytään kaikkiin mahdollisiin lyhyen aikavälin toimenpiteisiin kysynnän vähentämiseksi. Pitkällä aikavälillä, kun investoinnit tutkimukseen ja uusiin teknologioihin alkavat kantaa hedelmää, energian kysyntää voidaan entisestään pienentää ja etenkin rajallisesti saatavilla olevia tai muuten ongelmallisia energialähteitä voidaan korvata vaihtoehtoisilla ratkaisuilla.

4.3 Samaan aikaan ETSK olettaa ilmastonmuutospolitiikan vaikuttavan voimakkaasti energiatilanteeseen kahdella tavalla – yhtäältä se nostaa hintoja ja toisaalta vähentää riippuvuutta fossiilista polttoaineista.

4.4 Uuden teknologian käyttö on paras tapa lisätä energian kulutusta ja korvata ongelmallisia energialähteitä. Euroopan unionin olisi energia- ja ilmastopolitiikan suunnannäyttäjänä tartuttava tilaisuuteen, kehitettävä tarvittavia teknologioita, autettava muita ratkaisemaan ongelmansa sekä luotava uusia työpaikkoja. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi energia-alan tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen on investoitava jo nyt riittävästi.

5. EU:n energiansaannin varmistaminen

5.1 EU on useaan otteeseen kahdenvälisesti ja monenkeskisesti yrittänyt saada maailman muut maat, erityisesti energiakumppaninsa, ottamaan käyttöön ja noudattamaan samoja sääntöjä kuin se itse. Menestys on toistaiseksi ollut rajallista. Siksi tarvitaan tehokkaampia toimenpiteitä.

5.2 Investointiolojen keskinäinen vastaavuus on varmistettava kiireesti. Useat energiaa tuottavat maat tarvitsevat ulkomaisia investointeja energialähteidensä ja perusrakenteidensa kehittämiseen. Investointeja ei kuitenkaan tehdä niin kauan kuin sääntöjä ei ole, säännöt ovat epäselvät tai niitä ei sovelleta järjestelmällisesti. Energiaperuskirjan mukaisista järjestelyistä olisi pidettävä kiinni ja samanlaisia lähestymistapoja sisällytettävä myös tuleviin kahdenvälisiin energiasopimuksiin.

5.3 Sama koskee myös muita sääntelykysymyksiä, jotka liittyvät muun muassa tasavertaiseen kohteluun, sopimusvapauteen ja sopimusten noudattamiseen sekä siirtoinfrastruktuurien käyttömahdollisuuksiin.

5.4 EU:n tulisi aktiivisesti vaatia, että eurooppalaisilla yrityksillä on oltava mahdollisuus investoida energialähteiden kehittämiseen ja perusrakenteisiin jo varhaisessa vaiheessa, sekä puolustaa niiden oikeuksia.

5.5 Euroopan on varmistettava energiansaantinsa, kun taas EU:n energiantoimittajat, eritoten Venäjä, korostavat, että niillä on oltava varmuus kysynnän jatkumisesta, jotta ne voisivat tehdä tarvittavat investoinnit. Laajojen infrastruktuurikehityshankkeiden tukemiseksi tarvitaan usein pitkäaikaisia sopimuksia. Voimatasapainon parantamiseksi tällaiset sopimukset olisi tehtävä eurooppalaisissa puitteissa. Tämä edellyttäisi jäsenvaltioiden tiedonvaihtoa ja tiivistä yhteistyötä markkinatoimijoiden kanssa.

5.6 EU:n suunnitelma ensisijaisista siirtoyhteyksistä kattaa muutamia suuria siirtoyhteyshankkeita, myös yhden hankkeen ulkoisen yhteyden luomiseksi. Kyseessä on Nabucco-putkisto, joka välittää kaasua Kaspianmereltä Keski-Eurooppaan. Nämä hankkeet ovat erittäin tärkeitä, mutta ne eivät ehkä riitä tyydyttämään Euroopan keskipitkän aikavälin tarpeita.

5.7 EU:n yhdistäminen Kaukasukseen ja Keski-Aasiaan saattaa vaatia Nabucco-hankkeen lisäksi myös useita muita uusia siirto-putkistoja. EU:n tulisi tehdä ehdotuksia kokoluokaltaan merkittävien alueellisten hankkeiden koordinoimiseksi sekä julkisten ja yksityisten investointien mobilisoimiseksi.

5.8 ETSK panee merkille komission toisessa strategisessa energiakatsauksessaan ehdottamat kuusi ensisijaista infrastruktuurihanketta. Komitea aikoo ottaa kantaa kyseisiin hankkeisiin samoin kuin vihreään kirjaan aiheesta ”Kohti toimitusvarmaa, kestävää ja kilpailukykyistä Euroopan laajuista energiaverkkoa” (2).

5.9 Vuoropuhelua OPECin ja Persianlahden yhteistyöneuvoston kanssa on syvennettävä, ja Azerbaidžanin ja Kazakstanin kanssa tehdyt sopimukset on pantava kaikilta osin täytäntöön. Yhteyksiä Turkmenistanin ja Uzbekistanin kaltaisiin Keski-Aasian tuottajamaihin on tiivistettävä energiantuonnin helpottamiseksi Kaspian alueelta EU:hun.

5.10 Afrikan merkitys energiantoimittajana on lisääntynyt huomattavasti. Afrikan kanssa on tehtävä kattavaa kehitysyhteistyötä siten että edistetään tasapainoisesti Afrikan öljyn- ja kaasuntuotajamaiden kestävää talouskehitystä.

5.11 Voimakkaassa kehitysvaiheessa olevalla Välimeren alueen yhteistyöllä on tärkeä rooli energiaan liittyvien eri näkökohtien, kuten energian tuotannon, siirron ja kulutuksen, tarkastelemisessa.

5.12 Pohjoisen ulottuvuuden merkitys kasvaa. Jäämeren kaasukentillä ja pohjoisten alueiden yhteistyöllä tulisi olla nykyistä merkittävämpi asema EU:n ulkoisessa energiapolitiikassa. Itämeren alueen yhteistyön piiriin taas kuuluu pääasiassa energiaa kuluttavia ja energian läpikulkumaita. Keskeisenä piirteenä on yhteys Venäjään.

5.13 Tavoitteena olisi oltava, että Venäjän kanssa tehdään keskinäiseen ymmärrykseen ja vastavuoroisuuteen perustuva tasapuolinen, luja ja laaja-alainen puitesopimus. Venäjän olisi sallittava kaasun siirto omassa verkossaan sekä eurooppalaisten yritysten investoinnit Venäjän energiaverkkojen ja -lähteiden kehittämiseen. Venäjän on itse kyettävä hälventämään epäilyt sen luotettavuudesta energiantoimittajana aivan samalla tavalla kuin Venäjän eurooppalaisten kumppanien odotetaan noudattavan tekemiään sopimuksia ja pitävän kiinni sitoumuksistaan.

5.14 EU:n olisi myös kehitettävä yhteistyötään muiden energiankäyttäjien kanssa Kansainvälisessä energijärjestössä ja muualla.

(2) Vihreä kirja – Kohti toimitusvarmaa, kestävää ja kilpailukykyistä Euroopan laajuista energiaverkkoa, KOM(2008) 782 lopullinen.

6. Aktiivinen ja vastuullinen globaali energia- ja ilmastopoliittika

6.1 Energian nykyiset käyttötavat ovat kehkeytyneet Euroopassa ja Yhdysvalloissa ensimmäisestä teollisesta vallankumouksesta lähtien. Pyrkinessään parantamaan elintasoaan useat kehitysmaat ovat nyt samassa kehitysvaiheessa kuin Eurooppa oli muutamia vuosikymmeniä sitten. Tämä merkitsee energiankulutuksen nopeaa lisääntymistä kyseisissä maissa – niillä on siihen oikeus, ja lisäksi se on välttämätöntä globaalin turvallisuuden ja rauhanomaisen kehityksen varmistamiseksi. Euroopalla on nykyään velvollisuus sekä mahdollisuus muuttaa perusteellisesti energiakulutuskäytäntöjään toteuttamalla kolmas teollinen vallankumous.

6.2 Maailman kehitysmaissa elää noin 2 miljardia ihmistä ilman mahdollisuutta käyttää sähköä. Heidän on käytettävä puuta, lasta tai maatalousjätteitä, minkä vuoksi sisäilman pilaantuminen on nykyään yksi kymmenestä yleisimmästä enneaikaisia kuolemia aiheuttavasta tekijästä. Sähköverkon ja tuotantokapasiteetin tuominen näiden ihmisten ulottuville on yksi suurimmista globaaleista haasteista. Se merkitsee erittäin suuria investointeja ja maailmanlaajuisen energiankulutuksen rajua lisääntymistä. Kyseiset investoinnit ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta kaikille voidaan turvata inhimilliset ja kunnolliset elinolot sekä tarjota mahdollisuus parempaan elintasoon.

6.3 EU on tehnyt aivan oikein ottaessaan johtoaseman ilmastopoliitikassa. Yleistavoitteena olisi oltava kaikki maat kattavan tehokkaan kansainvälisen sopimuksen aikaansaaminen, koska ilmaston globaalin lämpenemisen vaikutukset tuntuvat voimakkaammin Euroopan ulkopuolella ja myös kasvihuonekaasupäästöt lisääntyvät siellä eniten. Kansainvälisten neuvotteluiden kulmakivi on Kööpenhaminassa joulukuussa 2009 järjestettävä ilmastonmuutoskonferenssi. EU:n onkin panostettava konferenssiin kaikilla mahdollisilla tavoilla. EU:n yksipuoliset toimet rasittaisivat kuitenkin kestävämmällä tavalla EU:n taloutta.

6.4 EU on kehittänyt välineitä ilmastonmuutoksen lieventämiseksi. Se jatkaa tätä työtä kehittämällä teknologioita, joita voidaan käyttää uusiutuvan ja muun vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavan energian tuottamiseen sekä energiatehokkuuden parantamiseen. Näiden teknologioiden käyttöä olisi levitettävä tehokkaasti kaikkialla maailmassa. Tämä varmaankin lisäisi myös eurooppalaisen taitotiedon ja eurooppalaisten tuotteiden kysyntää ja synnyttäisi siten uusia työpaikkoja.

6.5 ETSK kannattaa varauksetta kansainvälisen energiatehokkuussopimuksen solmimista tärkeimpien energiaa kuluttavien maiden (Yhdysvallat, Kanada, Japani, Australia, Intia ja Kiina) välillä. Yksi askel tähän suuntaan on Japanissa heinäkuussa 2008 pidetyssä G8-maiden kokouksessa sovitun foorumin perustaminen. Tällöin on kuitenkin varmistettava, että kaikki nämä keskeiset kuluttajamaat osallistuvat tosiasiallisesti sopimukseen ja tekevät oman osuutensa. Sopimuksen olisi katettava energiatehokkuutta koskevan politiikan edistämisen sekä teknologian ja uusiutuvien energialähteiden kehittämisen ja levittämisen lisäksi myös kaksoishinnoittelun estäminen. Tämä merkitsee sitä, ettei kotitalouksien käyttämän energian hintaa tueta, sillä se lisää merkittävästi energian tuhlausta.

6.6 EU:n olisi myös tuettava tuloksetta energiategokkuuden parantamista kehitysmaissa. Lähestymistapana tulisi olla, että välitetään investoinnit energiantensiiviseen tuotantoon ja kulutukseen. EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan käyttöä tähän tarkoitukseen olisi parannettava.

6.7 Kehitysmaiden kanssa tehtävässä energia-alan yhteistyössä tärkeimpänä välineenä tulisi olla koulutuksen tukeminen.

6.8 ETSK korostaa, että kaikessa yhteistyössä ja erityisesti kehitysmaiden kanssa tehtävässä yhteistyössä on otettava huomioon kyseisten maiden kestävä kehitys koskevat tavoitteet, kuten demokratian kehittäminen ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta **Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen väline**

(2009/C 182/03)

Esittelijä: **Giuseppe Antonio Maria IULIANO**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 10. heinäkuuta 2008 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen väline.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 11. joulukuuta 2008. Esittelijä oli Giuseppe Antonio Maria IULIANO.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 115 ääntä puolesta 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien vahvistaminen

ETSK kehottaa antamaan taloudellisille, sosiaalisille ja sivistyksellisille oikeuksille⁽¹⁾ nykyistä suuremman merkityksen Euroopan unionin politiikoissa hyödyntämällä käytettävissä olevia maantieteellisiä ja temaattisia välineitä, joihin sisältyy täydentävänä välineenä demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen väline (EIDHR).

Yhdistyneiden kansakuntien taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan äskettäisen hyväksymisen johdosta ETSK kehottaa Euroopan unionia vetoamaan, että kyseinen yleissopimus ja sen pöytäkirja ratifioidaan yleisesti ja pannaan täytäntöön (ks. liite 1).

1.2 Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja ihmisarvoinen työ EIDHR:n painopisteinä

ETSK korostaa, että taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien tunnustamisen yhteydessä sekä kunkin maan rauhan

(1) Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 3 artiklassa ”– yleissopimuksen sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan miehille ja naisille yhtäläisen oikeuden kaikkien tässä yleissopimuksessa mainittujen taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien nauttimiseen.” Lisäksi yleissopimuksen 6–15 artiklassa tunnustetaan

- oikeus työhön
- oikeus nauttia oikeudenmukaisista ja suotuisista työoloista
- oikeus muodostaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä ammattiyhdistykseen
- oikeus sosiaaliturvaan sosiaalivakuutus mukaan luettuna
- suurin mahdollinen suojele ja apu perheelle, äideille, lapsille ja nuorille henkilöille
- oikeus tyydyttävään elintasoon
- oikeus nauttia korkeimmasta saavutettavissa olevasta ruumiin- ja mielenterveydestä
- oikeus opetuksen saamiseen
- oikeus ottaa osaa kulttuurielämään.

ja demokraattisen kehityksen säilyttämisen välttämättömänä edellytyksenä on tärkeää suojella työtä kaikissa muodoissaan (työ on sosiaalisen identiteetin keskeinen tekijä ja jokaisen kansalaisoikeus)⁽²⁾. ETSK tuo esiin työn suojelun ja kaikkien siihen liittyvien oikeuksien välisen siteen. Kyseiset oikeudet on mainittu Kansainvälisen työjärjestön (ILO) keskeisissä kansainvälisissä yleissopimuksissa (oikeus työhön, järjestäytymisoikeus ja kollektiivinen neuvottelu-oikeus, syrjimättömyys työssä sekä lapsi- ja pakkotyön kieltä), ja ne on tunnustettu perusluonteisiksi ihmisoikeuksiksi. Tämän vuoksi (ILO:n määritelmän mukainen) ihmisarvoinen työ ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, jotka ovat työtä koskevien oikeuksien tunnustamisen ja suojelun välttämätön edellytys, on vahvistettava asianmukaisesti EIDHR:n painopisteiksi.

1.3 Työmarkkinaosapuolten tukeminen

Työmarkkinaosapuolia (työntekijöiden ja työnantajien järjestöjä) on työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun osanottajina pidettävä tässä yhteydessä Euroopan unionin keskeisinä toimijoina ja keskustelukumppaneina. Työmarkkinaosapuolet on otettava täysin mukaan poliittiseen vuoropuheluun, ja niitä on tuettava suoraan.

1.4 Kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistaminen ihmisoikeuksia koskevissa kuulemisprosesseissa

ETSK kehottaa yleisesti ottaen, että EU:n hyväksymässä ulkopoliitikassa etualalle asetetaan aina demokratian ja ihmisoikeuksien edistämisen tavoitteet ja että ohjelmat ja temaattiset välineet kohdennetaan ensisijassa järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan aina kun se on mahdollista.

ETSK kehottaa näin ollen toimielimiä pohtimaan kansalaisyhteiskunnan roolia unionin ihmisoikeuksia käsittelevässä ulkopoliitikassa sekä mahdollisuutta ottaa kansalaisyhteiskunta nykyistä

(2) Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 23 artikla, johon viitataan taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä oikeuksista vuonna 1966 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen 6, 7 ja 8 artiklassa.

välittömämmin mukaan kyseisen politiikan muotoiluun ja toteuttamiseen. Järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa tulisi kuulla järjestelmällisesti aina ennen kuin laaditaan strategia-asiakirjoja, maakohtaiset strategia-asiakirjat mukaan luettuina.

1.5 ETSK:n rooli: ohjaus, valvonta ja arviointi

ETSK pyytää, että se otetaan virallisesti mukaan EIDHR:n monivuotista ja vuosittaista strategiasuunnittelua edeltävään sisäiseen kuulemisprosessiin. Tällä tavoin komitea voi välittää suunniteltuun tuloksi, jotka se on saanut yhteistyöstä niiden unionin ulkopuolisten maiden kansalaisyhteiskunnan kumppanien kanssa, joihin sillä on ensisijaiset suhteet (pyöreän pöydän ryhmä Intian kanssa, Euro-Välimeri-alue, AKT-maat jne.). Komitea pyytää myös, että sitä kuullaan EIDHR:n väliarvioinnin ja talousarvioiden yhteydessä.

ETSK ehdottaa kokemukseensa ja yhteysverkkojensa perusteella (talous- ja yhteiskuntaelämän kumppanit sekä talous- ja sosiaalineuvostot) itselleen kyseisessä prosessissa aktiivista roolia.

ETSK ehdottaa, että pohditaan yhteyspisteiden (*focal points*) perustamista ihmisoikeuksien puolustajien tukemiseksi. Yhteyspisteiden ansiosta EU:n toimielimet ja muut elimet voisivat toimia osana verkostoa omilla vastuualoillaan.

ETSK:lla voi myös olla merkittävä rooli suhteessa kansalaisyhteiskuntaan vaalien jälkeisessä seurannassa, kun pyritään vahvistamaan demokraattisia järjestelmiä.

ETSK ehdottaa, että perustetaan Euroopan parlamentin esimerkin mukaisesti demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen välineen seurantakomitea, jonka tavoitteena olisi ensinnäkin vastata rahoitusvälineitä koskevien uusien menettelyiden puitteissa esitettyihin kiireellisiin kuulemispyyntöihin ja toiseksi huolehtia demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen välineen suunnittelun ja toteuttamisen seurannasta.

2. Euroopan unioni ja ihmisoikeudet

2.1 Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojeleminen on yksi Euroopan unionin tärkeimmistä tavoitteista niin unionin alueella kuin suhteissa kolmansien maihin. Vuonna 1999 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa määrätään, että "[u]nioni perustuu jäsenvaltioille yhteisiin vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin". Lisäksi sopimuksen 7 artiklassa määrätään myös seuraamusmenettelystä, jos jäsenvaltiot rikkovat vakavasti ja jatkuvasti kyseisiä oikeuksia.

2.2 Perussopimuksen 11 artiklassa tarkastellaan EU:n ulkopoliittikkaa ihmisoikeuksien suojeleminen kannalta. Joulukuussa 2000 tehdystä Nizzan sopimuksessa laajennetaan ihmisoikeuksien ja

perusvapauksien suojeleminen tavoitetta ja nivotaan se kehitysyhteistyöhön ja kaikkiin muihin yhteistyömuotoihin kolmansien maiden kanssa (Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 181 ja 181a artikla). Nizzan huippukokouksessa vuonna 2000 julkaistettu EU:n perusoikeuskirja on ihmisoikeusasioiden viitekohta sekä unionin sisäisessä että sen ulkoisessa ulottuvuudessa ⁽³⁾.

2.3 Globalisaatio on edennyt räjähdysmäisesti viime vuosikymmeninä, minkä vuoksi ihmisoikeuksien suojeleminen on tullut yhä merkittävämpi seikka EU:lle etenkin sen suhteissa kehitysmaihin. Komissio ja neuvosto ovat yhteisymmärryksessä Euroopan parlamentin kanssa ⁽⁴⁾ painottaneet jo pitkään kehitysyhteistyön (köyhyyden torjunnan) ja ihmisoikeuksien suojeleminen yhteyttä, sillä todellisen ja kestävä sosioekonomisen kehityksen edellytykset yksittäisessä maassa luodaan ihmisoikeuksilla, ja ne vaikuttavat osaltaan vuosituhatien kehitystavoitteiden saavuttamiseen.

2.4 "[EU:lla on] taloudellisenä ja poliittisena toimijana, jolla on käytettävissään maailmanlaajuiset diplomaattiset yhteydet ja huomattavan suuruinen ulkoisen avun budjetti, – sekä vaikutusvaltaa että varoja, joita se voi käyttää demokratisoitumisen ja ihmisoikeuksien edistämiseen (kolmansissa maissa)" ⁽⁵⁾. Unioni harjoittaa tätä nykyä vaikutusvaltaansa käymällä ihmisoikeuksista poliittista vuoropuhelua niiden maiden kanssa, joihin sillä on suhteet. Mainittakoon esimerkiksi yksinomaan ihmisoikeuksista käytävät järjestelmälliset vuoropuhelut (Kiina) tai aluetasolla käynnistetty kahdenvälinen vuoropuhelu kumppanuus- ja yhteistyösopimusten sekä assosiaatiosopimusten yhteydessä vastaavasti kehitysmaiden, EU:n uusien naapurimaiden ja hakijamaiden kanssa.

2.5 Erityisesimerkin tarjoaa ihmisoikeuslauseke, jonka EU on ottanut käyttöön kolmansien maiden kanssa tehtävissä kahdenvälisissä sopimuksissa ja jossa vahvistetaan, että ihmisoikeuksien noudattaminen ja demokratia ovat sopimuksen "keskeisiä elementtejä". Kyseinen lauseke sisältyy vuodesta 1992 EU:n tekemiin kahdenvälisiin sopimuksiin, ja sitä sovelletaan tätä nykyä yli sataan maahan ⁽⁶⁾. Keskeisen elementin mahdollisessa rikkomistapauksessa voidaan ryhtyä erilaisiin ja eritasoisin toimiin, kuten

⁽³⁾ On kuitenkin muistettava vuodelta 1961 peräisin oleva Euroopan sosiaalinen peruskirja. Se on ensimmäinen Euroopan tason oikeudellinen lähde, jossa on kodifioitu taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet. Peruskirja tuli voimaan vuonna 1965, ja sitä tarkistettiin vuonna 1996 ja viimeksi vuonna 1999. Lisäksi muistettakoon työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskeva yhteisön peruskirja vuodelta 1989.

⁽⁴⁾ Neuvoston ja komission julkilausuma Euroopan yhteisön kehitysyhteistyöpolitiikasta, 10. marraskuuta 2000, luettavissa internetsivustolla: http://europa.eu.int/comm/development/lex/en/council20001110_en.htm (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/fi/00/st13/13458fi0.pdf>) Euroopan unionin kehitysyhteistyöpolitiikka – Eurooppalainen konsensus (KOM(2005) 311 lopullinen).

⁽⁵⁾ Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – Euroopan unionin tehtävä ihmisoikeuksien ja demokratisoitumisen edistämiseksi kolmansissa maissa, KOM(2001) 252 lopullinen.

⁽⁶⁾ Komission tiedonanto kansanvallan periaatteiden ja ihmisoikeuksien sisällyttämisestä yhteisön ja kolmansien maiden sopimuksiin, KOM(1995) 216 lopullinen.

poliittisten suhteiden katkaiseminen tai yhteistyöohjelmien muuttaminen. EU:n välineisiin kuuluu myös ”sosiaalinen kannustuslauseke” yleisessä tullietuusjärjestelmässä (GSP ja GSP+). Lausekkeen mukaan voidaan myöntää lisäetuuksia maille, jotka noudattavat Kansainvälisen työjärjestön (ILO) asianomaisia normeja (7).

2.6 Ihmisoikeuksia käsittelevässä unionin politiikassa on kuitenkin vielä puutteita ja ristiriitaisuuksia. Euroopan parlamentti antoi vuonna 2005 päätöslauselman (8), jossa tähdennetään, että monista EU:n alakohtaisista sopimuksista (esimerkiksi tekstiili-, kalastus- ja maatalousalalla) puuttuu edelleen ihmisoikeuslauseke. Siinä pahoitellaan yleisesti ottaen nykyisissä sopimuksissa käytettyjen termien ja menettelyjen epämääräisyyttä, minkä vuoksi lausekkeita ei voida soveltaa tehokkaasti. Etenkin korostetaan Euroopan parlamentin rajallista roolia sopimuksista neuvoteltaessa (seuranta ja lykkääminen), minkä vuoksi neuvostolla ja komissiolla on hyvin laaja päätösvalta.

2.7 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren alueen maiden (AKT-maat) kanssa tehdyissä talouskumppanuussopimuksissa (9) sekä Välimeren alueen vapaakauppasopimuksissa EU pyrkii keskittymään pääasiassa kaupallisiin näkökohtiin. On myös vaara, että EU:n kehitysapua pidettäisiin eteläisiin kumppaneihin suunnattuna painostusvälineenä, eivätkä sopimukset lopulta edistäisi edunsaajamaiden kehitystä (eivätkä näin ollen myöskään ihmisoikeuksien suojelua).

2.8 ETSK toistaa, että ihmisoikeuksia ja demokratisoitumista tukevien EU:n **politiikkojen** on oltava **yhtenäisiä ja täydentäviä**, jotta varmistetaan, että ne ovat yhtäläisesti etusijalla ulko-, kauppaa- ja kehitysyhteistyöpolitiikoissa. **Kansalaisyhteiskunnan** entistä laajempi **kuuleminen** vaikuttaa myös tarpeelliselta, jotta taataan, että yhtenäisyyttä todella noudatetaan. Kansalaisyhteiskunnan järjestöt voisivat antaa asianmukaisen panoksen eri vaiheissa sopimusneuvotteluista seurantaan ja arviointiin toteutusvaiheessa.

3. Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen välineen esittely (European Instrument for Democracy and Human Rights, EIDHR)

3.1 EIDHR on EU:n rahoitusväline, jolla tuetaan ihmisoikeuksien ja demokratian suojelutoimia kolmansissa maissa. Näin ollen EIDHR on ymmärrettävä välineeksi, jolla täydennetään muita

(7) Neuvoston asetus (EY) N:o 2820/98 monivuotisen yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta 1 päivästä heinäkuuta 1999 alkaen 31 päivään joulukuuta 2001 (EUVL L 357, 30.12.1998, s. 1-112).

(8) Euroopan parlamentin päätöslauselma ihmisoikeus- ja demokratialausekkeesta Euroopan unionin sopimuksissa (2005/2057 INI).

(9) Vuonna 2000 tehdyn Cotonoun sopimuksen perusteella neuvottelut kyseisistä sopimuksista aloitettiin vuonna 2002. Sopimuksissa määrätään EU:n ja AKT-kumppanien välisen vapaakauppa-alueen perustamisesta.

edellä mainittuja, demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevien politiikkojen toteutusvälineitä eli poliittista vuoropuhelua, diplomaattisia aloitteita, kauppasopimuksia sekä maantieteellisiä ja temaattisia kehitysyhteistyövälineitä ja -ohjelmia.

3.2 Kyseinen väline on luotu EU:n rahoitusnäkymien 2007–2013 yhteydessä. Rahoitusnäkymissä aloitettiin unionin ulkoisen avun rahoitusohjelmien pitkäjänteinen uudelleenorganisointi. Uusiin puitteisiin sisältyvät tätä nykyä maantieteelliset välineet – **IPA** (liittymistä valmisteleva tukiväline, jonka piiriin kuuluvat hakijamaat ja mahdolliset hakijamaat), **ENPI** (eurooppalainen naapurisuuden ja kumppanuuden väline Kaukasuksen, Itä-Euroopan ja Välimeren alueen maita varten), **DCI** (kehitysyhteistyön rahoitusväline) ja **ICI** (teollisuusmaiden kanssa tehtävän yhteistyön väline) – sekä temaattiset välineet – **EIDHR** (ihmisoikeudet), **SI** (vakauttamisväline) ja **INSC** (ydinturvallisuuden yhteistyöväline). Temaattisten välineiden soveltaminen ei edellytä kolmansien maiden viranomaisten suostumusta.

3.3 Tammikuun 1. päivänä 2007 voimaan tulleen EIDHR-asetuksen (10) myötä on perustettu väline, jolla on oma talousarvio. Välineen luominen ei ollut helppoa, sillä ensimmäisissä ehdotuksissa ihmisoikeudet ja demokratia sisältyivät DCI-välineen temaattisiin suuntauksiin, eivätkä ne näin ollen olleet itsenäisiä muihin kehitysyhteistyötoimiin nähden. Euroopan parlamentin ja myös **kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden** painostuksen ansiosta saatiin lopulta aikaan nimenomaan ihmisoikeuksia ja demokratiaa käsittelevä asetus.

3.4 Uusi väline korvaa eurooppalaisen ihmisoikeusaloitteen eli vuosina 2000–2006 voimassa olleen ohjelman. Uusi väline on vastaus eurooppalaiseen aloitteeseen kohdistettuun kritiikkiin: aloitetta pidettiin hallinnon ja rahoituksen tasolla liian jäykkänä, eikä sen katsottu soveltuvan kansalaisyhteiskuntaan maissa, joissa ei kunnioiteta demokratiaa eikä ihmisoikeuksia.

3.5 Väline toteutetaan eri vaiheissa: (1) *monivuotinen strateginen ohjelmasuunnittelu*, jossa määritellään EU:n tukikehys sekä painopisteet ja viitteelliset määrärahat. Asianomaisen strategisen asiakirjan laatii Euroopan komission ulkosuhteiden pääosasto sidosryhmien – myös kansalaisyhteiskunnan edustajien – kuulemisen jälkeen. (2) *Vuosittainen toimintasuunnitelma* sitä vastoin perustuu strategiseen asiakirjaan, ja siinä määritellään yksityiskohtaisemmin tavoitteet, toiminta-alat, hallintomenettelyt sekä kokonaisrahoitus. Toimintasuunnitelman laatii EuropeAid.

(10) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1889/2006, annettu 20. joulukuuta 2006, demokratian ja ihmisoikeuksien maailmanlaajuisuudesta edistämistä koskevasta rahoitusvälineestä (EUVL L 386, 29.12.2006, s. 1).

3.6 On tärkeää muistaa, että Euroopan parlamentti on ottanut käyttöön Euroopan komission valmistelemien ja jäsenvaltioiden hyväksymien strategia-asiakirjojen *oikeudellisen tarkastelun*. Komission on otettava huomioon Euroopan parlamentin huomiot politiikkoja toteutettaessa.

3.7 EIDHR:llä on nykyisin viisi tavoitetta ⁽¹⁾:

- *Tavoite 1: Vahvistetaan ihmisoikeuksien noudattamista maissa ja alueilla, joilla ne ovat uhatuimpia.*
- *Tavoite 2: Vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan roolia edistettäessä ihmisoikeuksia ja demokraattisia uudistuksia, tuettaessa eri ryhmien intressien rauhanomaista yhteensovittamista sekä vahvistettaessa poliittista osallistumista ja edustusta.*
- *Tavoite 3: Tuetaan ihmisoikeuksiin ja demokratiaan liittyviä toimia, jotka kuuluvat EU:n suuntaviivojen piiriin, kuten toimia, jotka koskevat ihmisoikeuksia käsittelevää vuoropuhelua, ihmisoikeuksien loukkaajia, kuolemanrangaistusta, kidutusta ja aseellisiin selkkauksiin joutuneita lapsia.*
- *Tavoite 4: Tuetaan ja vahvistetaan kansainvälistä ja alueellista kehystä ihmisoikeuksien, lainsäädännön, oikeusvaltion ja demokratian edistämisen suojelemiseksi.*
- *Tavoite 5: Luodaan luottamusta demokraattisiin vaaleihin etenkin vaalitarkkailun avulla.*

3.8 EIDHR on perusluonteisen tärkeä väline toteutettaessa käytännössä ihmisoikeuksia tukevia konkreettisia toimia. Se on keskeinen väline etenkin kansalaisyhteiskunnan organisaatioille, sillä ne voivat sen avulla käynnistää omia aloitteitaan.

4. Yleistä

4.1 ETSK suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti uuteen EIDHR-välineeseen, jolla tuetaan kiistatta merkittävästi EU:n ihmisoikeuspolitiikkaa koko maailmassa. Komitea kannattaa myös välineen määrärahojen lisäämistä. ETSK on erityiskokemuksensa vuoksi valmis tukemaan kolmansien maiden kansalaisyhteiskuntaa, jonka on edelleen oltava välineestä myönnettävien määrärahojen tärkein kohderyhmä. ETSK katsoo, että välineen kattamat aihepiirit ja komitean ”ulkosuhteet”-erityisjaoston määrittelemät strategiset painopisteet vastaavat pitkälti toisiaan.

4.2 ETSK korostaa kuitenkin kahta yleisluonteista vaatimusta: 1) EIDHR:n yleisessä rakenteessa on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota **taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin**

oikeuksiin ja etenkin kansainväliseen työoikeuteen (taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet voivat nimittäin olla lähtökohta tuettaessa jatkossa kansalais- ja poliittisia oikeuksia etenkin ”vaikeissa” maissa) ja 2) **ETSK:lle ja järjestäytyneelle kansalaisyhteiskunnalle** on annettava **nykyistä aktiivisempi rooli** ihmisoikeuksia käsittelevissä unionin toimielinten kuulemisprosesseissa ⁽¹²⁾.

4.3 EIDHR-asetuksessa säädetään, että ” – ihmisoikeuksien kunnioittamiseen perustuvan kulttuurin ja kansalaisten kannalta toimivan demokratian rakentaminen – on – haaste”, joka voidaan voittaa vain noudattamalla täysin taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia. ILO:n yleissopimusten mukainen **työn ja siihen liittyvien oikeuksien suojeleminen** on nykyisin kolmansien maiden kehityksen keskeinen näkökohta. Kuten Euroopan komissio itse on todennut, ”EU uskoo, että sosiaalisten oikeuksien ja työelämän normien kunnioittaminen johtaa kestäväan ja oikeudenmukaiseen sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen” ja katsoo näin ollen, että ”tärkeimpiä toimijoita ovat työmarkkinaosapuolet (yritykset, ammattiliitot). Ammattiliitot ovat usein suurimpia laajan jäsenkunnan omaavia järjestöjä kumppanimaissa, ja ne valvovat kansainvälisten työntekijöiden oikeuksien – toteutumista” ⁽¹³⁾.

4.4 Edellä on jo todettu, että järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta voisi osallistua nykyistä enemmän EU:n ja kolmansien maiden välisiin sopimusneuvotteluihin. Tämä ei kuitenkaan riitä. Olisi paikallaan, että järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta osallistuisi nykyistä enemmän myös päätöksentekoprosessiin strategisia ja vuosiohjelmaa laadittaessa. Vaikka komissio kuulee jo nyt kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ihmisoikeusasioissa, menettelyn tulisi olla entistä avoimempi ja se tulisi virallistaa toimielinten asialistalla.

4.5 Etenkin edunsaajamaissa toimivien EU-lähetystöjen kuuleminen vaikuttaa perusluonteisen tärkeältä, jotta varmistetaan avun tehokas kohdentaminen yhteiskunnan todellisiin tarpeisiin ⁽¹⁴⁾.

4.6 ETSK korostaa, että kansalaisyhteiskunnan järjestelmällinen kuuleminen on tärkeää myös valtioiden sisäisellä, alueellisella ja

⁽¹²⁾ ETSK muistuttaa, että järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kuuleminen on tärkeää niin EIDHR-välineen kuin kaikkien muiden EU:n ulkoisen tuen välineiden yhteydessä. Komitea kehottaa esimerkiksi, että kehitysyhteistyön rahoitusvälineeseen (DCI) integroitu temaattinen ohjelma ”turvapaikka-asiat ja maahanmuutto” kohdennetaan etenkin tukemaan kansalaisyhteiskunnan aloitteita edistettäessä maahanmuuttajien taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia niiden painopisteiden mukaisesti, jotka komitea on esittänyt heinäkuussa 2008 hyväksytyissä lausunnoissaan EU:n maahanmuuttopolitiikasta. Ks. ETSK:n lausunto ”Muuttoliikkeen ja kehityksen mahdollisuudet ja haasteet”, esittelijä: Sukhdev Sharma, EUVL C 120, 16.5.2008, s. 82.

⁽¹³⁾ Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – Euroopan unionin tehtävä ihmisoikeuksien ja demokratisoitumisen edistämiseksi kolmansissa maissa, KOM(2001) 252 lopullinen.

⁽¹⁴⁾ Etenkin on varmistettava, että määrärahat jaetaan yhtenäisesti eri maiden ja maantieteellisten alueiden kesken ottaen huomioon todelliset olosuhteet ja todellinen tarve.

⁽¹⁾ EIDHR:n strategia-asiakirja 2007–2010, DG RELEX/B/1 JVK 70618, EuropeAidin internetsivusto.

paikallisella tasolla. Sen vuoksi ETSK kannustaa kaikkien tasojen edustajia liittymään kansalaisyhteiskunnan mukaan poliittiseen päätöksentekoon ennen strategisten asiakirjojen laatimista tai poliittisten päätösten hyväksymistä. Koska tässä asiassa ei ole käytössä vertailujärjestelmää, ETSK ehdottaa kansalaisyhteiskunnan kuulemisprosessin vahvistamiseksi, että kuulemismenettelyä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti ja että todettujen näkökohtien perusteella luodaan hyväksytyjen menettelyjen arviointijärjestelmä.

4.7 Tätä varten ETSK korostaa, että on elvytettävä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja EU-lähetystöjen todellinen vuoropuhelu. Tämän vuoksi ETSK toivoo, että kaikki EU-lähetystöt osallistuisivat nykyistä tiiviimmin hankkeiden toteuttamiseen ja että niillä voisi olla tätä tehtävää hoitava erityishenkilöstö, kuten kansalaisyhteiskunnasta vastaava virkamies, josta on jo olemassa muutamia esimerkkejä.

4.8 ETSK toivoo, että EIDHR:n toteuttamiseen varatut henkilöstö- ja rahoitusresurssit mukautetaan kansalaisyhteiskunnan kanssa toteutettujen hankkeiden erityispiirteisiin ja niille ominaisiin, aikataulua, henkilöstöä ja rahoitusriskejä koskeviin rajoituksiin sekä kolmansissa maissa sijaitsevilla komission lähetystöissä että komissiossa⁽¹⁵⁾. Tämä edellyttää erityistä henkilöstön valintamenettelyä ja koulutusta komission jo toteuttamien myönteisten toimien ohella.

4.9 ETSK toivoo etenkin, että analysoidaan välineet, jotka ovat Euroopan unionin käytettävissä valmiuksien parantamiseen tähtäävien aloitteiden tukemiseksi hankkeisiin jo osallistuvissa järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan organisaatioissa sekä pienissä ja epävirallisissa kansalaisyhteiskunnan organisaatioissa. Tässä yhteydessä tulisi ottaa huomioon tarve myöntää viimeksi mainituille kohdennettua ja usein pienimuotoista suoraa tukea (*core funding*).

5. Erityistä

5.1 Tavoite 1:

ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että **järjestäytymisoikeus sekä oikeus muodostaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä ammattiyhdistykseen** on otettu mukaan kyseiseen tavoitteeseen tähtäävien ensisijaisten toimien perustana.

Olisi kuitenkin toivottavaa mainita myös **neuvotteluoikeus**, joka täydentää järjestäytymisoikeutta ja joka vahvistetaan Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimuksissa.

⁽¹⁵⁾ Tätä nykyä EIDHR:ään kohdennetut varat ovat noin 10 prosenttia kehitysyhteistyöohjelmiin käytettävissä olevista kokonaisvaroista. Loput varoista osoitetaan edunsaajamaille kahdenvälisten sopimusten ja budjettituen kautta. Tämä tarkoittaa, että koska suurin osa määrärahoista kanavoidaan hallitustasolla, lähetystöjen henkilöstön on kiinnitettävä suurempaa huomiota ohjelmiin, jotka ovat rahoituksen kannalta etusijalla, ja oltava tässä yhteydessä entistä paremmin käytettävissä.

ETSK pahoittelee tätä, sillä kyseiset seikat ovat merkittäviä ja perusluonteisia monissa maissa⁽¹⁶⁾. Niissä kielletään perusvapauksiin lukeutuvat sananvapaus ja yhdistymisvapaus. Eräät ammattiliittojen jäsenet maksavat usein hengellään taistelunsa ihmisoikeuksien puolustamiseksi. Tarvitaankin kansainvälistä solidaarisuutta ja apua paikallisjärjestöjen tukemiseksi, ja tämän suuntaisiin toimiin tulisi mahdollisuuksien mukaan nivoa kaikki työmarkkinaosapuolet⁽¹⁷⁾.

ETSK korostaa myös elinkeinovapauden merkitystä, sillä se vaikuttaa talouskehitykseen ja sen harjoittaminen on useissa maissa estetty.

5.2 Tavoite 2:

Tavoitteessa keskitytään demokraattisiin uudistuksiin, tuetaan eri eturyhmien intressien yhteensovittamista ja vahvistetaan osallistumista ja edustusta. ETSK tuo esiin, että toimintasuunnitelman painopisteissä **ei mainita työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua**.

Vaikka järjestäytymisvapaus mainitaan jälleen, tulisi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu nimenomaan tuoda esiin ensisijaisena ja itsenäisenä välineenä, joka mahdollistaa eturyhmien – jotka tässä yhteydessä ovat työmarkkinaosapuolia (työntekijä ja työnantajia) – osallistumisen ja edustuksen sekä niiden intressien yhteensovittamisen. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu mahdollistaa keskustelun osapuolten intresseistä, ja osapuolet pääsevät sen perusteella sopimukseen. Tällaiseen prosessiin sisältyy näin ollen edustuksen yhtäläisyyden periaate, ja siinä vahvistetaan demokratian perusperiaatteet. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu on siis konkreettinen osoitus ilmaisuvapaudesta ja yhdistymisvapaudesta, jotka – kuten EIDHR-asetuksessa todetaan – ”ovat poliittisen moniarvoisuuden ja demokratiakehityksen edellytyksiä”.

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua, joka on vakiintunut työmarkkinaosapuolten sopimukseen pääsyn malliksi EU:ssa, tulisi tukea myös kolmansissa maissa, joissa demokratian dynamiikkaa on nimenomaan harjoitettava ja vahvistettava. On muistettava, että työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun avulla voidaan sen ominaispiirteiden ansiosta sekä ehkäistä että ratkaista kriisejä.

ETSK muistuttaa, että yhdistymisvapaus ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ovat perusluonteisia tekijöitä toteutettaessa ihmisarvoista työtä tukevaa politiikkaa, jonka sekä komissio että neuvosto ovat hyväksyneet ja omaksuneet vuonna 2006⁽¹⁸⁾. Komitea painottaa, että myös EIDHR:n strategia-asiakirjassa viitataan nimenomaan ihmisarvoisten työolojen edistämiseen. Komitea toivookin, että näistä näkemyksistä voisi muodostua demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan välineen todellisia tavoitteita.

⁽¹⁶⁾ Esimerkkejä UNHRC:n (*United Nations Human Rights Council*) internetsivustolla.

⁽¹⁷⁾ Ks. ETSK:n lausunto CESE ”Yhdistymisvapaus Välimeren alueen kumppanuusmaissa”, esittelijä: Juan Moreno Preciado, EUVL C 211, 19.8.2008, s. 77.

⁽¹⁸⁾ Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Ihmisarvoista työtä kaikille, KOM(2006) 249 lopullinen.

5.3 Tavoite 3: Ihmisoikeuksien puolustajat

ETSK kehottaa kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota työoikeuksien puolustajiin ja ehdottaa, että vahvistetaan tukea uhka-
uksien kohteena oleville ihmisoikeuksien puolustajille
yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden verkostojen
kanssa ⁽¹⁹⁾).

ETSK ehdottaa, että pohditaan yhteyspisteiden (*focal points*) perus-
tamista ihmisoikeuksien puolustajien tukemiseksi. Yhteyspistei-
den ansiosta EU:n toimielimet ja muut elimet voisivat toimia
osana verkostoa omilla vastuualoillaan (mukaan luettuna Euroo-
pan neuvosto, joka on jo käynnistänyt tämänsuuntaisia aloitteita).

Komitea ehdottaa lopuksi, että edistetään alueiden komitean
kanssa tehtävää välitöntä yhteistyötä sekä sen osallistumista asi-
anomaisten aloitteiden yhteydessä (esimerkiksi *les villes
refuges* ⁽²⁰⁾).

Bryssel 15. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

5.4 ETSK:n erityisrooli

ETSK kehottaa Euroopan komissiota kuulemaan komiteaa sää-
nöllisesti EIDHR:ään liittyvissä asioissa. Unionin toimielinten
neuvoa-antavana elimenä, joka edustaa työmarkkinaosapuolia ja
muita kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, jotka puolestaan
tekevät aktiivisesti yhteistyötä järjestäytyneen kansalaisyhteiskun-
nan kanssa kolmansissa maissa, ETSK voi antaa asianmukaisen
panoksen sekä välineen strategiseen suunnitteluun että sen
arviointiin.

ETSK ehdottaa, että perustetaan Euroopan parlamentin esimerkin
mukaisesti demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalai-
sen välineen seurantakomitea, jonka tavoitteena olisi ensinnäkin
vastata rahoitusvälineitä koskevien uusien menettelyiden puit-
teissa esitettyihin kiireellisiin kuulemispyyntöihin ja toiseksi huo-
lehtia demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen
välineen suunnittelun ja toteuttamisen seurannasta.

ETSK voi myös tukea niin sanottujen "vaikeiden" maiden kansa-
laisyhteiskuntia ja osallistua vaalien jälkeiseen seurantaan, kun
pyritään vahvistamaan demokraattisia järjestelmiä (etenkin työ-
markkinaosapuolten vuoropuhelun varmistavien demokraattisten
instituutioiden perustaminen).

⁽¹⁹⁾ Mainittakoon esimerkkinä ammattiyhdistysliikkeen maailmanjärjes-
tön (*International Trade Union Confederation, ITUC*) ihmisoikeuksien ja
ammattiyhdistysoikeuksien yksikön (*Human and Trade Union Rights
Department*) perustamat koordinointi- ja reaktiomekanismit ihmisoi-
keuksien ja yhdistymisvapauksien loukkaustapauksissa.

⁽²⁰⁾ Ks. esimerkiksi <http://www.icorn.org/>.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Ehdotus: Neuvoston direktiivi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta

KOM(2008) 426 lopullinen (lisälausunto)

(2009/C 182/04)

Esittelijä: **Nicholas CROOK**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 23. lokakuuta 2008 työjärjestyksensä 29 artiklan täytäntöönpanomääräysten A kohdan nojalla laatia lisälausunnon aiheesta

Ehdotus: Neuvoston direktiivi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta

KOM(2008) 426 lopullinen (lisälausunto oma-aloitteeseen lausuntoon).

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasioiden, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 10. joulukuuta 2008. Esittelijä oli Nicholas CROOK.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 183 ääntä puolesta ja 7 vastaan 18:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on tyytyväinen ehdotettuun direktiiviin, joka noudattaa pääpiirteissään sen hiljattain syrjinnän vastaisista toimenpiteistä työelämän ulkopuolella antaman oma-aloitteisen lausunnon ⁽¹⁾ suosituksia ja jonka tulisi johtaa kaiken EY:n perustamissopimuksen 13 artiklassa mainitun syrjinnän vastaisen suojelun yhtäläiseen tasoon koko EU:ssa.

1.2 ETSK katsoo kuitenkin, että direktiivi tarjoaa eräiltä osin heikomman suojan kuin nykyiset rodusta tai etnisestä alkuperästä sekä sukupuolesta riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta annetut direktiivit.

1.3 Esimerkin tästä tarjoaa ehdotetun direktiivin 2 artikla, jossa sallitaan poikkeuksia syrjinnän kieltämisestä etenkin rahoituspalvelujen alalla. ETSK:n suosittelee, että iän ja vammaisuuden suhteen tulisi soveltaa yhtäläisiä avoimuuden, tarkistamisen ja valvonnan vaatimuksia kuin sukupuolten tasa-arvon alalla.

1.4 ETSK katsoo, että direktiivin soveltamisalan määrittelevässä 3 artiklassa asetetaan rajoja ja sallitaan laajoja poikkeuksia, jotka heikentävät koko direktiivin tehokkuutta.

1.5 ETSK katsoo, että 4 artiklassa tavaroiden ja palveluiden tarjoajien veloitteet ryhtyä vammaisten tarpeita ennakoivien toimien ja tarjota kohtuullinen mukautus ovat liian rajalliset.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Syrjinnän vastaisten toimenpiteiden laajentaminen työelämän ulkopuolelle ja yhden kattavan syrjinnänvastaisen direktiivin tarve”, esittelijä: Nicholas Crook (EUVL C 77, 31.3.2009, s. 102).

1.6 ETSK toteaa, että 12 artiklan mukaiset yhdenvertaista kohtelua edistävät elimet eivät – toisin kuin rodusta tai etnisestä alkuperästä sekä sukupuolesta riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta annettujen direktiivien mukaiset elimet – kattaisi työelämää ja suosittelee, että sitä käsiteltäisiin uudessa johdanto-osan kappaleessa.

1.7 ETSK pahoittelee, ettei direktiivissä käsitellä riittävästi moniperusteisen syrjinnän ongelmaa, ja kehottaa komissiota antamaan asiaa koskevan suosituksen.

2. Yleiskatsaus

2.1 Hiljattain antamassaan oma-aloitteisessa lausunnossa ETSK tarkastelee EU:n ja jäsenvaltioiden nykyistä syrjinnän vastaista lainsäädäntöä ja toteaa, että ”nyt tarvitaan uutta EU:n lainsäädäntöä, joka ehkäisee uskoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää työelämän ulkopuolella”.

2.2 Tarkasteltuaan komission ehdotusta neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta ja todettuaan, että eräitä sen julkituomia huolenaiheita ei ole käsitelty siinä riittävästi, ETSK päätti laatia ehdotettua direktiiviä koskevan lisälausunnon.

2.3 ETSK pitää myönteisenä, että monissa ehdotetun direktiivin säännöksissä toistetaan muiden 13 artiklan nojalla annettujen direktiivien periaatteet, kuten välillisen ja välittömän syrjinnän sekä häirinnän määritelmät, täytäntöönpanoa ja oikeuskeinoja,

kuten todistustaakan siirtoa koskevat määräykset, suojele kostonpöytäkirjoilta sekä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset. Kuten rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattomasti yhdenvertaista kohtelua koskeva direktiivi (2), ehdotettu direktiivi kattaa sosiaalisen suojelelun terveydenhoito mukaan luettuna, sosiaalietuudet, koulutuksen, sekä tavaroiden ja palvelujen saatavuuden asuminen mukaan luettuna (vaikka ehdotuksessa onkin esitetty rajoituksia ja poikkeuksia, jotka voisivat rajoittaa sen soveltamisalaa, kuten jäljempänä todetaan).

2.4 Seuraavissa huomioissa ETSK keskittyy erityisesti niihin säännöksiin, jotka saattaisivat sen mielestä suoraan tai epäsuorasti heikentää uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella tapahtuvalta syrjinnältä suojelelun, joka on taattu muissa 13 artiklan nojalla annetuissa, rotua ja etnistä alkuperää tai sukupuolta koskevissa direktiiveissä.

3. Yksittäisiä artikloja koskevat huomiot

3.1 2 artikla

3.1.1 Ehdotetun direktiivin 2 artiklassa määritellään syrjinnän käsite. Sen 1 ja 4 kohdassa määritellään samat avainkäsitteet kuin muissa 13 artiklan perustuvissa direktiiveissä. Direktiivin 2 artiklan 5 kohdassa kohtuullisen mukautuksen epääminen vammaiselta 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kielletään syrjintänä.

3.1.1.1 Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Coleman vastaan Attridge tekemässä ratkaisussa vahvistetaan, että direktiivissä 2000/78/EY säädetty vammaisuuteen perustuvan syrjinnän kielto koskee myös vammaiseen yhteydessä olevaa henkilöä (3). Jotta voidaan varmistaa ehdotetun direktiivin asianmukainen saattaminen osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä siten että otetaan huomioon edellä mainittu tuomio, ETSK suosittaa, että direktiivissä selvennetään siinä säädetyn uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kiellon koskevan myös syrjintää, joka perustuu kanssakäymiseen tällaisten henkilöiden kanssa.

3.1.2 Direktiivin 2 artiklan 6 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat säätää, ettei ikään perustuvaa erilaista kohtelua pidetä syrjintänä, jos sillä on "oikeutettu tavoite ja jos tämän tavoitteen toteuttamiskeinot ovat asianmukaiset ja tarpeen".

3.1.2.1 ETSK on suosittanut (4), että etuuskohtelu olisi sallittava myös vammaisuuden perusteella, mikäli samat edellytykset täyttyvät ja se on oikeutettua; tämän olisi tapahduttava 4 artiklassa määritettyjen, vammaisten todellisten mahdollisuuksien varmistamiseen tähtäävien toimien rinnalla.

(2) Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, 3 artikla.

(3) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-303/06, 17. heinäkuuta 2008. Tässä tapauksessa kyseessä oli vammaisen lapsen ei-vammaiseen vanhempaan kohdistunut syrjintä.

(4) Alaviite 1, kohta 8.10.5.

3.1.2.2 On ilmaistava, että tällaiset toimet ovat oikeutettuja vain, jos ne ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisia eli jos niillä pyritään esimerkiksi edistämään kyseisen väestöryhmän tasavertaista osallistumista julkiseen elämään.

3.1.3 Direktiivin 2 artiklan 7 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat rahoituspalvelujen tarjonnassa sallia "suhteelliset erot kohtelussa", mikäli "ikä tai vammaisuus on keskeinen tekijä (...) arvioitaessa riskiä merkityksellisten ja tarkkojen vakuutusmatemaattisten tai tilastollisten tietojen perusteella".

3.1.3.1 ETSK on huolissaan siitä, että näin laaja poikkeus pitää yllä nuorten, vanhusten ja vammaisten tunnetusti muita heikompaan asemaan pankkipalvelujen ja monien vakuutus tuotteiden hankinnassa.

3.1.3.2 Tämä on jyrkässä ristiriidassa tavaroiden ja palveluiden koskevan tasa-arvodirektiivin (5) kanssa, jonka nojalla jäsenvaltiot voivat sallia sukupuolen mukaan eriytyvät vakuutusmaksut ja etuudet vain, jos sitä tukevat kerätyt vakuutusmatemaattiset tiedot, joiden on oltava luotettavia, julkisia ja säännöllisesti ajantasaistettuja; jäsenvaltioiden on lisäksi tarkasteltava päätöstä uudelleen viiden vuoden kuluttua.

3.1.3.3 ETSK hyväksyy sen, että tietyt toimet voivat aiheuttaa suuremman riskin tiettyihin ikäryhmiin kuuluville tai tietystä vammasta kärsiville henkilöille. Direktiivin 2 artiklan 7 kohta sallii kuitenkin kohtuuttomat erot vakuutusmaksuissa velvoittamatta vakuutusyhtiöitä esittämään vakuutusmatemaattisia tietoja. Tulevat asiakkaat eivät siten voi tietää, ovatko erilaiset maksut todellisuudessa oikeutettuja, mikä ei kannusta kilpailijoita tarjoamaan oikeudenmukaisempia hintoja.

3.1.3.4 Vaikka erot maksuissa ovat oikeutettuja, vakuutusmatemaattisten tai tilastollisten tietojen julkistaminen on tarpeen 2 artiklan 7 kohdan edellyttämän suhteellisuuden varmistamiseksi.

3.1.3.5 ETSK suosittaa, että iän ja vammaisuuden osalta olisi sovellettava samoja vaatimuksia avoimuudesta, tarkistamisesta ja jäsenvaltion harjoittamasta valvonnasta kuin sukupuolen osalta. Jäsenvaltioiden olisi voitava sallia erilainen kohtelu ehdotetun direktiivin nojalla vain, jos ne velvoittavat rahoituspalvelujen tarjoajat julkistamaan ajantasaisia vakuutusmatemaattisia ja tilastollisia tietoja kunkin riskialttiin toiminnan, kuten autoilun, matkustamisen tai kiinnelainan takaisinmaksun osalta sekä kyseisen ikäryhmän tai erityisen vamman osalta. Tietoja olisi tarkistettava säännöllisin väliajoin riskien muuttumisen toteamiseksi, ja jäsenvaltiot olisi velvoitettava tarkistamaan määrätyn ajan jälkeen, onko erilainen kohtelu perusteltua, sekä harkitsemaan riskien asteittaista jakamista ja vakuutusmaksujen tasaamista.

(5) Neuvoston direktiivi 2004/113/EY, 5 artikla.

3.2 3 artikla

3.2.1 Ehdotetun direktiivin 3 artiklassa määritetään direktiivin soveltamisala, eli ne toimialat, joilla syrjintä uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella kielletään.

3.2.1.1 ETSK on tyytyväinen siihen, että 3 artiklan 1 kohdan a–d alakohta noudattelee rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta annetun direktiivin ⁽⁶⁾ soveltamisalaa komitean suosituksen mukaisesti (7).

3.2.1.2 Ehdotetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan ”yleisesti tarjottavien tavaroiden ja palvelujen saatavuus ja tarjonta, asuminen mukaan luettuna” ovat aloja, joihin sovelletaan syrjintäkieltoa, mutta siinä täsmennetään, että mainittua ”d alakohdtaa sovelletaan yksityishenkilöihin vain niiltä osin kuin nämä harjoittavat omaa ammatillista tai kaupallista toimintaansa”.

3.2.1.3 Kyseinen poikkeus, joka mainitaan myös johdanto-osan 16. perustelukappaleessa, ei sisälly rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta annettuun direktiiviin. ETSK pelkää, että koska ”ammatillista tai kaupallista” toimintaa ei ole määritelty tarkemmin, epäselvyys heikentää direktiivin vaikutusta. Mikäli tarkoituksena on – kuten komissio toteaa ⁽⁸⁾ – yksityishenkilöiden liiketoimien vapauttaminen vaatimuksesta, ETSK katsoo, että tämä käy ilmi jo siitä, että direktiivi kattaa vain yleisesti tarjottavat tavarat ja palvelut. Lisäksi johdanto-osan 17. perustelukappaleessa todetaan: ”Syrjinnän kieltämisen yhteydessä on tärkeää kunnioittaa (...) yksityis- ja perhe-elämän ja niiden yhteydessä tehtävien liiketoimien suojaa.”

3.2.2 Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan nojalla edellä mainituilta syrjinnän muodoilta suojelua ei sovelleta käytäntöihin, jotka perustuvat siviilisäätystä, perheasemaa tai lisääntymisoikeuksia koskeviin kansallisiin lakeihin.

3.2.2.1 ETSK tunnustaa, että siviilisäätystä, perheasema ja lisääntymisoikeudet kuuluvat jäsenvaltioiden lainsäädäntövaltaan, mutta ETSK ei voi hyväksyä, että jäsenvaltioiden toimivaltaisuus mitätöisi täysin EU:n laajuisen oikeudellisen suojan syrjintää vastaan.

3.2.2.2 *Siviilisäätystä.* Yhteisöjen tuomioistuin totesi hiljattain seuraavaa kansallisista etuoikeuksista siviilisäädyn sääntelyssä: ”Siviilisäätystä ja siitä riippuvat etuudet ovat toki jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia asioita, eikä yhteisön oikeus vaikuta tähän toimivaltaan. On kuitenkin todettava, että jäsenvaltioiden on tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta, muun muassa syrjintäkiellon periaatteeseen liittyviä määräyksiä” ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, 3 artikla.

⁽⁷⁾ Alaviite 1, kohta 8.6.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 426 lopullinen, 5 kohta ”Yksittäisten säännösten yksityiskohtaiset perustelut”.

⁽⁹⁾ Asia C-267/06 Maruko vastaan Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen, 1. huhtikuuta 2008, 59 kohta.

3.2.2.3 *Perheasema.* Perheaseman käsitettä ei ole määritelty, minkä takia se on liian epämääräinen, jotta sitä voitaisiin käyttää perustana suojelun poissulkemiselle.

3.2.2.4 *Lisääntymisoikeudet.* ETSK pitää lisääntymisterveyspalvelujen saatavuutta keskeisenä osana terveydenhoitopalveluja, joiden alalla ei tulisi sallia minkäänlaista syrjintää yhteisön oikeuden tai kansallisen lainsäädännön nojalla. Lisääntymisterveyspalvelujen alalla esiintyy sukupuoliseen suuntautumiseen, vammaisuuteen ja ikään perustuvaa syrjintää. Lisäksi koska lisääntymisterveyspalveluja tarvitsevat ja käyttävät naiset, voisi se, että tätä alaa ei laskettaisi syrjinnältä suojelun piiriin, johtaa käytännössä syrjintään sukupuolen sekä vammaisuuden, iän tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella.

3.2.2.5 ETSK katsoo siksi, että 3 artiklan 2 kohtaa kokonaisuudessaan olisi harkittava uudelleen, ja lopullisen sanamuodon olisi ilmaistava, että siviilisäätystä, perheasemaa tai lisääntymisoikeuksia koskeva kansallinen lainsäädäntö on pantava täytäntöön syrjimättä ketään minkään direktiivissä katetun tekijän perusteella.

3.2.2.6 Direktiivin 3 artiklan 3 kohdan mukaan syrjintäkielto koulutuksessa ei vaikuta ”jäsenvaltioiden vastuuseen opetuksen sisällöstä, koulutuksen muodoista ja koulutusjärjestelmän organisoimista, erityisopetus mukaan luettuna”.

3.2.2.7 ETSK on huolissaan siitä, että kyseinen poikkeus, joka ei sisälly rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta annettuun direktiiviin ja joka ylittää 149 artiklan eli perustamissopimuksen koulutusta nimenomaisesti koskevat määräykset ⁽¹⁰⁾, voisi aiheettomasti rajoittaa direktiivin vaikutuksia syrjinnän ja häirinnän poistamisessa kouluista ja muista oppilaitoksista.

3.2.2.8 ETSK huomauttaa, että EY:n perustamissopimuksen 150 artiklassa todetaan lähes samoin sanamuodoin kuin 149 artiklassa, että ammatillisen koulutuksen sisältö ja järjestäminen on jäsenvaltioiden vastuulla, mistä huolimatta ammatillinen koulutus kuuluu rajoittamatta EU:n syrjinnänvastaisen lainsäädännön piiriin ⁽¹¹⁾.

3.2.2.9 Tärkeä motiivi ehdotetun direktiivin laadinnassa oli näyttö EU:ssa koulutuksen alalla esiintyvistä syrjinnästä uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella. ETSK katsoo, että syrjinnän kieltäminen ja yhdenvertaisen kohtelun edistäminen koulutuksessa on olennaisen tärkeää demokraattisen ja suvaitsevaisen yhteiskunnan kehitykselle, sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle sekä sosiaalisen koheesion turvaamiselle, minkä vuoksi lainsäädäntö yhteisön

⁽¹⁰⁾ EY:n perustamissopimuksen 149 artiklan 1 kohdassa todetaan: ”Yhteisö myötävaikuttaa korkealaatuisen koulutuksen kehittämiseen rohkaisemalla jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa tukemalla ja täydentämällä jäsenvaltioiden toimintaa pitäen täysin arvossa jäsenvaltioiden vastuuta opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmän järjestämisestä sekä niiden sivistyksellistä ja kielellistä monimuotoisuutta.”

⁽¹¹⁾ Esim. neuvoston direktiivi 2000/43/EY, 3 artiklan 1 kohdan b alakohta, tai neuvoston direktiivi 2000/78/EY, 3 artiklan 1 kohdan b alakohta.

tasolla on tarpeen EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistettujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti.

3.2.2.10 Etenkin erityisopetuksessa on tärkeää huolehtia syrjinnältä suojelun korkeasta tasosta, jotta voidaan taata kaikkien lasten oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu näiden uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Se ei tarkoita puuttamista jäsenvaltioiden valintoihin erillis- tai yhteisopetuksen puolesta, vaan näin varmistettaisiin koulutuspolitiikan toteuttaminen syrjimättä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio asiassa "D.H. ja muut Tšekin tasavaltaa vastaan" osoittaa, kuinka päätökset siitä, kenen olisi saatava erityisopetusta, voivat pitää yllä vakiintuneita syrjiviä käytäntöjä koulutuksessa ⁽¹²⁾.

3.2.2.11 ETSK katsoo, että koulutuksessa on erityisen tärkeää varmistaa johdonmukainen suoja syrjinnältä, sillä tällä alalla esiintyy usein päällekkäistä syrjintää rodun ja etnisen alkuperän sekä uskonnon tai vakaumuksen perusteella. Ellei 3 artiklan 3 kohdan mukainen rajoitus ollut tarpeellinen rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta annetussa direktiivissä, on epäselvää, miksi se olisi tarpeen ehdotetussa direktiivissä.

3.2.2.12 Olipa jäsenvaltioiden vastuu koulutuksen alalla kuinka laaja tahansa, direktiivissä olisi todettava nimenomaisesti, että kaikki tämän alan tehtävät on hoidettava syrjimättä.

3.2.2.13 Direktiivin 3 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä sallitaan erilainen kohtelu haettaessa uskontoon tai vakaumukseen perustuviin oppilaitoksiin. ETSK:n mukaan direktiivissä olisi varmistettava, että oppilaitokset eivät voi harjoittaa muihin seikkoihin perustuvaa syrjintää.

3.3 4 artikla

3.3.1 Direktiivin 4 artikla koskee vammaisten yhdenvertaista kohtelua.

3.3.1.1 Vammaisten oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus ⁽¹³⁾ sisältää "vamman henkilön" ohjeellisen määritelmän. EU:n jäsenvaltioiden olisi huomioitava kyseinen määritelmä laatiessaan kansallisia lakeja vammaisten yhdenvertaisten oikeuksien suojelemiseksi ja edistämiseksi. Ehdotettuun direktiiviin tulisi lisätä ohjeistusta tätä varten. Siinä tulisi myös selvittää, mitä tarkoitetaan vammaisuuteen perustuvalla syrjinnällä.

3.3.1.2 ETSK pitää myönteisenä 4 artiklan kaksitahoista lähestymistapaa, kun pyritään poistamaan esteet sosiaalisen suojelun, sosiaalietuuksien, terveydenhoidon, koulutuksen sekä yleisesti tarjottavien tavaroiden ja palvelujen, myös asumis- ja kuljetuspalvelujen, saatavuudessa ja tarjonnassa. Tämä noudattaa ETSK:

n suositusta ⁽¹⁴⁾. Siihen sisältyy velvollisuus toteuttaa ennakoivia toimia vammaisten tarpeiden kattamiseksi (4 artiklan 1 kohdan a alakohta) sekä vaatimus järjestää erityistapauksissa kohtuullinen mukautus yhdenvertaisten mahdollisuuksien varmistamiseksi (4 artiklan 1 kohdan b alakohta). Direktiivin 2 artiklan 5 kohdan mukaan sen 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan rikkomista on pidettävä syrjintänä. ETSK suosittaa, että direktiivissä selvennetään todellisten syrjimättömien mahdollisuuksien käsitettä.

3.3.1.3 ETSK on huolissaan 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaan sisältyvistä rajoituksista ennakointivelvollisuuteen, eli että vammaisten tarpeisiin vastaamiseksi toteutettavat toimet

- a) eivät saa aiheuttaa suhteetonta rasisitusta,
- b) eivät saa edellyttää perustavia muutoksia sosiaaliseen suojeleluun, sosiaalietuuksiin, terveydenhuoltoon, koulutukseen, tai kyseisiin tavaroihin tai palveluihin,
- c) eivät saa edellyttää vaihtoehtojen tarjoamista.

3.3.1.4 Kohtien b ja c rajoitukset eivät ole riittävän tarkkoja, ja ne johtavat todennäköisesti perustelemattomien syrjivien käytäntöjen säilymiseen. Esimerkiksi terveydenhoitopalveluja ainoastaan terveille tarjoava palveluntoimittaja voisi b kohdan nojalla vastustaa vaatimuksia muuttaa palvelujaan. Paikallisviranomaisen, jonka busseja paikalliseen sairaalaan kulkevat pyörätuolilla liikkuvat eivät voi käyttää, voisi puolestaan c kohdan nojalla torjua vaatimukset vaihtoehtoisen kuljetuspalvelun tarjoamisesta. ETSK:n mukaan on riittävää, että ennakoivien toimien edellytetään olevan "kohtuullisia", mitä ei nykyisellään vaadita 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, ja että 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määritellyn velvoitteen ehdoksi asetetaan vain, että toimista ei pidä koitua suhteetonta rasisitusta.

3.3.1.5 Direktiivin 4 artiklan 2 kohta antaisi oikeudellisen sitouvuuden erityistekijöille, jotka on otettava huomioon määrittäessä, aiheutuuko 4 artiklan 1 kohdan a tai b alakohdan mukaisista toimista suhteetonta rasisitusta. Johdanto-osan 19 kappaleessa organisaation koko, resurssit ja luonne määrittellään sellaisiksi tekijöiksi, jotka olisi otettava huomioon arvioitaessa rasisituksen kohtuuttomuutta. Samankaltaisiin tekijöihin viitataan direktiivin 2000/78/EY johdanto-osan 21. perustelukappaleessa. Ehdotetun direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa mainitaan kaksi muuta tekijää, "tavaroiden ja palvelujen linkaari" sekä "mahdollinen hyöty vammaisten parantuneista mahdollisuuksista". ETSK:n mukaan kyseiset tekijät eivät ole tarpeen, sillä ne molemmat olisi huomioitava aina kohtuuttomuutta arvioitaessa ja niiden vuoksi sosiaalisen suojelun, sosiaalietuuksien, terveydenhoidon, koulutuksen, tavaroiden ja palvelujen, kuten asumis- ja kuljetuspalvelujen tarjoajat saattaisivat vastustaa tarvittavia toimia, joilla vahvistettaisiin vammaisten todellisia mahdollisuuksia.

⁽¹²⁾ Suuren jaoston tuomio 13.11.2007 (n:o 57325/00).

⁽¹³⁾ 1 artikla.

⁽¹⁴⁾ Alaviite 1, kohta 8.10.2.

3.3.1.6 Direktiivin 15 artiklan 2 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat lykätä neljällä vuodella todellisen mahdollisuuden tarjoamista koskevan veloitteen täytäntöönpanoa. Vaikka ETSK toivookin kaikkien jäsenvaltioiden takaavan vammaisten mahdollisuudet mahdollisimman pikaisesti, ETSK ei vastusta sitä, että jäsenvaltioiden sallitaan lykätä 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaan sisältyvän ennakkointiveloitteen täytäntöönpanoa kyseisellä määrättyllä ajalla. Direktiivissä on kuitenkin tehtävä ehdottoman selväksi, että täytäntöönpanon määräajan lykkäystä ei tule sallia, kun on kyse 4 artiklan 1 kohdan b alakohtaan sisältyvästä veloitteesta, joka koskee kohtuullisen mukautumisen järjestämistä vammaiselle.

3.4 12 artikla

3.4.1 ETSK pitää myönteisenä, että jäsenvaltiot veloitetaan nimeämään elin tai elimiä, joiden toimivaltuudet vastaavat tällaisille elimille rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta annetussa direktiivissä sekä tavaroita ja palveluita koskevassa tasa-arvodirektiivissä uskottuja valtuuksia, edistämään kaikkien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua riippumatta heidän uskonnostaan tai vakaumuksestaan, vammaisuudesta, iästään tai sukupuolisesta suuntauksesta. ETSK on lisäksi tyytyväinen johdanto-osassa ⁽¹⁵⁾ esitettyyn selvään toteamukseen, että tällaisten elinten tulisi noudattaa toiminnassaan YK:n Pariisin periaatteita, jotka pyrkivät erityisesti takaamaan ihmisoikeuksien suojeluun tarkoitettujen kansallisten instituutioiden riippumattomuuden. Kuten ETSK on aiemmin todennut, kyseisten elinten tulisi vastata kansallisen syrjinnänvastaisen politiikan tulosten säännöllisestä arvioinnista ⁽¹⁶⁾. Niiltä tulisi myös edellyttää säännönmukaista ja mielekästä vuoropuhelua sellaisten järjestöjen kanssa, jotka edustavat henkilöitä, jotka ovat vaarassa joutua syrjityiksi ehdotetussa direktiivissä mainituin perustein.

3.4.2 Direktiivin 12 artiklaan sisältyvä ehdotus jättää kuitenkin aukon, sillä jäsenvaltioita ei edelleenkään vaadita nimeämään elimiä edistämään tältä osin yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa, koska työllisyyspuitedirektiivissä 2000/78/EY ei edellytetä erityisen tasa-arvoelimen perustamista. Rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattomasta yhdenvertaisesta kohtelusta annetun direktiivin nojalla perustettujen elinten on katettava rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumaton yhdenvertainen kohtelu

sekä työssä että työelämän ulkopuolella, ja tavaroita ja palveluita koskevan tasa-arvodirektiivin sekä yhdenvertaista kohtelua koskevan direktiivin 2006/54/EY (uudelleenlaadittu toisinto) nojalla perustettujen elinten on katettava naisten ja miesten tasa-arvo työssä ja työelämän ulkopuolella.

3.4.3 Tästä syystä ETSK suosittaa, että ehdotetun direktiivin johdanto-osaan lisätään uusi perustelukappale, jossa jäsenvaltioita kannustetaan antamaan 12 artiklan nojalla nimetyille elimille vastaavat toimivaltuudet uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä ja sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi kuin työllisyyspuitedirektiivissä.

4. Moniperusteinen syrjintä

4.1 Tuoreessa oma-aloitteisessa lausunnossaan ETSK viittaa näyttöön varsin yleisestä moniperusteisesta syrjinnästä, jolla tarkoitetaan syrjintää useamman kuin yhden 13 artiklan piiriin kuuluvan tekijän perusteella. ETSK suositti vahvistamaan uudessa direktiivissä, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen kuuluu suojeleminen moniperusteiselta syrjinnältä niin, että se pannaan täytäntöön sekä EU:n että jäsenvaltioiden lainsäädännössä.

4.2 Ehdotetussa direktiivissä tunnustetaan ⁽¹⁷⁾ naisten joutuvan usein moniperusteisen syrjinnän kohteiksi, mutta siinä ei tarkastella moniperusteisen syrjinnän muita perusteita. ETSK suosittaa, että moniperusteisen syrjinnän tunnustamista voitaisiin edistää seuraavasti:

- Ehdotettuun direktiiviin lisätään uusi johdanto-osan perustelukappale, jossa jäsenvaltioita kannustetaan varmistamaan oikeudellisten menettelyjen saatavuus moniperusteisen syrjinnän torjumiseksi, ja jossa täsmennetään erityisesti, että kansallisin oikeudellisin keinoin kantajalle annetaan mahdollisuus nostaa kaikki moniperusteisen syrjinnän osa-alueet kattava kanne yhden ainoan oikeusvaateen puitteissa.
- Komissio antaa suosituksen siitä, että moniperusteinen syrjintä on huomioitava kansallisten lakien laadinnassa ja täytäntöönpanossa. Vaikka tällainen suositus ei olisi jäsenvaltioita sitova, kansallisten tuomioistuinten olisi otettava se huomioon.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI

⁽¹⁵⁾ Johdanto-osan 28. perustelukappale.

⁽¹⁶⁾ Alaviite 1, kohta 8.10.8.

⁽¹⁷⁾ Johdanto-osan 13. perustelukappale.

III

(Valmistelevat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

14.–15. TAMMIKUUTA 2009 PITÄMÄSSÄÄN 450. TÄYSISTUNNOSSA

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus moottoriajoneuvojen yleiseen turvallisuuteen liittyvistä tyyppihyväksyntävaatimuksista

KOM(2008) 316 lopullinen – 2008/0100 COD

(2009/C 182/05)

Esittelijä: **Virgilio RANOCCHIARI**

Euroopan unionin neuvosto päätti 9. kesäkuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus moottoriajoneuvojen yleiseen turvallisuuteen liittyvistä tyyppihyväksyntävaatimuksista

KOM(2008) 316 lopullinen – 2008/0100 COD.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 6. tammikuuta 2009. Esittelijä oli Virgilio RANOCCHIARI.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 173 ääntä puolesta ja 2 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on aina kannattanut lainsäädännön yksinkertaistamiseen tähtäviä aloitteita, varsinkin kun kyseessä ovat herkät aiheet, kuten turvallisuus ja ympäristö. Näin ollen komitea voi vain kannattaa Euroopan komission ehdottamaa asetusta, jolla pyritään kyseisiin kolmeen tärkeään päämäärään säätämällä moottoriajoneuvojen ja renkaiden tyyppihyväksynnästä.

1.2 Komission valitsema vaihtoehto kumota yli 150 voimassa olevaa direktiiviä ja korvata ne ehdotetulla asetuksella, vaikuttaa ensi silmäyksellä hyvin mielenkiintoiselta, ja sillä varmasti edistetään toivottua yksinkertaistamista. Jos ehdotusta ei kuitenkaan suhteuteta ja tarkisteta asianmukaisesti, sillä saatetaan luoda uusia menettelyjä, jotka eivät kaikissa tapauksissa ole nykyisten

menettelyjen mukaisia ja jotka näin kärjistävät teollisuuden ja jäsenvaltioiden hallintojen vaikeuksia ja taakkaa.

1.3 ETSK pohtii etenkin sitä, miten ehdotettu asetus sovitetaan yhteen eurooppalaisesta tyyppihyväksynnästä äskettäin annetun puitedirektiivin (2007/46/EY) sekä parhaillaan laadittavien UN/ECE:n sääntöjen kanssa. Kyseisiä sääntöjä tarkastellaan laajemmin jäljempänä lausunnossa.

1.4 ETSK katsoo, että tyyppihyväksynnän ja siihen liittyvän menettelyn yksinkertaistamiseen, johon komissio pyrkii ottamalla käyttöön yhtenäiset vaatimukset, voidaan päästä sisällyttämällä nykyiset ja tulevat UN/ECE:n säännöt asteittain edellä jo mainitusta eurooppalaisesta tyyppihyväksynnästä annetun direktiivin liitteeseen IV sikäli, kuin kyseiset vaatimukset on mukautettava tekniikan edistykseen.

1.5 Koska kehittyneen turvallisuusteknologian asianmukaiset tekniset eritelvät eivät ole kaikkien käytettävissä samalla tavoin, olisi ETSK:n mielestä parempi tarkastella niitä erillisissä ehdotuksissa, joissa otetaan huomioon Genevessä toimivan UN/ECE:n teknisissä ryhmissä kehitely uusin tekniikka.

1.6 Renkaita koskevien vaatimusten osalta ETSK kannattaa alan teollisuuden ehdotusta, jossa noudatetaan komission ehdotuksen aikataulua mutta yksinkertaistetaan sitä ottamalla käyttöön kaksi toteutusyhtäistä ehdotettujen viiden sijaan.

1.7 Tämän mennessä esiin tuotujen varausten valossa ETSK on suhtautunut myönteisesti Euroopan parlamentin aloitteeseen tutkia aihetta lisää Euroopan komission toimeksiannosta toteutetun selvityksen jälkeen. Toisen tutkimuksen tulokset eivät kuitenkaan ole selkeyttäneet asiaa odotetulla tavalla.

1.8 Koska eräistä ehdotetuista vaihtoehtoista ei ole olemassa asianmukaisia kustannus-hyötylaskelmia, ETSK pelkää myös, että teollisuudelle ja siten kuluttajille aiheutuvat huomattavasti korkeammat kustannukset hidastavat edelleen Euroopan autokannan uudistumista, jonka yhteydessä on jo havaittavissa nykyisen talouskriisin vaikutukset.

1.9 Lopuksi ETSK suositaa jo nyt tyyppihyväksynnästä vastaaville jäsenvaltioiden viranomaisille, että ne kiinnittävät aiempaa enemmän huomiota niiden ajoneuvojen ja etenkin renkaiden turvallisuusvaatimuksiin, jotka tuodaan Eurooppaan tässä tarkasteltavan asetuksen hyväksymisen jälkeen.

2. Johdanto

2.1 Vaikka ajoneuvojen turvallisuus ja ympäristönsuojelu ovat huomattavasti parantuneet viime vuosikymmenen aikana, ne ovat oikeutetusti edelleen painopisteitä koko Euroopan unionissa. Jatkuvana huolenaiheena ovat etenkin maantieliikenteen aiheuttaman saastumisen, erityisesti hiilidioksidipäästöjen, vähentämisessä saavutetut vielä vaatimattomat tulokset sekä liikenneonnettomuuksien uhrien määrä. Maantieliikenteen onnettomuuksissa kuolee 27 jäsenvaltiossa edelleen vuosittain yli 44 000 henkilöä ja vammautuu yli 1,7 miljoonaa (1).

2.2 Tyyppihyväksyntää koskevassa unionin lainsäädännössä asetetaan tunnetusti tarkat säännöt moottoriajoneuvojen rakentamiselle. Kyseisillä säännöillä pyritään varmistamaan mahdollisimman hyvin yhtäältä ajoneuvojen matkustajien ja kaikkien tienkäyttäjien turvallisuus ja toisaalta ympäristön suojelu. Tyyppihyväksynnän alalla on nykyisin olemassa noin 60 perusdirektiiviä – 50 turvallisuutta ja kymmenkunta ympäristönsuojelua käsittelevää direktiiviä – sekä satakunta perusdirektiiveihin liittyvää muutosdirektiiviä.

2.3 Edellä mainittuihin kahteen vaatimukseen voidaan ajoneuvoalan jatkuvan tutkimus- ja kehitystoiminnan ansiosta vastata

(1) Lähde: Yhteisön maantieliikenneonnettomuuksien tietokanta (Community Road Accident Data Base, CARE): tietokantaan kerätään ja siinä käsitellään jäsenvaltioiden toimittamia tietoja maantieliikenteen onnettomuuksista.

nykyisin kattavammin ja aiempaa paremmin soveltamalla tieliikenneonnettomuuksia ja epäpuhtauksia vähentävää uutta teknologiaa niin uusissa kuin – ainakin osittain – jo käytössä olevissa ajoneuvoissa.

2.4 CARS 21:n suositusten (2) mukaan myös kyseisiä keskeisiä ongelmia on tarkasteltava integroidusti, jotta saavutetaan tavoitteet, joista – kuten komission varapuheenjohtaja Günter Verheugen muistutti esitellessään ehdotusta asetukseksi – hyötyvät kansalaiset, ympäristö ja teollisuus. Jotta saavutetaan EU:n turvallisuus- ja ympäristönsuojelutavoitteet, on uusien ajoneuvojen rakentamista säänteleviä asetuksia jatkuvasti päivitettävä. On kuitenkin myös rajoitettava teollisuuden sääntelytaakkaa yksinkertaistamalla mahdollisuuksien mukaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tätä silmällä pitäen edellä mainitussa CARS 21 -asiakirjassa suositellaan myös UN/ECE:n sääntöjen (3) käyttöä silloin, kun ne ovat saatavilla.

3. Komission ehdotus

3.1 Ehdotetulla asetuksella pyritään muuttamaan moottoriajoneuvojen tyyppihyväksyntää käsittelevää nykyistä lainsäädäntöä kolmella alalla: **yksinkertaistaminen, kehittyneet turvajestelmät ja renkaat.**

Ehdotetussa asetuksessa säädetään tarkemmin seuraavaa:

3.1.1 Moottoriajoneuvojen ja niiden osien turvallisuudesta annetun nykyisen tyyppihyväksyntää käsittelevän lainsäädännön muuttaminen

Komissio aikoo kumota yli 150 vielä voimassa olevaa direktiiviä ja korvata ne yhdellä neuvoston ja Euroopan parlamentin asetuksella, jota sovelletaan sellaisenaan EU:ssa.

3.1.2 Seuraavien turvallisuusvaatimusten käyttöönotto

— Vuodesta 2012 alkaen uusiin ajoneuvoihin ja hyötyajoneuvoihin on asennettava elektroninen ajonvakautusjärjestelmä (*Electronic Stability Control*, ESC). Se on asennettava kaikkiin uusiin ajoneuvoihin vuoteen 2014 mennessä. Elektroninen ajonvakautusjärjestelmä vaikuttaa ajoneuvon jarru- ja pitominaisuuksiin ja auttaa kuljettajaa säilyttämään ajoneuvon ohjattavuuden kriittisissä tilanteissa (jotka johtuvat esimerkiksi huonoista tieolosuhteista tai liiallisesta kaarrenopeudesta).

— Vuodesta 2013 alkaen on asennettava suuriin ajoneuvoihin kehittyneet hätäjarrutusjärjestelmät (*Advanced Emergency Braking Systems*, AEBs), joissa käytetään sensoreita varoittamaan kuljettajaa, jos ajoneuvo on liian lähellä edellä olevaa ajoneuvoa, ja jotka tietyissä tilanteissa käynnistävät hätäjarrutuksen

(2) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle kilpailukykyisen autoteollisuuden sääntelykehiksestä 2000-lukua varten (KOM(2007) 22 lopullinen, 7.2.2007).

(3) Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomissio, Geneve. UN/ECE edistää 56 jäsenvaltion yhteistyötä ja integraatiota laatimalla yhteisiä standardeja ja normeja myös moottoriajoneuvojen tyyppihyväksynnän alalla.

törmäyksen estämiseksi tai sen vaikutusten vähentämiseksi. Se on asennettava kaikkiin uusiin ajoneuvoihin vuoteen 2015 mennessä.

- Vuodesta 2013 lähtien suuriin ajoneuvoihin on asennettava kaistavahtijärjestelmät (*Lane Departure Warning Systems, LDWS*), jotka varoittavat kuljettajaa, jos ajoneuvo on vaarassa joutua ulos kaistalta tahattomasti etenkin kuljettajan tarkkaavaisuuden herpaannuttua. Se on asennettava kaikkiin uusiin ajoneuvoihin vuoteen 2015 mennessä ⁽⁴⁾.

3.1.3 Renkaita koskevat uudet vaatimukset ⁽⁵⁾

- Vuodesta 2012 alkaen tulevat pakollisiksi **alhaisen vierintävastuksen renkaat** (*Low Rolling Resistance Tyres, LRRT*). Ne alentavat polttoaineen kulutusta vähentämällä renkaan vierinnän liikevastusta, joka johtuu ennen kaikkea pyörän, renkaan tai tien epämuotoisuudesta.
- Vuodesta 2012 tulevat pakollisiksi **rengaspaineen seurantajärjestelmät** (*Tyre Pressure Monitoring Systems, TPMS*), jotka ilmoittavat kuljettajalle, jos rengaspaine laskee alle optimiarvon.
- **Vierintämelun vähentäminen:** kuten ehdotetun asetuksen liitteessä I säädetään.
- **Märkäpito:** kuten ehdotetun asetuksen liitteessä I säädetään.

4. Yleistä

4.1 ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, jossa määritellään moottoriajoneuvojen valmistusta koskevat yhtenäiset säännöt sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja

⁽⁴⁾ Yhteenveto turvallisuusvaatimuksiin sovellettavista pakollisista määräajoista:

- ESC: uudet tyyppihyväksynät 29.10.2012, uudet rekisteröinnit 29.10.2014
- AEBs: uudet tyyppihyväksynät 29.10.2013, uudet rekisteröinnit 29.10.2015
- LDWS: uudet tyyppihyväksynät 29.10.2013, uudet rekisteröinnit 29.10.2015.

⁽⁵⁾ Selvyyden vuoksi seuraavassa on lueteltu komission ehdottamat määräjät renkaita koskeville vaatimuksille:

- 2012 uudet tyyppihyväksynät, vain luokan C1 renkaiden on vastattava märkäpitoa koskevia vaatimuksia ja luokkien C1, C2 ja C3 renkaiden on vastattava vaiheessa 1 vierintävastusta ja vierintämelua koskevia vaatimuksia
- 2014 uudet tyyppihyväksynät, vain luokan C1 renkaiden on vastattava märkäpitoa koskevia vaatimuksia ja luokkien C1 ja C2 renkaiden on vastattava vaiheessa 1 vierintävastusta koskevia vaatimuksia
- 2016 uudet tyyppihyväksynät, kaikkien luokkien C1, C2 ja C3 uudentyyppisten renkaiden on vastattava vaiheessa 2 vierintävastusta koskevia vaatimuksia; EU:n markkinoilla voidaan rekisteröidä ja ottaa käyttöön vain luokan C1, C2 ja C3 renkaita, jotka vastaavat vierintämelua koskevia vaatimuksia
- 2018 EU:n markkinoilla voidaan rekisteröidä vain luokan C1 ja C2 renkaita, jotka vastaavat vaiheessa 2 vierintämelua koskevia vaatimuksia
- 2020 EU:n markkinoilla voidaan ottaa käyttöön vain luokan C3 renkaita, jotka vastaavat vaiheessa 2 vierintämelua koskevia vaatimuksia.

samalla korkeatasoisen turvallisuuden ja ympäristönsuojelun varmistamiseksi.

4.2 ETSK katsoo, että jos kumottavia direktiivejä ja kumoamisen vaikutuksia tutkitaan tarkkaan, tarkasteltavana oleva ehdotus asetukseksi saattaa olla erinomainen väline, jolla voidaan yhtäältä parantaa aktiivista ja passiivista turvallisuutta ja näin vähentää liikenneonnettomuuksien määrää ja toisaalta ottaa käyttöön laitteita, joilla voidaan alentaa hiilidioksidipäästöjä.

4.3 ETSK panee merkille, että valitun vaihtoehdon tavoitteena on saada yksinkertaistamisesta suurin hyöty etenkin kansallisten viranomaisten ja teollisuuden näkökulmasta. ETSK katsoo kuitenkin, ettei lainsäädännön yksinkertaistaminen voi rajoittaa nykyisin voimassa olevien menetelmien kokoamiseen eräänlaiseen turvallisuutta käsittelevään puiteasetukseen. ETSK:n mielestä on myös otettava huomioon uuden eurooppalaisesta tyyppihyväksynnästä annetun puitedirektiivin (2007/46/EY) ⁽⁶⁾ käyttöönoton vaikutukset, jotta varmistetaan yhtenäisyys ja vältetään se, että uusien menettelyjen päällekkäisyys lisää hallintojen ja valmistajien taakkaa sen sijaan, että se vähenisi.

4.4 ETSK kannattaa komission periaatetta, jonka mukaan ajoneuvojen tyyppihyväksyntään liittyvien uusien erityisvaatimusten käyttöönottoaikataulu olisi laadittava niin, että vaatimusten toteuttavuus otetaan huomioon. Yleisesti ottaen vaatimuksia olisi aluksi sovellettava vain uusiin ajoneuvotyyppisiin. Nykyisten ajoneuvotyyppien osalta olisi varattava enemmän aikaa, jotta vaatimuksiin voidaan sopeutua.

4.5 Renkaita koskevien vaatimusten osalta on muistettava, että renkaat ovat ainoa ajoneuvon osa, joka on kosketuksessa tiehen, ja niiden turvaominaisuudet ovat kaikkia muita tavoitteita tärkeämpiä. Näin ollen ETSK katsoo, että on

— varmistettava, ettei ympäristönsuojelun tason parantaminen vähennä ajoneuvojen käyttäjien ja kansalaisten yhtä tärkeitä turvallisuusvaatimuksia

— noudatettava integroitua lähestymistapaa, jottei – vaikkakin sinänsä tärkeällä – vierintämelun vähentämisellä alenneta renkaiden yleistä suorituskykyä (kuten vierintävastus ja märkäpito).

4.6 ETSK epäileeekin komission toimeksiannosta toteutetun vaikutusarvioinnin tehokkuutta ja on suhtautunut myönteisesti Euroopan parlamentin päätökseen toteuttaa lisäksi riippumaton tutkimus. ETSK katsoo, että vaikutusanalyyssissä käytetyt tiedot ovat saattaneet vääristää tuloksia.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/46/EY, annettu 5.9.2007, puitteiden luomisesta moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen sekä tällaisiin ajoneuvoihin tarkoitettujen järjestelmien, osien ja erillisten teknisten yksiköiden hyväksymiselle.

4.7 Komitea toteaa kuitenkin pahoitellen, että Euroopan parlamentin tilaama ja marraskuun 2008 lopussa julkaistu tutkimus (7) ei vastaa odotuksia eikä poista ETSK:n esittämiä epäilyjä hallinnollisten ja teknisten näkökohtien sen paremmin kuin komission ehdotusta tarkemman kustannus-hyötyanalyysin osalta.

4.7.1 Kyseisessä tutkimuksessa keskitytään ainoastaan renkaisiin ja rengaspaineen seurantajärjestelmiin ja asetetaan kyseenalaisesti rengaspaineen seurantajärjestelmien osalta etusijalle kalliimpi ”suora” järjestelmä ”epäsuoran” järjestelmän sijaan, johon palataan jäljempänä tekstissä. Muita kehittyneitä turvajärjestelmiä tai ehdotetun yksinkertaistamisen vaikutuksia ei mainita lainkaan.

4.8 Tässä tilanteessa ETSK:sta vaikuttaa siltä, ettei näin laaditun asetuksen soveltamisesta teollisuudelle ja siis kuluttajille aiheutuva kustannusten nousua ole kompensoitu asianmukaisesti osoitetuin hyödyin. Tämä uhkaa luonnollisesti hidastaa edelleen nykyisen ajoneuvokannan uudistumista (ajoneuvojen keski-ikä on kahdeksan vuotta), johon nykyinen talouskriisi näyttää jo vaikuttavan.

4.9 ETSK katsoo myös, että turvallisuuden osalta korkeatasoisen Euroopan teollisuuden kilpailukykyyn varmistamiseksi tarvitaan asetus, jolla ei yleisesti ottaen vääristetä kilpailua ja hyödytetä unionin ulkopuolisia valmistajia, joiden kustannukset, mutta usein myös yleinen turvallisuustaso, ovat varmasti alhaisemmat. Näin ollen on valvottava, että unionin alueelle tuodut ajoneuvot ja etenkin renkaat vastaavat kaikkia asetuksessa säädettyjä vaatimuksia.

4.10 ETSK:n mielestä on myös arvioitava asianmukaisesti asetuksen vaikutuksia koko rengasteollisuuteen. Jo alustavassa tarkastelussa voi havaita, että pienten ja keskisuurten jakeluyritysten liiketoiminnan taloudellinen pohja saattaa vaarantua. Varastoylijäämät, jotka ovat todennäköisiä, jos määräjajat tulevat voimaan komission ehdotusten mukaisesti, voivat aiheuttaa vaikeuksia jakeluketjulle. On epätodennäköistä, että useimmat alan yritykset, jotka ovat enimmäkseen pienyrityksiä eivätkä kykene toimimaan kansainvälisillä markkinoilla, kykenevät tyhjentämään varastonsa.

4.11 Vaikka aihe ei kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen. Komissio pyrkii aivan oikein välttämään yhtenäismarkkinoiden esteitä ja on tietoinen ehdotetun asetuksen rajatylittävistä vaikutuksista. Komission mukaan ehdotuksen tavoitteita ei voida saavuttaa pelkästään jäsenvaltioiden toimin vaan tätä varten tarvitaan unionitasolla sovittuja sitovia toimia.

4.12 ETSK voi luonnollisesti vain kannattaa ehdotusta, jonka mukaan jäsenvaltioiden on määriteltävä tarkasteltavan asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista, ja katsoo, että kyseisten seuraamusten tulisi olla tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

4.13 ETSK kannattaa myös asetuksen valintaa lainsäädäntövälineeksi, sillä näin varmistetaan säädöksen soveltamismenettelmät ja -aikataulu kaikissa jäsenvaltioissa, mikä on erityisen merkittävä näkökohta, kun kyseessä on hyvin tekninen säädös. Koska myös tässä tapauksessa on valittu monitasoinen lähestymistapa (*split approach*), voidaan ehdotetussa asetuksessa, joka hyväksytään yhteispäätösmenettelyllä, säätää perusluonteisista normeista, ja siirtää tekniset näkökohdat komitologiamenettelyllä annettavaan toiseen asetukseen.

5. Erityistä

5.1 ETSK kannattaa kaikkia lainsäädännön yksinkertaistamiseen tähtäviä aloitteita. Kuten edellä on jo tähdennetty, komitea suhtautuu kuitenkin erittäin varauksellisesti keinoihin tämän toteuttamiseksi. ETSK nimittäin katsoo, että yksinkertaistamisen on oltava todellista ja ettei ehdotetun asetuksen tule olla edeltäjiensä summa. Joka tapauksessa on vältettävä sertifiointitoimistoille koituvaa ylimääräistä taakkaa.

5.2 ETSK katsoo kuitenkin, että tyyppihyväksynnän ja siihen liittyvän menettelyn yksinkertaistamiseen, johon komissio pyrkii ottamalla käyttöön yhtenäisiä vaatimuksia, on päästävä sisällyttämällä nykyiset ja tulevat UN/ECE:n säännöt asteittain edellä jo mainitusta eurooppalaisesta tyyppihyväksynnästä annetun direktiivin 2007/46/EY (8) liitteeseen IV (etenkin, jos asetusten vaatimukset ovat tiukemmat ja edellyttävät tiettyä siirtymäaikaa (9) tuotteen mukauttamiseksi) sikäli, kuin kyseiset vaatimukset on mukautettava tekniseen edistykseen.

5.2.1 Kyseisiä toimia ei mainita ehdotetun asetuksen vaikutusarvioinnin kohdassa c), jonka mukaan ”[k]orvataan kaikki nykyiset direktiivit ehdotettavalla asetuksella”, vaan kohdassa b), jossa kehoitetaan tarkastelemaan ”kutakin direktiiviä sitten, kun sitä on tarpeen muuttaa, ja päätetään tuolloin, onko direktiivi syytä korvata”. Vaikutusarvioinnin vaihtoehdon c) valinta ei myöskään vaikuta asianmukaisesti perustellulta (”nopein tapa yksinkertaistaa nykyistä säännöstöä niiden suositusten mukaisesti, joita esitettiin CARS 21 -työryhmän raportissa”) eikä sen yhteydessä oteta huomioon CARS 21 -raportissa mainittuja muita perusluonteisia tekijöitä, kuten kestävä kehitys, viittausta UN/ECE:hen tai tarvetta varmistaa normin kohderyhmälle asianmukainen siirtymäaika teollisuudessa.

5.2.2 Jos vaihtoehto c) hyväksytään, ehdotettu asetus olisi tehokas siellä, missä ei ole vastaavaa UN/ECE:n sääntöä tai silloin – kuten renkaiden osalta – kun tarvitaan asennusta koskevia vaatimuksia, joita ei mainita UN/ECE:n säännössä.

(8) Direktiivi 2007/46/EY – liite IV: Luettelo ajoneuvon EY-tyyppihyväksyntää varten täytettävistä vaatimuksista.

(9) Teollisuuden tarvitsema aika minkä tahansa uuden vaatimuksen toteuttamiseksi, mikäli se edellyttää rakenteellisia muutoksia tuotteen.

(7) *Type Approval Requirements for the General Safety of Motor Vehicles* (IP/A/IMCO/ST/2008–18).

5.3 Vaihtoehtoisesti ETSK pitää mahdollisena kompromissina sitä, että asetuksen todelliseksi tehostamiseksi määritellään voimaantulopäivä, jolla vältetään ehdotetun asetuksen nykyisellään aiheuttamat ongelmat ja vältetään se riski, että annetaan UN/ECE:n sääntöjä, jotka eivät ole kumottaviin asetuksiin sisältyvien vaatimusten (tai soveltamismääraaikojen) mukaisia.

5.4 Hallinnollisten näkökohtien osalta ETSK katsoo ja ehdottaa liitteessä IV lueteltujen direktiivien tutkimisen valossa, että riippumatta asetuksen tai sen osien voimaantulosta asetuksessa tulisi säilyttää korvattavissa direktiiveissä asetetut määräajat ja että siinä tulisi ottaa huomioon korvaavina käyttöön otettavien UN/ECE:n sääntöjen "siirtymäsäännökset".

5.5 ETSK katsoo lisäksi, ettei "kehittyneistä turvallisuusominaisuuksista" tulisi säätää "horisontaalisessa" asetuksessa vaan että aiheesta tulisi tehdä yksittäisiä ehdotuksia uusiksi UN/ECE:n sääntöiksi ja/tai muutosehdotuksia kyseisiin sääntöihin. Ehdotukset tulisi esittää ja niistä olisi keskusteltava Genevessä sijaitsevan UN/ECE:n teknisissä ryhmissä (GRB, GRRF ja GRSP⁽¹⁰⁾), jotka voivat toteuttaa asianmukaisen teknisen arvioinnin ehdotetuista turvallisuusjärjestelmistä. Vastaavaa menetelmää tulisi soveltaa komission esiin tuomiin tapauksiin silloin, kun UN/ECE:n sääntöissä ei ole EY:n direktiivejä vastaavia vaatimuksia.

5.6 Maantielikenteen kehittyneisiin turvallisuusjärjestelmiin liittyvien näkökohtien osalta ETSK katsoo etenkin seuraavaa:

5.6.1 **Elektroninen ajonvakautusjärjestelmä:** Genevessä hyväksytyihin sääntöihin on tehty muutoksia, ja luokkia M_2 , N_2 , M_2 ja N_3 ⁽¹¹⁾ koskevat suunnitelmat on tehty. ETSK:n mielestä aikakehyksen on vastattava taulukkoa 12.4.1, josta on sovittu UN/ECE R 13:n⁽¹²⁾ yhteydessä ja jossa säädetään asteittaisesta käyttöönotosta alkaen vuoden 2009 heinäkuusta vuoden 2016 heinäkuuhun ajoneuvotyypistä riippuen.

5.6.2 **Kehittyneet hätäjarrutusjärjestelmät:** Teollisuus voi kehittää pakollisia järjestelmiä vain, jos sillä on käytettävissään selkeästi määritellyt tekniset eritelmät, ja niitä ei saatavilla olevien

⁽¹⁰⁾ Genevessä sijaitsevan UN/ECE:n tekniset ryhmät: jarrut ja pyörästölaitteet (*Working Party on Brakes and Running Gear*, GRRF); melu (*Working Party on Noise*, GRB); valaisimet ja merkkivalolaitteet (*Working Party on Lighting and Light-Signalling*, GRE); yleiset turvallisuusmääräykset (*Working Party on General Safety Provisions*, GRSG); pakokaasut ja energia (*Working Party on Pollution and Energy*, GRPE); passiivinen turvallisuus (*Working Party on Passive Safety*, GRSP).

⁽¹¹⁾ N-luokkaan kuuluvat tavarankuljetukseen käytettävät vähintään nelipyöräiset ajoneuvot. Ne jaetaan enimmäismassan mukaan kolmeen luokkaan: N_1 (< 3 500 kg), N_2 (< 12 000 kg) ja N_3 (> 12 000 kg). N_1 -luokka puolestaan jaetaan edelleen massan mukaan kolmeen alaluokkaan: I, II ja III. M-luokan ajoneuvoilla tarkoitetaan matkustajien kuljetukseen käytettäviä vähintään nelipyöräisiä ajoneuvoja. Ne jaetaan paikkamäärän ja enimmäismassan mukaan kolmeen luokkaan: M_1 < 9 paikkaa, M_2 > 9 paikkaa ja < 5 000 kg sekä M_3 > 9 paikkaa ja > 5 000 kg. O-luokkaan kuuluvat ajoneuvon ja perävaunun yhdistelmät.

⁽¹²⁾ UN/ECE:n sääntö 13: raskaiden ajoneuvojen jarrutusjärjestelmä (*Heavy Vehicles Braking*).

tietojen mukaan ole olemassa kehittyneiden hätäjarrutusjärjestelmien osalta. Järjestelmän, jota ei ole teknisesti määritelty, käyttöönotolle ei voida asettaa määräaika. Ennen käyttöönottoa on laadittava asianmukainen vaikutusarviointi, johon sisältyy huolellisesti laadittu kustannus-hyötyanalyysi.

5.6.2.1 Ehdotuksen 3 artiklassa esitetty kehittyneiden hätäjarrutusjärjestelmien määritelmä on hyvin laaja, ja sen piiriin saattaa kuulua järjestelmiä, jotka eivät vielä ole tarpeeksi luotettavia. Kehittymättömän teknologian vuoksi niistä saattaa muodostua turvallisuusriski. On säädettävä asianmukaisesta tutkimus- ja kehittämistoiminnasta sekä riittävän pitkistä siirtymäajasta.

5.6.3 Kehittyneistä hätäjarrutusjärjestelmistä annettua säännöstä sovelletaan ajoneuvoluokkiin M_2 , M_3 , N_2 ja N_3 . Kevyistä N_1 -luokan hyötyajoneuvoista on usein versioita, jotka kuuluvat ylempiin ajoneuvoluokkiin (N_2 , M_2 ja M_3), mikä vuoksi luokka on ulotettava käsittämään painavimmat ajoneuvot, joiden tilavuus on verrattain alhainen. Komitean mielestä on asianmukaista rajoittaa kehittyneiden hätäjarrutusjärjestelmien käyttövaatimukset raskaisiin hyötyajoneuvoihin tai ainakin ajoneuvoihin, joiden kokonaisuudessa on yli 7,5 tonnia. Lisäksi olisi arvioitava tarvetta soveltaa poikkeusta tiettyihin ajoneuvoluokkiin, esimerkiksi kaupunkiliikenteeseen linja-autoihin, jätteidenkeruuautoihin ja muihin julkisessa käytössä oleviin ajoneuvoihin, jotka liikkuvat alhaisella nopeudella.

5.6.4 **Kaistavahtijärjestelmät:** ETSK katsoo, että kaistavahtijärjestelmien osalta voidaan esittää samat huomiot kuin kehittyneiden hätäjarrutusjärjestelmien osalta:

- Tarvitaan tekniset eritelmät, jotka määritellään Genevessä sijaitsevassa UN/ECE:ssä.
- Eri ajoneuvoluokat on erotettava toisistaan teknisesti.
- On toteutettava kustannus-hyötyanalyysit ja sovellettava poikkeuksia erityisiin ajoneuvoluokkiin.

5.7 Tiivistetysti ETSK katsoo, että kehittyneitä hätäjarrutusjärjestelmiä ja kaistavahtijärjestelmiä, joita tällä hetkellä voidaan käyttää vain raskaissa ajoneuvoissa, on liian aikaista ottaa käyttöön. Tarvitaan vielä tutkimus- ja kokeiluvaihetta, jotta voidaan arvioida kyseisten järjestelmien todellinen hyöty. Näin saataisiin myös hyödyllistä tietoa, kun ajatellaan kyseisten järjestelmien tulevaa käyttöä kevyissä ajoneuvoissa.

5.8 **Rengaspaineen seurantajärjestelmät:** Rengaspaineen seurantajärjestelmien teknisistä vaatimuksista keskustellaan parhailaan GRRF:n⁽¹³⁾ epävirallisessa ryhmässä, joten ETSK kehottaa komissiota odottamaan työskentelyn päättymistä (työskentelyssä tulisi ottaa huomioon myös unionin ulkopuolisissa maissa noudatettavat vaatimukset) ennen asianomaisten päätösten tekemistä.

⁽¹³⁾ GRRF: työryhmä jarrut ja pyörästölaitteet (*Working party on Brakes and Running Gear*).

Jotta vältetään ajoneuvojen hinnannousu, olisi toivottavaa päättää mittausherkkyydestä. Näin voitaisiin myös soveltaa epäsuoraa järjestelmää, johon liittyy monia myönteisiä näkökohtia, joista tärkeimpänä se, että järjestelmä toimii myös, jos renkaat vaihdetaan. "Suora" järjestelmä edellyttää sensoria jokaisessa renkaassa, minkä vuoksi renkaita vaihdettaessa on vaihdettava myös sensori tai se on purettava tai otettava talteen ja asennettava uudelleen. Tämä on kallis ja hankala operaatio, sillä ulospäin näkymättömät sensorit voivat vahingoittua.

5.9 ETSK katsoo renkaiden teknisten vaatimusten osalta seuraavaa:

- **Melu:** Ehdotetut arvot melutason alentamiseksi saattaisivat vähentää ajoneuvojen ja siten kuluttajien turvallisuutta. Jos nopeutta sitä vastoin alennettaisiin ruuhka-alueilla ja/tai tienpintaa parannettaisiin, melutaso alenisi kolmin- tai nelinkertaisesti. Lisäksi esimerkiksi C3-luokan renkaiden melutaso olisi vaikea alentaa 3 dB:ä vähentämättä renkaiden pito-ominaisuuksia. C3-luokan renkailla tai pitorenkailla on oltava "aggressiiviset" ominaisuudet hyvän pidon varmistamiseksi liukkaalla alustalla.
- **Vierintävastus:** On tarkistettava C1- ja C2-luokan renkailla asetettuja määräaikoja sekä analysoitava uudelleen C3-luokan renkaiden erityisominaisuuksia ja tarvittaessa lykättävä käytönottoa, kunnes on laadittu uusi vaikutusarviointi.
- **Märkäpito:** Komission ehdotus ottaa käyttöön pakolliset vaatimukset UN/ECE R 117:n ⁽¹⁴⁾ perusteella tulisi hyväksyä sellaisenaan.

Bryssel 14. tammikuuta 2009.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

5.10 ETSK toteaa, että ehdotettu asetus edellyttää joka toinen vuosi tehtäviä muutoksia, mikä ei vastaa rengasteollisuuden tarvitsemää siirtymäaikaa. Tämä ei ole paremman sääntelyn mukaista. ETSK kannattaakin teollisuuden esittämää ratkaisua, että noudatetaan ehdotetun asetuksen määräaikoja mutta yksinkertaistetaan sitä soveltamalla kahta toteutusyhtiä (2012–2016 ja 2016–2020) viiden ehdotetun sijaan. Näin voitaisiin hallinnoida tehokkaasti tyyppihyväksyntäprosesseja sekä logistiikkaa ja mahdollisia varastoja.

5.11 Toinen selvennettävä seikka koskee uudelleen pinnoitettujen renkaiden käsittelyä. Tämän tyyppisten renkaiden määrittelyssä (sääntö UN/ECE R 109) viitataan tuotantolaitokseen eikä itse renkaaseen. Rengas on selvästi vaikea "tyypitellä" uusien vaatimusten mukaisesti esimerkiksi melun osalta tehtaassa, jossa pinnoitetaan uudelleen erityyppisiä renkaita. Kun ajatellaan soveltamisen huomattavaa hankaluutta ja etenkin pk-yrityksille koituvia valtavia kuluja, asetusta ei ETSK:n mielestä tulisi soveltaa kyseiseen alaan edellyttäen, että kaikkia asetettuja turvallisuusvaatimuksia noudatetaan.

5.12 Lopuksi ETSK kehottaa komissiota arvioimaan mahdollisuutta käyttää viitteenä valmistuspäivää, kun on kyse renkaita koskevista vaatimuksista, sillä jälleenmyyjien, kuluttajien ja jäsenvaltioiden viranomaisten on helppo tunnistaa valmistuspäivä, joka on merkittävä kaikkiin Euroopan unionin markkinoille saatettuihin renkaisiin. Valmistuspäivän tulisi markkinoille saattamisen ajankohdan tai myyntipäivän sijaan olla todiste siitä, että renkaat vastaavat uusia asetettuja vaatimuksia.

⁽¹⁴⁾ UN/ECE:n sääntö 117: renkaiden vierintämelupäästöt (*Tyres with regard to Rolling Sound Emissions*).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – ”Pienet ensin” – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (”Small Business Act”)

KOM(2008) 394 lopullinen

(2009/C 182/06)

Esittelijä: **Henri MALOSSE**

Apulaisesittelijä: **Claudio CAPPELLINI**

Komissio päätti 25. kesäkuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – ”Pienet ensin” – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (”Small Business Act”)

KOM(2008) 394 lopullinen.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 6. tammikuuta 2009. Esittelijä oli Henri MALOSSE ja apulaisesittelijä Claudio CAPPELLINI.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 112 ääntä puolesta ja 10 vastaan 9:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä ja päätelmät

1.1 ETSK on jo ilmaissut lausunnoissaan asiakokonaisuuksista INT/390 ja INT/394 ⁽¹⁾ kannattavansa sellaista eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevaa aloitetta (”Small Business Act”, SBA), joka on kunnianhimoinen ja vastaa 23 miljoonan pk-yrityksen ja kaikkien mahdollisesti perustettavien pk-yritysten unionille tarjoamaa kasvu- ja työllistämispotentiaalia.

1.2 Hyvän tahdon ilmauksista ja positiivisista hankkeista (mm. yksityinen eurooppayhtiö, maksuviivästyksiä koskevat toimet) huolimatta ETSK katsoo, ettei Euroopan komission esittämällä hankkeella pystytä vastaamaan tähän haasteeseen etenkin nykyisessä vaikeassa talous- ja rahoitustilanteessa.

1.3 ETSK ehdottaakin, että kunnianhimoinen eurooppalainen SBA koostuisi seuraavista osatekijöistä:

— sellainen sitova oikeudellinen väline ”pienet ensin” -periaatteen noudattamisen varmistamiseksi, jonka avulla taataan mahdollisimman velvoittavasti kyseisten hallintoperiaatteiden tehokas ja konkreettinen täytäntöönpano yhteisötasolla, jäsenvaltioissa ja alueilla

— etenemissuunnitelma, tarkka aikataulu ja asianmukaiset keinot eurooppalaisen SBA:n konkreettisten ja kattavien määräysten toteuttamiseksi

⁽¹⁾ ETSK:n valmistelevat lausunnot aiheista ”Pienten ja keskisuurten yritysten kasvua ja kehitystä mahdollisesti edistävät poliittiset toimenpiteet (asianmukainen rahoitus pois luettuna)” (EUVL C 27, 3.2.2009, s. 7) ja ”Kansainväliset julkiset hankinnat” (EUVL C 224, 30.8.2008, s. 32).

— selkeät sitoumukset vähentää hallinnollista rasitusta ja erityisesti noudattaa kaikissa hallinnollisissa menettelyissä kerta-luonteisuuden periaatetta

— Euroopan komission tarjoamien palvelujen uudelleenjärjestäminen, jotta pk-yrityksillä on aito keskustelukumppani ja niille on tarjolla välineitä eurooppalaistumisensa tehostamiseksi

— yhteisön välineet pienten ja keskisuurten yritysten pääoman saantia, verkottumista, investointeja ja elinikäistä oppimista edistävän vaikutuksen tehostamiseksi

— sellainen yhtenäinen poliittinen kehys kaikille yhteisön toimintalinjoille, jossa pk-yrityksiä pidetään sääntönä eikä poikkeuksena

— eurooppalaisen SBA:n tavoitteiden soveltaminen jäsenvaltio-tasolla, myös lainsäädännössä

— sellaisen käytännön palauttaminen, että välittäjäorganisaatioita ja työmarkkinaosapuolia kuullaan jatkuvasti.

2. Johdanto

2.1 EU:n puheenjohtajavaltio Ranska pyysi Euroopan unionia pohtimaan ajatusta eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevasta aloitteesta ja mainitsi esimerkkinä Yhdysvaltain nykyisen pk-yrityksiä tukevan säädöksen. ETSK oli jo aiemmin ⁽²⁾ viitannut ajatukseen eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevasta aloitteesta, ja myös Euroopan parlamentti oli ottanut sen esille.

⁽²⁾ Ks. ETSK:n lausunto CESE (esittelijä: Christine Faes – EUVL C 256, 27.10.2007, s. 8).

2.2 Edellä mainitussa yhdysvaltalaisessa säädöksessä säädetään maan pk-yrityksiä tukevan hallintoelimen perustamisesta (*Small Business Administration*) sekä toimenpiteistä etenkin etnisten vähemmistöjen, naisten ja nuorten auttamiseksi perustamaan ja kehittämään pienyrityksiä. Yhdysvaltain pk-yrityssäädökseen sisältyy myös toimenpiteitä, joiden avulla edistetään mahdollisuuksia käyttää maan pk-yrityksiä liittovaltion ja sen eri virastojen julkisissa hankinnoissa.

2.3 Euroopan unionin ja koko maailman jouduttua vakavaan finanssi- ja talouskriisiin juuri yritykset ja erityisesti pk-yritykset ovat talouskoneiston haavoittuvimpia ja myös työllisyyden ja elpymisen kannalta tärkeimpiä osia. Nykyistä paljon kunnianhimoisemmaksi muutettuna eurooppalainen SBA voisi muodostaa keskeisen osan EU:n uudesta ja pitkäjänteisestä investointi-, kasvu- ja työllisyysstrategiasta.

2.4 ETSK on ottanut aiheeseen hiljattain kantaa kahdessa yhteydessä:

- Puheenjohtajavaltio Slovenian pyynnöstä laaditussa valmistelevalle lausunnossa, jossa käsitellään pk-yritysten kasvua ja kehitystä mahdollisesti edistäviä poliittisia toimenpiteitä, esitetään ehdotuksia tehokkaan eurooppalaisen SBA:n toteuttamisesta muussa muodossa kuin pelkkänä poliittisena julkilausumana ⁽³⁾.
- Puheenjohtajavaltio Ranskan pyynnöstä laaditussa valmistelevalle lausunnossa, jonka aiheena ovat kansainväliset julkiset hankinnat, viitataan suoraan Maailman kauppajärjestön (WTO) julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (GPA) tarkistamisen yhteydessä käytäviin neuvotteluihin ja ehdotetaan mm. kunnianhimoisen etenemissuunnitelman laatimista eurooppalaisen SBA:n toteuttamiseksi ⁽⁴⁾.

2.5 Vaikka ETSK on tyytyväinen eurooppalaisen SBA:n lukuisiin positiivisiin aloitteisiin, se pahoittelee, että komissio esittää aloitteen pelkkänä tiedonantona ilman minkäänlaisia aikataulu- ja resurssivaroituksia ja ehdotuksia, jotka takaisivat ”pienet ensin” -periaatteen tehokkaan toteutumisen.

2.6 Komitea pitää valitettavana, ettei suunnitteilla ole erityistä lainsäädäntötoimea sen varmistamiseksi, että ”pienet ensin” -periaatetta sovelletaan järjestelmällisesti lainsäädäntöprosessissa ja pantaessa lainsäädäntöä täytäntöön. ETSK pitää sitovuutta erityisen tärkeänä pienyrityksiä tukevien hallintoperiaatteiden täytäntöönpanossa. Niiden konkreettisesta soveltamisesta ja

ottamisesta huomioon lainsäädännön ja toimintalinjojen määrittelyn kaikissa vaiheissa niin yhteisötasolla kuin jäsenvaltio- ja aluetasollakin on siis syytä määrätä tarkoitukseen soveltuvan asiakirjan tai välineen avulla.

2.7 Komitea on hyvin pahoillaan, ettei sen edellä mainittua ehdotusta sitovasta etenemissuunnitelmasta ole otettu huomioon työohjelmaa ja painopisteitä koskevilta osin. Työohjelman ja painopisteiden määrittelemiseksi ei tarvita lainsäädäntöprosessia, sillä ne sisältyvät jo nykyisiin ohjelmiin tai voidaan sisällyttää niihin välitarkistusten yhteydessä. Monet ehdotetuista konkreettisista toimenpiteistä ovat olleet jo kauan valmisteilla tai suunnitteilla. Varsin selviä esimerkkejä tästä ovat tärkeät ja hyödylliset ehdotukset yksityisen eurooppayhtiön säännöistä, maksuviivästyksiä koskevasta direktiivistä, alennetusta alv-kannasta tai valtiontukea koskevasta ryhmäpoikkeuksesta.

2.8 Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevassa aloitteessa on erotettava selvästi yhtäältä pienet paikallisesti toimivat perhe- tai käsi-työläisyrietykset, joita on valtaosa pk-yrityksistä ja jotka yrityksen hallinnan säilyttääkseen eivät halua kasvaa, ja toisaalta keskisuuret tai pienet edelläkävijäyritykset, joilla on voimakas kehityspotentiaali. Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä erityishuomiota pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jotka toimivat rakenteellisista haitoista kärsivillä alueilla, etenkin saarilla, vuoristoalueilla ja harvaan asutuilla alueilla.

2.9 Tässä yhteydessä ETSK:lta on pyydetty lausuntoa komission tiedonannosta. Komitea järjesti Pariisissa 7. lokakuuta 2008 yhteistyössä Ranskan ammattiasian kamarien pysyvän neuvoston (*Assemblée permanente des chambres de métiers, APCM*) kanssa kuulemistilaisuuden pystyäkseen paremmin vastaamaan pyyntöön.

3. ETSK:n 1. suositus – Sitovan oikeudellisen välineen luominen ”pienet ensin” -periaatteen soveltamisen varmistamiseksi

3.1 Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite ei saa jäädä vain yhdeksi uudeksi poliittiseksi julistukseksi, vaan se on kirjattava lainsäädäntöön, jotta soveltamisesta tulee pakollista.

3.2 ETSK toistaa aiemmin (lausunnossa asiakokonaisuudesta INT/390) esittämänsä näkemyksen ”pienet ensin” -periaatteesta ja kehottaa vahvistamaan periaatteen sitovasti myöhemmin sovittavassa Euroopan parlamenttia, komissiota ja neuvostoa velvoittavassa muodossa (käytännösäännöt, toimielinten välinen sopimus, neuvoston päätös). Yksi kiinnostava toimintavaihtoehto, jota ETSK voisi tutkia, on sellaisen toimielinten välisen sopimuksen solmiminen, jolla on sama oikeusperusta kuin vuonna 2003 solmitulla sopimuksella paremmasta lainsäädännöstä. Hyvin konkreettisesti ottaen tällaisessa sitovassa asiakirjassa olisi pyrittävä varmistamaan seuraavat seikat:

3.2.1 **Lainsäädännön laadinnassa tulee ottaa kaikilla tasoilla huomioon erityyppisten pk-yritysten erityistilanteet ja -tarpeet.** Kaikista uusista yrityksiä koskevista yhteisön säädöksistä on kuultava etukäteen asianomaisia välittäjäorganisaatioita

⁽³⁾ ETSK:n valmistelevalle lausunto aiheesta ”Pienten ja keskisuurten yritysten kasvua ja kehitystä mahdollisesti edistävät poliittiset toimenpiteet (asianmukainen rahoitus pois luettuna)” (EUVL C 27, 3.2.2009, s. 7).

⁽⁴⁾ ETSK:n valmistelevalle lausunto aiheesta ”Kansainväliset julkiset hankinnat” (EUVL C 224, 30.8.2008, s. 32).

työmarkkinaosapuolet ja osuus- ja yhteisötalouden organisaatiot mukaan luettuina, ja vastausaikaa on oltava vähintään 12 viikkoa (Euroopan komission ehdottamien 8:n sijasta).

3.2.2 Mitään yrityslainsäädännön osaa ei pidä muuttaa liian usein (6 vuotta olisi vähimmäisväli). Lisäksi olisi ehdotettava, että kaikki uudet säädökset tulisivat vuosittain yhtenä ryhmänä voimaan tammikuun 1. päivänä, mikäli niillä voi olla pakottavia vaikutuksia. Räsitusta vähentävän tai sääntelyä yksinkertaistavan lainsäädännön olisi voitava tulla voimaan välittömästi milloin tahansa.

3.2.3 Kaikkien tasojen lainsäädännössä tulee noudattaa seuraavia neljää peruseriaatetta:

- Kaikkien uusien säädösten yhteydessä on esitettävä järjestelmällinen analyysi vaikutuksista pk-yrityksiin, eikä mitään säädöstä voida antaa, ellei sen vaikutuksia erityyppisiin kyseisellä alalla toimiviin yrityksiin ole analysoitu.
- Suhteellisuusperiaatetta on sovellettava järjestelmällisesti erityyppisiin yrityksiin.
- Kertaluonteisuuden periaatteen on pädettävä kaikkiin yritykseltä vaadittaviin menettelyihin.
- Varovaisuusperiaatetta on sovellettava uusien sitovien säädösten välttämiseksi.

3.2.4 Tulee asettaa määrällinen velvoite yksinkertaistaa sisämarkkinoilla toimivilta yrityksiltä vaadittavia hallinnollisia menettelyjä sen tavoitteen perusteella, että yhteisön lainsäädännön aiheuttamaa byrokratiaa tulee vähentää 25 prosenttia vuoteen 2012 mennessä.

4. ETSK:n 2. suositus – Tarkka etenemissuunnitelma, jossa määritetään aikataulu, keinot ja tarvittaessa rahoitusmahdollisuudet

4.1 ETSK suosittaa sellaisen tarkan etenemissuunnitelman laatimista, jossa määritellään toiminnan painopisteitä, konkreettisia toimenpiteitä, täytäntöönpanoaikataulu, toteuttamiskeinoja ja tarvittaessa rahoitusmahdollisuuksia. Tulee varmistaa, että kaikki ehdotetut toimenpiteet toteutetaan vuoteen 2013 mennessä seuranta- ja arviointitoimenpiteitä unohtamatta.

4.2 ETSK kannattaa toiminnallisen osuuden muodostavia 92:ta toimea ja toivoo, että ne toteutetaan ripeästi sekä yhteisötasolla että jäsenvaltioissa. Komitea muistuttaa kuitenkin pitävänsä kyseisiä toimenpiteitä – samoin kuin neljää lainsäädäntötoimea – jo käynnistettyjen tai päättäjien hyväksymien toimien täytäntöönpanona tai jatkona. Niissä ei oteta riittävästi huomioon erityyppisten pk-yritysten toiveita ja tarpeita, ja ETSK vaatiikin nykyistä kunnianhimoisempaa suunnitelmaa, joka vastaa pienyritysten todellista asemaa ja maailmantalouden tilaa. Komitea ehdottaa komissiolle, neuvostolle ja Euroopan parlamentille sellaisen aidon eurooppalaisen hankkeen käynnistämistä pk- ja mikroyritysten

aseman edistämiseksi, joka perustuu paitsi voimakkaasti kasvavien yritysten myös lähitalouden ja osuus- ja yhteisötalouden yritysten ja perinteisillä aloilla toimivien yritysten tukemiseen sekä hallintotavan parantamiseen julkishallinnon, talouselämän ja työmarkkinaosapuolten ja erityyppisiä pk-yrityksiä edustavien organisaatioiden vuoropuhelun kehittämiseksi ja siihen, että tämäntyyppisten pk-yritysten erilaiset realiteetit otetaan todella huomioon.

4.3 ETSK kannattaa ehdotetuista yhteisötason toimista erityisesti seuraavia:

- **Ehdotus asetukseksi yksityisen eurooppayhtiön luomisesta** ⁽⁵⁾ – ETSK ehdotti tätä oma-aloitteisessa lausunnossaan vuonna 2001, jotta voitaisiin luoda ”euroyrityksiä”, jotka voivat hyödyntää yhtenäismarkkinoiden tarjoamia kasvumahdollisuuksia ja päästä näin ollen helpommalla muodollisuudesta ja kustannuksista, joita tytäryhtiöiden perustaminen eri jäsenvaltioihin aiheuttaa. ETSK toivoo, että ehdotus hyväksytään pikaisesti ja että löydetään muotoilu, joka ei vääristä kilpailua eikä millään tavoin heikennä sosiaalisia oikeuksia.
- **Ehdotus tarkistetuksi direktiiviksi maksuviivästy- mistä** ⁽⁶⁾ – Tarkistetussa direktiivissä on määrä tiukentaa viranomaisiin kohdistuvia velvoitteita ja rangaistuksia, joita sovelletaan, jos maksu suoritetaan myöhemmin kuin 30 päivän kuluessa.

4.4 ETSK suosittaa etenkin seuraavien kunnianhimoisten ja konkreettisten toimien lisäämistä joukkoon:

- Rakennusalan pk-yrityksille tulee suunnata **kokeiluhankkeita energiatehokkuuden edistämiseksi**, koska niin monet tämän alan yrityksistä ovat pk-yrityksiä (80 prosenttia) ja koska ne voivat edistää huomattavasti hiilidioksidipäästöjen vähentämistavoitteita (40 prosenttia päästöistä on peräisin asumisesta).
- Pienyrityksille tulee luoda **eri aloille sopivia järjestelyjä ja vaihteittain eteneviä ympäristöasioiden hallintaprosesseja**, jotta markkinoilla toimivat pienyritykset eivät jäisi ympäristö- ja energiatavoitteiden ulkopuolelle.
- Tulee toteuttaa **konkreettisia EU:n toimia yritysten eurooppalaistumisen tukemiseksi** lähentymis- ja yhteistyöohjelmien muodossa (vrt. entiset Europartenariat- ja Interprise-ohjelmat, jotka Euroopan komissio lopetti syyttä suotta vuosituhannen vaihteen jälkeen).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 394 lopullinen.

⁽⁶⁾ Direktiivi 2000/35/EY (EYVL L 200, 8.8.2000, s. 35). ETSK:n lausunto: EYVL C 407, 28.12.1998, s. 50.

- **Yritykset tulee nivoa yhä tehokkaammin yhteisön koulutustoimiin** etenkin sellaisen uuden ohjelman avulla, jolla pyritään lähentämään yrityksiä ja oppilaitoksia. ETSK toistaa pyyntönsä oppisopimuskoulutukseen osallistuvien ja ammatikoulutuksen juuri aloittaneiden nuorten liikkuvuuden edistämiseen tähtävien ohjelmien vahvistamisesta.
- **Omistajanvaihdoksia tulee helpottaa ja niihin tulee kannustaa.** ETSK korostaa jälleen, että etenkin kaupunkien ja maaseudun pienten tuotanto- ja palveluyritysten omistajanvaihdokset ovat tärkeitä. Tällaisten yritysten katoamisella olisi huomattavia kielteisiä vaikutuksia. Komitea suosittaa erityisesti lähentymisjärjestelmien, verokannustimien, pääomanmuodostukseen kannustamisen sekä julkisten ja yksityisten toimijoiden kumppanuuksien edistämistä.
- **Entreprises Europe network -verkostoa tulee kehittää yhä johdonmukaisemmin, jotta siitä muodostuisi todellinen eurooppalainen tieto- ja yhteistyöverkosto.**

4.5 Maailmanlaajuisen taantuman synnyttämään haasteeseen vastaamiseksi ETSK kannattaa erityisesti **rahoitusmekanismien vahvistamista** EIP:n ja EIR:n avulla, jotta lyhyen tähtäimen rahoitustarpeet olisi helpompi täyttää ja jotta vaikeuksissa olevat yritykset saisivat tukea silloin kun siitä on vielä hyötyä. Tämän toteuttamiseksi nykyisiä ja eurooppalaisen SBA:n yhteydessä ehdotettuja aloitteita olisi laajennettava huomattavasti vallitsevan taloustilanteen takia. Tärkeintä olisi lopettaa häviävän pienten kokeiluhankkeiden toteuttaminen ja pyrkiä todella avaamaan ja vahvistamaan lähirahoitusverkostoja (riskipääoma, bisnesenkelit, keskinäiset takaukset) sekä edistämään varojen kokoamista eurooppalaisten ja rajatylittävien hankkeiden tukemiseksi.

4.6 Lisäksi ETSK kehottaa samoin kuin aiemmassa lausunnossaan CESE 390/2008 käynnistämään eurooppalaisen SBA:n yhteydessä uusia aloitteita, joilla vastataan ETSK:n ja Euroopan parlamentin useissa yhteisön konferensseissa julki tuomiin organisaatioiden seuraavansisältöisiin pyyntöihin:

- **Yhteisön kaikissa toimintalinjoissa tulee ottaa huomioon pk-yrityksiin liittyvät kysymykset.** ETSK on korostanut, että poliittisia puheita lukuun ottamatta suuryritysmalli hallitsee yhä liian usein lainsäädännön valmistelua.
- **Hallinnon yksinkertaistamiseen tähtävää politiikkaa tulee jatkaa,** mutta tässä yhteydessä on huolehdittava ennen kaikkea, että toiminta sovitetaan täysin yhteen asianomaisten alakohtaisten välittäjäorganisaatioiden kanssa. Komission

on tehtävä yhä tiiviimpää yhteistyötä näiden organisaatioiden ja ETSK:n kanssa, jotta yksinkertaistaminen ei vaikuttaisi päinvastoin kuin mihin sillä pyritään. Komitea ilmaisee jälleen epäilevänsä, onko pienyritykset perusteltua ja tehokasta vapauttaa systemaattisesti tiettyjen lainsäädäntötoimenpiteiden soveltamisesta. Komitea näkisi mieluummin, että säädösten täytäntöönpanossa sovellettaisiin suhteellisuusperiaatetta.

- **Välittäjäorganisaatioiden harjoittamaa oheistoimintaa ja neuvontaa tulee tukea.** ETSK pitää hallintokysymyksiä ja erityisesti kuulemista ja seurantaan erittäin tärkeinä. Se pahoittelee, ettei Euroopan komissio anna enemmän painoarvoa välittäjäorganisaatioiden roolille. Tällaiset organisaatiot ovat perustavan tärkeitä pyrittäessä käymään vuoropuhelua miljoonien yritysten, niiden johtajien ja palkansaajien kanssa. ETSK toteaa jälleen, että ne ovat olennainen edellytys yhteisön toimintalinjojen onnistumiselle ja että niillä on korvaamaton rooli tiedon ja avun välittämisessä etenkin pienimmille yrityksille.
- **Tulee luoda laajennettu ja yhtenäinen toimintalinja innovoinnin edistämiseksi,** jotta tukea ohjattaisiin jo innovatiivisiksi havaittujen yritysten lisäksi myös markkinoille saattamiseen ja matalan ja keskitason teknologiaan liittyvään jatkuvaan innovointiin sekä muuhun kuin teknologia-alan innovointiin etenkin pienyrityksissä.
- **Mahdollisuuksia osallistua yhteisön ohjelmiin tulee laajentaa** yksinkertaistamalla oikeudellisia, taloudellisia ja hallinnollisia veloitteita, jotka ovat pk-yrityksille lannistavia, ja helpottamalla välittäjäorganisaatioiden ehdottamien ryhmähankkeiden toteuttamista. Komitea kehottaa jälleen komissiota käynnistämään neuvottelut eurooppalaisten yrittäjäjärjestöjen kanssa ohjelmien osallistumisääntöjen yksinkertaistamiseksi sekä sellaisten uusien ehtojen määrittelyksi, jotka mahdollistavat valmistelun ja ohjelmiin osallistumisen erilaisilla hallintotasolla valtiotasoa alempana. Menettelyistä, joita pk-yritysten on noudatettava hakiessaan yhteisötason rahoitusta, tulee tehdä mahdollisimman yksinkertaisia. Ensimmäisenä askeleena tähän suuntaan yhteisön eri ohjelmat (rakennerahastot, kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelma, seitsemäs tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen puiteohjelma yms.) voitaisiin niveltää toisiinsa, kun tiedetään, että jokaisen ohjelman menettelyt ovat erilaisia. Myös puiteasiakirjojen kielen selkeyttäminen parantaisi useimpien pk-yritysten mahdollisuuksia hyödyntää ohjelmiin liittyviä eri kehittämiskäytännöitä. EU:n toimielinten ja kansalisten elinten välisiä menettelyjä tulee yksinkertaistaa yhteisin toimin, sillä hallinnollinen taakka on edelleen liian raskas yritykselle, jonka toimialaan ei yleensä kuulu hallinnollinen asiantuntemus.

4.7 Jokaisen jäsenvaltion tulisi luoda yksilöllinen rakenne sellaisten pk-yritysten auttamiseksi, jotka haluavat osallistua julkisiin hankintamenettelyihin jäsenvaltio- tai yhteisötasolla. Tällaisen

avun ansiosta pk-yritykset voisivat saada tietoa tarjouksen tekemisen edellyttämistä toimista ja selvittää julkisiin hankintoihin liittyviä termejä. (Myös se, että käytettyjä termejä ei ymmärretä, vaikeuttaa pk-yritysten osallistumista.)

5. ETSK:n 3. suositus – Erityiset yhteisötasoa koskevat ehdotukset

5.1 Jotta eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite olisi tehokas, ETSK suosittaa näkyvien ja kunnianhimoisten toimien toteuttamista yhteisötasolla tähänastisesta poiketen. Komitea suosittaa etenkin seuraavaa:

- **Asianomaiselle Euroopan komission jäsenelle tulee palauttaa täysi vastuu** eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan aloitteen täytäntöönpanosta.
- **Palvelut tulee järjestää uudelleen**, jotta myös pienillä ja keskisuurilla yrityksillä olisi – kuten pk-yritysten erityisryhmän toimiessa – näkyvä ja helposti lähestyttävä poliittinen keskustelukumppani. Sen tulee keskittyä käsittelemään ainoastaan pk-yritysten asioita ja ajamaan niiden etuja unionin toimielimissä päätöksentekoprosessia myöten.
- **Tulee perustaa ”Euroopan SBA-komitea”**, johon osallistuu jäsenvaltioiden edustajien lisäksi asianomaisten alojen eurooppalaisten järjestöjen ja työmarkkinaosapuolten edustajia. ETSK toivoo, että kyseiselle komitealle annetaan laajat valtuudet valvoa SBA:n täytäntöönpanoa, seurata toimintaohjelman toteuttamista ja sovittaa toimet yhteen jäsenvaltioiden laatimien suunnitelmien kanssa. ETSK kehottaa myös varmistamaan SBA:n käynnistämisen yhteydessä seuraavat seikat:
- **Komission kuhunkin pääosastoon tulee nimetä pk-yritysten vastuuhenkilö**, jonka tehtävänä on valvoa, että kyseisen pääosaston vastuualaan kuuluvissa lainsäädäntötoimenpiteissä ja sen hallinnoimissa ohjelmissa otetaan huomioon pk- ja mikroyritysten prioriteetit ja odotukset.
- **”Pienet ensin” -periaatteen** konkreettisen soveltamisen avulla yrityksille luotavan toimintaympäristön on toteuduttava **sekä yrityksissä että toimielinten tasolla**. Jotta säännöt kunnioittaisivat niitä käyttävien enemmistöä eli pk-yrityksiä, tarvitaan asiantuntemusta pk-yritysten toimintaympäristöstä. Euroopan komission olisikin kannustettava jäsenvaltioita seuraamaan sen esimerkkiä, sillä komission *Enterprise Experience* -ohjelman avulla lukuisat EU:n virkamiehet voivat tutustua pk-yritysten todellisuuteen. Tämän aloitteen avulla tulisi innostaa ainakin niitä jäsenvaltioita, joilla ei itsellä ole samanlaista järjestelyä.

6. ETSK:n 4. suositus – Jäsenvaltiotasolla toteuttavat erityistoimet

6.1 Jäsenvaltioiden vastuualaan kuuluvilla aloilla ETSK suosittaa, että kukin jäsenvaltio

- **antaa jäsenvaltiotason säädöksen**, jossa ”pienet ensin” -periaatteesta tehdään sitova.
- **laatii kansallisen pk-yrityksiä tukevan aloitteen** tiiviissä yhteistyössä asianomaisten talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoiden kanssa. Vuosittain esitettäisiin erillinen raportti kansallisista uudistusohjelmista tiedon välittämiseksi kunkin maan saavutuksista. Vuosittain järjestettävässä kokouksessa voitaisiin esitellä parhaita toimintatapoja ja menestystarinoita. Tällaista toimintaa vahvistaisi asianomaisten eurooppalaisten järjestöjen ja ETSK:n tiivis osallistuminen.
- **tukee yhteistä toimintaa**, jolla tähdätään esimerkiksi yrityksen omistajanvaihdosta helpottaviin toimiin (oikeudelliset ja verotuskysymykset) ja konkurssioikeuden kehittämiseen, jotta yritykset ja yrittäjät saisivat aina uuden mahdollisuuden, sekä keskitettyjen palvelupisteiden luomiseen ja kertaluonteisuuden periaatteen soveltamiseen menettelyissä.
- **perustaa jäsenvaltiotasolle pk-yritysedustajan toimen**. Edustajan tehtävänä on toisaalta ohjata eurooppalaisen pk-yrityksiä tukevan aloitteen täytäntöönpanoa jäsenvaltiossa ja toisaalta huolehtia siitä, että yhteisön lainsäädännön kansallisissa täytäntöönpanosäädöksissä noudatetaan ”pienet ensin” -periaatetta.

6.2 ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot toimisivat yhä enemmän yhdessä toimivaltaansa kuuluvilla aloilla ja toteuttaisivat tarvittaessa tiiviimmän yhteistyön avulla yhteistä toimintaa, jolla tähdätään esimerkiksi yrityksen omistajanvaihdosta helpottaviin toimiin (oikeudelliset ja verotuskysymykset) ja konkurssioikeuden kehittämiseen, jotta yritykset ja yrittäjät saisivat aina toisen mahdollisuuden.

6.3 ETSK korostaa, että jäsenvaltioissa ja kansainvälisellä tasolla tulee luoda keskitettyjä palvelupisteitä ja parantaa niiden yhteistoimintaa kautta koko unionin. Jäsenvaltioita voitaisiin kannustaa kehittämään palvelupisteidensä yhteentoimivuutta ja yhtenäistämään niiden aineellisia ja virtuaalisia menettelyjä. Jälkimmäisen toteuttamiseksi on jo toteutettu aloitteita palveludirektiivin sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toimivuuden parantamista koskevan asetuksen yhteydessä. Yleisesti ottaen keskitettyjen palvelupisteiden perustamisesta olisi viestitettävä pk-yrityksille, jotta ne ovat tietoisia tällaisten palvelujen olemassaolosta heti alusta lähtien ja niiden koko elinkaaren ajan.

7. ETSK:n 5. suositus – Yhtenäisyys, osallistuminen ja arviointi

7.1 Komitea katsoo, että mittavien kansainvälisten panosten, vallitsevan taloustilanteen ja tavoitteena olevan Lissabonin prosessin tarkistuksen takia eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan aloitteen yhteydessä tulee

- **esittää rakenteellisia aloitteita teollis- ja tekijänoikeuksien varmistamiseksi:** yhteisöpatentti, EU-tason patenttitoimistoistuin sekä väärentämisen ja piratismiin eurooppalaisen seurantakeskuksen perustaminen (ETSK pyysi tätä ensimmäisen kerran vuonna 2001).
- **edistää yhdenmättyä lähestymistapaa pk-yrityksiä tukevassa politiikassa,** johon tulee nivoa kaikki yhteisö-, jäsenvaltio- ja aluetason alakohtaiset toimintalinjat.
- **mahdollistaa hallintotavan, kumppanuuden ja yhteistyön kehittämisen** julkishallinnon, yhteisöjen, talous- ja yhteiskuntaelämän osapuolten sekä erilaisia pk-yrityksiä edustavien organisaatioiden kesken kaikilla tasoilla kaikkialla unionin alueella.
- **tukea kaikkien yritysten kehitystä ja kilpailukykyä,** lähimarkkinoilla toimivat yritykset mukaan luettuina. SBA:n myönteisissä toimitissa tulee erottaa selvästi yhtäältä paikallisilla markkinoilla toimivat yritykset, joita on valtaosa pk-yrityksistä, ja toisaalta yritykset, joilla on erinomaiset mahdollisuudet kehittää teknologiaa tai laajentua yhteisön ulkopuolelle. Ensin mainittujen tulee saada toiminnalleen suotuisa ympäristö, ja jälkimmäiset tarvitsevat resursseja kasvunsa vauhdittamiseksi sekä toimintansa laajentamiseksi unionissa tai sen kansainvälistämiseksi. Tässä yhteydessä on pidettävä mielessä, että lukuisat lähimarkkinayritykset voivat

mahdollisesti laajentua uusille markkinoille tai osallistua yhteistyöhön ja liittyä klustereihin saavuttaakseen kriittisen koon, jota toiminnan eurooppalaistaminen tai kansainvälistäminen edellyttää.

7.2 ETSK katsoo, että eurooppalaisen SBA:n onnistuminen on riippuvainen paitsi yhteisö-, jäsenvaltio- ja paikallistason julkishallinnon poliittisesta tahdosta toimia pk-yritysten ja erityisesti pienimpien hyväksi myös mitä suurimmassa määrin välittäjäorganisaatioiden toiminnasta. Komitea kehottaa asianomaisia viranomaisia toteuttamaan kaikki toimenpiteet ja tukitoimet näiden organisaatioiden toiminnan edistämiseksi sekä varmistamaan, että ne voivat osallistua EU:n Lissabonin prosessin jatkoa koskevaan pohdintaan.

7.3 ETSK toistaa nimenomaisen pyyntönsä siitä, että eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan aloitteen täytäntöönpanoa arvioitaisiin vuosittain sekä toimintaohjelmaa että ”pienet ensin” -periaatteen soveltamista koskevin osin. Myös kaikkia yhteisö- ja jäsenvaltiotason pk-yrityspolitiikkoja tulee arvioida. Lisäksi komitea pyytää, että vuosittain laadittaisiin raportti mm. välittäjäorganisaatioiden kanssa tehtävässä yhteistyössä saavutetuista edistysaskelista. Raporttiin tulee soveltaa erityistä menettelyä Lissabonin strategian täytäntöönpanossa, ja komission tulee antaa sen perusteella suosituksia jäsenvaltioille ja alueille. Sen perusteella tulee voida mukauttaa tai tarkistaa eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevaa aloitetta, ja se tulee esittää Euroopan parlamentille, alueiden komitealle ja ETSK:lle.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan
talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja*
Mario SEPI

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY muuttamisesta

KOM(2008) 464 lopullinen – 2008/0157 COD

(2009/C 182/07)

Esittelijä: **Panagiotis GKOFAS**

Neuvosto päätti 4. syyskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 47 artiklan 2 kohdan sekä 55 ja 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY muuttamisesta

KOM(2008) 464 lopullinen – 2008/0157 COD.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 6. tammikuuta 2009. Esittelijä oli Panagiotis GKOFAS.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 115 ääntä puolesta ja 3 vastaan 15:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea esittää, että jäsenvaltioissa otetaan musiikintuotannon alalla käyttöön suojaa ja yhdenmukaistamista koskeva yhtenäinen järjestelmä, jolla katetaan luovan työn tekijöiden työpanos siten, että vältetään rojaltien jakoa koskevat rajatylyttävät ongelmat.

1.2 Komitea katsoo lisäksi, että teosta, joka on sanoitettu sävellys, olisi pidettävä yhtenä itsenäisenä teoksena ja että siihen sovelletaan tekijänoikeuksien suojaa, joka päättyy 70 vuoden kuluttua viimeisenä elossa olleen teoksen luomiseen osallistuneen tekijän kuolemasta.

1.3 Jäsenvaltiot sallivat usein hyvin monien yhteisvalvontajärjestöjen toiminnan. Ne jakaantuvat tekijänoikeuden aiheen mukaan siten, että käyttäjät joutuvat suorittamaan maksuja usealle järjestölle kokonaisuudesta, erityisestä ja itsenäisestä teoksesta, joka on tallennettu asianmukaisella laitteistolla. On vahvistettava, että kyseisellä tavalla tallennettu teos on erityinen, kokonainen ja jakamaton tuote ja että sitä käsitellään sellaisena.

1.4 Edunsaajien rojaltien perimistä sekä niiden suojelemista varten on perustettava yksi tekijänoikeuksien valvonnasta vastaava elin. Se olisi myös ainoana vastuussa rojaltien perimisestä ja tarvittaessa näiden varojen siirtämisestä muille kyseisiä edunsaajia edustaville tahoille – jotka ovat jo olemassa tai jotka on juuri perustettu – jotta käyttäjä voi asioida ja tehdä sopimuksen usean toimijan sijasta yhden toimijan kanssa.

1.5 Komitea ehdottaa, että esitysten tallennemateriaalien suoja-aikaa pidennettäisiin 50 vuodesta 85 vuoteen. Jotta tehostettaisiin sellaisten nimettömien esittäjien suojaa, jotka luovuttavat

äänitteensä esitysoikeuden ”kohtuullista korvausta” tai kertakorvausta vastaan, on otettava käyttöön säännös, jonka mukaan äänitetuottajien olisi varattava rahastoa varten vähintään 20 prosenttia niiden äänitteiden myynnistä saatavista lisätuloista, joita he haluavat hyödyntää pidennettynä suoja-aikana.

1.6 Komitea ehdottaa, että olisi luotava virasto esittäjiä varten ja erityisesti taustalla olevia esittäjiä varten, koska suuret nimet pääsevät aina sopimukseen tuottajien kanssa siitä, miten suuren prosentiosuuden he saavat äänitteiden myynnistä.

1.7 Komitea katsoo, että esittäjien ja heitä edustavien yhteisvalvontajärjestöjen välillä olisi tehtävä kirjallinen sopimus, jotta varmistetaan hallinnon ja saatavien perinnän lainmukaisuus. Jos tällaista sopimusta ei ole tehty jokaisen edunsaajan kanssa asianmukaisesti allekirjoitettuna ja päivättyinä, nämä järjestöt eivät voi periä summaa millään tavoin sellaisen edunsaajan nimissä, joiden kanssa ne eivät ole tehneet sopimusta.

1.8 Varojen asianmukaisen jaon varmistamiseksi järjestöjen ei tule olla voittoa tavoittelevia ja niiden on toimittava täysin avoimesti saatavien perinnässä ja jaossa.

1.9 Komitea on kuitenkin huolestunut, että näistä toissijaisista tulolähteistä saatu tuotto aiheuttaa liiallista taakkaa henkilöille, joiden pitäisi suorittaa kyseiset maksut. Konkreettisesti tarkasteltuna yhteisön tasolla on selvennettävä käsite teosten yleisölle välittämisestä radion tai television kautta ja sen jälkeen saatettava se jokaisen jäsenvaltion lainsäädäntöön. Tähän voidaan myös lukea se, että yksityiset tahot harjoittavat ennakkoon maksettujen julkiseen käyttöön tarkoitettujen teosten kohtuullista kopiointia ja edelleenvälittämistä.

1.10 Komitea katsoo, että korvauksen pitäisi olla kohtuullinen kummallekin osapuolelle, edunsaajille ja korvausvelvollisille. On poistettava epäselvyys esittäjien vuokraamisoikeuden siirtämistä koskevista asianmukaisista palkkioista. On mahdotonta hyväksyä, että tästä kysymyksestä ei ole olemassa yhtenäistä yhteisön lainsäädäntöä ja että asiaa säädellään kunkin jäsenvaltion lainsäätäjien harkinnan perusteella. Nämä antavat puolestaan toimivallan perintävirastoille, jotka perivät usein suhteettomia ja epäreiluja maksuja.

1.11 Komitea katsoo, että olisi todettava selkeästi ja ytimekkäästi, että "vapaa käyttö" merkitsee sitä, että käyttäjä käyttää teosta tavoitellen voittoa ja osana yritystoimintaa, joka edellyttää (ääni- tai kuvatallenteen tai ääni- ja kuvatallenteen) käyttöä tai jonka vuoksi käyttö on perusteltua.

1.12 Jos teos jäljennetään tai jaetaan laitteiden tai suoran viestinnän välityksellä, optisten levyjen tai sähkömagneettisten aaltojen (vastaanottimien) avulla, olisi myös paikallaan mainita erityisesti, missä tapauksessa julkisesta esittämisestä (ja valinnasta) vastaa lähetystoiminnan harjoittaja käyttäjän sijaan. Kyseessä ei ole siis julkinen esitys, koska käyttäjä ei hyödynnä teosta.

1.13 Joukkoviestimien käyttöä ei voida pitää ensisijaisena julkisena esityksenä, kun lähetykset tapahtuu esimerkiksi ravintolan, kahvilan, linja-auton tai taksin kaltaisessa tilassa. Tällaisesta toiminnasta ei tarvitse esittäjille suorittaa tekijänoikeuksia. Äänitteitä koskevat tekijänoikeudet ovat suorittaneet ennakkoon ne henkilöt, joilla on oikeus esittää äänitteitä yleisölle langallisesti tai langattomasti. Äänitteiden kuuntelemista radiossa on pidettävä kansalaisen yksityisenä käyttönä riippumatta siitä, onko hän kotonaan, työssään, linja-autossa tai ravintolassa. Koska hän ei voi olla kahdessa paikassa samaan aikaan, korvauksen suorittavat edunsaajille lähetyksensä, jotka ovat todellisia käyttäjiä.

1.14 Poikkeuksia olisi sovellettava ammattialoilla, joilla musiikin tai kuvan välittämisellä ei ole mitään merkitystä tuotantoprosessissa. Aloilla, joilla musiikin tai kuvan välittämisellä on ainoastaan liitännäinen merkitys yritystoiminnassa, tulisi suorittaa vain vähimmäismäärä, joka määriteltäisiin käyttäjiä edustavien elinten ja tekijänoikeuksien hallinnasta vastaavan elimen välisten neuvottelujen pohjalta.

1.15 Komitea katsoo, että sen varmistamiseksi, että yhteisvalvontajärjestöt palauttavat varat esittäjille, on luotava virasto, joka toimii ongelmatapauksissa takuurahaston tavoin. Esittäjien ja tuottajien tekemissä äänitallennesopimuksissa on otettava käyttöön "käytä tai menetä" -lauseke, ja 50 vuoden sopimusten jälkeistä jatkoaikaa koskeviin sopimuksiin on sovellettava "puhtaan pöydän" periaatetta.

1.16 Komitea toteaa erityisen huolestuneena, että yleisesti tarkastellen yhteisön lainsäädännöllä pyritään suojaamaan tekijänoikeuksia ja tiettyjä lähioikeuksia, mutta siinä ei oteta riittävästi huomioon käyttäjien ja loppukuluttajien oikeuksia. Vaikka todetaan, että luovia ja taiteellisia toimia ja liiketoimia toteuttavat

suurelta osin yksityiset ammatinharjoittajat, ja niitä on siten edistettävä ja suojeltava, lähestymistapa on erilainen kuluttajiin nähden. Sen vuoksi on poistettava jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen ristiriidat ja korvattava oikeuksien hyvittämättä jättämisestä eräissä tapauksissa määrättävät rikosoikeudelliset seuraamukset hallinnollisilla sakoilla.

1.17 Komitea on samaa mieltä 3 artiklan 1 kohtaan ehdotetusta muutoksesta, mutta kuitenkin sillä edellytyksellä, että otetaan käyttöön 85 vuoden suoja-aika. ETSK ehdottaa lisäksi, että myös 3 artiklan 2 kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä viitataan 85 vuoden suoja-aikaan. Se katsoo myös, että 5 kohta, joka koskee direktiivin takautuvaa vaikutusta, on sisällytetty direktiiviin oikeutetusti.

1.18 Komitea pyytää komissiota ottamaan huomioon sen havainnot ja ehdotukset, jotta nykyistä oikeuskäytäntöä parannetaan ja jotta jäsenvaltiot noudattavat direktiivejä ja toteuttavat tarpeelliset lainsäädännölliset toimenpiteet direktiivien saattamiseksi osaksi niiden kansallista lainsäädäntöään.

2. Johdanto

2.1 Nykyinen järjestelmä, jonka mukaan suoja-aika on 50 vuotta, on peräisin tekijänoikeuden ja esittäjien tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2006/116/EY.

2.2 Lisäksi, kuten ehdotuksen perusteluissa painotetaan, tämä tilanne vahingoittaa tunnettujen taiteilijoiden etua mutta myös ja erityisesti heitä, jotka ovat luovuttaneet yksinoikeutensa äänite- tuottajille kertakorvausta vastaan. On selvää, että kyseiset maksut, jotka heille suoritetaan yhtenä ja kohtuullisena korvauksena heidän äänitteidensä radio- tai televisiolevytyksestä, päättyvät.

3. Yleistä

3.1 Asiakirjan tavoitteena on muuttaa tiettyjä direktiivissä 2006/116 olevia artikloita, joilla säädellään esitysten ja äänitysten suoja-aikaa. Siinä kiinnitetään huomiota myös täydentäviin toimiin, joilla pyritään varmistamaan tavoitteen saavuttaminen, ja käsitellään eri näkökohtia, joiden avulla voidaan entistä tehokkaammin päästä tavoitteeseen, eli vähentää tuottajien, esittäjien, tunnettujen taiteilijoiden ja studiomuusikkojen välisiä sosiaalisia eroja.

3.2 ETSK on huolestunut esittäjien tekijänoikeuksien suojelua koskevasta kysymyksestä ja yleisemmin lähioikeuksista erityisesti äänitteiden osalta, joten se ehdottaa, että alan vaatimuksiin vastataan maksamalla esittäjille pieni korvaus jatkettua suoja-ajalta.

4. Erityistä

4.1 Komission näkemyksessä keskitytään pääasiassa esittäjien tekijänoikeuksien suoja-ajan jatkamiseen.

4.2 Komitea katsoo, että jäsenvaltioiden välinen yhdenmukaistaminen on olennaisen tärkeää, jotta vältetään unionin eri valtiosta saatavien rojaltien jakovaikeudet.

4.3 Komitea katsoo myös, että sanoitettuja sävellyksiä on pidettävä yhtenä ja ainutkertaisena teoksena, johon sovelletaan suoja-aikaa, joka päättyy 70 vuoden kuluttua viimeisenä elossa olleen teoksen luomiseen osallistuneen tekijän kuolemasta. Luovien taiteilijoiden tekijänoikeuksien mahdollisimman laaja suojaaminen on parempi ratkaisu kuin suoja-ajan supistaminen, koska tämä aiheuttaisi monia ongelmia.

4.4 Edellä mainittujen näkökohtien perusteella komitea ehdottaa, että esitysten tallennemateriaalin suoja-aikaa pidennetään 50 vuodesta 85 vuoteen.

4.5 Jotta tehostetaan sellaisten nimettömien esittäjien suojaa, jotka luovuttavat äänitteensä esitysoikeuden ”kohtuullista korvausta” tai kertakorvausta vastaan, on otettava käyttöön säännös, jonka mukaan äänitetuottajien olisi varattava rahastoa varten vähintään 20 prosenttia niiden äänitteiden myynnistä saatavista lisätuloista, joita he haluavat hyödyntää pidennettynä suoja-aikana kaupallisesti.

4.6 Näiden tavoitteiden konkretisoimiseksi komitea ehdottaa, että luodaan virasto esittäjiä ja erityisesti taustalla olevia esittäjiä varten.

4.7 Ehdotuksen mukaan hallinnosta ja korvausten maksusta vastaavat yhteisvalvontajärjestöt, jotka hallinnoivat näitä toissijaisia tulolähteitä. Samalla on kuitenkin otettava käyttöön tietyt takeet näiden järjestöjen toiminnasta ja kokoonpanosta.

4.8 Komitea katsoo, että esittäjien ja heitä edustavien yhteisvalvontajärjestöjen välillä olisi periaatteessa tehtävä kirjallinen sopimus, jotta varmistetaan hallinnon ja saatavien perinnän lainmukaisuus.

4.9 Järjestöjen tulee olla voittoa tavoittelemattomia, ja niiden on toimittava täysin avoimesti saatavien perinnässä ja jaossa. Komitea katsoo, että näitä järjestöjä, jotka on perustettava kunkin jäsenvaltion määräyksiä ja lainsäädäntöä noudattaen, ei pitäisi jakaa kahteen luokkaan sen mukaan, edustavatko ne tekijöitä vai esittäjiä. Komitea on vakuuttunut, että jos kyseisiä toimijoiden edustuksesta vastaavia järjestöjä olisi enemmän, se aiheuttaisi epäselvyyttä, ja avoimuuden ja valvonnan varmistamisesta tulisi ilman muuta entistä vaikeampaa.

4.10 Esittäjillä on kuitenkin myös muita tulolähteitä. Yhteisvalvontajärjestöt luotiin pääasiallisesti hallinnoimaan niin sanottuja ”toissijaisia tulolähteitä”. Niitä on pääasiassa kolme: a) kohtuullinen korvaus yleisradioimisesta ja yleisölle välittämisestä, b) yksityisen kopioinnin maksut, c) kohtuullinen korvaus esittäjän vuokrausoikeuden siirtämisestä. Nämä tulolähteet lisääntyvät, koska suoja-aikaa pidennetään 50 vuodesta 85 vuoteen.

4.11 Komitea on kuitenkin huolissaan, että näistä toissijaisista tulolähteistä saatu tuotto aiheuttaa liiallista taakkaa maksuja suorittaville henkilöille. Ongelma ei ole millään tavalla riippuvainen suoja-ajan pidentämisestä. Konkreettisesti tarkasteltuna yhteisön tasolla on selvennettävä käsite teosten yleisölle välittämisestä radion tai television kautta ja sen jälkeen saatettava se jokaisen jäsenvaltion lainsäädäntöön. Tähän voidaan myös lukea se,

että yksityiset tahot harjoittavat ennakkoon maksettujen julkiseen käyttöön tarkoitettujen teosten kohtuullista kopiointia ja edelleenvälittämistä.

4.12 Komitea katsoo, että ”kohtuullisen korvauksen” vaatimista suojatun esityksen esittämisestä, erityisesti silloin, kun se esitetään voittoa tavoittelemattomalla tavalla, on pidettävä väärinkäyttönä, ja sillä edistetään musiikin laitonta kopiointia.

4.13 Komitea on lisäksi huolestunut siitä, miten taiteilijoiden kahdesta muusta tulonlähteistä saatuja tuloja hallinnoidaan. Kysymys koskee kaikkia, joiden on maksettava tekijänoikeuskorvauksia. Kun ei ole ennakkoon tehtyä kirjallista sopimusta tällaisia lisätuloja saavan henkilön ja hänen edustajanaan yhteisvalvontajärjestöissä toimivan henkilön välillä, miten voidaan varmistaa, että se osapuoli, jonka on suoritettava nämä maksut, todella suorittaa ne?

4.14 Lisäksi olisi poistettava epävarmuus, joka koskee kohtuullista korvausta esittäjän vuokrausoikeuden siirtämisestä. Komitea katsoo, että korvauksen on oltava kohtuullinen kummallekin osapuolelle, eli edunsaajille ja korvausvelvollisille. Lisäksi tämä kohtuullinen korvaus pitäisi määrittellä suhteellisesti noin viiden vuoden välein kahdenvälisissä sopimusneuvotteluissa.

4.15 Komitea on vakuuttunut, että tällä tavoin toimimalla sekä yksityisen kopioinnin maksuja sääntelemällä erityisesti niiden vapaa-ajan toiminnan ammattilaisten osalta, jotka käyttävät kopioituja teoksia tavalla, jota ei voida täysin pitää yksityisenä käytönä, voidaan varmistaa jatkuvat tulot toissijaisista tulolähteistä suojan jatkettuna voimassaoloaikana, torjua musiikin laitonta kopiointia sekä lisätä äänitteiden laillista myyntiä internetin välityksellä.

4.16 Komitea katsoo, että sen varmistamiseksi, että yhteisvalvontajärjestöt palauttavat varat esittäjille, on luotava täydentävä elin, joka toimii ongelmatapauksissa takuurahaston tavoin ja voi myöntää asianmukaiset varat.

4.17 Komitea katsoo, että jos pyritään saavuttamaan ehdotetut tavoitteet, käsillä olevaan direktiiviin on myös sisällytettävä tiettyjä täydentäviä toimia. Tarkemmin sanottuna kyse on siitä, että esittäjien ja tuottajien tekemissä äänitalennesopimuksissa on otettava käyttöön ”käytä tai menetä” -lauseke, ja että sopimuksiin, jotka kattavat alkuperäisen 50 vuoden suoja-ajan lisäksi tulevan jatkoajan, sovelletaan ”puhtaan pöydän” periaatetta. Siinä tapauksessa, että on kulunut vuosi suoja-ajan pidennyksestä, äänitetuottajan tai esittäjän oikeudet äänitteeseen sekä esityksen tallenteeseen lakkaavat.

4.18 Komitea pitää erittäin tärkeänä suojella esittäjiä riskiltä, että heidän teoksensa joutuvat sellaisten äänitteiden ”vangeiksi”, joita tuottajat eivät voi tiettyjen ongelmien vuoksi levittää lainkaan yleisölle. Komitea katsoo siten, että olisi toteutettava toimia, joilla tuottajia estetään tuhoamasta esittäjien työtä. Kyseeseen voivat tulla hallinnolliset määräykset, sakot tai seuraamukset.

4.19 Komitea katsoo myös, että unionin jäsenvaltioiden merkittävän kansanlauluperinteen vuoksi olisi vahvistettava tällaisia ja myös muita samankaltaisia ”orpoina” pidettäviä teoksia koskevat erityiset säännöt, jotta niitä voidaan levittää julkisesti.

4.20 Komitea on samaa mieltä 10 artiklassa olevasta lainsäädännön takautuvuutta koskevasta maininnasta kaikkien voimassa olevien sopimusten osalta.

4.21 Komitea hyväksyy myös 10 artiklan 3 ja 6 kohdan.

4.22 Komitea kannattaa oikeutta vuosittaiseen lisäkorvaukseen niille vuosille, kun esittäjien siirto- tai luovutussopimusten suojaa jatketaan.

4.23 Komitea katsoo, että 20 prosentin korvaus, jonka äänitetuottaja on saanut kyseisen korvauksen maksamisvuotta edeltävän vuoden aikana, on riittävä määrä lisäkorvausta varten.

4.24 Komitea ei ole samaa mieltä ehdotuksesta, että jäsenvaltioilla on mahdollisuus päättää itse, annetaanko vuotuisen lisäkorvauksen periminen yhteisvalvontajärjestöjen hallinnoitavaksi.

4.25 Komitea pitää välttämättömänä, että jokainen esittäjä tekee henkilökohtaisesti kirjallisen sopimuksen järjestön edustajien kanssa. Tämä sopimus on tehtävä ehdottomasti ennen kuin edustajat voivat periä summia edunsaajien nimissä. Järjestöillä on vuosittainen tilintekovelvollisuus esittäjistä ja äänitetuottajista muodostuvalle yhdelle ja erityiselle elimelle niistä lisätuloista, jotka on saatu jatkettun suoja-ajan aikana.

4.26 Komitea kannattaa myös 10 artiklaan sisältyvää siirtymäsäännöstä sekä säännöstä, joka koskee esittävän taiteilijan suorittamaa äänitteen hyödyntämistä.

4.27 Komitea pitää välttämättömänä, että yhdenmukaistetaan ehtoja, joiden nojalla tiettyjä äänitetuottajia, eli niitä, joiden vuositulot eivät ylitä kahta miljoonaa euroa, ei veloiteta varamaan 20:ta prosenttia tuloista. On tehtävä vuosittainen tarkastus, jotta määritellään, ketkä äänitetuottajat kuuluvat tähän ryhmään.

4.28 Ei ole olemassa säännöksiä, joilla säädeltäisiin ennalta varojen jakamista, niiden jakamisen valvontaa, maksutositteita, mahdollisia konkursseja ja tilanteita, joissa edunsaajat kuolevat tai kieltäytyvät korvauksista, edunsaajien ja yhteisvalvontajärjestöjen välillä tehtyjä sopimuksia, yhteisvalvontajärjestöjen valvontaa sekä lukuisia muita oikeudellisia ongelmia. Komitea onkin huolissaan, että tällaisten säännösten puuttuessa kyseisen direktiivin hyväksyminen ja etenkin se, miten lisätuloista saatu 20 prosenttia maksetaan ja hallinnoidaan, tuo monia ongelmia direktiivin täytäntöönpanoon ilman, että tarjotaan todellista ratkaisua haasteeseen, joka koskee tunnetuille esittäjille myönnettujen ehtojen ja nimettömien esittäjien kohtelun välistä tasapainoa.

4.29 Tasapainottamista koskevaa ongelmaa ei ratkaista ainoastaan pidentämällä suoja-aikaa vaan tekemällä järkeviä sopimuksia, joissa edellytetään oikeuden käyttämistä sen menettämisen uhalla. Komitea katsoo, että direktiivin muuttamista koskevan ehdotuksen ohella on välttämätöntä hyväksyä säännös, jonka avulla voidaan välttää, että teoksien käyttöä ei jäädytetä 50 vuoden ajaksi. Nämä täydentävät säännökset, jotka koskevat pääasiassa edunsaajien maksuihin liittyviä menettelyitä, on otettava käyttöön ennen kuin muutettu direktiivi saatetaan osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä.

4.30 Komitea katsoo, että yleistyksien ja eriävien tulkintojen välttämiseksi olisi täsmennettävä äänitteen julkistamista koskevaa käsitettä. Toinen kysymys koskee sitä, kun eri esittäjät, pääasiassa taustamuusikot, jotka eivät ole luovuttaneet oikeuksiaan asianomaiselle tuottajalle, välittävät samanaikaisesti äänitteen yleisölle, eli silloin, kun kyseessä ovat joukkoviestintälähetykset, lauluharjoitukset kilpailuja varten tai teosten levittäminen internetin välityksellä.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*European talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus neuvoston asetukseksi eurooppalaisia tutkimusinfrastruktuureja (ERI) koskevasta yhteisön oikeudellisesta kehyksestä

KOM(2008) 467 lopullinen – 2008/0148 CNS

(2009/C 182/08)

Esittelijä: **Cveto STANTIČ**

Euroopan unionin neuvosto päätti 5. syyskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 172 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus neuvoston asetukseksi eurooppalaisia tutkimusinfrastruktuureja (ERI) koskevasta yhteisön oikeudellisesta kehyksestä

KOM(2008) 467 lopullinen – 2008/0148 CNS.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 6. tammikuuta 2009. Esittelijä oli Cveto STANTIČ.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 149 ääntä puolesta ja 1 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Huipputason tutkimusinfrastruktuuri on yksi perustekijöistä kehitettäessä eurooppalaista tutkimusalueetta (*European Research Area*, ERA).

1.2 Maailmanluokan mitat täyttävien suorituskykyisten eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien (*European Research Infrastructures*, ERI) perustaminen ja ylläpito ylittävät säännönmukaisesti EU:n yksittäisten jäsenvaltioiden mahdollisuudet ja hyödyntämispotentiaalin. Sen vuoksi yhteinen toiminta juuri tällä alalla tuo erityisen paljon eurooppalaista lisäarvoa. Tällaisten perusrakenteiden vetovoima edistää verkottumista ja yhteistyötä eurooppalaisella tutkimusalueella ja auttaa torjumaan vielä jäljellä olevaa hajanaisuutta.

1.3 Näin ollen ETSK kannattaa Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumin (*European Strategy Forum on Research Infrastructures*, ESFRI) esittämää etenemissuunnitelmaa, jonka puitteissa on määrä kehittää 44 uutta, kattavaa, yleiseurooppalaisittain kiinnostavaa tutkimusinfrastruktuurihanketta tulevina 10–20 vuotena.

1.4 Jäsenvaltioiden yksittäiset oikeudelliset kehykset tuskin tarjoavat vaadittavaa oikeusperustaa yleiseurooppalaisesti kiinnostavan, maailmanluokkaan lukeutuvan tutkimusinfrastruktuurin kehittämiseen. Näin ollen ETSK kannattaa ehdotettua asetusta erityisestä eurooppalaisia tutkimusinfrastruktuureja koskevasta yhteisön oikeudellisesta kehyksestä, joka saattaa helpottaa ja vauhdittaa Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumin ehdottamien hankkeiden toteuttamista.

1.5 Maailmanluokkaan kuuluvat uudet tutkimusinfrastruktuurit voivat merkittävästi lisätä eurooppalaisen tutkimusalueen houkuttelevuutta ja ehkäistä aivovuotoa Euroopasta. Mittavien infrastruktuurien keskittäminen pelkästään kehittyneisiin maihin tulee kuitenkin ainakin lyhytaikaisesti houkuttelemaan tutkijoita kaikkialta Euroopasta. Tätä eräiden maiden kannalta mahdollisesti kielteistä vaikutusta voidaan pidemmällä tähtäimellä kompensoida takaamalla, että eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien maantieteellinen jakauma on laaja ja että ne ovat mahdollisimman useiden tahojen käytettävissä.

1.6 ETSK kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumin ja komission aloitetta ja laatimaan mahdollisimman pikaisesti kansalliset etenemissuunnitelmansa tutkimusinfrastruktuurin kehittämistä ja ajanmukaistamista varten.

1.7 Komitea tukee ehdotusta eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien vapauttamisesta arvonlisäverosta ja valmisteveroista, koska se lisää niiden houkuttelevuutta ja antaa niille kilpailuedun muualla maailmassa toteutettaviin vastaavanlaisiin hankkeisiin nähden.

1.8 ETSK suosittelee, että yhteisö osallistuu aktiivisemmin eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien yhteisrahoitukseen kasvattamalla kahdeksannen tutkimus- ja kehittämistoiminnan puiteohjelman määrärahoja. Ryhtymällä osapuoleksi yhteisö hankkii vaikutusvaltaa ja pystyy siten paremmin takaamaan, että eurooppalaiset tutkimusinfrastruktuurit jakautuvat laajemmalle maantieteelliselle alueelle ja ovat mahdollisimman monien eurooppalaisten tutkijoiden käytettävissä.

1.9 Komitea suosittelee, että EU:n koheesio politiikassa ja siihen kuuluvien rahoitusvälineiden eli rakennerahastojen toiminnassa painotetaan entistä enemmän uuden tutkimus- ja innovointikapasiteetin kehittämistä. Se kehottaa lisäksi komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään lisää sellaisia politiikan välineitä, joiden avulla kannustetaan yksityissektoria kasvattamaan investointejaan tutkimusinfrastruktuuriin.

1.10 ETSK kiinnittää huomiota kustannuksiin, joita eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien toiminnasta ja ylläpitämisestä koituu sen jälkeen, kun ensi-investointi on tehty. Nämä kustannukset, jotka saattavat kohota vuosittain 20 prosenttiin investoinnin arvosta, ovat potentiaalinen uhka periaatteelle, jonka mukaan eurooppalaiset tutkimusinfrastruktuurit ovat myös sellaisista maista lähtöisin olevien tutkijoiden vapaasti käytettävistä, jotka eivät ole kulloisenkin ERI:n osapuolia. Niinpä on syytä suunnitella EU:n varojen osoittamista kahdeksannessa TTK-puiteohjelmassa myös näiden toimintamenojen yhteisrahoitukseen.

2. Johdanto

2.1 Eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) perustaminen on ollut ensisijaisena tavoitteena kaikissa tutkimusta ja kehitystä koskeissa yhteisön toimenpiteissä vuodesta 2000 lähtien ⁽¹⁾. Sen jälkeen jäsenvaltiot ovat käynnistäneet useita aloitteita tällä alalla. Erilaiset maakohtaiset ja institutionaaliset esteet torjuvat kuitenkin vielä lopullisen tavoitteen saavuttamisen eli viidennen vapauden, osaamisen vapaan liikkuvuuden, toteutumisen Euroopan unionissa. Yksi suurimmista ongelmista tieteen ja tutkimuksen alalla unionissa on alan hajanaisuus, mikä estää sitä hyödyntämästä täysimääräisesti tutkimuspotentiaaliaan.

2.2 Ei ole epäilystäkään, etteikö huipputason tutkimusinfrastruktuuri ole yksi keskeisistä pilareista ERA:n kehittämisessä ⁽²⁾, koska sen avulla

- edistetään tieteellistä osaamista
- annetaan mahdollisuus maailmanlaajuisesti kilpailukykyisen perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen tekemiseen
- houkuttelee parhaita tutkijoita
- kannustetaan teollisuuden investointeihin ja edistetään tiedonvaihtoa
- viedään Euroopan yhdentymistä eteenpäin
- kasvatetaan eurooppalaista lisäarvoa.

2.3 Yksi mittavan eurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurin ominaispiirteistä on se, että yksittäisellä jäsenvaltiolla ei useinkaan ole mahdollisuuksia kattaa sen vaatimia suuria investointi- ja toimintakustannuksia yksin eikä kykyä käyttää sen tarjoamaa kapasiteettia kokonaisuudessaan. Tämä tarkoittaa, että melko monissa tapauksissa eurooppalaiset huippuosaamiskeskukset eivät pysty saavuttamaan kriittistä massaa. Lisäksi erät niistä kärsivät asianmukaisen verkostoitumisen ja yhteistyön puutteesta. Mainituista häirtatekijöistä huolimatta yhteisö on onnistunut käynnistämään lukuisia merkittäviä, maailmanluokkaan kohonneita yleiseurooppalaisia hankkeita, kuten CERN, ITER, EMBO, ESA ja ESRF ⁽³⁾.

2.4 Tämän lausunnon aiheena oleva ehdotus neuvoston asetukseksi (KOM(2008) 467 lopullinen) on yksi komission viidestä aloitteesta, joita on suunniteltu vuodeksi 2008 ja joiden tarkoituksena on nopeuttaa merkittävästi eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) perustamista ⁽⁴⁾.

(1) Vuonna 2000 komissio julkaisi tästä asiasta ensimmäisen tiedonantonsa nimeltä ”Kohti eurooppalaista tutkimusalueita”.

(2) Kilpailuasioden neuvosto (sisämarkkinat, teollisuus ja tutkimus), 29.–30. toukokuuta 2008.

(3) CERN, Euroopan ydinfysiikan tutkimusjärjestö; ITER, kansainvälinen lämpöydinkooreaktori; EMBO, eurooppalainen molekyylibiologian järjestö; ESA, Euroopan avaruusjärjestö; ESRF, Euroopan synkrotronisäteilyn tutkimuslaitos.

(4) Muita aloitteita sekä poliittisia lähestymistapoja ovat: tutkimuksen yhteinen ohjelmasuunnittelu, eurooppalainen kumppanuus tutkijoita varten, teollis- ja tekijänoikeuksien hallinnointi sekä ERA:n laajamittainen avaaminen muulle maailmalle.

2.5 Ehdotus edistäisi toteutuessaan Lissabonissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista, koska se kiihdyttäisi julkisten ja yksityisten tahojen investointeja tutkimukseen. Ne ovat vielä jäljessä kolmen prosentin BKT-osuuden tavoitteesta, joka on määrä saavuttaa vuoteen 2010 mennessä (nykytaso on keskimäärin 1,7–1,8 prosenttia BKT:sta). Ehdotus loisi pohjan eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien lujittamiselle, mikä on erittäin tärkeitä. Ne edistävät eurooppalaisen tutkimusalueen toteutumista ja kohentavat eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä.

3. Taustaa

3.1 Jo vuonna 2002 Eurooppa-neuvosto, joka pyrki tarttumaan tuloksekkaammin tutkimusinfrastruktuurin alalla esiintyviin useisiin haasteisiin, perusti Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumia (ESFRI) ⁽⁵⁾ ja antoi sen tehtäväksi laatia etenemissuunnitelman Euroopan yleistä etua palvelevan kattavan infrastruktuurin uuden sukupolven kehittämiseksi ja rakentamiseksi.

3.2 ESFRI määritteli yhdessä komission kanssa ja kattavien kuulemisten (tuhat korkean tason asiantuntijaa) jälkeen 35 yleiseurooppalaista hanketta ⁽⁶⁾, jotka voisivat täyttää kattavan eurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurin tarpeen tulevina 10–20 vuotena ⁽⁷⁾.

3.3 Etenemissuunnitelmassa määritetään erikokoisia ja arvoltaan vaihtelevia uusia ja olennaisia perusrakenteita, joilla katetaan useita tutkimusaloja, yhteiskunta- ja luonnontieteistä aina tieteellisten julkaisujen arkistointiin käytettäviin sähköisiin järjestelmiin ja tietokantoihin ⁽⁸⁾. Kaikkien hankkeiden kustannusarvio on yli 20 miljardia euroa.

3.4 Määritellessään tekijöitä, jotka voivat estää maailmanluokan yleiseurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurin perustamisen, ESFRI korosti taloudellisten ja organisatoristen rajoitusten lisäksi myös oikeudellisten puitteiden tai rakenteiden puutetta Euroopan tasolla, sillä sen takia olisi mahdotonta perustaa kansainvälisiä kumppanuuksia vaivattomasti ja tehokkaasti. Nykyisin kumppaneiden, jotka haluavat tehdä yhteistyötä yhteisen tutkimusinfrastruktuurin kehittämisessä, on ensin sovittava kansallisesta oikeusperustasta ⁽⁹⁾, jota ne aikovat käyttää (tai turvaututtava kansainväliseen sopimukseen), mikä aiheuttaa ylimääräisiä hallinnollisia ongelmia.

(5) ESFRI, <http://cordis.europa.eu/esfri/home.html>.

(6) European Roadmap for Research Infrastructures: Report 2006. (ESFRI, 2006), ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/esfri/docs/esfri-roadmap-report-26092006_en.pdf. Kehittämissuunnitelma valmistui vuonna 2008 (siihen lisättiin hankkeita ympäristötieteeseen, biologian ja lääketieteeseen alalta). Se käsittää nykyisin 44 hanketta.

(7) European Roadmap for Research Infrastructures: Report 2006. (ESFRI, 2006), ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/esfri/docs/esfri-roadmap-report-26092006_en.pdf

(8) Infrastruktuuria koskevat hankkeet kattavat seitsemän eri tieteenalaa: yhteiskuntatieteet ja humanistiset tieteet, ympäristötieteet, energia, biolääketiede ja biotieteet, materiaalitutkimus, astronomia – astrofysiikka – ydin- ja hiukkasfysiikka sekä tietojenkäsittelytiede.

(9) Näitä ovat esimerkiksi Ranskan ”société civile”, Saksan ”GmbH”, Yhdistyneen kuningaskunnan ”limited liability company (Ltd)” tai Alankomaiden ”stichting” (säätio).

3.5 Tämän takia ESFRI on korostanut ennen kaikkea sitä, että on kehitettävä erityiset yhteisön oikeudelliset puitteet, joiden avulla voidaan luoda eurooppalaista tutkimusinfrastruktuuria (ERI), johon osallistuu useita jäsenvaltioita.

3.6 Eurooppalainen tutkimusinfrastruktuuri määritellään seuraavasti: Termiä sovelletaan kohteisiin, laitoksiin, lähteisiin ja palveluihin, joita tiedeyhteisö käyttää tehdäkseen huippuluokan tutkimusta. Tällä tarkoitetaan tieteellistä välineistöä, tietoon perustuvia lähteitä (tieteellisiä kokoelmia, arkistoja ja jäseneltyä tieteellistä tietoa), tieto- ja viestintäteknikkaan perustuvaa infrastruktuuria sekä kaikkia muita ainutlaatuisia lähteitä, jotka ovat olennaisia huippututkimuksen tekemisessä. Tällaista tutkimusinfrastruktuuria voi olla joko ”ainoastaan yhdessä paikassa” tai ”hajautetusti” (järjestäytynyt lähdeverkosto).

4. Komission ehdotus

4.1 Koska komissio päätteli, että nykyisillä erilaisiin kansallisiin lainsäädäntöihin perustuvilla säädöksillä ei voida vastata yleiseurooppalaisen infrastruktuurin tarpeisiin, ja koska jäsenvaltiot sitä ehdottivat, komissio laati ehdotuksen neuvoston asetukseksi eurooppalaisia tutkimusinfrastruktuureja koskevasta yhteisön oikeudellisesta kehyksestä EY:n perustamissopimuksen 171 artiklan nojalla.

4.2 Ehdotetun säädöksen tärkeimpänä tarkoituksena on antaa jäsenvaltioille ja tutkimusta ja kehitystä koskevaan yhteisön puiteohjelmaan osallistuville kolmansille maille mahdollisuus perustaa ja hallita yhdessä Euroopan yleistä etua palvelevia tutkimuslaitoksia.

4.3 ERI:lle on annettu oikeushenkilöllisyys, joka perustuu sen jäseniin (vaatimuksena on vähintään kolme jäsenvaltiota; kolmannet maat ja hallitustenväliset järjestöt voivat myös liittyä), ja sillä on täysi oikeustoimikelpoisuus kaikissa jäsenvaltioissa. Asetuksella määritellään oikeudellisesti vaatimukset ja prosessit, jotka ovat ERI:n perustamisen edellytyksenä.

4.4 ERI katsotaan asemaltaan kansainväliseksi järjestöksi, kun kyseessä ovat direktiivit arvonlisäverosta, valmisteveroista ja julkisista hankinnoista. Näin ollen siihen ei sovelleta arvonlisäveroa eikä valmisteveroja, eikä sen julkisiin hankintoihin myöskään sovelleta julkisia hankintoja koskevan direktiivin säännöksiä ⁽¹⁰⁾.

4.5 ERI:lle voidaan osoittaa yhteisrahoitusta koheesiopolitiikan rahoitusvälineistä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä annetun neuvoston asetuksen ⁽¹¹⁾ mukaisesti.

5. Yleistä

5.1 ETSK uskoo, että ehdotetulla uudella säädöksellä, jolla täydennetään nykyisiä oikeusvälineitä, autetaan ja edistetään päätöksentekoprosessia uusista yhteisön yleistä etua palvelevista infrastruktuureista ja että sen avulla voidaan näin ollen nopeuttaa

⁽¹⁰⁾ 28. marraskuuta 2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 151 artiklan 1 kohdan b alakohta, 25. helmikuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/12/ETY 23 artiklan 1 kohta sekä 31. maaliskuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/18/EY 15 artiklan c kohta.

⁽¹¹⁾ 11. heinäkuuta 2006 annetun neuvoston asetus (EY) N:o 1083/2006.

ERA:n perustamista ja Lissabonin strategian tavoitteiden saavuttamista.

5.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio ja jäsenvaltiot ovat selvästi ja päättäväisesti sitoutuneet yhdenmukaistamaan eurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurin nykyistä kehittämistä. Vain näin voidaan ESFRI:n ehdottama etenemissuunnitelma panna täytäntöön.

5.3 Uuden maailmanlaajuisesti korkeatasoisimman tutkimusinfrastruktuurin kehittäminen voi lisätä merkittävästi eurooppalaisen tutkimusalueen yleistä houkuttelevuutta. Se voi olla olennainen tekijä työssä, jonka päämääränä houkutellessa jäämään ja motivoida entisestään niitä 400 000 erittäin lahjakasta nuorta tutkijaa, jotka Eurooppa tarvitsee saavuttaakseen kolmen prosentin investointitavoitteen tieteen ja kehittämistoiminnan osalta. Lisäksi huippuluokan tutkimusinfrastruktuuri voi houkutellessa lahjakkaita ja ammattitaidoltaan huippuluokan tutkijoita muualta maailmasta.

5.4 Ehdotetut tutkimusinfrastruktuurihankkeet ovat luonteeltaan erittäin vaativia ⁽¹²⁾. Niinpä on realistista todeta, että pienempien tai vähemmän kehittyneiden maiden mahdollisuudet ottaa vastaan mittavia tutkimusinfrastruktuureja tai osallistua niihin ovat varsin vähäiset. On todennäköistä, että tulevat laajamittaiset infrastruktuurit sijoitetaan pääasiassa kaikkein kehittyneimpiin maihin, mikä saattaa lyhyellä aikavälillä pahentaa aivovuotoa EU:n sisällä. Pidemmällä aikavälillä kyseinen riski pienentynee, koska 28 ESFRI:n luetteloidusta 44 hankkeesta on luokiteltu ”jakautuneiksi infrastruktuureiksi”, eli kyseessä on jonkintyyppinen kautta Euroopan levittäytynyt verkosto. Tämä kasvattaa myös sen todennäköisyyttä, että pienemmällä ja vähemmän kehittyneillä maillakin on mahdollisuus osallistua. Jotta osallistuminen kävisi mahdolliseksi, ETSK kehottaa tarjoamaan tutkijoille laajat mahdollisuudet mainitunlaisen infrastruktuurin hyödyntämiseen. Lisäksi on tärkeää luoda tieteellisen, teknisen ja hallintoehkäisön kesken mahdollisimman paljon siteitä tämältyyppisten laajalle levittäytyneiden rakenteiden puitteissa.

5.5 Noin 15 prosenttia eurooppalaisten tutkimuslaitosten tutkijoista tekee yhteistyötä teollisuuden kanssa tutkimusinfrastruktuurin käytön osalta. Uuden tutkimusinfrastruktuurin kehittämisellä voidaan siis luoda uutta kysyntää ja useita eri oheisvaikutuksia ja edistää entisestään tiedon ja teknologian siirtämistä teollisuuteen. Näin voidaan myös edistää Barcelonassa asetetun tavoitteen saavuttamista eli yksityistahojen tutkimus- ja kehittämistoimintaan suuntaamien investointien kasvattamista kahteen prosenttiin BKT:sta.

5.6 Komissio antoi 26. marraskuuta 2008 ehdotuksen elvytys-suunnitelmaksi (*The European Economic Recovery Plan*) rahoitusmarkkinakriisin talousvaikutusten vaimentamiseksi. Suunnitelmassa mainitaan nimenomaisesti tutkimus- ja kehittämistoiminta. Siihen kuuluvien pitkän aikavälin toimenpiteiden joukossa mainitaan ”järkevät investoinnit”. Komissio panee asialle erityistä painoa ja kehottaa jäsenvaltioita sekä yksityissektoria investoimaan enemmän tutkimus- ja kehittämistoimintaan, innovointiin ja koulutukseen. ETSK korostaa niitä myönteisiä vaikutuksia, joita investoinnit tutkimusinfrastruktuuriin tuottavat. Investointien potentiaalinen kaupallinen arvo on yli kymmenen miljardia euroa, mikä voi osaltaan turvata suuren joukon työpaikkoja yrityksissä, jotka saavat infrastruktuurihankkeiden toteuttamisen vastuulleen. Kyseessä olisi myös myönteinen virike, joka nopeuttaisi tietoyhteiskuntaan siirtymistä.

⁽¹²⁾ Yksittäisen ERI:n keskimääräiseksi arvoksi lasketaan 500–1 000 miljoonaa euroa.

5.7 Tutkimusinfrastruktuureja koskeva eurooppalainen etenemissuunnitelma on erinomainen perusta kansallisille etenemissuunnitelmille. Komitea panee merkille, että jotkut jäsenvaltiot eivät ole ottaneet näitä aloitteita riittävän vakavasti. Tämän takia se kehottaa niitä paikkaamaan menetetyt mahdollisuudet pikimmin ja noudattamaan ESFRI:n ja komission aloitteita.

5.8 Tutkimusinfrastruktuurien tulevan rahoituksen painopiste tulee pysymään jäsenvaltioiden rahoituslähteissä. Niinpä on tärkeää sovittaa ne yhteen. Vain siten voidaan koota kriittinen massa, taata investointien tuloksekkuus ja varmistaa riittävä erikoistuminen ja tieteellinen huippuosaaminen infrastruktuurien puitteissa.

5.9 Vaikka tutkimusinfrastruktuurin rahoitusta on lisätty seitsemännessä puiteohjelmassa ja vaikka koheesiopolitiikan nojalla tarjottavat vaihtoehdot ovat lisääntyneet, EU:n talousarvio ei ole lainkaan riittävä kunnianhimoisten suunnitelmien toteuttamiseen. ETSK kiinnittää huomiota siihen, että synergiaa seitsemännen puiteohjelman ja rakennerahastojen välillä on lisättävä tutkimusinfrastruktuurin rahoituksen osalta. Lisäksi se pyytää komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään entisestään politiikan välineitä, joilla voidaan edistää yksityisen sektorin investointeja tutkimusinfrastruktuuriin. Olisi myös myönteistä, jos Euroopan investointipankki (esimerkiksi riskinrahoitusvälineen [Risk Sharing Finance Facility] avulla) ja muut rahoituslaitokset sitoutuisivat asiaan nykyistä vahvemmin.

5.10 Komitea suosittelee, että uuden tutkimus- ja innovointikapasiteetin kehittäminen asetetaan entistä tärkeämmälle sijalle Euroopan koheesiopolitiikassa ja sen rahoitusvälineissä eli rakennerahastoissa. Se kehottaa jäsenvaltioiden hallituksia hyödyntämään rakennerahastoja entistä tehokkaammin tutkimuskapasiteettiensa nykyaikaistamiseen ja laajentamiseen. EU:n rahastoja ei useinkaan hyödynnetä erityisesti uusissa jäsenvaltioissa, koska hallitukset eivät osallistu asianmukaisesti rahoitukseen tai ne eivät anna riittävää etusijaa tutkimuskapasiteetin parantamiselle. Useat tutkijat jättävätkin kotimaansa parempien tutkimusmahdollisuuksien toivossa. Asiassa on siksi välttämätöntä edistyä, jotta Euroopassa tapahtuvaa aivovuotoa kyettäisiin torjumaan menestyksellisesti.

6. Erityistä

6.1 Komitea tukee ehdotusta eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien vapauttamisesta arvonlisäverosta, koska se lisää niiden houkuttelevuutta ja antaa niille kilpailuedun muualla maailmassa toteutettaviin vastaavankaltaisiin hankkeisiin nähden. Näin ollen komitea tukee ajatusta varmistaa ERI:lle mahdollisimman laajat verohelpotukset (valtiontukea koskevien säännösten

puitteissa). Useat olemassa olevat tutkimusinfrastruktuurit täyttävät asiaankuuluvissa direktiiveissä määritellyt ”kansainvälisen järjestön” kriteerit, ja ne on jo vapautettu arvonlisäverosta ja valmisteveroista. Nykyinen menettely vaatii kuitenkin pitkäjänteistä ja monisyisiä neuvotteluita, mikä hidastaa infrastruktuurin perustamista ja aiheuttaa tuntuva oikeudellista ja taloudellista epävarmuutta. Asetuksessa on tarkoitus säätää ERI:n automaattisesta verovapaudesta, mikä poistaisi suuria esteitä eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien kehittämiseltä ja toiminnalta.

6.2 Komitea suosittaa, että harkitaan vakavasti mahdollisuutta, että yhteisö osallistuu aktiivisemmin ERI:n rahoittamiseen. Saa-vuttamalla vaikutusvaltaa kohdennettujen määrärahojen avulla yhteisö voi taata ERI:n tasapuolisemman maantieteellisen jakautumisen sekä niiden valtioiden paremmat oikeudet, jotka eivät ole suoranaisia jäseniä. Tällaisen politiikan toteuttamiseksi on kuitenkin taattava lisää tarkoitukseen sidottuja määrärahoja kahdeksan-nassa tutkimus- ja kehittämistoiminnan puiteohjelmassa.

Komitea katsoo, että ei ole mitään syytä siihen, ettei EU suhtautuisi tutkimusinfrastruktuureihin samalla tavalla kuin muiden eurooppalaisten infrastruktuuriverkkojen (esimerkiksi maanteiden, rautateiden, voimalinjojen, kaasuputkistojen ja niin edelleen) yhteisrahoittamiseen.

6.3 Komitea kiinnittää huomiota ongelmaan, jonka toiminta- ja ylläpitokustannukset aiheuttavat sen jälkeen, kun ensi-investoinnit on tehty. Eräiden arvioiden mukaan nämä kustannukset voivat olla vuosittain jopa 20 prosenttia investointiarvosta. Kyseiset kustannukset jätetään usein huomiotta investointitutkimuksissa, ja ne voivat haitata merkittävästi tutkimusinfrastruktuurin sujuvaa pitkän aikavälin toimintaa. Tämän takia komitea kehottaa suunnittelemaan mahdollisuutta tutkimusinfrastruktuurien nykyisen toiminnan yhteisrahoittamiseen EU:n varoista kahdeksannessa TTK-puiteohjelmassa.

6.3.1 Toimintakustannusten osalta komitea suosittaa, että infrastruktuurin käyttäjiltä perittävää kohtuullista korvausta tulisi pitää ”rajallisena liiketaloudellisena toimintana” (2 artikla).

6.4 Komitea korostaa, että on tärkeää tarjota mahdollisimman monelle eurooppalaiselle tutkijalle ja tiedemiehelle avoin oikeus hyödyntää kaikkea eurooppalaista tutkimusinfrastruktuuria. Ei olisi soveliaista rajoittaa käyttöoikeutta käytännössä niihin valtioihin, jotka ovat ERI:n jäseniä, tai perustaa sitä yksinomaan mak-sukykyyn. Yhteisön yhteisomistusta koskeva ehdotus, joka esitetään edellä kohdassa 6.2, voisi myös edistää avointa käyttö-oikeutta ja näin ollen hyödyttää integroitumista eurooppalaiseen tutkimusalueeseen.

6.5 Kehitettäessä ja hyödynnettäessä huippuluokan infrastruktuuria on lisäksi tärkeää huolehtia teollis- ja tekijänoikeuksien suojasta. Mahdolliset ongelmat tulee ratkaista vastuullisesti ja oikea-aikaisesti.

Bryssel 15. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI

Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi torjunta-aineiden levityskoneista sekä koneista 17 päivänä toukokuuta 2006 annetun direktiivin 2006/42/EY muuttamisesta

KOM(2008) 535 lopullinen – 2008/0172 COD

(2009/C 182/09)

Ainoa esittelijä: **Ludvík JÍROVEC**

Neuvosto päätti 24. syyskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi torjunta-aineiden levityskoneista sekä koneista 17 päivänä toukokuuta 2006 annetun direktiivin 2006/42/EY muuttamisesta

KOM(2008) 535 lopullinen – 2008/0172 COD.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 6. tammikuuta 2009. Esittelijä oli Ludvík JÍROVEC.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 192 ääntä puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa miltei varauksetta komission asiakirjaa.

1.2 Komitea on tyytyväinen asiakirjassa ehdotettuihin muutoksiin, joilla parannetaan terveyden ja turvallisuuden suojelua sekä säästetään ympäristöä käytettäessä torjunta-aineiden levityskalustoa koko EU:n ja ETA:n alueella.

1.3 Komitean tekemät varaukset koskevat epäselväksi jääviä kysymyksiä, jotka liittyvät ehdotuksen aiheuttamiin työllisyysvaihteluihin niissä jäsenvaltioissa, jotka eivät ole vielä ottaneet direktiivin vaatimuksia osaksi omaa oikeusjärjestystään.

2. Johdanto

2.1 Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat todenneet kuudennessa ympäristöä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta tehdystä päätöksessä, että torjunta-aineista ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia on vähennettävä edelleen.

2.2 Euroopan komissio on sittemmin hyväksynyt strategian (jäljempänä ”teemakohtainen strategia”) ja ehdottanut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä, jolla luodaan puitteet yhteisön toimille sen täytäntöönpanon tärkeimpien oikeudellisten näkökohtien ratkaisemiseksi (jäljempänä ”puitedirektiivi”). Teemakohtaisessa strategiassa esitetään viisi päätavoitetta:

- minimoida torjunta-aineiden käytöstä terveydelle ja ympäristölle aiheutuvat riskit
- parantaa torjunta-aineiden käytön ja jakelun valvontaa
- korvata vaarallisimmat torjunta-aineet turvallisemmilla vaihtoehdoilla

— edistää vähän torjunta-aineita käyttävää tai torjunta-aineetonta viljelyä

— kehittää avoin järjestelmä raportointiin ja saavutetun edistyksen seurantaan.

2.3 Ehdotetussa puitedirektiivissä asetetaan jäsenvaltioille vaatimukset käytössä olevan kaluston säännöllistä huoltoa ja tarkastusta koskevan järjestelmän perustamisesta temaattisen strategian ensimmäisen tavoitteen mukaisesti.

3. Yleinen tausta

3.1 Ehdotuksen tavoitteena on varmistaa, että uudet torjunta-aineiden levityskoneet eivät aiheuta tarpeetonta vaaraa ympäristölle. Tätä varten ehdotuksessa otetaan käyttöön täydentäviä olennaisia vaatimuksia ympäristön suojelemiseksi; uusien torjunta-aineiden levityskoneiden on täytettävä kyseiset vaatimukset, ennen kuin niitä voidaan saattaa markkinoille ja/tai ottaa käyttöön yhteisössä.

3.2 Kyseisiä koneita koskevien vaatimusten yhdenmukaistaminen on edellytys sille, että voidaan varmistaa suojan korkea taso ja samalla kyseisten tuotteiden vapaa liikkuvuus yhteisössä.

3.3 Direktiivi 98/37/EY kumotaan kyseisellä direktiivillä, jota sovelletaan 29. joulukuuta 2009 alkaen.

3.4 Ehdotus on täysin johdonmukainen kuudennen ympäristöä koskevan toimintaohjelman, kestävästä kehityksestä koskevan Euroopan unionin strategian, Lissabonin strategian sekä torjunta-aineiden kestävä käytön teemakohtaisen strategian kanssa.

3.5 Ehdotus on lainsäädännön parantamista tehdyn toimielinten välisen sopimuksen mukainen.

3.6 Ehdotus on jatkoa komission heinäkuussa 2002 antamalle tiedonannolle aiheesta "Kohti torjunta-aineiden kestävästä käytöstä teemakohtaista strategiaa". Euroopan talous- ja sosiaalikomitea suhtautui myönteisesti tiedonantoon.

3.7 Ehdotus perustuu viimeisen kuulemisen yhteydessä tehdyssä vaikutusten arvioinnissa saatuihin vastauksiin, joissa vahvistettiin tarve määrittää ympäristön suojelemiseksi uutta torjunta-aineiden levityskalustoa koskevat vaatimukset, joita levityskaluston on vastattava ennen markkinoille saattamista ja/tai käyttöön ottoa.

3.8 Vaikutusten arvioinnin mukaan direktiivi käsittelee valvontaa ja varmentamista, jotka siinä määritellään täsmällisemmin. Direktiivin tavoitteena on ratkaisu, jossa otetaan yhteisön tasolla käyttöön pakollinen varmentamisjärjestelmä uutta torjunta-aineiden levityskalustoa varten.

3.9 Ulkopuolinen konsultti (BiPRO) on analysoinut uusien vaatimusten mahdolliset vaikutukset ja odottaa, että yhdenmukaistaminen tiukentaa uuden kaluston ympäristönsuojelunormeja. Kustannusten nousu jakaantuu epätasaisesti, kun otetaan huomioon, että osa valmistajista noudattaa jo nyt varmentamissääntöjä ja -järjestelmiä. Yhdenmukaistamisella on puolestaan se etu, että se takaa sisämarkkinoilla kilpailun tasapuolisuuden.

4. Oikeudelliset näkökohdat

4.1 Ehdotus sisältää uusia ympäristönsuojelua koskevia vaatimuksia. Nämä olennaiset, täydentävät vaatimukset ovat pakollisia määräyksiä, joilla varmistetaan, että tuotteet eivät aiheuta tarpeetonta vaaraa ympäristölle.

4.2 Ehdotuksen oikeusperusta on EY:n perustamissopimuksen 95 artikla, jossa määritetään sisämarkkinoiden toteuttamisen periaatteet. Kyseisellä direktiivillä taataan sen soveltamisalaa kuuluvan kaluston vapaa liikkuminen.

4.3 Toissijaisuusperiaatetta noudatetaan siltä osin kuin ehdotus ei kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan.

4.4 Tietty jäsenvaltiot ovat jo ottaneet käyttöön torjunta-aineiden levityskalustoa koskevia pakollisia ympäristönsuojeluvaatimuksia ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä. Toiset jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet säädösehdotuksista. Vaatimusten jättäminen vapaaehtoisen varmentamisjärjestelmän varaan aiheuttaisi valtiokohtaisten sääntöjen ja menettelyjen moninkertaistumisen. Se voisi aiheuttaa turhia kustannuksia teollisuudelle ja haitata tavaroiden vapaata liikkumista yhteisössä.

4.5 Vaatimusten yhdenmukaistaminen on ainoa keino, jolla voidaan saavuttaa ympäristönsuojelun tavoite, samalla kun taataan vastaava suojelun taso koko yhteisössä, tasapuolinen kilpailu

valmistajien välillä ja tavaroiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla.

4.6 Ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen.

4.7 Ehdotuksessa ei ylitetä sitä, mikä on välttämätöntä sen tavoitteen saavuttamiseksi, ja näin ollen ehdotus on EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukainen.

4.8 Torjunta-aineiden levityskaluston valmistajille direktiivi merkitsee hallintokulujen minimoimista.

4.9 Ehdotus on lisäksi lainsäädännön parantamisesta tehdyn toimielinten välisen sopimuksen mukainen.

4.10 Ehdotus ei vaikuta yhteisön talousarvioon.

4.11 Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kirjallisina kansalliset säännökset, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, sekä kyseisten säännösten ja tämän direktiivin välinen vastaavuustaulukko.

4.12 Ehdotettu toimenpide koskee ETA-sopimuksen soveltamisalaa kuuluvaa alaa, minkä vuoksi se on ulotettava koskemaan Euroopan talousaluetta.

5. Ehdotuksen kuvaus

5.1 Ympäristönsuojeluvaatimukset on rajoitettu koskemaan torjunta-aineiden levityslaitteita ja ympäristölle aiheuttavia riskejä, jotka kuuluvat direktiivin liitteeseen I ehdotettujen uusien olennaisten vaatimusten piiriin.

5.2 Ehdotuksessa täydennetään uutta määritelmää "olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset", minkä vuoksi vältetään tarve muuttaa direktiivissä olevia viittauksia olennaisiin terveys- ja turvallisuusvaatimuksiin.

5.3 Ympäristönsuojelutavoite mainitaan myös asiaankuuluissa muutoksissa 4 artiklan 1 kohtaan, 9 artiklan 3 kohtaan ja 11 artiklan 1 kohtaan.

5.4 Torjunta-aineiden levityslaitteiden valmistajilla on velvollisuus arvioida ympäristövahinkojen riski.

5.5 Direktiivissä määritellään ne torjunta-aineiden levityslaitteet, joita se koskee.

5.6 Direktiivissä määritetään olennaiset vaatimukset ympäristöhaittojen minimoimiseksi.

5.7 Ehdotettujen uusien olennaisten vaatimusten tukena on tarkoitettu käytettäväksi torjunta-aineiden levityskoneiden eri luokkia koskevien yhdenmukaistettujen standardien teknisiä eritelmiä. Sitä varten komissio antaa toimeksiannon eurooppalaisille standardointielimille.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi teollisuuden päästöistä (ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistäminen) (uudelleen laadittu)

KOM(2007) 844 lopullinen – 2007/0286 COD

(2009/C 182/10)

Esittelijä: **Stéphane BUFFETAUT**

Neuvosto päätti 25. helmikuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklan 1 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi teollisuuden päästöistä (ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistäminen) (uudelleen laadittu)

KOM(2007) 844 lopullinen – 2007/0286 COD.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen ja ympäristöasiat” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 30. lokakuuta 2008. Esittelijä oli Stéphane BUFFETAUT.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 152 puolesta ja 2 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle jätetty teksti on uudelleen laadittu versio nykyisestä direktiivistä. Kyse ei ole pelkästään voimassa olevan direktiivin tarkistamisesta tai hiomisesta. Komissio vahvistaa, että uudelleen laatiminen on johdonmukainen osa sääntelyn parantamaloitteeseen liittyvää lainsäädännön yksinkertaistamista, jota kaikki eivät tosin hyväksy. Sääntelyn ensisijaiset tavoitteet ovat

- ympäristöalalla: tehokas ympäristönsuojelu kaikki ympäristötekijät huomioon ottavan yhdenmukaisen lähestymistavan avulla
- taloudessa: menettelyjen ja käytäntöjen yhdenmukaistaminen kilpailun vääristymisen estämiseksi.

2. Komission tavoitteet

2.1 Komissio myöntää, että saastepäästöt ovat viime vuosikymmeninä vähentyneet, mutta eivät riittävästi, ja niinpä komissio pyrkii tehostamaan päästöjen torjumista.

2.2 Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun direktiivin (IPPC-direktiivi) soveltamisalaan kuuluu lähes 52 000 unionin teollisuuslaitosta, mutta ponnistelusta huolimatta saastepäästöt ylittävät reilusti ilman pilaantumista koskevassa teemakohtaisessa strategiassa asetettut tavoitteet.

2.3 Teollisen toiminnan aiheuttama pilaantuminen vaikuttaa hyvin kielteisesti terveyteen ja ympäristöön. Noin 83 prosenttia

rikkidioksidi-, 34 prosenttia typenoksidi-, 25 prosenttia dioksiini- ja 23 prosenttia elohopeapäästöistä on peräisin teollisuuslaitoksista ⁽¹⁾. Kyseiset päästöt eivät rajoitu vain ilmaan joutuviin päästöihin, vaan saasteita voi päästä myös vesistöön ja maaperään. Teollinen toiminta kuluttaa myös eniten raaka-aineita, vettä ja energiaa sekä edistää osaltaan jätteiden syntymistä. On siis asianmukaista pyrkiä vähentämään saasteita yhdenmukaisen lähestymistavan (IPPC) avulla siten, että jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset myöntävät kyseisille yrityksille päästölupia.

2.4 Komission mukaan tällaisen lähestymistavan on perustuttava ensisijaisesti parhaan käytettävissä olevan tekniikan (*Best Available Technique*, BAT) hyödyntämiseen. Kyse on periaatteesta siitä, että tietyn teollisuudenalan harjoittamassa ympäristönsuojelussa hyödynnetään mahdollisimman tehokasta tekniikkaa edellyttäen, että se on markkinoiden saatavilla ja että sen hyödyntäminen on taloudellisesti kannattavaa.

2.5 Tämän lähestymistavan edistämiseksi komissio vaihtaa tietoja jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa parhaasta käytettävissä olevasta tekniikasta valmistellakseen vertailuasiakirjoja (parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevat vertailuasiakirjat, BREF), joissa määritellään, mitä tekniikkaa voidaan pitää parhaana yhteisössä saatavilla olevana tekniikkana kullakin teollisuudenalalla. Koska IPPC-toimisto sijaitsee Sevillassa, tätä menettelytapaa kutsutaan jatkossa Sevillan prosessiksi.

2.6 Tiettyihin teollisuudenaloihin (mutta ei kaikkiin) sovelletaan lisäksi alakohtaisia direktiivejä, joissa määritellään vähimmäisvaatimuksina pidettävät teollisuuslaitosten toimintaehdot ja tekniset vaatimukset. Alakohtaisissa direktiiveissä vahvistetaan tiettyjä epäpuhtauksia koskevat päästöarvot. Niiden soveltaminen ei rajoita IPPC-direktiivin täytäntöönpanoa.

⁽¹⁾ SEC(2007) 1679.

2.7 Komissio on teettänyt useita selvityksiä ja tutkimuksia ja katsoo niiden perusteella, että voimassa olevia säädöksiä tulee tiukentaa teollisuuden päästöjen torjunnan tehostamiseksi. Komissio katsoo lisäksi, että nykyilmsäädännössä on puutteita, joiden vuoksi direktiivin täytäntöönpano on riittämätöntä ja täytäntöönpanon valvonta vaikeaa.

2.8 Komissio ehdottaa näin ollen seitsemän voimassa olevan erillisen direktiivin tarkistamista ja yhdistämistä yhdeksi direktiiviksi (direktiivi teollisuuden päästöistä, *Industrial Emission Directive*, IED). Komission ensisijaisina tavoitteina on

- täsmentää parhaan käytettävissä olevan tekniikan käsitettä
- tarkistaa suurten polttolaitosten päästöarvot
- perustaa komitea, jonka tehtävänä on tehdä tieteellisen ja teknisen edistyksen edellyttämät muutokset, jotka koskevat muita kuin olennaisia teknisiä vaatimuksia, sekä määrittellä jäsenvaltioilta vaadittavien selontekojen luonne
- ottaa käyttöön tarkastuksia koskevia säännöksiä
- edistää innovointia ja uusien tekniikoiden käyttöönottoa
- yksinkertaistaa ja täsmentää tiettyjä lupamenettelyistä annettuja säännöksiä
- laajentaa ja selventää direktiivin soveltamisalaa
- edistää uusien tekniikoiden hyödyntämistä.

3. Yleiset huomiot

3.1 Nykyinen direktiivi sisältää seuraavat kolme periaatetta:

- Arvioidaan teollisen toiminnan vaikutuksia yhdenmukaista lähestymistapaa soveltaen.
- Hyödynnetään parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa.
- Mahdollistetaan paikallisten olojen huomioon ottaminen lupaehtojen määrittelyssä.

Asianomaiset yritykset ovat hyväksyneet nämä periaatteet, ja ne vastaavat kokonaisvaltaisia johdonmukaisia pyrkimyksiä parantaa teollisuuslaitosten ympäristönsuojelutasoa.

3.2 On totta, että vuonna 1996 annetun IPPC-direktiivin täytäntöönpano vaihtelee jäsenvaltioittain, mutta on myös syytä muistaa, että direktiivi on pantu kokonaan täytäntöön vasta hiljattain (nykyisin toimivissa laitoksissa lokakuussa 2007) ja että täytäntöönpanosta on siten ennen aikaista laatia perusteellista arviota. Komission mukaan erityislupien ja yleisesti ottaen jäsenvaltioiden toimintatapojen arvioinnin yhteydessä on kuitenkin ilmennyt, että täytäntöönpanossa on paljon ongelmia etenkin nykyisen direktiivin säännösten epäselvyyden takia. Komissio toteaa myös, että kaikkien toteutettujen kuulemisten ja ennusteiden perusteella tilanteeseen ei ole odotettavissa parannusta, ellei

lainsäädäntöä muuteta. On muistettava, että lmsäädännön täytäntöönpano on jäsenvaltioiden vastuulla ja että kyseisten teollisuuslaitosten toiminnanharjoittajien velvollisuutena on noudattaa lupaehtoja.

3.3 BREF-asiakirjoja on jo hyväksytty ja jaettu vuodesta 2001, mutta kaikkien asiakirjojen kääntäminen Euroopan unionin kaikille virallisille kielille on kestänyt kauan. Toteutustutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, etteivät kaikkien jäsenvaltioiden hallintoviranomaiset ole vielä suoriutuneet täydellisesti tehtävistään, mutta jos täytäntöönpano on viivästynyt tai ollut puutteellista, ei vastuuta myöskään voida langettaa yksinomaan asianomaisille teollisuudenaloille, jos lupaehtot eivät vastaa BREF-asiakirjoja. Näin ollen olisi hyvä saada nykyistä enemmän kokemuksia BREF-asiakirjojen laajasta käytöstä kaikkialla unionissa, sillä niiden käytötavat vaihtelevat suuresti.

3.4 Edellä esitetty voi epäilemättä olla syynä toimintahäiriöihin, mutta voidaan myös kysyä, eikö direktiivin perusteellinen uudelleen laatiminen ole hätiköityä. Muutamat jäsenvaltiot ovat nimittäin myöntäneet jo käytössä olleille laitoksille toimiluvat myöhässä, joskus vasta direktiivissä asetettujen määräaikaisten jo umpeuduttua.

3.5 On kuitenkin oikeutettua kantaa huolta siitä tosiseikasta, että jäsenvaltioista saatujen päästötietojen perusteella ilman pilaantumista koskevan strategian tavoitteita ei pystytä saavuttamaan soveltamalla parhaita käytettävissä olevia tekniikoita mm. suurissa polttolaitoksissa.

3.6 Direktiivin perusteelliseen uudelleen laatimiseen ei kuitenkaan voida ryhtyä noudattamatta avoimuuden, taloudellisen tehokkuuden, kustannustehokkuuden sekä jäsenvaltioiden välisen oikeudenmukaisen ja solidaarisen työnjaon periaatteita, kuten Eurooppa-neuvosto asian ilmaisee.

4. Erityiset ongelmakohdat

4.1 BREF-asiakirjojen rooli

4.1.1 BREF-asiakirjoilla on tähän mennessä ollut kahdenlainen merkitys:

- BREF-asiakirjat muodostavat viitekehysten määriteltäessä sitä, mitä voidaan pitää parhaana käytettävissä olevana tekniikkana lupia myönnettäessä: BREF-asiakirjoista saadaan viitetietoa parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden edustamista monista vaihtoehtoista, joita voidaan soveltaa erilaisissa laitospkohtaisissa olosuhteissa. Ne ovat sellaisen lähtökohdan tulos, jossa useat sidosryhmät ovat osallistuneet parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden määrittelyyn. Kyseiset tekniikat soveltuvat erityyppisiin prosesseihin, joista toimivaltainen viranomainen on valinnut soveltuvimman standardin.

— Asiakirjoja laadittaessa on voitu vaihtaa tietoja saavutetuista tuloksista ja tekniikoiden kehityksestä unionissa.

Parhaat käytettävissä olevat tekniikat on valittu sillä perusteella, että kyseinen tekninen vertailukohde voidaan saavuttaa kustannuksin, jotka eivät vaaranna teollisuuden kilpailukykyä. Tämä sisältyy myös epäsuorasti parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden määrittelmään, jossa edellytetään, että kyseiset tekniikat ”on kehitetty sellaisessa mittakaavassa, että niiden käyttö kyseisellä teollisuuden alalla taloudellisesti ja teknisesti kannattavalla tavalla – – on mahdollista – – jos kyseinen toiminnanharjoittaja voi käyttää niitä kohtuullisin ehdoin” (IPPC-direktiivin 2 artiklan 11 kohta, uudelleen laaditun direktiivin 9 artiklan 3 kohta). Muutoin parhaaksi käytettävissä olevaksi tekniikaksi – esimerkkinä uudet tekniikat, joita ei pidetä parhaana käytettävissä olevana tekniikkana – on katsottu valmistusprosessien hyvät käytänteet ja viimeisin kehitystaso, ja niistä on muodostettu kulloisellakin teollisuudenalalla sovellettavien eri tekniikoiden ja käyttömenetelmien suorituskykyä kuvaava tietokanta.

4.1.2 On tärkeää säilyttää nykyinen ajattelutapa, joka voidaan esittää seuraavasti: parhaat käytettävissä olevat tekniikat ovat tekniikoita, joiden avulla voidaan tapauskohtaisesti varmistaa lainsäädännössä asetettujen vaatimusten täyttyminen ja muiden tavoitteiden ohella valvoa teollisuuden päästöjä. Näin voidaan varmistaa ympäristönsuojelu samalla, kun huomioidaan näiden tekniikoiden soveltamisen kulut ja edut. Lainsäädännön tulee vastaisuudessa tulla voimaan samaan aikaan kaikkialla unionissa, jotta voidaan välttää yleinen sekasorto, joka liittyisi lupien tarkistusajankohtiin, alakohtaisten BREF-asiakirjojen tarkistusajankohtiin tai kyseisten alojen lähestymistapojen konservatiivisuuden tai edistyksellisyden asteeseen. Parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden on myös autettava vähentämään kilpailuvääristymiä.

4.1.3 Tarkistuksen yhteydessä on syytä selvittää BREF-asiakirjojen roolia. BREF-asiakirjoissa ei määritellä päästörajoja, vaan niiden tulee pysyä viitekehystenä sekä edistyksen saavuttamisen välineinä, jotka muiden tavoitteiden ohella mahdollistavat muissa yrityksissä määriteltyjen päästörajojen ja ympäristönlaitosten (vesi, ilma, maaperä) noudattamisen. On myös syytä muistaa se, mitä vuonna 2005 annetuissa BREF-asiakirjoja koskeissa ohjeissa ja suuntaviivoissa todetaan: ”BREF-asiakirjoissa ei määrätä tekniikoita eikä päästöjen raja-arvoja”. Päästörajojen määrittäminen kuuluu Euroopan unionin talous- ja ympäristöpolitiikan piiriin. Nämä välineet eivät saa haitata joustavuutta, jota tarvitaan paikallisten olojen ja teknisten seikkojen huomioon ottamiseksi.

4.2 Sevillan prosessi

4.2.1 Vaikkei prosessi olekaan demokraattinen sanan suppeassa merkityksessä, se on avoin ja perustuu neuvotteluihin. Kolme ”tavanmukaista” osapuolta ovat tai voivat olla jäsenvaltiot, tekniikan asiantuntijat ja hallituksista riippumattomat organisaatiot. Prosessi on kuitenkin luonteeltaan vertikaalinen, eikä teollisuudenalojen välillä ole juurikaan vuorovaikutusta. BREF-asiakirjojen laatijat vaihtelevat, ja (jäsenvaltioissa ja komissiossa) BREF-asiakirjojen peräkkäisiä versioita tai eri alojen BREF-asiakirjoja valmistelevat vain harvoin samat henkilöt. Täten menetetään

asiasisältöä ja asiantuntemusta silloin, kun pohditaan tiettyjä erittäin vahingollisia epäpuhtauksia (NO_x, CO, CO₂ jne.) tai yleisiä epäpuhtauksia (SO_x, metallit, hiukkaset jne.) ja kun tarkastellaan niiden käsittelyssä käytettyjä tekniikoita, joista pitäisi ilmoittaa tietojenvaihtoforumissa (IEF). Sevillan prosessin ansioksi voidaan kuitenkin laskea, että teollisuudenaloilla todetuista saavutuksista tehdään sen yhteydessä selkoa säännöllisin väliajoin. Jos jäsenvaltiot olisivat hieman aktiivisempia, ne saisivat siitä paljon hyötyä toimintatapojen kehittämiseksi, sillä ne voisivat toimittaa tarkastusten yhteydessä saadut tiedot.

4.3 Lupien tarkistaminen

4.3.1 Teollisuuslaitoksen on mahdollisesti otettava samanaikaisesti huomioon useita BREF-asiakirjoja. On siis varmistettava, että BREF-asiakirjojen määräaikaistarkistus ja sääntömuutosten mahdollisesti aiheuttama lupien uudelleenarvointi sopivat ajoituksestaan yhteen laitosten odotettavissa olevan käyttöikänsä kanssa. Tältäkin osin tilanne vaatii ehdottomasti lainsäädännöllistä sääntelyä tai ohjelmaa. Mitä selkeämmin haasteet määritellään etukäteen, sitä paremmin uudet tekniikat löytävät paikkansa. Paras käytettävissä oleva tekniikka niin ikään soveltuu käyttöön sitä paremmin, mitä kehityskelpoisempi se on. Ei kuitenkaan vaikuta mahdolliselta pakottaa investointeja BREF-asiakirjojen tarkistuksen mukaiseen rytmiin. EU:n lainsäätäjien tulee siis määrittellä johdonmukainen uudistusajataulu, jossa otetaan huomioon todetut saavutukset ja tekniikan edistyminen. Tätä tehtävää ei kuitenkaan voida siirtää Sevillan prosessin yhteydessä hoidettavaksi.

4.4 Uuden tekniikan käsite

Uudessa tekstissä otetaan käyttöön uuden tekniikan käsite. Uusi tekniikka on tyypillisesti testattava aidossa teollisuusympäristössä, sillä laboratorio-oloissa tai pilottilaitoksissa lupaavaksi osoittautunut tekniikka saattaa osoittautua puutteelliseksi tavanomaisessa käytössä. On siis varmistettava, että tämän käsitteen sisällyttäminen direktiiviin todella mielletään keinoksi vauhdittaa innovointia, jotta saadaan testattua uusia tekniikoita, eikä pohjustukseksi uusien mallitekniikoiden määrittelylle.

4.5 Yhdenmukainen lähestymistapa

Uudessa tekstissä säilytetään paikalliset olot ja teollisuuslaitosten erityiset toimintaedellytykset huomioon ottava mukauttamisen periaate ja valitaan toimintatapa, joka mahdollistaa poikkeusten myöntämisen. Vaikka tällainen järjestelmä jättää toimivaltaisille viranomaisille jonkin verran joustovaraa erityisolosuhteiden huomioon ottamiseksi, se on aiempaa järjestelmää jäykempi. Parhaat käytettävissä olevat tekniikat on tärkeää määrittellä paikallis- ja keskushallinnon viranomaisten sekä teollisuuden edustajien aidon ja avoimen vuoropuhelun perusteella.

4.6 Alakohtaisten direktiivien sisällyttäminen ehdotukseen direktiiviksi

On varottava, ettei alakohtaisten direktiivien sisällyttäminen ehdotukseen direktiiviksi synnytä erityisen raskasta ja monimutkaista tekstiä, mikä olisi ristiriidassa lainsäädännön yksinkertaistamista koskevan tavoitteen kanssa. Alakohtaisten direktiivien sisällyttäminen vaihtelee myös varsin paljon direktiiveittäin lähinnä päästöraja-arvojen osalta. Keskeisenä syynä on päästöraja-arvojen

lähtäminen parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden avulla saavutettuihin arvoihin. Selkeys ja johdonmukaisuus sekä jäsenvaltioiden että alan toimijoiden kannalta tulee pitää vastaisuudessakin direktiivien sisällyttämisen päätavoitteena. Näin voidaan myös vähentää turhaa hallintotaakkaa.

4.7 Komiteamenettely, tietojenvaihtofoorumi ja Sevillassa sijaitseva IPPC-toimisto

Ehdotuksessa direktiiviksi lisätään komiteamenettelyn soveltamista erityisesti määriteltäessä kriteerejä, joiden perusteella vertailuasiakirjoista on mahdollista poiketa. Mikä sidosryhmien rooli tällöin olisi? Entä mikä olisi tietojenvaihtofoorumin tai Sevillan IPPC-toimiston rooli? Euroopan teollisuus saattaa tulevaisuudessa olla yhä haluttomampi toimittamaan IPPC-toimistolle parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevia tietoja, vaikka toistaiseksi yhteistyön onnistumisesta ollaan oltu yhtä mieltä. Komiteamenettely on lisäksi melko epämääräinen prosessi, johon turvautumista Euroopan parlamentti yleensä välttää. Sitä tulisi siis soveltaa vain lainsäädännön toissijaisten elementtien muuttamiseen.

4.8 Maaperän suojeleminen

Uuden tekstin mukaan laitosalueet on kunnostettava alkuperäiseen tilaansa ennen uuden laitoksen toiminnan käynnistämistä. Koska maaperän laatu vaihtelee suuresti jäsenvaltioittain, suojeleminen on sovellettava toissijaisuusperiaatetta, mikä antaa jäsenvaltioiden viranomaisille liikkumatilaa. Paras vaihtoehto olisikin se, että laitosalue kunnostettaisiin vastaamaan tulevan käytön tarpeita.

4.9 Raporttien julkisuus

Direktiiviehdotuksen mukaan toimivaltaisen viranomaisen on laadittava rutiinitarkastuksen jälkeen tarkastusraportti, joka on julkistettava kahden kuukauden kuluessa tarkastuksesta. Määräaika on liian lyhyt, sillä teollisuuden tulee saada tarpeeksi aikaa näkemystensä esiin tuomiseen ja toimintasuunnitelman laatimiseen, ja nämäkin tiedot tulee julkistaa.

4.10 Direktiivin täytäntöönpano

Direktiivin täytäntöönpanolle asetettu määräaika 1. tammikuuta 2016 on liian lyhyt, kun otetaan huomioon nykyisen IPPC-direktiivin täytäntöönpanosta saadut kokemukset. Työn alla on myös muita ehdotuksia direktiiveiksi, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2020 (kansallisista päästörajoista annetun direktiivin tarkistaminen, "vihreän paketin" täytäntöönpano). Myös Göteborgin pöytäkirjaa tarkistetaan parhaillaan YK:n Euroopan talouskomissiossa Genevessä. Uusien tavoitteiden määräajaksi on vahvistettu vuosi 2020.

Ehdotus direktiiviksi vastaisi paremmin muuta ympäristölainsäädäntöä, jos sen täytäntöönpanon määräajaksi asetettaisiin vuoden 2016 sijaan vuosi 2020.

5. Päätelmät

5.1 Mikäli IPPC-direktiivin täytäntöönpano on ollut puutteellista, olisi järkevää maksimoida jäsenvaltioiden ja muiden sidosryhmien väliset ponnistelut, joilla pyritään parantamaan pikaisesti nykyisen direktiivin täytäntöönpanoa. Näin luotaisiin konkreettinen perusta IPPC-direktiivin uudelleenlaadinnalle, kuten komission tiedonannossa ja teollisuuspäästölainsäädännön täytäntöönpanoa koskevassa toimintasuunnitelmassa 2008–2010 esitetään. Tekstin tarkistuksen tavoitteiksi tulisi asettaa taloudellinen ja ympäristöhokkuus, avoimuus, yhteisymmärrys alan ammattilaisten kanssa, hyvä kustannustehokkuus sekä tasapuolisuus- ja yhteisvastuuperiaatteiden noudattaminen tehtävien jaossa jäsenvaltioiden kesken.

5.2 Euroopan unionin ympäristölainsäädännön täytäntöönpanoa edistävä IMPEL-verkosto voisi tuoda oman panoksensa nykyisen direktiivin täytäntöönpanon parantamiseen. Myös BREF-asiakirjojen kääntäminen unionin virallisille kielille lisäisi varmasti niiden ymmärrettävyyttä ja edistäisi siten niiden hyödyntämistä jäsenvaltioissa. Tulisi varmistaa yhteistyössä Sevillassa sijaitsevan IPPC-toimiston kanssa, ettei BREF-asiakirjoihin sisällytetä eriäviä näkemyksiä. Ne heikentäisivät asiakirjojen yhtenäisyyttä ja merkitystä EU:ssa.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheista Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EY) N:o 549/2004, (EY) N:o 550/2004, (EY) N:o 551/2004 ja (EY) N:o 552/2004 muuttamisesta Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskyvyn ja kestävyiden parantamiseksi

KOM(2008) 388 lopullinen – 2008/0127 COD ja

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 216/2008 muuttamisesta lentopaikkojen, ilmaliikenteen hallinnan ja lennonvarmistuspalvelujen osalta sekä neuvoston direktiivin 2006/23/ETY kumoamisesta

KOM(2008) 390 lopullinen – 2008/0128 COD

(2009/C 182/11)

Esittelijä: **Jacek KRAWCZYK**

Euroopan unionin neuvosto päätti 4. syyskuuta 2008 ja 18. heinäkuuta 2008 pyytää Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohdan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheista

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EY) N:o 549/2004, (EY) N:o 550/2004, (EY) N:o 551/2004 ja (EY) N:o 552/2004 muuttamisesta Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskyvyn ja kestävyiden parantamiseksi

KOM(2008) 388 lopullinen – 2008/0127 (COD) ja

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 216/2008 muuttamisesta lentopaikkojen, ilmaliikenteen hallinnan ja lennonvarmistuspalvelujen osalta sekä neuvoston direktiivin 2006/23/ETY kumoamisesta

KOM(2008) 390 lopullinen – 2008/0128 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 10. marraskuuta 2008. Esittelijä oli Jacek **KRAWCZYK**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 131 ääntä puolesta 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komission ehdotukseen perustuvan yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttaminen nopeasti ja kattavasti on erittäin tärkeä strateginen vaihe Euroopan yhdentymisessä ja eurooppalaisten yhtenäismarkkinoiden vahvistamisessa. Se myös edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja liikkuvuutta Euroopassa.

1.2 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen komission ehdotukseen ja pitää sitä merkittävänä toimena edettäessä kohti yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan konkreettista toteutusta. SES II -pakettina (*Single European Sky II*) tunnetussa ehdotuksessa tartutaan moniin vuodelta 2004 peräisin olevan SES I -paketin toteuttamisen yhteydessä ilmenneisiin puutteisiin.

1.2.1 Tästä syystä SES II -lainsäädäntöehdotus ei siis saa viivästyä, ja ETSK kehottaakin EU:n lainsäätäjiä pyrkimään lopulliseen sopimukseen maaliskuuhun 2009 mennessä. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan tavoitteiden saavuttamiseksi on ehdottoman tärkeää, etteivät EU:n lainsäätäjät (neuvosto ja parlamentti) vesitä komission ehdotuksia.

1.3 Liikenteen lisääntyessä on parannettava ennen kaikkea turvallisuusvaatimuksia.

1.4 ETSK tukee voimakkaasti etenkin

— suorituskyvyn valvontasäännöstöä ja sitovia suorituskykytavoitteita koskevia ehdotuksia mikäli suorituskyvyn arvioinnissa noudatetaan neljää keskeistä perustetta: turvallisuus, kapasiteetti, ympäristönäkökohdat ja kustannustehokkuus

- Euroopan lentoturvallisuusviraston (EASA) vastuualueen laajentamista kattamaan lentopaikkojen turvallisuus ja ilmaliiikenteen hallinta (ATM) / lennonvarmistuspalvelut
- inhimillisen tekijän merkityksen tunnustamista lentoturvallisuudessa
- lisätoimia turvallisuudesta vastaavan henkilöstön pätevyyden parantamiseksi ja ”oikean” turvallisuuskulttuuriin soveltamista
- SES II -lainsäädäntöehdotuksesta poistetun lennonvarmistuspalveluista annetun asetuksen 5 artiklan uudelleenmuotoilua, jotta sertifiointijärjestelmä voidaan laajentaa kattamaan kaikki turvallisuusketjussa työskentelevät ja ennen kaikkea lennonvarmistustekninen henkilöstö
- vuoteen 2012 ulottuvan määräajan asettamista toiminnallisten ilmatilan lohkojen toteutukselle
- uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliiikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) ja sen rahoitusmenetelmien parantamista
- eurooppalaisen ilmaliiikenteen hallintaverkon toimintojen tehostamista
- Eurocontrolin uudistamista
- lentokenttien kapasiteettirajoitusten tunnustamista
- 18 a artiklan muuttamista eikä vastusta tutkimuksen tekemistä, jos sitä ei ole laadittu nimenomaisesti siinä tarkoituksessa, että ilmaliiikenteen hallintaa (ATM) koskevat lisäpalvelut avataan kilpailulle.

1.5 Eurooppalaisen ilmaliiikenteen hallintajärjestelmän optimointi toteuttamalla SES II -paketti auttaa osaltaan vähentämään huomattavasti lentoliikenteen hiilidioksidipäästöjä. Reittejä lyhentämällä hiilidioksidipäästöjä voidaan vähentää lähes viisi miljoonaa tonnia vuodessa. Parantamalla ilmaliiikenteen hallintaa ja lentokenttätoimintaa keskimääräisen lennon hiilidioksidipäästöjä voitaisiin vähentää jopa 12 prosenttia, eli 16 miljoonaa hiilidioksiditonnia vuodessa.

1.6 Vaikka SES II -paketilla on yleisesti ottaen eri sidosryhmien laaja tuki, on sen hyväksymisen jälkeen erittäin tarpeellista kuulla työmarkkinaosapuolia ja/tai yrityskumppaneita ja/tai muita sidosryhmiä toimeenpanosäännöksistä kaikilla SES II -paketin toimeenpanotasoilla (unioni-, jäsenvaltio- ja aluetaso).

1.7 SES II -paketin toimeenpano tarjoaa kansalaisille ja kuluttajille seuraavia etuja:

- turvallisuuden paraneminen
- matka-aikojen lyheneminen
- palvelun tai suoritustason paraneminen ja mm. luotettavuuden ja aikataulujen ennakoitavuuden parantuminen ja jatko-yhteyksiin ehtiminen
- lentolippujen hintojen laskeminen lentoyhtiöille aiheutuvien kulujen alentuessa
- matkustajakohtaisen hiilidioksidijalanjäljen pienentyminen.

2. Johdanto

2.1 Euroopan tasolla toteutettavan saumattoman ja yhteentoimivan ilmaliiikenteen hallintajärjestelmän oikeusperusta luotiin yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 549/2004 ⁽¹⁾, lennonvarmistuspalvelujen tarjoamisesta yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa annetulla asetuksella (EY) N:o 550/2004 ⁽²⁾, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan organisoinnista ja käytöstä annetulla asetuksella (EY) N:o 551/2004 ⁽³⁾ sekä eurooppalaisen ilmaliiikenteen hallintaverkon yhteentoimivuudesta annetulla asetuksella (EY) N:o 552/2004 ⁽⁴⁾. ETSK on käsitellyt asetusehdotuksia vuonna 2002 antamassaan lausunnossa asiakokonaisuuksista TEN/080 ”Toimintaohjelma/Yhtenäinen eurooppalainen ilmatila” ja TEN/098 ”Yhtenäisen ilmatilan toteuttaminen”.

2.2 Lentoliikenteen kysynnän valtava kasvu asettaa kovia vaatimuksia infrastruktuurikapasiteetille: kun päivittäin 4 700 kaupallisella ilma-aluksella liikennöidään 28 000 lentoa, lentoasemien ja ilmaliiikenteen hallinnan rajat ovat koetuksella. EU:n laajentuminen ja aktiivinen naapuruuspolitiikka ovat laajentaneet Euroopan ilmailumarkkinat 37 maahan, joissa on yhteensä yli 500 miljoonaa asukasta ⁽⁵⁾.

2.3 Ilmaliiikenteen hallinnan hajanaisuus haittaa kapasiteetin optimaalista käyttöä ja aiheuttaa ilmailulle turhia taloudellisia rasitteita noin miljardin euron edestä (lentokoneella lennetään keskimäärin 49 kilometriä tarpeellista pitempi matka). Lentojen tehottomuus aiheutti vuonna 2007 468 miljoonaa turhaa lentokilometriä ja lentoyhtiöille 2,4 miljardineuron lisäkustannukset. Lentoliikennevirtojen säätelyssä tapahtuneet viivästyksykset olivat

⁽¹⁾ EUVL L 96, 31.3.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUVL L 96, 31.3.2004, s. 10.

⁽³⁾ EUVL L 96, 31.3.2004, s. 20.

⁽⁴⁾ EUVL L 96, 31.3.2004, s. 26.

⁽⁵⁾ Monet naapurimaat ovat päättäneet liittyä Euroopan yhteiseen ilmailualueeseen edistääkseen kasvua ja työllisyyttä.

vuonna 2007 yhteenlaskettuna 21,5 miljoonaa minuuttia ja aiheuttivat 1,3 miljardin euron tarpeettomat lisäkustannukset lentoyhtiöille ja välillisesti myös niiden asiakkaille.

2.4 Toimialan, jäsenvaltioiden ja muiden sidosryhmien vaadittua ponnekkaasti Euroopan ilmailun sääntelypuitteiden yksinkertaistamista ja tehostamista Euroopan ilmailun sääntelykehityksen tulevaisuutta käsittelevä korkean tason ryhmä antoi heinäkuussa 2007 raportin, joka sisälsi suosituksia siitä, miten Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskykyä ja hallintotapoja voitaisiin parantaa. Tässä raportissa ja Eurocontrolin tarkastuskomission raportissa vahvistettiin, että eurooppalaista ilmailukentän hallintaverkkoa suunniteltaessa ja toteutettaessa olisi EU:n tasolla otettava huomioon, koko ilmailukentän tehokkuus, turvallisuus ja kestävyys ympäristön kannalta.

2.5 Lentoturvallisuusvirasto toimitti joulukuussa 2007 komissiolle lausunnon lentopaikoista. Ilmailukentän hallinnasta ja lennonvarmistuspalveluista sittemmin, huhtikuussa 2008, antamassaan lausunnossa virasto kannatti vuonna 2002 aloitetun prosessin loppuun saattamista niin, että lisätään viraston tehtäviin lentopaikkojen sekä ilmailukentän hallinnan ja lennonvarmistuspalvelujen turvallisuusnäkökohdat.

2.6 Kesäkuun 25. päivänä 2008 Euroopan komissio antoi tiedonantopaketin nimeltä ”Yhtenäinen eurooppalainen ilmatila II: kohti kestävämpää ja suorituskykyisempää ilmailua” KOM(2008) 388 lopullinen, KOM(2008) 389/2 lopullinen, KOM(2008) 390 lopullinen.

3. Komission ehdotus (SES II)

3.1 Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan valmiiksi saattamiseksi on unionitasolla toteutettava lisätoimenpiteitä Euroopan ilmailujärjestelmän suorituskyvyn parantamiseksi – ensisijaisia turvallisuustavoitteita noudattaen – eräillä keskeisen tärkeillä osa-alueilla, joita ovat esimerkiksi turvallisuus, kapasiteetti, toiminta- ja kustannustehokkuus ja ympäristönäkökohdat.

3.2 Yhtenäinen eurooppalainen ilmatila II (SES) -paketti koostuu neljästä pilarista:

Ensimmäinen pilari pitää sisällään suorituskyvyn sääntelyjärjestelmän

- Ilmailukentän hallintajärjestelmän suorituskykyä parannetaan perustamalla riippumaton seurantaelin, joka seuraa ja arvioi järjestelmän suorituskykyä. Se laatii indikaattoreita suorituskyvyn eri osa-alueille ja ehdottaa koko EY:n laajuisia tavoitteita (myöhästymiset, kustannusten karsiminen, reittien lyhentäminen jne.) Komissio hyväksyy suorituskykyä koskevat tavoitteet ja siirtää ne jäsenvaltioitasolle. Sovitut tavoitteet ovat sitovia.
- Palveluntarjonnan integrointia helpotetaan niin, että komissio tukee toiminnallisten ilmatilan lohkojen perustamista

asettamalla niiden toteuttamiselle tiukat määräajat (viimeistään vuoden 2012 loppuun mennessä), laajentamalla soveltamisalan alailmatilaan lentoasemien tasolle asti ja poistamalla jäsenvaltioiden oikeudellisia ja institutionaalisia esteitä.

- Verkon hallintaa vahvistetaan eri toimijoiden tehtävin, jotka koskevat muun muassa Euroopan reittiverkoston suunnittelua, niukkojen resurssien hallintaa, liikennevirtojen hallintaa sekä SESAR-teknologian käyttöönottoa ja Euroopan laajuisten infrastruktuurielementtien hankintojen hallintaa.

Toinen pilari – yksi yhtenäinen turvallisuuskehys

Lentoturvallisuusviraston toimivaltaa on vuoden 2002 jälkeen vähitellen laajennettu. Nykyisin se kattaa ilma-alusten lentokelpoisuuden, lentotoiminnan ja miehistön lupakirjat. Komissio jatkaa omaksumaansa lähestymistapaa esittämällä, että lentoturvallisuusviraston toimivaltuuksia laajennetaan jäljellä oleville turvallisuuden avainaloille eli lentopaikkoihin sekä ilmailukentän hallintaan ja lennonvarmistuspalveluihin.

Kolmas pilari: SESAR – SES:n tekninen ja toiminnallinen osa

Euroopan on nopeutettava ilmailukentän hallintajärjestelmänsä kehittämistä vastatakseen haasteisiin ja sovitettava ilma-aluksissa ja maassa olevien sovellusten käyttöönotto ajallisesti yhteen. SESARin tarkoituksena on kymmenkertaistaa turvallisuustasot siten, että kolminkertainen määrä liikennettä voidaan hoitaa kustannuksin, jotka ovat yhtä lentoa kohden puolet nykyisestä. ETSK laati vuonna 2006 asiakokonaisuudesta TEN/232 lausunnon, jossa annettiin täysi tuki SESARin toteuttamiselle.

Neljäs pilari – kapasiteetin hallinta maassa

Siihen sisältyy nykyisen infrastruktuurin parempi käyttö, infrastruktuurin suunnittelun parantaminen, intermodaaliliikenteen edistäminen ja lentoasemien liikenneyhteyksien parantaminen sekä lentoasemien kapasiteetin seurantaryhmä.

4. Erityishuomioita

4.1 ETSK tukee voimakkaasti lennonvarmistuspalvelujen tarjoajien suorituskyvyn kehittämisjärjestelmää (ks. 11 artikla).

4.1.1 ETSK on erittäin tyytyväinen ehdotettuihin suorituskyky-puitteisiin (puiteasetuksen 11 artikla). ETSK kannattaa kuvatun kaltaisen suorituskyvyn kehittämisjärjestelmän perustamista suorituskyvyn parantamiseksi. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan tavoitteiden saavuttamiseksi on ehdottoman tärkeää, etteivät EU:n lainsäätäjät (neuvosto ja parlamentti) vesitä tältä osin tehtyjä komission ehdotuksia.

4.1.2 ETSK tukee ehdotusta suorituskykypuutteista (puiteasetuksen 11 artikla), mikäli suoritusta arvioidaan neljän kriteerin perusteella, jotka tärkeysjärjestyksessä ovat turvallisuus, kapasiteetti, ympäristönäkökohdat ja kustannustehokkuus.

4.1.3 On tärkeää, että kansalliset/alueelliset tavoitteet ovat koko verkkoa koskevien tavoitteiden mukaisia, ja sen vuoksi komission on ehdottomasti parannettava kansallisia (alueellisia) suorituskyvyn kehittämissuunnitelmia. Tämä vaatii myös niin EU:n, alueiden kuin jäsenvaltioidenkin tasolla käytävää vaikuttavaa ja tehokasta konsultaatioprosessia, jonka avulla voidaan varmistaa, että yksittäisten lennonvarmistuspalvelujen tarjoajien päämäärät ja tavoitteet ovat SES-paketin tavoitteiden mukaisia ja täydentävät niitä.

4.1.4 ETSK katsoo, että aluksi on korostettava turvallisuutta, lentojen tehokkuutta (ympäristön), kustannustehokkuutta ja kapasiteettia (lentojen viivästykset), ja siirryttävä vasta sitten muihin osa-alueisiin. Tavoiteasettelussa on otettava huomioon myös suorituskyvyn kannalta keskeisten osa-alueiden tasapaino, sillä ne heijastavat lentoliikennetoimintojen moninaisuutta Euroopassa.

4.1.5 ETSK on sitä mieltä, että turvallisuustavoitteita voidaan asettaa ja saavuttaa vain, jos kaikissa EU:n valtioissa otetaan käyttöön järjestelmiä vaaratilanteiden ilmoittamista ja turvallisuuden hallintaa varten. Tällä hetkellä kootut tiedot ovat EU:n erilaisten oikeusjärjestelmien vuoksi puutteellisia. Kaikissa jäsenvaltioissa on otettava käyttöön oikeudenmukainen toimintatapa, jonka avulla varmistetaan, että turvallisuustiedot raportoidaan avoimesti ja täydellisesti.

4.1.6 ETSK katsoo, että aidosti riippumaton suorituskyvyn seurantaelin, jolla on asianmukaiset resurssit, on tarpeen Euroopan komissiolle suoraan raportoitavien järjestelmien suorituskyvyn seuraamiseksi ja arvioimiseksi ja että mukaan on myös liitettävä muutoksenhakua koskeva säännös.

4.1.7 ETSK haluaa painottaa, että suorituskyvyn seurantaelin ja jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten täytyy olla riippumattomia, ja niiden on oltava (hallintoa, sijaintipaikkaa ja henkilöstöä ajatellen) erillisiä suorituskyvyn arvioinnin kohteena olevista organisaatioista. Tämä riippumattomuus on tarkastusprosessin uskottavuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää.

4.2 Turvallisuus/EASA

4.2.1 ETSK tukee vankasti lentoturvallisuusviraston tehtäväkentän laajentamista ilmailukenteen hallintaan ja lentopaikkojen turvallisuuden sääntelyyn, koska näin voidaan taata turvallisuuden osalta yhtenäinen lähestymistapa koko Euroopassa. On ensiarvoisen tärkeää, että EU:n lainsäätäjät laajentaa riipeästi lentoturvallisuusviraston tehtäväkenttää. Tämä on erityisen tärkeää SESAR-yleissuunnitelman toteutuksen onnistumisen kannalta, sillä se edellyttää maassa ja ilma-aluksissa olevien järjestelmien tiivistä yhtenäistämistä.

4.2.2 Lentoturvallisuusviraston turvallisuussääntöjen on ehdottomasti perustuttava hyväksyttävissä olevaan sääntelyn vaikutusten arviointiin, ja EU:n toimielinten on ehdottomasti huolehdittava riittävästä julkisesta rahoituksesta, jotta lentoturvallisuusvirasto voi kehittää lisätehtäviensä edellyttämää asiantuntemusta.

4.2.3 ETSK kehottaa EU:n jäsenvaltioita huolehtimaan, että laaditaan suunnitelma siitä, miten edetään Eurocontrolin turvallisuussääntelystä vastaavan yksikön/komitean toimintojen asteittaisessa lakkauttamisessa ja miten tehtävät siirretään lentoturvallisuusvirastolle. Eurocontrolilla on keskeisen tärkeä asema siinä vaiheessa, kun sen tehtäviä siirretään lentoturvallisuusvirastolle, mutta kun lentoturvallisuusviraston kompetenssi on riittävä, Eurocontrolin resurssit ei enää tarvitse säilyttää, ja siinä vaiheessa on laadittava raukeamislauseke, jonka nojalla Eurocontrolin turvallisuussääntelystä vastaavan yksikön/komission kaikki toiminnot lakkautetaan. ETSK haluaa viitata tässä yhteydessä Euroopan ilmailuviranomaisten yhteistyöelimen (JAA) soveltamaan onnistuneeseen malliin (Euroopan siviili-ilmailukonferenssin [ECAC] maiden kaikkien siviili-ilmailuhallintojen hyväksymä FUJA-työryhmän raportti), joka voitaisiin laajentaa koskemaan myös Eurocontrolin turvallisuussääntelystä vastaavan yksikön/komission toimintaa.

4.2.4 ETSK katsoo, että oikeudenmukaisen toimintatavan käyttöönoton pitäisi olla keskeistä paketin tavoitteiden saavuttamisessa, myös turvallisuuden hallintaa koskevien järjestelmien ja vaaratilanteiden ilmoittamisjärjestelmien toteutuksessa. Oikeudenmukaisen toimintatavan yhtenäisen toteuttaminen, jota korkean tason ryhmäkin kannattaa, on turvallisuustietotilastojen saatavuuden välttämätön ennakoedellytys. Sen avulla ehdotuksen mukaisessa suorituskyvyn kehittämissuunnitelmassa voidaan seurata luotettavalla tavalla turvallisuuden osalta saavutettuja tuloksia ja asettaa turvallisuustavoitteita.

4.2.5 ETSK kehottaa neuvostoa ja parlamenttia muotoilemaan uudestaan asetuksen lennonvarmistuspalvelujen tarjoamista koskevan 5 artiklan, joka on poistettu ”yhtenäinen eurooppalainen ilmatila II” – ehdotuksesta, niin, että lupajärjestelmä ulotetaan kaikkiin työntekijöihin turvallisuusketjussa, ennen kaikkea lennonvarmistustekniseen henkilöstöön.

4.3 Oikeudenmukaisuuden ilmapiiri, inhimilliset tekijät ja henkilökunnan pätevyys

4.3.1 ETSK pahoittelee, että ehdotettuun lainsäädäntöön ei sisälly oikeudenmukaisuuden ilmapiiriin, inhimillisiin tekijöihin ja henkilökunnan pätevyteen liittyvää viidettä pilaria. Ilmailukenteen hallinta ja lennonvarmistus ovat nimittäin vielä pitkään tiiviisti riippuvaisia inhimillisistä tekijöistä. Inhimilliset tekijät ovat siis keskeisiä lentoturvallisuuden tason säilyttämisessä ja parantamisessa. Näin ollen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lentoturvallisuudesta vastuussa olevan henkilökunnan pätevyteen.

4.4 Toiminnalliset ilmatilan lohkot (FAB)

4.4.1 ETSK tukee voimakkaasti ajatusta siitä, että vuoden 2012 loppu asetetaan sitovaksi aikarajaksi, johon mennessä kaikkien jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suorituskykytavoitteiden mukaiset toiminnalliset ilmatilan lohkot. Se, ettei toiminnallisille ilmatilan lohkojen perustamiselle asetettu ensimmäisessä SES-paketissa aikarajaa, johti siihen, ettei lohkoja perustettu.

4.4.2 Tässä yhteydessä liikenne- ja puolustusministeriöiden on ehdottomasti hyödynnettävä koko toiminnallisten ilmatilan lohkojen tarjoama potentiaali parantamalla siviili- ja sotilaslentojen sekä sotilaslentojen keskinäistä koordinoitua ilmaliikenteen hallinnassa ja vahvistamalla ilmaliikenteen hallinnan infrastruktuureja ja palveluja.

4.4.3 ETSK kannattaa laajempaa toiminnallisten ilmatilan lohkojen määrittelyä ja aikataulun asettamista niiden kehittämiseksi. ETSK:n mielestä on tärkeää ryhtyä toimiin, jotta saadaan poistettua toiminnallisten ilmatilan lohkojen toteuttamista haittaavia jäsenvaltiotason esteitä, joita ovat muun muassa itsemääräämisoikeus, vastuukysymykset ja sotilaskäytön täysimääräinen integroiminen. Toiminnallisten ilmatilan lohkojen toteuttamisessa tulisi yhtenä periaatteena edistää alhaalta ylös suuntautuvaa lähestymistapaa.

4.4.3.1 Näitä kysymyksiä ajatellen ETSK on pettynyt siihen, että komissio ei ole noudattanut korkean tason ryhmän suosituksia, jotka koskevat toiminnallisten ilmatilan lohkojen kehittämistyötä tukevan ilmailujärjestelmän koordinoijan perustamista.

4.4.4 ETSK haluaa korostaa, että eurooppalaisten ilmaliikenteen hallintapalvelujen tarjoajien määrää on selvästi tarpeen supistaa, jos kustannustehokkuudelle asetetut tavoitteet halutaan saavuttaa. Aluelennonjohtokeskusten määrä Euroopassa on mukautettava tiukasti toiminnallisiin tarpeisiin jäsenvaltioiden rajoista riippumatta, jotta yhtenäisestä eurooppalaisesta ilmatilasta saataisiin kustannustehokas. ETSK korostaa, että on laadittava suunnitelma palvelujen tarjoajien tehostetun yhteistyölle, jotta suorituskyvyllä asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa.

4.4.5 Ilmaliikenteen hallintajärjestelmän tuottavuuden voidaan odottaa kasvavan teknisten parannusten ansiosta sekä siksi, että palveluntarjoajien ja aluelennonjohtokeskusten lukumäärää supistuu. Tekniikan kehitys (esim. etätyö) ja se seikka, että Euroopan ilmailuala on kasvava elinkeino, lieventää huomattavasti näiden toimien ja myös sosiaalisten tekijöiden vaikutusta.

4.4.6 SES-asetuksen mukaan lennonvarmistuspalvelujen tarjoajilla on oltava varasuunnitelmat kaikkia niiden tarjoamia palveluja varten sellaisten tilanteiden varalta, joiden seurauksena palvelujen tarjonta ratkaisevasti heikentyy tai keskeytyy. Nykyään kaikilla lennonvarmistuspalvelujen tarjoajilla on käytössä kaksinkertainen aluelennonjohtokeskusten infrastruktuuri. ETSK painottaa, että lennonvarmistuspalvelujen tarjoajien on keskityttävä ratkaisuihin, jotka ovat vaikuttavampia ja kustannustehokkaampia, tarkastelemalla ensin jäsenvaltioiden nykyisten infrastruktuurien (muut aluelennonjohtokeskukset tai sotilaskäyttöön varatut palvelut) tarjoamia vaihtoehtoja, ja varauduttava tällaisissa suunnitelmissa toiminnallisten ilmatilan lohkojen kehittämiseen.

4.4.7 ETSK korostaa unionitasolla ja toiminnallisten ilmatilan lohkojen tasolla käytävän työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun merkitystä, kun on kyse muutoksen hallinnasta.

4.5 Reittimaksut ja yhteiset hankkeet/SESAR

4.5.1 ETSK myöntää vaikeudet uuden tekniikan ja kannustinohjelmien rahoituksessa. Riittävien rahoitusjärjestelyjen puute on riski SESARin ensimmäisen toteutuspaketin soveltamiselle ja vaarantaa SESARin seuraavienkin vaiheiden toteutuksen. ETSK haluaa näin ollen painottaa, että EU:n toimielinten on tarjottava siirtymävaiheen kattava rahoitus SESARin toteutuksen tukemiseksi. Tämä on tärkeää uuteen SESAR-järjestelmään siirtymisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. ETSK on tukenut voimakkaasti SESAR-hanketta alusta lähtien.

4.5.2 ETSK ei kannata maksujen käyttöä yhteisten hankkeiden ennakorahoituksen järjestämiseksi, kuten palvelujen tarjontaa koskevaan asetukseen 15 artiklaan tehdyssä muutoksessa ehdotetaan. Muutoksen mukaan reittimaksuja käytetään edelleenkin rahoittamaan yhteisiä hankkeita, joiden tarkoituksena on ”– – avustaa tiettyjä ilmatilan käyttäjien ja/tai lennonvarmistuspalvelujen tarjoajien ryhmiä yhteisten lennonvarmistusinfrastruktuurien – – parantamiseksi – –”.

4.5.3 ETSK on tyytyväinen uusiin toiminnallisiin käsitteisiin, joiden kuvataan ilmaliikenteen hallintaa koskevassa SESAR-yleissuunnitelmassa syntyneen SESAR-hankkeen määrittelyvaiheen tuloksena, yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa täydentäviksi teknisiksi/toiminnallisiksi käsitteiksi. ETSK haluaa kuitenkin korostaa, että SESARin seuraavan vaiheen ja SESAR-yhteisyrityksen osalta on tehtävä vielä paljon enemmän työtä. ETSK pitääkin tervetulleena neuvoston päätöstä käynnistää SESARin kehitysvaihe. ETSK korostaa, että SESARin seuraavassa vaiheessa on edettävä käyttäjälähtöisesti ja saatava aikaan nopeasti hyödyllisiä tuloksia.

4.5.4 ETSK on tyytyväinen komission ehdotukseen kieltää ristikkäiset reitit ja lentoasemalla annettavien ilmaliikenteen hallintapalvelujen väliltä. ETSK on kuitenkin pettynyt siihen, että komissio ei ole ehdottanut täysikieltoa lennonvarmistuspalvelujen välisiin ristikkäistukiin. Koska ristikkäiset yleensä vääristävät kilpailua, ongelma ei rajoitu reitillä ja lentoasemilla tarjottavien palvelujen välisiin ristikkäistukiin vaan koskee myös niitä tapauksia, joissa ristikkäistukia esiintyy kumman tahansa ryhmän välillä, ja erityisesti eri lentoasemilla tarjottavien terminaalipalvelujen välillä.

4.6 Ilmatila-asetus ja verkon hallinta

4.6.1 ETSK tukee voimakkaasti ajatusta siitä, että tarvitaan voimakasta eurooppalaisen verkon hallintaa ja suunnittelua varsinkin reittisuunnittelussa, niukkojen resurssien koordinoinnissa ja kohdentamisessa (radiotaajuudet ja toisiotutkakoodit) ja muissa ilmaliikenteen hallinnan yleissuunnitelmassa määrittelyissä verkotoiminnoissa. ETSK haluaa myös tähdentää, että periaatetta, jonka mukaan palvelujen tarjoaminen ja sääntelytoiminnot on erotettava selkeästi toisistaan, on sovellettava verkon hallintaan; palvelujen tarjonnan hallinnan pitäisi olla toimialan tehtävänä.

4.6.2 Tällaiset toiminnot on ehdottomasti toteutettava EU:n tasolla yksittäisten lennonvarmistuspalvelujen tarjoajien erityisistä eduista riippumatta. Varsinkin yhteiseurooppalaisen lähestymistavan puute on haitannut reittien optimointia, mikä on aiheuttanut tarpeetonta polttoainekulutusta ja ympäristövahinkoja, jotka olisi muutoin voitu välttää.

4.6.3 ETSK ei ole varma siitä, onko tarpeen laatia täytäntöönpanosääntöjä, joissa säädetään lentosuunnitelmien ja lentoasemien lähtö- ja saapumisaikojen keskinäisestä johdonmukaisuudesta sekä lähialueiden kesken tarvittavasta koordinaatiosta. Jos komission tavoitteena on lopettaa nykyisten lähtö- ja saapumisaikasääntöjen väärinkäyttö, mitä ETSK:kin kannattaa, asia voitaisiin ratkaista nykyisen sääntelykehityksen puitteissa.

4.7 Eurocontrolin uudistaminen

4.7.1 ETSK haluaa korostaa, että Eurocontrolin uudistus on toteutettava tiedonannon mukaisesti (eli "[o]rganisaation sisäisessä uudistuksessa hallintorakenteet pitäisi yhdenmukaistaa yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan kanssa siten, että on mahdollista i) noudattaa verkkotehtävien asettamia vaatimuksia ja ii) lisätä teollisuuden osallistumista yhteisen liikennepolitiikan mukaisesti").

4.7.2 ETSK on sitä mieltä, että Eurocontrol voisi edelleenkin toimia EU:n asiantuntijana, mutta sen roolia ja rahoitusjärjestelyjä on selkeytettävä. Varsinkin jäsenvaltioille kuuluvat tehtävät on rahoitettava julkisista varoista. Etenkin pitkän aikavälin tutkimustointa (2020+) on rahoitettava kokonaisuudessaan julkisista varoista eikä lentoreittimaksuilla.

4.7.3 ETSK on sitä mieltä, että Eurocontrolin palveluntarjoajatehtävät (esim. tutkimuskeskus, lennonvarmistusopisto) on mahdollisuuksien mukaan kilpailutettava muiden palveluntarjoajien

kanssa. Niitä on hoidettava markkinoiden periaatteiden mukaisesti, eikä niitä saa tukea Eurocontrolin yleisestä talousarviosta tai ilmaliikenteen hallintaan liittyvillä lentoreittimaksuilla.

4.8 Lentokenttäkapasiteetin puutteen katsotaan vaarantavan tulevien suorituskykytavoitteiden saavuttamisen. ETSK on tyytyväinen siihen, että lentokenttäkapasiteetin tärkeys on tunnustettu ja että se on otettu yhdeksi SES II -paketin neljästä pilarista. ETSK on erityisen tyytyväinen myös siihen, että tarve sovittaa yhteen lentokenttäkapasiteetti ja ilmaliikenteen hallintakapasiteetti on tunnustettu.

4.9 Ilmaliikenteen hallintaa koskevat lisäpalvelut

4.9.1 Vaikka mahdollisimman ammattitaitoisten ilmaliikenteen hallintaa koskevien lisäpalvelujen tarjoaminen on itsestään selvää, on tärkeä ymmärtää, että niistä aiheutuu nykyään huomattavat kustannukset. Esimerkiksi lentoreittejä koskevia MET-kulut ovat yhteensä jopa 300 miljoonaa euroa vuodessa.

4.9.2 ETSK kehottaa muuttamaan 18 a artiklaa, jossa edellytetään alan rakenneuudistusta ja eräiden palvelujen avaamista markkinaperiaatteille. ETSK ei vastusta tutkimuksen tekemistä, jos sitä ei ole laadittu nimenomaisesti siinä tarkoituksessa, että ilmaliikenteen hallintaa (ATM) koskevat lisäpalvelut avataan kilpailulle. ETSK muistuttaa, että ilmaliikenteen hallinnan tärkein tehtävä on lentoturvallisuuden varmistaminen.

4.10 Aika on nyt otollinen muutosten toteuttamiselle, sillä kyseessä olevien toimijoiden parissa asiaa pidetään kiireellisenä.

4.10.1 Komission tulisi esittää etenemissuunnitelma pian SES II -paketin hyväksymisen jälkeen.

4.10.2 Hanketta johtavaan ryhmään tulisi kuulua myös kokeneita muutosjohtajia, sillä SES II -paketissa on myös kyse ajattelutapojen ja kulttuurin muuttamisesta. Onnistuessaan SES II -paketti tarjoaa myös tulevia sukupolvia palvelevia kestäviä ilmaliikenteen ratkaisuja.

Bryssel 15. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus verkkovierailuista yleisissä matkapuhelinverkoissa yhteisön alueella annetun asetuksen (EY) N:o 717/2007 ja sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiivin 2002/21/EY muuttamisesta

KOM(2008) 580 lopullinen – 2008/0187 COD

(2009/C 182/12)

Yleisesittelijä: **Raymond HENCKS**

Neuvosto päätti 6. marraskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus verkkovierailuista yleisissä matkapuhelinverkoissa yhteisön alueella annetun asetuksen (EY) N:o 717/2007 ja sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiivin 2002/21/EY muuttamisesta

KOM(2008) 580 lopullinen – 2008/0187 COD.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 21. lokakuuta 2008 antaa asian valmistelun ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisen luonteen vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 15. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Raymond HENCKS ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 132 ääntä puolesta ja 1 vastaan.

1. Päätelmät

1.1 Asetuksen (EY) N:o 717/2007 tavoite siitä, että matkapuhelinpalvelujen verkkovierailujen käyttäjät eivät joutuisi maksamaan liian korkeita hintoja soittaessaan tai vastaanottaessaan puhelua, on yleisesti ottaen saavutettu: 400 miljoonaa kuluttajaa hyötyy eurotariffista.

1.2 Komission mukaan yhteisön verkkovierailupuheluhintojen kehitys ei ole kuitenkaan edellä mainitun asetuksen voimaantulon jälkeen ollut tarpeeksi vakuuttavaa, jotta voitaisiin olettaa, että ilman säänneltyjä hintoja tukku- tai vähittäismarkkinoiden kilpailu olisi vuodesta 2010 lähtien kestäväällä pohjalla. Verkkovierailujen tukku- ja vähittäishinnat ovat pysytelleet liian lähellä asetuksella asetettua enimmäismäärää, jotta terve kilpailu olisi mahdollista.

1.3 Jotta kuluttajat voisivat edelleen olla varmoja, että he eivät joudu maksamaan liian korkeita hintoja soittaessaan tai vastaanottaessaan säänneltyyn verkkovierailupuhelun, komissio tekee seuraavat pääasialliset ehdotukset:

- Asetuksen (EY) N:o 717/2007 voimassaoloa jatketaan 30. kesäkuuta 2013 asti.
- Jatkoajan aikana jatketaan puhelujen minuuttikohtaisen enimmäishinnan alentamista 0,03 eurolla vuodessa.
- Asetetaan enimmäishinnat verkkovierailutekstiviesteille (tukku- ja vähittäishinnat) ja verkkovierailudatapalveluille (tukku- ja vähittäishinnat).

1.4 ETSK hyväksyy verkkovierailupuhelujen enimmäishintojen uudet alennukset, joita se pitää oikeasuhtaisina ja asianmukaisina.

1.5 Komitea hyväksyy myös, että otetaan käyttöön tekstiviestien vähittäishintojen enimmäistariffi sekä tukkuhintojen kattohinta.

1.6 Datapalvelujen verkkovierailupalveluihin liittyen ETSK on pahoillaan siitä, että ehdotus hintojen alentamisesta rajoittuu pelkästään tukkuhintoihin, vaikka vähittäishinnoissa on yhtä lailla ilmaa riittämättömän kilpailupaineen vuoksi.

1.7 Lopuksi ETSK pitää välttämättömänä vahvistaa kuluttajien tiedonsaantioikeuksia kuluttajansuojan parantamiseksi ja hinnoittelun avoimuuden lisäämiseksi.

2. Tausta

2.1 Eurooppa-neuvosto totesi 23. ja 24. maaliskuuta 2006 pitämässään kokouksessa, että kohdennetun, tehokkaan ja yhdennehtyn tieto- ja viestintäteknologiapolitiikan täytäntöönpano niin Euroopassa kuin jäsenvaltioiden tasolla on välttämätöntä tarkistetun Lissabonin strategian talouskasvua ja tuottavuutta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Eurooppa-neuvosto korosti samassa yhteydessä rajatylittävän matkapuhelinviestinnän kustannusten vähentämisen merkitystä.

2.2 Komissio oli jo useasti aiemmin ilmaissut huolensa liian korkeista vähittäishinnoista, joita yleisten matkaviestintäverkkojen käyttäjien on maksettava käyttäessään matkapuhelintaan ulkoilla yhteisön alueella (yhteisön verkkovierailumaksut) ja jotka johtuvat ulkomaisen isäntaverkon operaattorin perimistä korkeista tukkuhinnoista ja monissa tapauksissa asiakkaan oman verkkoperaattorin korkeista vähittäishintojen voittomarginaaleista.

2.3 Vuonna 2002 annettu sähköisen viestinnän sääntelyjärjestelmä ei ole tarjonnut kansallisille sääntelyviranomaisille riittäviä keinoja ryhtyä tehokkaisiin toimiin yhteisönlaajuisien verkkovierailupalvelujen kohtuuttoman hinnoittelun suhteen.

2.4 Euroopan unioni puuttuikin EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan pohjalta markkinoihin antamalla asetuksen (1) ja määrällällä kaudeksi 1.9.2007–30.9.2010

— minuuttikohtaisen enimmäishinnan tukkutasolla

— suurimman mahdollisen "eurotariffin" vähittäistasolla,

joita matkapuhelinoperaattorit voivat periä yhteisön alueella soitettavien ja vastaanotettavien puhelujen kansainvälisten verkkovierailupalvelujen tarjoamisesta.

2.5 ETSK kannatti menettelyä aiheesta laatimassaan lausunnossa (2) ja katsoi, että toimenpide oli tarpeellinen ja oikeasuhtainen. Se tehostaa kuluttajansuojaa parantamalla kuluttajien tiedonsaantioikeutta avoimuuteen tähtäävillä toimenpiteillä ja suojelemalla kuluttajien taloudellisia etuja mekanismeilla, jolla jäsenvaltiosta toiseen soitettavien puheluiden verkkovierailupalvelujen tarjoamiselle asetetaan enimmäishinta.

2.6 Euroopan parlamentti katsoi esittämässään kannassa, että yhteinen lähestymistapa pitäisi ottaa käyttöön rajoitetuksi ajaksi, mutta ehdotti, että sitä voitaisiin jatkaa tai muuttaa komission ennen 3. joulukuuta 2008 tekemän arvioinnin perusteella ja että komission pitäisi myös tarkastella asetuksen vaikutusta pienempiin matkapuhelinpalvelujen tarjoajiin yhteisössä sekä niiden asemaan yhteisön laajuisilla verkkovierailumarkkinoilla.

2.7 Koska puhelinpalvelujen ohella myös uudet datapalvelut yleistyvät yhä enemmän, Euroopan parlamentti kehotti Euroopan komissiota valvomaan verkkovierailudatapalvelujen, kuten

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 717/2007, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2007, verkkovierailuista yleisissä matkapuhelinverkoissa yhteisön alueella ja direktiivin 2002/21/EY muuttamisesta.

(2) Esittelijä Bernardo Hernández Bataller, asiakokonaisuus EUVL C 324, 30.12.2006, s. 42.

tekstiviestipalvelujen (SMS) ja multimediaviestipalvelujen (MMS), markkinoiden kehitystä yhteisössä.

3. Komission ehdotus

3.1 Lausunnon kohteena oleva asetusehdotus perustuu asetuksen (EY) N:o 717/2007 toimivuutta koskevasta uudelleentarkastelusta annettuun tiedonantoon (3) ja komission kahteen työasiakirjaan (4).

3.2 Näiden asiakirjojen mukaan verkkovierailupuhelujen tukku- ja vähittäishinnat ovat pysytelleet liian lähellä asetuksessa (EY) N:o 717/2007 asetettua enimmäismäärää, jotta terve kilpailu olisi mahdollista.

3.3 Tekstiviestipalvelujen osuus on 12,3 prosenttia ja datapalvelujen osuus 8,6 prosenttia verkkovierailumarkkinoiden tuloista. Tekstiviestien verkkovierailun hinnat ovat yleisesti muuttuneet vain vähän kuluneen vuoden aikana, vaikka operaattoreita on poliittisesti painostettu alentamaan hintoja ja välttämään siten automaattinen sääntely.

3.4 Koska asetuksella (EY) N:o 717/2007 ei ole saavutettu tervettä kilpailua ja koska kilpailun käynnistäminen lisäämällä vaihtoehtoisten palveluntarjoajien määrää on mahdotonta riittävien taajuuksien puutteen vuoksi, komissio pitää tarpeellisena ehdottaa, että

— asetuksen nykyistä voimassaoloa jatketaan 30. kesäkuuta 2010 lähtien uudella kolmen vuoden jaksolla

— asetetaan uudet enimmäismäärät verkkovierailupuheluiden maksuille, joita matkaviestintäoperaattorit voivat periä jatkuvan kauden aikana

— täsmennetään sekuntilaskutusvaatimukset

— aikaistetaan verkkovierailupuhelujen hintojen enimmäismäärien alentamista 30. päivästä elokuuta 2009 1. päivään heinäkuuta 2009

— laajennetaan asetuksen (EY) N:o 717/2007 soveltamisalaa yhteisön sisäisiin tekstiviestiverkkovierailupalveluihin

— asetetaan enimmäismäärä datapalveluverkkovierailujen tukkuhinnoille ja otetaan käyttöön avoimuus ja turvamekanismit

— edistetään hinnoittelun avoimuutta.

(3) KOM(2008) 579 lopullinen.

(4) SEK(2008) 2489 ja SEK(2008) 2490.

4. Erityistä

4.1 Asetusta (EY) N:o 717/2007 koskeneessa lausunnossaan ETSK kannatti painokkaasti komission tavoitetta alentaa verkkovierailumaksuja jopa 70 prosentilla, mikä toisi kuluttajille noin viiden miljardin euron säästöt.

4.2 Seuraavassa esitetyn, enimmäishintojen uutta alentamista koskevan komission ehdotuksen avulla tämä tavoite ylitetään vastaanotettujen puhelujen osalta (-76 prosenttia), kun taas soitettujen puhelujen osalta kokonaisalennus on 55,8 prosenttia.

Euroa/min ilman alv:a	Tukku-hinta	Ero %	Vähittäis-hinta MOC (*)	Ero %	Vähittäis-hinta MTC (**)	Ero %
keskimääräinen hinta ennen 1.9.2007			0,7692		0,417	
Asetus (EY) N:o 717/2007						
enimmäis-hinta 1.9.2007–31.8.2008	0,30		0,49		0,24	
enimmäishinta 1.9.2008–30.6.2009 (***)	0,28	6,67	0,46	6,12	0,22	8,33
enimmäishinta 1.7.2009 (***)–30.6.2010	0,26	7,14	0,43	6,52	0,19	13,64
Asetusehdotus KOM(2008) 580						
enimmäis-hinta 1.7.2010–30.6.2011	0,23	11,54	0,40	6,98	0,16	15,79
enimmäis-hinta 1.7.2011–30.6.2012	0,20	13,04	0,37	7,50	0,13	18,75
enimmäis-hinta 1.7.2012–30.6.2013	0,17	15,00	0,34	8,11	0,10	23,75
kokonaisalennus			0,4292	55,79	0,317	76,01

(*) MOC = mobile originating call / soitettu puhelu.

(**) MTC = mobile terminal call / vastaanotettu puhelu.

(***) Komissio ehdottaa, että alun perin 30. päiväksi elokuuta 2009 asetettua päivämäärää aikaisetaan kahdella kuukaudella.

4.3 ETSK hyväksyy uudet toimenpiteet ja onnittelee komissiota oikeasuhtaisesta ja asianmukaisesta aloitteesta, jolla myös vahvistetaan kuluttajien tiedonsaantioikeuksia kuluttajansuojan parantamiseksi ja hinnoittelun avoimuuden lisäämiseksi.

4.4 ETSK toteaa tyytyväisenä, että komission antamien tietojen mukaan asetuksella (EY) N:o 717/2007 toteutetut tariffien alennukset eivät ole aiheuttaneet alan työpaikkojen vähentymistä tai työolojen huonontumista.

4.5 Analyysiasiakirjoissaan komissio erottaa puhelu- ja tekstiviestien ennakko- ja jälkimaksumenettelmät (*prepaid* ja *postpaid*). Tätä eroa ei kuitenkaan ole otettu huomioon komission asettamassa tai ehdottamassa hintarakenteessa, vaikka operaattorien kannalta taloudellinen lisäarvo vaihtelee huomattavasti näiden kahden kategorian välillä.

4.6 ETSK katsoo lisäksi, että Euroopan parlamentin vaatimus siitä, että on tarkasteltava asetuksen vaikutusta pienempiin matkapuhelinpalvelujen tarjoajiin yhteisössä sekä niiden asemaan yhteisön laajuisilla verkkovierailumarkkinoilla, on jäänyt lähes huomiotta.

4.7 Asetusta (EY) N:o 717/2007 koskeneessa lausunnossaan ETSK ilmaisi huolensa siitä, että asetuksen soveltaminen johtaa kansallisen matkapuhelinviestinnän hintojen tarkistamiseen ja aiheuttaa tietyissä tapauksissa sen, että operaattorit korvaavat kustannukset nostamalla muista palveluista saatavia tuloja.

4.8 Ensimmäisten säänneltyjen enimmäishintojen voimaantuloa lähtien komissio ei ole omien sanojensa mukaan havainnut kansallisissa hinnoissa mitään asetuksesta (EY) N:o 717/2007 johtuvaa nousua. On kuitenkin todettava, että tietyt palveluntarjoajat ovat nostaneet merkittävästi komission ja kansallisten sääntelyviranomaisten toimivallan ulkopuolella olevista kolmansista maista soitettavien ja niissä vastaanotettavien kansainvälisten verkkovierailupuheluiden hintoja.

4.9 Puhelujen kestoon perustuvan laskutuksen osalta on todettava, että vaikka asetuksella asetetut vähittäishintojen enimmäismäärät on ilmaistu minuuttikohtaisesti, komission ensisijainen vaihtoehto oli antaa operaattoreiden laskuttaa enintään verkkovierailupuhelun ensimmäistä 30 sekuntia vastaava alkumaksu, minkä jälkeen seuraisi sekuntilaskutus.

4.10 Monet operaattorit ovat kuitenkin jatkaneet vanhoja käytäntöjään tai jopa muuttaneet hinnoittelurakennettaan laskuttaakseen 30 sekuntia ylittävältä ajalta jopa 60 sekuntiin asti. On todettu, että soitettujen puhelujen laskutettu kesto on keskimäärin 24 prosenttia enemmän kuin kyseisten puhelujen todellinen kesto.

4.11 Komission uudessa ehdotuksessa säädetään, että 1. heinäkuuta 2009 lähtien kaikkiin, soitettuihin tai vastaanotettuihin, säännelyihin verkkovierailupuheluihin sovelletaan sekuntiperustaista laskutusta. Puheluihin on kuitenkin mahdollisuus soveltaa enintään 30 sekunnin pituista vähimmäislaskutusaikaa. Tätä 30 sekunnin pituista laskutusaikaa perustellaan sillä, että kaikissa puheluissa, lyhyimmissäkin, käytetään huomattavia teknisiä välineitä.

4.12 Tätä poikkeusta yleiseen sekuntiperustaista laskutusta koskevaan sääntöön sovelletaan kuitenkin vain *soitettuihin puheluihin*, vaikka vastaanotetut puhelut edellyttävät myös huomattavaa teknistä valmiutta.

4.13 Komission ehdotuksessa aikaistetaan verkkovierailupuhelujen tukku- ja vähittäishintojen enimmäismäärän alentamista 30. päivästä elokuuta 1. päivään heinäkuuta 2009, jotta käyttäjät voivat hyötyä uusista hinnoista aikana, jolloin kysyntä on suurinta. Tämä edellyttää, että lausunnon kohteena oleva asetus tulee voimaan mahdollisimman pian.

4.14 Lausunnon kohteena olevalla ehdotuksella otetaan 1. heinäkuuta 2009 lähtien ja 31. heinäkuuta 2012 asti käyttöön enimmäismääräinen eurotekstiviestitariffi, jonka voi olla enintään 0,11 euroa. Tukkuhinnoissa enimmäismäärä on 0,04 euroa.

4.15 Datapalveluverkkovierailujen osalta komission ehdotuksessa ei tällä hetkellä säädetä vähittäishintojen tasoa, vaan asetetaan tukkuhintojen enimmäismäärä, joka on 1. heinäkuuta 2009 alkaen 1 euroa/MB. Komissio kuitenkin toteaa puheena olevan asetuksen perustelukappaleissa, että verkkovierailudatapalvelujen vähittäishintataso on korkea ja että tällä alalla ei esiinny vielä riittävästi kilpailua. Komissio pitää tätä huolestuttavana, etenkin kun sen mukaan hinnoittelu ei ole riittävän avointa.

4.16 ETSK ei pidä kovin todennäköisenä, että näissä olosuhteissa muiden datapalvelukanavien, kuten yleisen langattoman internet-yhteyden, käyttö voisi luoda tarvittavia kilpailupaineita. ETSK olisi pitänyt toivottavana, että komissio olisi puuttunut samalla myös datapalveluiden hintoihin.

4.17 Toisaalta ehdotuksessa säädetään sellaisen mekanismin käyttöönotosta, jolla palvelu keskeytetään, jos asiakkaan itse määrittämä kynnys on saavutettu, sekä automaattisesta viestistä, jolla varoitetaan kyseisen kynnyksen lähestymisestä.

4.18 Vaikka tällainen toimenpide onkin oleellinen, siitä aiheutuu huomattavia teknisiä ongelmia ja sillä saatetaan estää asiakkaalta palvelun käyttö, mikäli tällä ei ole mahdollisuutta ylittää itse määrittämänsä kynnystä yksinkertaisella toimenpiteellä. Sitä paitsi se ei ole yhdenmukainen sen kanssa, että pyritään avoimuuteen ja siihen, että hinnat olisivat kustannusten mukaisia. ETSK pitää valitettavana, että kyseisiä kysymyksiä ei ole käsitelty asiaan liittyvässä vaikutustendarvioinnissa.

4.19 Komission ehdotuksella pyritään myös edistämään hintojen avoimuutta. Siksi siinä laajennetaan matkapuhelinpalvelujen tarjoajille säädettyä velvoitetta siten, että verkkovierailuille asiakkaalle tulee antaa yksilölliset hintatiedot heidän saapuessaan toisen jäsenvaltion alueelle myös verkkovierailutekstiviesteistä ja -datapalveluista.

4.20 ETSK kannattaa tätä toimenpidettä sillä edellytyksellä, että vältetään moninkertaisten tiedotusviestien lähettäminen jokaisella rajanylityksellä ja että lisäksi varmistetaan, että kyseiset hintatiedot ovat selkeitä ja ymmärrettäviä sekä vertailukelpoisia muiden vaihtoehtojen kanssa.

Bryssel 15. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Miten vastata öljytoimituksiin liittyviin haasteisiin?

(2009/C 182/13)

Yleisesittelijä: **Frederic Adrian OSBORN**

Euroopan parlamentti päätti 21. marraskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytään Euroopan talous- ja sosiaalikomitealta lausunnon aiheesta

Miten vastata öljytoimituksiin liittyviin haasteisiin?

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 12. marraskuuta 2008 antaa asian valmistelun ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisen luonteen vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Frederic Adrian OSBORNIN ja hyväksyi seuraavan lausunnon äänin 140 puolesta ja 6 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä ja päätelmät

1.1 Seuraavat kaksi erittäin tärkeää tekijää muotoilevat öljytollisuuden tulevaisuuden lähivuosikymmeninä:

- ilmastonmuutoksen nopeutuminen suurelta osin fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen lisääntymisen vaikutuksesta
- globaalien energiavarojen rajallisuus ja jäljellä olevien varantojen turvalliseen ja helppoon hyödyntämiseen liittyvien teknisten ja poliittisten ongelmien asteittainen lisääntyminen.

1.2 Näiden kahden tekijän yhteisvaikutuksesta maailma on joutumassa yhä epävakaisempaan asemaan, kun hiilidioksidipäästöjen lisääntyminen nopeuttaa ilmastonmuutosta ja lisääntyvä öljynkulutus tuo entistä lähemmäksi tilanteen, jossa toimitusrajoitukset saattavat johtaa erittäin vakavaan pulaan ja taloudellisiin häiriöihin.

1.3 Ainoa toimiva ulospääsy ilmastonmuutoskriisistä maailmantaloudelle on sen energiaperustan muuttaminen nopeasti siten, että päättään eroon nykyisestä liiallisesta riippuvuudesta fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Öljyn globaalien kysynnän kasvun on pysähdyttävä muutaman vuoden sisällä ja sen jälkeen pienennettävä tasaisesti vuosisadan puoliväliin asti ja jäätävä paljon nykyistä alemmalle tasolle. Tämä haaste on erityisen tärkeä Euroopan unionille, koska se on hyvin riippuvainen öljyntuonnista.

1.4 Uusia öljylähteitä on yhä harvemmassa ja niiden hyödyntämiseen liittyy usein poliittisia ja ympäristöongelmia. Koko maailman (ja etenkin Euroopan unionin) tilanne paranee ja turvallisuus lisääntyy, jos öljyriippuvuutta onnistutaan vähentämään.

1.5 Euroopan unionissa kysyntää olisi vähennettävä vuoteen 2050 mennessä ainakin 50 prosentilla ja todennäköisesti vielä paljon sitä enemmän.

1.6 Markkinat eivät yksinään kykene toteuttamaan tarvittavaa siirtymistä pois öljyn käytöstä.

1.7 Verotukselliset toimenpiteet, joilla nostetaan öljyn (ja muiden fossiilisten polttoaineiden) hintaa (1) muihin energialähteisiin verrattuna hiili- tai öljyverojen tai päästölupakaupan avulla, ovat tärkeitä ja niiden kehittämistä olisi jatkettava. Tarvitaan kuitenkin myös muita, alakohtaisesti eriytettyjä toimenpiteitä.

1.8 Euroopan unionin päästökauppajärjestelmää olisi kehitettävä siten, että hiilidioksidipäästöille asetetaan vähimmäishinta markkinoiden varmuuden lisäämiseksi. Vähimmäishintaa olisi tämän jälkeen nostettava tasaisesti tulevien kolmen vuosikymmenen aikana, jotta kaikkiin toimijoihin kohdistuva, tasaisesti lisääntyvä markkinapaine saisi ne luopumaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä muunlaisen energiavalikoiman hyväksi.

1.9 Tärkeimmät liikenteessä tarvittavat muutokset ovat seuraavat:

- Kaupungit ja muut asutuskeskukset on suunniteltava siten, että tehtävien matkojen pituutta ja matka-aikoja voidaan mahdollisuuksien mukaan lyhentää.
- Lentokoneiden, laivojen, junien ja kaikenlaisten maantieajoneuvojen energiatehokkuutta on parannettava ja hiilidioksidipäästöjä vähennettävä jatkuvasti.
- On suosittava
- raideliikennettä lentoliikenteen sijaan
- julkista liikennettä yksityisen liikenteen sijaan
- sähkö- tai vetykäyttöisiä ajoneuvoja polttomoottoriajoneuvojen sijaan
- pyöräilyä ja kävelyä aina kun se on mahdollista.

(1) ETSK käsittelee öljyn hintakysymystä tarkemmin tulevassa lausunnossaan (asiakokonaisuus CESE 348/2008), jonka se laatii komission tiedonannosta ”Vastatoimet öljyn hinnannousulle”.

1.10 Asuintaloissa ja muissa rakennuksissa öljyn (ja muiden fossiilisten polttoaineiden) käyttö lämmityksessä, jäähdytyksessä ja ruuanlaitossa on asteittain korvattava ympäristöystävällisesti tuotettavalla sähköllä.

1.11 Uusiutuvien energialähteiden käyttöä sähköntuotannossa on laajennettava mahdollisimman nopeasti. Fossiiliset polttoaineet säilyttävät kuitenkin asemansa tärkeimpänä energialähteenä sähköntuotannossa vielä vuosien ajan. Sen vuoksi on elintärkeää mahdollisimman nopeasti kehittää ja ottaa käyttöön hiilidioksidin talteenotto- ja varastointiteknologiaa. Öljyn käyttöä sähköntuotannossa olisi vähennettävä, mutta siellä missä sitä edelleen käytetään olisi hyödynnettävä samanlaista hiilidioksidin talteenottoteknologiaa kuin hiiltä käytettäessä.

1.12 Uuden sukupolven ydinvoimalat voivat joissakin maissa helpottaa siirtymistä vähän hiilidioksidipäästöjä synnyttävään talouteen. Kyseiselle alalle tehtävien investointien ei kuitenkaan tule antaa johtaa voimavarojen ja poliittisen huomion kääntämiseen pois uusiutuvien energialähteiden kehittämisestä.

1.13 Euroopan unionin ja sen jäsenvaltiot ovat jo varhaisessa vaiheessa ottaneet johtoaseman toimintalinjausten ohjaamisessa oikeaan suuntaan kaikissa näissä kysymyksissä. Niiden on kuitenkin jatkettava ja nopeutettava etenemistään asiassa. Niiden on myös pyrittävä saamaan muut kehittyneet maat tekemään vastaavia sitoumuksia ja osoitettava merkittäviä taloudellisia resursseja vastaavien pyrkimysten edistämiseen kehitysmaissa.

1.14 Kansalaisyhteiskunta on saatava osallistumaan paljon nykyistä laajemmin ja järjestelmällisemmin prosessiin, jolla pyritään levittämään tietoa ja saamaan hyväksyntä tarvittaville muutoksille, erityisesti niille, jotka vaikuttavat elintapoihin ja käyttäytymiseen.

1.15 Globaalilla öljyteollisuudella on tulevaisuudessa edessään kaksi haastetta:

- Sen on autettava maailmaa sopeutumaan öljyriippuvuuden tasaisen vähentymisen synnyttämiin tilanteisiin.
- Sen on hyödynnettävä erittäin merkittävää tietämystään, asiantuntemustaan ja rahoitusresurssejaan ottaakseen (tai auttaakseen muita ottamaan) edelläkävijäaseman uusien, muihin kuin fossiilisiin polttoaineisiin perustuvien teknologioiden käytössä.

2. Hiilidioksidipäästöt ja ilmastonmuutos

2.1 Kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttaman tuhoisan ilmastonmuutoksen uhka on yksi suurimmista 2000-luvun globaaleista haasteista.

2.2 Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli IPCC on arvioinut, että jos kasvihuonekaasupäästöistä aiheutuva maapallon lämpötilan nousu aiotaan rajoittaa korkeintaan 2 celsiusasteeseen teollista aikakautta edeltävästä tasosta, hiilidioksidipäästöjen lisääntymisen on loputtava 5:stä 10:een vuodessa ja vähennettävä tasaisesti 50–85 prosenttia vuoden 2000 tasosta vuoteen 2050 mennessä.

2.3 Tämä vaatii nykyisten kulutus- ja tuotantomallien radikaalia muuttamista kaikkialla maailmassa niin suuressa mitassa, että voidaan puhua uudesta teollisesta vallankumouksesta. Myös öljyn polttamisesta syntyvien päästöjen vähentämisellä on oltava osansa hiilidioksidipäästöjen yleisessä vähentämisessä. Olisikin hyödyllistä laatia yleisesti hyväksytty kehityssuunnitelma tai vertailuarvo globaalien öljynkysynnän asteittaiselle vähentämiselle tulevana vuosikymmeninä ja samassa yhteydessä erityinen kehityssuunnitelma Euroopan unionille. Euroopan unionissa öljynkysyntää olisi vuoteen 2050 mennessä vähennettävä ainakin 50 prosentilla ja todennäköisesti vielä paljon sitä enemmän.

2.4 Tällä hetkellä öljyn globaalien kulutuksen arvioidaan edelleen lisääntyvän vuosi vuodelta. Kulutusta lisää nykyään nousevien talouksien öljynkysynnän nopea lisääntyminen. Vaikka Euroopan unionin kysyntä on nykyään tasapainottumassa, vielä ei ole päästy tarvittavaan alenevaan kehityssuuntaan.

2.5 Euroopan unionissa energiapaketin myötä käyttöön otettavat toimenpiteet ovat hyvä alku, mutta komitean mielestä komission on esitettävä pian toinen energiapaketti oikeantasosten vähennyksen aikaansaamiseksi.

2.6 Euroopan unionin osuus globaalista öljynkysynnästä on alle 20 prosenttia. On yhtä lailla tärkeää varmistaa, että muut kehittyneet maat ja nousevat taloudet sitoutuvat käynnissä olevissa ilmastomuutosneuvotteluissa vähentämään kysyntäänsä samalla tavalla.

3. Öljyn tarjonta

3.1 Maailman öljyvarat ovat rajalliset eivätkä voi riittää iäti. Maailmalla löydetään edelleen uusia öljyvarantoja, mutta uudet löydöt ovat tyypillisesti aikaisempaa pienempiä ja vaikeammin hyödynnettävissä ja toisinaan ne sijaitsevat poliittisesti epävakailta tai vihamielisillä maailman alueilla. Niiden hyödyntäminen voi lisäksi olla aikaisempaa kallimpaa.

3.2 Eräät uudet lähteet sijaitsevat ympäristöltään herkillä alueilla kuten arktisilla alueilla. Toisten varantojen, kuten Kanadan tervahiekan, käyttö on vaikeampaa, ja niiden hyödyntäminen aiheuttaa itsessään suuria hiilidioksidipäästöjä. Tällaisten energialähteiden hyödyntämistä olisi mahdollisuuksien mukaan vältettävä tai sitä olisi ainakin lykättävä siihen asti kunnes käytössä on nykyistä parempia ympäristönsuojelu- ja hiilidioksidin talteenottotekniikoita.

3.3 Euroopan unionilla on erityisongelmia öljynsaannissa. Sen omat öljylähteet ovat ehtymässä. EU:ssa käytettävästä öljystä yli 80 prosenttia on nykyään tuontiöljyä, ja tuontiriippuvuus lisääntyy jatkuvasti.

3.4 Euroopan unionin tilanne voi tulevaisuudessa vaikeutua entisestään. Öljytoimituksen voivat hankaloitua tai öljyä voi olla saatavilla vain huomattavasti nykyistä korkeampaan hintaan. Myös tarjonnan ja hintojen vaihtelu voi lisääntyä.

3.5 Näiden mahdollisten tarjontapuolen ongelmien vuoksi on entistä tärkeämpää edetä nopeasti Euroopan öljyriippuvuuden vähentämisessä. Mitä nopeammin kykenemme vähentämään kokonaiskysyntäämme ja siirtymään nykyistä helpommin saatavilla oleviin energialähteisiin, sitä riippumattomammassa ja turvatummassa asemassa olemme ja sitä voimakkaammin voimme painostaa muita toimijoita kantamaan oman vastuunsa kysynnän pienentämisestä ilmastomuutoksen torjumiseksi.

4. Mitä toimenpiteitä siirtyminen pois öljyn käytöstä muihin energialähteiden valikoimaan edellyttää?

4.1 Öljyä käytetään pääasiassa liikenteessä, mutta merkittäviä määriä myös asuntojen lämmityksessä ja ruuanlaitossa, muiden rakennusten lämmittämisessä ja jäädyttämisessä, sähköntuotannossa sekä petrokemia-teollisuuden raaka-aineena. Kaikilla näillä aloilla on mahdollisimman nopeasti rajoitettava öljyriippuvuutta tai luovuttava kokonaan öljyn käytöstä.

4.2 Liikenteessä on saatava aikaan kolme muutosta

- Kaupungit ja muut asutuskeskukset on suunniteltava siten, että tehtävien matkojen pituutta ja matka-aikoja voidaan mahdollisuuksien mukaan lyhentää.
- Lentokoneiden, laivojen, junien ja kaikenlaisten maantieajoneuvojen energiatehokkuutta on parannettava ja hiilidioksidipäästöjä vähennettävä jatkuvasti.
- On suositettava
- raideliikennettä lentoliikenteen sijaan
- julkista liikennettä yksityisen liikenteen sijaan
- sähkö- tai vetykäyttöisiä ajoneuvoja polttomoottoriajoneuvojen sijaan
- pyöräilyä ja kävelyä aina kun se on mahdollista.

4.3 Lentoliikenteen on ehkä voitava säilyttää etuoikeutettu asemansa öljyn käyttäjänä ainakin seuraavien kahden tai kolme vuosikymmenen ajan oleellisten käyttötarkoitustensa turvaamiseksi. Sen olisi kuitenkin tehtävä kaikkensa tehokkuutensa parantamiseksi, ja nopeiden raideyhteyksien laajentaminen olisi asetettava lentokuljetusten edelle aina kun se on mahdollista. Lentoliikenteen ja lentokenttien laajentamista entisestään ei myöskään pitäisi kannustaa, päinvastoin.

4.4 Merenkulun tehokkuutta olisi pyrittävä jatkuvasti parantamaan, ja olisi aktiivisesti kannustettava sellaisia innovatiivisia ideoita kuin täydentävän tuulivoiman käyttöönotto polttoaineenkulutuksen vähentämiseksi.

4.5 Kotitalouksien öljynkäyttö

Öljyn suora käyttö polttimissa, lämmityskattiloissa ja ruuanlaitossa on lopetettava vaiheittain, ja sähkön (jota verkkosähkön lisäksi on tuotettava yhä enemmän paikallisista uusiutuvista lähteistä) tai kestävyysperiaatteiden mukaan kasvatetun puun käytöstä on tehtävä kotitalouksien energiastandardi. Tälle muutokselle on myös asetettava aikataulu.

4.6 Yritysten öljynkäyttö

Myös teollisuus- ja yritystaloudessa tarvitaan samanlainen siirtymä energian kaikessa yleisessä lämmitys- ja muussa käytössä. Fossiilisia polttoaineita raaka-aineenaan nykyään käyttävät teollisuusprosessit on analysoitava ala alalta sen selvittämiseksi, missä määrin tällaisten prosessien aiheuttamat hiilidioksidipäästöt voidaan ottaa talteen ja varastoida tai missä tapauksissa tällainen käyttö voidaan korvata muihin kuin fossiilisiin polttoaineisiin perustuvilla prosesseilla.

4.7 Sähköntuotanto

Kaikenlaisten uusiutuvien energialähteiden käyttöä sähköntuotannossa on ponnekaasti pyrittävä laajentamaan mahdollisimman nopeasti. Euroopan unionin asettamat tavoitteet ovat hyvät lähtökohdat, mutta tarvitaan lisätoimia eri teknologioiden saattamiseksi markkinoille kohtuulliseen hintaan.

4.8 Hiili (ja vähemmissä määrin muut fossiiliset polttoaineet) säilyttävät tärkeän asemansa sähköntuotannon energialähteenä useiden vuosikymmenien ajan. Hiilidioksidein talteenottoa ja varastointia olisi kehitettävä mahdollisimman nopeasti, ja kyseisestä menettelystä olisi sen jälkeen tehtävä pakollinen myös kaikille jäljellä oleville öljyä käyttäville voimaloille.

4.9 Myös uuden sukupolven ydinvoimaloilla voi olla tietty rooli ongelman ratkaisussa. Ydinvoimateknologialla on kuitenkin kestävyysperiaatteen näkökulmasta omat ongelmansa, eikä sen käytön tule antaa kääntää investointiresursseja ja poliittista huomiota pois muutosprosessin päätavoitteista, jotka ovat uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden merkittävä lisääminen.

4.10 Kaikkien asianomaisten tahojen auttamiseksi suunnittelemaan kyseisiä muutoksia olisi hyödyllistä määrittää suuntaantavat etenemistavat kullakin öljyä käyttävällä alalla tavoiteltavien säästötasojen saavuttamiseksi sekä aikataulu siirtymän toteuttamiselle sekä globaalilla että aluetasolla.

5. Mitä poliittisia toimenpiteitä tarvitaan riippuvuuden vähentämiseksi fossiilisista polttoaineista ja energiahuollon monipuolistamisen kannustamiseksi?

5.1 Useat muutosten kannustamiseksi ja edistämiseksi tarvittavat toimenpiteet tunnetaan jo nyt hyvin. Komission äskettäiseen energiapakettiin sisältyvät toimenpiteet kattavat suuren joukon eri näkökohtia, ja ne tarjonnevat hyvän lähtökohdan asian jatkokehittelylle. Kaikkialla maailmassa, myös Euroopan unionissa, toimenpidevalikoimaa on laajennettava ja sitä on sovellettava nykyistä ponnekaammin ja kiireellisemmin.

5.2 Verotukselliset toimenpiteet hiilidioksidipäästöjen asianmukaiseksi hinnoittelemiseksi

Fossiilisten polttoaineiden hintaan tulisi täysimääräisesti sisällyttää hiilidioksidipäästöjen koko maailmalle aiheuttama rasite. Tämä vaatii joko hiilidioksidipäästöjä aiheuttavien tuotteiden (kuten bensiinin) verottamista tai hiilidioksidipäästöjen jako- ja kaupankäyntijärjestelmän perustamista tai molempia.

5.3 Euroopan unionin hiilidioksidipäästökauppajärjestelmää on edistettävä voimakkaasti siten että annetaan selvä ja päättäväinen markkinasignaali sen puolesta, että kannattaa vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja siirtyä muihin energiamuotoihin. Epäjohdonmukaisuudet on poistettava ja poikkeuksien määrä rajoitettava. Järjestelmää on ennen muuta laajennettava siten, että se otetaan käyttöön myös muissa kehittyneen maailman maissa sekä niin pian kuin käytännössä on mahdollista myös nousevan talouden maissa. Tämän tulisi olla keskeisenä tavoitteena kansainvälisissä ilmastonmuutosneuvotteluissa.

5.4 Järjestelmää voisi olla tarkoituksenmukaista kehittää siten, että hiilidioksidipäästöille asetetaan vähimmäishinta markkinoiden varmuuden lisäämiseksi. Vähimmäishintaa voitaisiin tämän jälkeen nostaa tasaisesti tulevien kolmen vuosikymmenen aikana, jotta kaikkiin toimijoihin kohdistuva, hellittämättä lisääntyvä markkinapaine saisi ne luopumaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä muiden energialähteiden valikoiman hyväksi.

5.5 Sääntelytoimenpiteet

Verotukselliset toimenpiteet eivät yksinään kannusta riittävästi toteuttamaan tarvittava siirtyminen pois öljyn käytöstä. Kysyntä on liian joustamatonta, ja on poliittisia syitä, jotka estävät öljytuotteiden hintojen nostamisen liian nopeasti. Tarvitaan kattava sääntelyohjelma standardien edistämiseksi ja tehostomien prosessien ja tuotteiden poistamiseksi. Lisäksi on tuettava tutkimus- ja kehitystyötä sekä uusien teknologioiden käyttöönottoa.

5.6 Tarvitaan myös kiireesti kattava tehokkuusohjelma energiatehokkuusstandardien määrittämiseksi kaikille energiaa kuluttaville tuotteille ja palveluille. Euroopan unionilla on vielä paljon tehtävää sekä standardien asettamisessa että niiden noudattamisen varmistamisessa. Esimerkiksi rakennusten lämmittäminen ja jäähdyttäminen on edelleen erittäin tehontonta. Tarvitaankin tarmokas toimenpideohjelma nopeiden parannusten aikaansaamiseksi.

5.7 Ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen vähentämisstandardit ovat erityisen tärkeitä. ETSK kannattaa äskettäin sovittuja uusia standardeja, mutta kehottaa laatimaan jo varhaisessa vaiheessa uudet entistä tiukemmat standardit tulevia vuosia varten, jotta luotaisiin vakaat suunnittelukehykset, joihin autoteollisuuden on sopeuduttava. Seuraava kiireellinen toimenpide on vastaavanlaisen tiukan ohjelman perustaminen pakettiautojen ja raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen asteittaiseksi vähentämiseksi. Myös tässä asiassa Euroopan unioni tarvitsee maailman muiden maiden sitoutumista vastaaviin toimenpiteisiin.

5.8 Tutkimus, kehitys ja taloudellinen tuki

Eräät tarvittavat uudet teknologiat ovat edelleen kehitysvaiheessa, ja julkisen sektorin on tuettava ja kannustettava niitä merkittävästi niiden mahdollisimman nopean käyttöönoton ja laajan hyödyntämisen varmistamiseksi. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa hiilidioksidin talteenotto ja varastointi, uusiutuvien energialähteiden jatkokehitys sekä sähkö- (tai vety-) käyttöiset ajoneuvot ja niiden tarvitsemat perusrakenteet. Ne kaikki tarvitsevat runsaasti julkista tukea, jotta niiden maailmanlaajuinen käyttöönotto onnistuisi mahdollisimman nopeasti.

5.9 Raideliikenteeseen on investoitava merkittävästi rautateiden sähköistämisen edistämiseksi sekä junamatkustamisen tekemiseksi lentomatkustamista suositummaksi vaihtoehdoksi useimmilla Euroopan ja muun maailman lyhyillä reiteillä.

5.10 Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen

On toimittava paljon nykyistä tehokkaammin suuren yleisen, elinkeinoelämän, ammattiliittojen ja muiden kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kutsumiseksi mukaan kumppanuuksiin ja osallistumaan yhteisiin ponnistuksiin.

— Kansalaisia on kannustettava tekemään osuutensa esimerkiksi parantamalla kotiensa ja ajoneuvojensa tehokkuutta ja käyttämällä ympäristöä säästävämpiä energiamuotoja valaistukseen ja lämmitykseen, ostamalla energiatehokkaampia tuotteita ja palveluja sekä vähentämällä päivittäisestä liikkumisesta ja lomamatkoista aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä. Komitean mielestä on jo olemassa kasvava joukko ihmisiä ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, jotka olisivat valmiita ja halukkaita ryhtymään toimiin, mikäli niille näytettäisiin voimakkaalla ja tehokkaalla politiikalla, mitä niiltä odotetaan, sekä tarjottaisiin asianmukaisia toimintakannustimia.

— Useat paikalliset ja alueelliset hallintoelimet ovat jo osoittaneet asiassa kaukokatseisuutta ja rohkeaa poliittista johtajuutta. Niitä on rohkaistava ja kannustettava jatkamaan toimintaansa asiassa.

— Yrityksetkin tarvitsevat kannustimia edistyäkseen. Niitä on vaadittava ja kannustettava parantamaan jatkuvasti toimintansa energiatehokkuutta sekä käyttämään vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavia energialähteitä. Sääntelyä olisi käytettävä järjestelmällisemmin ja tarmokkaammin kaikenlaisten tuotteiden ja palvelujen energiatehokkuuden lisäämiseksi.

— Myös ammattiliitoilla on asiassa tärkeä osansa. Monet niiden jäsenistä ovat eturintamassa parantamassa energiatehokkuutta ja levittämässä käytännön tietoa, ja niiden mahdollinen panos on tunnustettava ja sitä on kannustettava. Oikein käytettynä uudet tuotantotavat tarjoavat hyvien työskentelyolosuhteiden säilyttämisen lisäksi aivan yhtä paljon työllistymismahdollisuuksia kuin vanhat, runsaasti hiilidioksidipäästöjä aiheuttavat tuotantotavat.

5.11 Kaikki nämä toimenpiteet on otettava käyttöön ja niitä on sovellettava ponnekkaasti Euroopan unionissa, jotta voidaan vähentää yleensä fossiilisten polttoaineiden ja erityisesti öljyn kysyntää. Niitä on myös edistettävä yhdessä muiden kumppanien kanssa kehittyneissä maissa ja yhä enemmän myös nousevan talouden maissa ja kehitysmaissa.

5.12 Nousevan talouden maat ja kehitysmaat voivat itse kehittyä niukkoja hiilidioksidipäästöjä aiheuttavan talouden innovoiviksi ja edelläkävijöiksi. Tätä kehitystä olisikin kannustettava aktiivisesti. Kauppapolitiikkaa ei koskaan tulisi käyttää vanhemman, hiilidioksidipäästöjä ajatellen tehotomamman teollisuuden suojelemiseen missään maailmassa.

6. Öljy- ja kaasuteollisuuden sopeutuminen

6.1 Koska maailmantalous on edelleen riippuvainen öljystä, öljyteollisuuden on tehtävä työtä kyseisen tarpeen tyydyttämiseksi. Toiminnan jatkaminen entiseen malliin ei kuitenkaan olisi öljyteollisuudelta riittävä reagoititapa. On useita aloja, joilla öljyteollisuuden voidaan ja täytyy odottaa helpottavan siirtymistä niukkahiiliseen talouteen:

- On tunnustettava, että maailmantalouden on ryhdyttävä vähentämään fossiilisen öljyn käyttöä tulevana vuosikymmeninä sekä ajattelemaan, toimimaan ja käyttäytymään tämän huomion edellyttämällä tavalla.
- Öljyteollisuuden on jatkettava omasta toiminnastaan aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen vähentämistä.
- Öljyteollisuuden tuotteissa käytettävät fossiiliset polttoaineet on korvattava biomassalla tai muilla hiilidioksidipäästöjä ajatellen neutraaleilla materiaaleilla, aina kun se voidaan toteuttaa kestäväällä tavalla.
- Öljyteollisuuden erittäin laajaa tietämystä ja rahoitusresursseja on hyödynnettävä siirtymää koskevien muiden näkökohtien huomioimiseksi sekä hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin kehittämiseksi ja hyödyntämiseksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- On tehtävä tiivistä yhteistyötä autoteollisuuden kanssa, jotta voidaan nopeuttaa siirtymistä vähän tai ei ollenkaan hiilidioksidipäästöjä aiheuttavien ajoneuvojen käyttöön.

6.2 Euroopan unionin, jäsenvaltioiden ja muiden maiden hallitusten olisi omalta osaltaan käytävä tiivistä vuoropuhelua globaalin öljyteollisuuden kanssa, jotta voitaisiin päästä yhteisymmärrykseen suunnitelmasta, joka tarvitaan öljynkulutuksen

vähentämiseksi, sekä tarjota asianmukaisia kannusteita teollisuuden rohkaisemiseksi (tai tarvittaessa pakottamiseksi) etenemään näiden viiden keskeisen suuntaviivan mukaisesti.

6.3 ETSK toivoo, että teollisuus pyrkisi investoinneillaan entistä ponnekkaammin helpottamaan siirtymistä tilanteeseen, jossa globaali öljynkysyntä on nykyistä alhaisemmalla tasolla, ja vähentämään sitä vastoin panostustaan marginaalisten öljylähteiden kehittämiseen varsinkin silloin, kun niiden hyödyntäminen vahingoittaa jo itsessään vakavasti ympäristöä.

6.4 ETSK katsoo, että biopolttoaineiden kehittäminen (ja erityisesti biomassan käytön lisääminen) on tietyissä rajoissa mahdollista. Tällöin on kuitenkin sovellettava kestävyyskriteereitä, mikä saattaa rajoittaa kyseisen teknologian levittämistä. Biomassan pyrolyysi maanparannusaineeksi soveltuvan puuhiilen (*biochar*) tuotantoon vaikuttaa lupaavalta ratkaisulta. Sen myötä maaperästä muodostuu hiilinielu. Liikenteessä taas sähkön tai vedyn käyttö tuntuisi paremmalta pitkän aikavälin ratkaisulta. Intensivistä vuoropuhelua asianomaisten teollisuusalojen kanssa olisi jatkettava, jotta voitaisiin löytää optimaaliset etenemistavat kyseisten siirtymien toteuttamiseksi.

6.5 Öljyn hinnannousun myötä teollisuudella on jo nyt voimakas taloudellinen kannustin parantaa tuotannon ja jalostuksen tehokkuutta ja minimoida kuljetuskustannukset. Polttoaineen laatua käsittelevä direktiivi tarjoaa uuden käyttökelpoisen välineen näiden asioiden sekä biopolttoaineiden käyttöönottokannustamiseksi.

6.6 Öljytuotteiden verotus on jo nyt valtioille erittäin tärkeä tulolähde, ja sen merkitys voi korostua entisestään kun hiilidioksidipäästöluopien huutokauppausta laajennetaan. Osa näistä menettelyistä olisi suunnattava tarvittavien uusien energiatekniologioiden kehittämisen tukemiseen. Voitaisiin myös harkita itse öljyteollisuuden kannustamista osallistumaan nykyistä laajemmin siirtymiseen kohti niukasti hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaa taloutta tarjoamalla sille verokannusteita tai pääomahelpotuksia tarvittavien investointien yhteydessä.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa

KOM(2008) 412 lopullinen

(2009/C 182/14)

Esittelijä: **Evelyn REGNER**

Apulaisesittelijä: **Antonello PEZZINI**

Komissio päätti 2. heinäkuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa

KOM(2008) 412 lopullinen.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 10. joulukuuta 2008. Esittelijä oli Evelyn REGNER ja apulaisesittelijä Antonello PEZZINI.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 14. ja 15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 162 ääntä puolesta ja 21 vastaan 25:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti komission tiedonantoon uudistetusta sosiaalisesta toimintaohjelmasta ja katsoo, että se on yhdessä muiden ajankohtaisten sosiaalisten aloitteiden kanssa askel oikeaan suuntaan pyrittäessä ajanmukaistamaan eurooppalaista hyvinvointivaltiota, jossa ihmisille annetaan mahdollisuus hyödyntää koko potentiaaliaan ja Euroopan unionille annetaan nykyistä sosiaalisemmat kasvot.

1.2 Vakavan maailmanlaajuisen finanssi- ja taluskriisin vuoksi Euroopan unionin on entistäkin tärkeämpää ponnistella vahvan sosiaalisen ja kilpailukykyisen Euroopan hyväksi. Siksi ETSK kannattaa (uudistetun sosiaalisen toimintaohjelman lisäksi) voimakkaasti todellista sosiaalipoliittista toimenpideohjelmaa.

1.3 Komission tiedonannossa keskitytään lähinnä siihen, miten reagoida muuttuviin olosuhteisiin. Siinä käsitellään erityisesti sosiaalipoliittikan mukauttamista yhteiskuntien muutoksiin, ennen kaikkea talouden ja työmarkkinoiden muutoksiin. Eurooppa tarvitsee pikaisesti ajanmukaista työmarkkinapolitiikkaa sekä vahvoja, kestäviä ja työllisyyttä edistäviä sosiaalijärjestelmiä.

1.4 ETSK toteaa komission suhtautuvan pidättyvästi työoikeudellisten vähimmäisnormien kehittämiseen. Vähimmäisnormit olivat aiemmin eurooppalaisen sosiaalipoliittikan sekä elin- ja työolojen parantamisen selkäranka, ja niiden tulisi tulevaisuudessaakin olla osa sosiaalisia toimintaohjelmia silloin, kun sen on tarpeen ja tarkoituksenmukaista.

1.5 ETSK toteaa, että työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu on edelleen Euroopan sosiaalisen mallin tärkeimpiä kulmakiviä niin jäsenvaltio- kuin unionitasollakin. Työmarkkinaosapuolilla on ratkaiseva rooli kaikissa sosiaaliseen muutokseen liittyvissä kysymyksissä, ja siksi niiden on voitava osallistua kaikkien uudistetun sosiaalisen toimintaohjelman mukaisten toimenpiteiden valmisteluun, toteuttamiseen ja tarkistamiseen. Tulevaisuudessa toisen kulmakiven muodostaa kansalaisvuoropuhelu.

1.6 Avointa koordinoitimenetelmää tulisi vahvistaa etenkin lisäämällä laadullisten ja määrällisten tavoitteiden käyttöä. ETSK suosittaakin Euroopan parlamentin nykyistä tiiviimpää osallistumista menetelmään sekä sosiaalisten tavoitteiden ja suuntaviivojen pakollista huomioon ottamista julkisten hankintojen yhteydessä.

1.7 ETSK:n mielestä on välttämätöntä, että unioni – tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa – tukee jäsenvaltioita yhteisten joustoturvaperiaatteiden soveltamisessa, yhdenmukaistamisessa ja soveltamisen seurannassa. Siksi ETSK kehottaa nivomaan joustoturvakeskustelun nykyistä tiiviimmin työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kehittämiseen kaikilla tasoilla sekä kytkemään sen vahvemmin kullakin tasolla käytäviin työehtosopimusneuvotteluihin.

1.8 Yhteisön toimia tasa-arvon edistämiseksi, vammaisten tukemiseksi, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja aktiivisen osallisuuden lisäämiseksi tulisi komitean mielestä täydentää entistä voimakkaammilla ja aktiivisilla poliittisilla toimenpiteillä, jotka koskevat ikääntyvien ihmisten työllisyyttä sekä muita heikommassa asemassa olevia väestöryhmiä ja työttömiä. Myös köyhyyden torjunnan on kuuluttava ensisijaisiin tavoitteisiin.

1.9 ETSK:n mielestä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaisiin tuomioihin työntekijöiden lähettämisestä toiseen jäsenvaltioon ja ammattijärjestöjen toimenpiteistä on syytä reagoida asianmukaisesti. Komission koolle kutsuma keskusteluforum on ensimmäinen askel. Erityisesti tulisi tuoda esiin erilaisia vaihtoehtoja ratkaista sisämarkkinavapauksien ja perusoikeuksien välinen ristiriita. Olisi ryhdyttävä mahdollisimman pian asianmukaisiin ja konkreettisiin toimiin työntekijöiden suojelemiseksi, jos se on tarpeen ja tarkoituksenmukaista, jotta ilmaistaan selvästi, etteivät taloudelliset vapaudet eivätkä kilpailusäännöt ole sosiaalisten perusoikeuksien edellä.

1.10 Koska suuri osa Euroopan väestöstä pelkää, että 20 vuoden kuluttua laadukkaiden terveydenhoitopalveluiden saanti (1) ei enää ole taattua kaikille, olisi asetettava selviä ja avoimia tavoitteita asian hoitamiseksi ja pyrittävä niihin asianmukaisten seuranta- ja tiedotustoimien avulla.

1.11 Uusien mahdollisuuksien sekä taluskasvun ja kilpailukyvyn vahvistumisen lisäksi muuttoliikkeellä on myös varjopuolensa. Komission tulisi vastaisuudessa tarkastella myös näitä epäkohtia ja kehittää toimenpiteitä niiden torjumiseksi.

1.12 Komission tapaan myös ETSK pitää nykyisten säädösten soveltamista ja noudattamista erittäin tärkeänä. Pelkät jäsenvaltioidelle suunnatut kehotukset eivät kuitenkaan riitä, etenkin lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin kohdalla. Tässä yhteydessä on etenkin annettava nykyistä enemmän painoarvoa tehokkaiden toimien kehittämiseksi rajatylittävien kysymysten hoidossa. Komitea suhtautuu myönteisesti myös siihen, että komissio kehottaa kaikkia jäsenvaltioita näyttämään esimerkkiä ratifoimalla ja panemalla täytäntöön ne Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimukset, jotka ILO on luokitellut ajan tasalla oleviksi.

2. Komission ehdotus

2.1 Euroopan komissio antoi 2. heinäkuuta 2008 tiedonannon uudistetusta sosiaalisesta toimintaohjelmasta (2). Siinä todetaan, että uusi sosiaalinen todellisuus edellyttää uudenlaisia vastauksia. Muutos on nopeaa, ja politiikan on pysyttävä vauhdissa mukana ja reagoitava innovatiivisesti ja joustavasti globalisaation, teknologian kehityksen ja väestönkehityksen haasteisiin.

2.2 Komission mukaan potentiaalinen toimintakenttä on erittäin laaja, joten priorisointi on paikallaan. Siksi toimintaohjelmassa keskitytään useisiin avainaloihin, joilla EU:n toimet tuovat

(1) Ks. *Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years time*, Analytic Report, toukokuu 2008, kohta 2.9, Flash Eurobarometer Series #227.

(2) KOM(2008) 412 lopullinen, komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa.

selkeää lisäarvoa ja joilla toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita voidaan noudattaa kauttaaltaan. Avainaloja ovat

- lapset ja nuoret – huomisen Eurooppa
- panostaminen ihmisiin, uusiin ja parempiin työpaikkoihin ja uusiin taitoihin
- liikkuvuus
- pidempi ja terveempi elämä
- köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunta
- syrjinnän torjunta
- mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuullisuus maailmanlaajuisesti.

2.3 Näillä aloilla toteutettavien toimien edistetään toimintaohjelman kolmen päämäärän saavuttamista: mahdollisuuksien luomista, väylien tarjoamista ja yhteisvastuullisuuden osoittamista.

2.4 Komission mukaan sosiaalisen todellisuuden kartoittamiseksi järjestetty kuuleminen vahvisti, että kansalaiset ja sidosryhmät odottavat EU:n tuovan eurooppalaista lisäarvoa sosiaaliseen kehitykseen.

2.5 Komissio aikoo edelleen käyttää EY:n perustamissopimuksen mukaisia välineitä (säädökset, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, yhteisömenetelmä, avoin koordinoitimenetelmä, EU:n rahoitus, kansalaisyhteiskunnan osallistuminen) ja lisäksi hyödyntää kattavasti niiden yhteisvaikutuksia kokonaisvaltaisen lähestymistavan ja entistä harkitun poliittisten välineiden yhdistelmän avulla. Myös talous- ja budjettipolitiikan koordinoimalla ja valvonnalla on tässä yhteydessä tärkeä merkitys.

3. Yleistä

3.1 Komissio toteaa uudistetussa sosiaalisessa toimintaohjelmassa, että EU:n politiikalla on jo nyt vahva sosiaalinen ulottuvuus ja myönteisiä sosiaalisia vaikutuksia. ETSK on asiasta samaa mieltä mutta katsoo, että EU:lla on oltava vahva sosiaalinen ulottuvuus ja myönteisiä sosiaalisia vaikutuksia, etenkin nyt, kun ns. maailmankylässä on finanssikriisi. Finanssikriisi tuo mukanaan talouskriisin, ja jäsenvaltioissa alkaa näkyä taantuman merkkejä. Tämä taas merkitsee vaikeuksia yrityksille ja vaikeita aikoja työntekijöille ja koko yhteiskunnalle. Vaikka sosiaalipolitiikka kuuluu suureksi osaksi jäsenvaltioiden toimivaltaan, ETSK suhtautuu myönteisesti aloitteisiin, joita komissio on käynnistänyt vuonna 2007 toteuttamalla sosiaalisen todellisuuden kartoituksen ja nyt esittämällä uudistetun sosiaalisen toimintaohjelman. Komitea uskoo, että yhteinen strategia auttaa hälventämään huolta tulevasta hyvinvointikehityksestä. Unionin kansalaisille olisi kuitenkin välitettävä vielä huomattavasti voimakkaampi sosiaalinen viesti.

3.2 Komitea suhtautuu periaatteessa myönteisesti myös siihen, että toimintaohjelma ei rajoitu vain perinteisiin sosiaalipolitiikan osa-alueisiin vaan kattaa myös koulutuksen, terveydenhoidon ja kulttuurienvälisen vuoropuhelun kaltaisia aloja.

3.3 Komitean mielestä yhteisön tavanomainen, vaikkakin uudistettu ja uusille aloille laajennettu, lähestymistapa ei tällä hetkellä kuitenkaan riitä. Kysymystä perusluonteisista makrotaloudellisista toimintalinjoista ei saa jättää huomiotta. Muutoin on vaarana, että tärkeillä valinnoilla ei jatkossakaan ole konkreettista sosiaalista ulottuvuutta.

3.4 Komitea katsoo, että Euroopan sosiaalisen ulottuvuuden tulisi konkretisoitua muun muassa todellisena sosiaalisena toimenpideohjelmana. Pelkkä sosiaalisen toimintaohjelman uudistus ei riitä. Toimenpideohjelman olisi perustuttava myönteiseen jäsenvaltioiden yhteistyöhön, ei kilpailuun sosiaalioikeuksien, sosiaaliturvan ja työolojen heikentämisestä⁽³⁾. Siinä on keskityttävä niihin näkökohtiin, jotka tuottavat tulosta parannettaessa elin- ja työoloja, vahvistettaessa sosiaaliturvajärjestelmiä niiden kestävyyttä sekä työllistäviä vaikutuksia ajatellen, parannettaessa kilpailukykyä ja yritysten ja työntekijöiden sopeutumiskykyä sekä luotaessa uusia ja entistä parempia työpaikkoja.

3.5 Sosiaalisia tavoitteita on syytä ryhtyä toteuttamaan aktiivisesti. Reaktiivinen lähestymistapa, jonka mukaan sosiaalipolitiikan tehtävänä on reagoida muutoksiin ja sopeuttaa ihmiset talouden uusiin vaatimuksiin, ei riitä. Etusijalle on asetettava ihmiset ja ihmisiin panostaminen, tavoitteena on oltava elin- ja työolojen parantaminen, ja eurooppalaisen sosiaalipolitiikan perustan on muodostuttava selkeistä, tehokkaista ja sitovista välineistä.

3.6 Nimenomaan ajankohtaista kriisiä ajatellen ei nimittäin saa unohtua, että yksittäisten ihmisten hyvinvointi on koko yhteiskunnan vastuulla. Tämä tarkoittaa erityisesti oikeudenmukaista tulonjakoa, riittäviä työllistymismahdollisuuksia kilpailukykyisissä yrityksissä, sosiaaliturvaa sairauksien, invaliditeetin ja työttömyyden kaltaisten riskien varalta sekä vanhuuden turvaksi, perheiden tukemista, koulutusmahdollisuuksien tarjoamista kaikille, suojaa köyhyydeltä sekä laadukkaita ja kohtuuhintaisia yleishyödyllisiä palveluita.

3.7 Talouden dynaamisuus ja sosiaalinen edistys eivät ole tavoimia vaan tukevat toisiaan. Sosiaalisessa markkinataloudessa kilpailukyky yhdistyy sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. On tärkeää asettaa sosiaaliasiat, talous ja ympäristö keskenään samanarvoiseen asemaan.

(3) ETSK:n antama lausunto aiheesta ”Yhteisön uusi sosiaalinen toimintaohjelma”, kohta 4.1, esittelijä: Jan Olsson (EUVL C 27, 3.2.2009, s. 99).

4. Tavoitteet ja painopisteet

4.1 ETSK:n mielestä on järkevää ja välttämätöntä, että unioni – tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa – tukee jäsenvaltioita yhteisten joustoturvaperiaatteiden soveltamisessa, yhdenmukaistamisessa ja soveltamisen seurannassa. Tässä yhteydessä olisi oltava ensisijaisesti kyse ihmisten tukemisesta ja heidän elin- ja työolojensa parantamisesta. Sosiaalisiin näkökohtiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Komission ja jäsenvaltioiden olisi pyrittävä yhdistämään mahdollisista uudistuksista käytävä keskustelu työsuhteiden vahvistamiseen ja modernisoimiseen kaikilla eri tasoilla. Siksi ETSK kehottaa nivomaan joustoturvakeskustelun kaikilla tasoilla nykyistä tiiviimmin työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kehittämiseen sekä kytkemään sen vahvemmin kullakin tasolla käytäviin työehtosopimusneuvotteluihin. Joustoturvan käsitteen tulisi edistää tasapainoisesti sekä joustavuutta että turvaa. Joustoturva ei merkitse yksipuolista ja perusteetonta työntekijöiden oikeuksien heikentämistä, jota ETSK vastustaa⁽⁴⁾.

4.2 Ennen kaikkea nuorilla työnhakijoilla on suuria vaikeuksia päästä töihin. ”Harjoittelijasukupolvea” odottavat työmarkkinoilla usein epätyypilliset työmuodot, mikä saattaa eräissä tilanteissa johtaa epävarmoin työsuhteisiin⁽⁵⁾. Toimet aktiivisen osallisuuden edistämiseksi ja elinikäisen oppimisen tukemiseksi ovat erittäin tervetulleita. Laadukkaiden ja varmojen työpaikkojen saanti riippuu pitkälti hyvästä ja laaja-alaisesta koulutuksesta. Euroopan unionin ja erityisesti jäsenvaltioiden on kuitenkin lisäksi kehitettävä politiikkayhdistelmä, jonka avulla voidaan sovittaa työnhakijoiden taidot ja pätevyudet sekä yritysten vaatimukset nykyistä paremmin yhteen. Tulisi varmistaa, että valmistuneiden työllistettyvyys on entistä parempi, ja parantaa yritysten edellytyksiä luoda laadukkaita työpaikkoja. Lisäksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin epävarmojen työsuhteiden välttämiseksi. Eurooppalaisen nuorisosopimuksen (2005) arvioinnin kynnyksellä olisi hyödyllistä ryhtyä vihdoin toimiin.

4.3 Olisi myös järkevää käynnistää yhteisöaloite nuorille tarkoitettujen laadukkaiden työpaikkojen lisäämiseksi. Sen avulla olisi pyrittävä antamaan vastavalmistuneiden ansiolle ja suorituksille tunnustusta työmarkkinaosapuolten aktiivisella tuella perustamalla uusi yhteispiste JASMINE-mikroluotto-ohjelman⁽⁶⁾ puitteissa.

4.4 ETSK pitää yrittäjyyden edistämistä, yrittäjyyskoulutusta ja talousvalistuksen tukemista EU:ssa tärkeänä. Yrittäjyys

(4) Ks. ETSK:n antama lausunto aiheesta ”Työelämän joustoturva (työehtosopimusneuvottelut ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun merkitys)”, kohta 1.4, esittelijä: Thomas Janson (EUVL C 256, 27.10.2007, s. 108).

(5) Ks. ETSK:n ehdottama toimenpidepaketti, jonka mukaan nuorille tulisi mahdollisuuksien mukaan antaa tulevaisuudennäkymät muulla tavoin kuin epävarmojen työsuhteiden kautta. Komitean 12. heinäkuuta 2007 antama oma-aloitteinen lausunto ”Ensisijaisten ryhmien työllistäminen”, esittelijä: Wolfgang Greif, kohta 5: Nuorisotyöttömyyden tehokas torjunta (EUVL C 256, 27. lokakuuta 2007, s. 93).

(6) Ks. ETSK:n antama lausunto mikroluotoista CESE, esittelijä: Antonello Pezzini, EUVL C 77, 31.3.2009, s. 23.

laajimmassa merkityksessään voi edistää ja ruokkia innovatiivista ja luovaa ajattelutapaa, ja se on Lissabonin ohjelman keskeisiä välineitä kasvun vahvistamiseksi, entistä parempien työpaikkojen luomiseksi, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden aikaansaamiseksi ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi (7).

4.5 Työllisyysstrategian ja avoimen koordinoitimenetelmän yhteydessä tulisi asettaa paljon nykyistä kunnianhimoisempia, tehokkaampia ja paremmin mitattavissa olevia tavoitteita ja antaa komissiolle enemmän toimeenpanovaltaa. Jälleen on syytä keskittyä määrällisiin eurooppalaisiin tavoitteisiin, erityisesti sellaisissa asioissa kuin aktivointi, koulutus ja elinikäinen oppiminen, nuorten työllisyys, mahdollisuudet saada laadukkaita terveydenhoitopalveluita ja sukupuolten tasa-arvo (8).

4.6 Elinikäistä oppimista tuettaessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen koulutuspoliittiseen paradoksiin, että vähän koulutetut ovat jatko- ja täydennyskoulutuksessa muita heikommassa asemassa.

4.7 On torjuttava pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyttä, edistettävä tasa-arvoa ja naisten työllisyysasteen parantamista sekä vahvistettava työllisyyttä ja sosiaalista yhteisvastausta koskevaa yhteisön ohjelmaa Progress 2007–2013 (9). Tarkoituksena on erityisesti lisätä unionin tärkeimpien verkostojen kapasiteettia yhteisöpolitiikkojen edistämiseksi ja tukemiseksi ja ottaa käyttöön edistyksellisiä välineitä tarpeiden ja näkymien selvittämiseksi alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti osallistavaa menettelyä soveltaen.

4.8 Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edellytyksiä on parannettava. Komitea panee tässä yhteydessä merkille, että vuoden 2005 sosiaalipoliittisen ohjelman (10) mukaista vapaaehtoista kehystä valtioiden rajat ylittävillä työehtosopimusneuvotteluille ei ole vielä luotu.

4.9 ETSK pitää komission tavoin tärkeänä, että työaika (11) ja vuokratyötä (12) koskevista direktiiviehdotuksista saadaan nopeasti aikaan myönteinen sopuratkaisu. Näin ollen ETSK on tyytyväinen siihen, että neuvosto on hyväksynyt vuokratyödirektiivin.

(7) Ks. ETSK:n antama lausunto aiheesta ”Yrittäjyyttä suosiva ajattelutapa ja Lissabonin ohjelma”, kohta 1.1, esittelijä: Madi Sharma, apulaisesitytelijä: Jan Olsson (EUVL C 44, 16.2.2008, s. 84).

(8) Ks. ETSK:n antama lausunto työllisyyspolitiikan suuntaviivoista CESE, kohta 2.1, esittelijä: Wolfgang Greif (EUVL C 162, 25.6.2008, s. 92).

(9) Työllisyyttä ja sosiaalista yhteisvastausta koskevan yhteisön Progress-ohjelman perustamisesta 24. lokakuuta 2006 tehty Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1672/2006/EY, EUVL L 315, 15.11.2006.

(10) Komission 9. helmikuuta 2005 antama tiedonanto ”Sosiaalipoliittinen ohjelma”, KOM(2005) 33 lopullinen.

(11) Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiettyistä työajan järjestämisestä koskevista seikoista annetun direktiivin 2003/88/EY muuttamisesta, KOM(2005) 246 lopullinen.

(12) Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi vuokratyöntekijöiden työehdoista, KOM(2002) 701 lopullinen.

4.10 Monet Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen hiljattain antamat tuomiot (asiat Laval (13), Viking (14) ja Rüffert (15)) ovat tuoneet sisämarkkinavapauksien ja perusoikeuksien välisen ristiriidan silmiinpistäväällä tavalla esiin ja herättäneet perusluonteisia kysymyksiä. Tämän vuoksi tarvitaan toimia tilanteen ratkaisemiseksi. Komission koolle kutsuma keskustelufoorumi on ensimmäinen askel. Nyt komission olisi selvitettävä perusteellisesti, miten sisämarkkinat vaikuttavat työntekijöiden oikeuksiin ja työehtosopimusneuvotteluihin. Sen jälkeen olisi ryhdyttävä mahdollisimman pian asianmukaisiin ja konkreettisiin toimiin työntekijöiden suojelemiseksi, jos se on tarpeen ja tarkoituksenmukaista, jotta ilmaistaan selvästi, etteivät taloudelliset vapaudet eivätkä kilpailusäännöt ole sosiaalisten perusoikeuksien edellä.

4.11 Ihmisten liikkuvuus tarjoaa moninaisia mahdollisuuksia ja tukee talouskasvun ja kilpailukyyn vahvistumista. Komitean mielestä näiden myönteisten näkökohtien ohella on kuitenkin tarpeellista tarkastella myös liikkuvuuden ja erityisesti suurehkojen muuttoaaltojen kielteisiä puolia. Tällä viitataan etenkin sosiaaliin vaikutuksiin, kuten maahanmuuttajien ja heidän perheenjäsentensä sosiaaliseen ja perhetilanteeseen, sosiaaliseen polkumyyntiin ennen kaikkea laittoman työnteon yhteydessä, maahanmuuttajien asuinoloihin sekä mahdollisiin työmarkkina-vaikutuksiin. Lisäksi olisi selvitettävä alkuperämaan koulutusjärjestelmään kohdistuvia vaikutuksia sekä aivovuodon (16) vaikutuksia keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Tarkastelun tulosten pohjalta olisi toteutettava toimia tällaisten vaikutusten torjumiseksi.

4.12 ETSK on tyytyväinen komission pyrkimykseen edistää laadukkaiden, helposti saatavien ja kestävien sosiaalipalveluiden kehittämistä. Komitea on varauksetta sitä mieltä, että tällaisten palveluiden yleishyödyllisyys on asetettava sisämarkkina- ja kilpailusääntöjen edelle. Asiaan liittyviä käsitteitä ja säännöksiä on joka tapauksessa selkiytettävä. Komitea ehdottaakin monitahoista ja asteittaista toimintamallia, jossa yhdistetään ala- ja aihekohtaiset lähtökohdat. Sen tulisi johtaa tarpeen mukaan säädösten antamiseen ja/tai periaatteiden ja ehtojen mukauttamiseen kulloistenkin alojen mukaisesti (horisontaalinen, aloittain suuntautunut lähestymistapa) (17).

4.13 Koska suuri osa Euroopan väestöstä pelkää, että 20 vuoden kuluttua laadukkaiden terveydenhoitopalveluiden

(13) EY:n tuomioistuin, asia C-341/05: Laval un Partneri Ltd v. Svenska Byggnadsarbetareförbundet (Ruotsin rakennustyöntekijöiden ammattijärjestö).

(14) EY:n tuomioistuin, asia C-438/05: International Transport Workers' Federation ym. v. Viking Line ABP ym.

(15) EY:n tuomioistuin, asia C-346/06: asianajaja Dirk Rüffert Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG:n selvitysmiehenä v. Niedersachsenin osavaltio.

(16) Erittäin koulutettujen tai lahjakkaiden maastamuutto.

(17) Ks. ETSK:n antama lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – 2000-luvun Euroopan yhtenäismarkkinat”, kohdat 1.13 ja 1.15, esittelijä: Bryan Cassidy, apulaisesitytelijät: Raymond Hencks ja Claudio Cappellini (EUVL C 77, 31.3.2009, s. 15).

saanti⁽¹⁸⁾ ei enää ole taattua kaikille, olisi asetettava selviä ja avoimia tavoitteita asian hoitamiseksi ja pyrittävä niihin asianmukaisen seuranta- ja tiedotustoimien avulla.

4.14 Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Rüffert antaman tuomion valossa on uskaliaista puhua sosiaalisten vaikutusten vahvasta huomioonottamisesta⁽¹⁹⁾ juuri julkisten hankintojen yhteydessä. Ei myöskään pidä unohtaa, että julkisista hankinnoista annetut yhteisön direktiivit koskevat pääosin taloudellisia näkökohtia ja että käytännössä julkiset hankinnat tehdään lähes yksinomaan taloudellisin perustein. Voidakseen ottaa sosiaaliset näkökohdat asianmukaisesti huomioon, hankintaviranomaiset tarvitsevat selkeät ja sitovat toimintapuitteet. Lisäksi julkinen hankintatoiminta saisi sosiaaliset kasvot, jos tiettyjen sosiaalisten näkökohtien huomioonmisen ei pelkästään annettaisi mahdollisuutta vaan se myös säädettäisiin pakolliseksi. ETSK:n mielestä onkin tarkoituksenmukaista, että komissio pohtii tämänsuuntaisia konkreettisia toimia. Tässä yhteydessä voitaisiin esimerkiksi asettaa eurooppalaisiin suuntaviivoihin pohjautuvia sosiaalisia vaatimuksia, jotta avoimen koordinoitimenetelmän tarjoamat mahdollisuudet voitaisiin hyödyntää entistä paremmin.

4.15 ETSK on jo työaikadirektiivistä antamassaan lausunnossa⁽²⁰⁾ pahoitellut, että Euroopan unioni menettää yhden mahdollisuuden, jos se ei kiinnitä huomiota työ- ja yksityiselämän yhteensovittamiseen. Siksi komitea on erittäin tyytyväinen komission työmarkkinaosapuolille järjestämän, työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista käsitelleen kuulemisen tuloksiin sekä nyttemmin julkaistuihin ehdotuksiin äitiysloman ehtojen parantamisesta⁽²¹⁾ ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten oikeuksien lisäämisestä⁽²²⁾. Komitea on niin ikään tyytyväinen siihen, että Euroopan työmarkkinaosapuolet ryhtyvät toimiin vanhempainlomadirektiiviin tarkistamiseksi.

4.16 Yhteisön toimia tasa-arvon edistämiseksi, vammaisten tukemiseksi, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja aktiivisen osallisuuden edistämiseksi tulisi komitean mielestä täydentää entistä voimakkaammilla ja aktiivisilla poliittisilla toimenpiteillä, jotka koskevat ikääntyvien ihmisten työllisyyttä sekä muita heikommassa asemassa olevia väestöryhmiä ja työttömiä. Myös köyhyyden torjunnan on kuuluttava ensisijaisiin tavoitteisiin, ja siinä tulisi kiinnittää erityistä huomiota naisiin ja yksinhuoltajiin. Lisäksi on suotavaa vahvistaa poliittisia toimia maahanmuuttajien tasapainoiseksi kotouttamiseksi. ETSK voi työmarkkinoiden seurantar ryhmän välityksellä osallistua aktiivisesti näiden näkökohtien analysointiin.

⁽¹⁸⁾ Ks. *Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years time*, Analytic Report, toukokuu 2008, kohta 2.9, Flash Eurobarometer Series #227. Tutkimuksen on tehnyt unkarilainen mielipidetutkimusyritys *Gallup Organization Hungary* komission työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosaston toimeksiannosta.

⁽¹⁹⁾ KOM(2008) 412 lopullinen, kohta 5.6.

⁽²⁰⁾ Ks. ETSK:n antama lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tietyistä työajan järjestämisestä koskevista seikoista annetun direktiivin 2003/88/EY muuttamisesta", esittelijä: Ursula Engelen-Kefer (EUVL C 267, 27.10.2005, s. 16).

⁽²¹⁾ Ehdotus direktiivin 92/85/EY muuttamisesta, 3. lokakuuta 2008, KOM(2008) 600/4.

⁽²²⁾ Ehdotus direktiiviksi miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja direktiivin 86/613/EY kumoamisesta, 2008, KOM(2008) 636 lopullinen.

5. Välineet

5.1 EU on viimeksi kuluneina vuosikymmeninä laatinut oikeudellisia vähimmäisnormeja naisten ja miesten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä koskevissa kysymyksissä sekä muutamilla työoloihin ja työntekijöiden oikeuksien kollektiiviseen puolustamiseen liittyvillä aloilla. Nämä säädökset ovat hyvin olennainen osa eurooppalaista sosiaalipoliittikkaa. Vaikka muutamia edistysaskelia onkin otettu, parantamisen varaa on vielä runsaasti.

5.2 ETSK kannattaa sitä, että hyödynnetään sosiaalipoliittisten välineiden koko kirjoa (säädöksiä, avointa koordinoitimenetelmää, työmarkkinaosapuolten itsenäisiä sopimuksia) ja käytetään kulloinkin asian hoitamiseen parhaiten soveltuvaa välinettä. On tosiasia, ettei monia aloja ole vielä lainkaan tarkasteltu unionin tasolla, kuten palkanmaksun jatkumista sairaustapauksissa, työntekijän aseman määrittämisestä tai siirtosuoja. Toisia aloja, esimerkiksi työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ja irtisanomissuoja, taas on säännelty vain osittain.

5.3 Nykyisten säädösten tehokas voimaansaattaminen, soveltaminen ja noudattaminen on eittämättä tärkeää. Tästä ETSK on komission kanssa täysin samaa mieltä. Lisäksi on tärkeää, että saatettaessa vähimmäisnormeja voimaan niitä pidetään elin- ja työolojen todellisen kohentamisen lähtökohtana eikä kehityksen päätepiirteenä. Onnistunut voimaansaattaminen edellyttää tehokkaita ja asianmukaisia välineitä sekä tukea ennen kaikkea silloin, kun on kyse rajatylittävistä kysymyksistä. Viimeksi mainittu tarve on tullut esiin erityisesti lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin⁽²³⁾ voimaansaattamisen ja soveltamisen yhteydessä. Tässä tapauksessa ei riitä pelkkä kehoitus tehdä yhteistyötä, vaan tarvitaan unioninlaajuisia sitovia puitteita. Etenkin on annettava nykyistä enemmän painoarvoa tehokkaiden toimien kehittämiseen rajatylittävien kysymysten hoidossa.

5.4 Monialainen, alakohtainen ja rajatylittävä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu on edelleen sosiaalisen mallin kulmakiviä sekä jäsenvaltio- että unionitasolla. Työnantajilla ja ammattiliitoilla on sosiaalipoliittisten haasteiden voittamisessa avainrooli, sillä ne ovat taloudellisen ja yhteiskunnallisen edistyksen kantavia voimia⁽²⁴⁾.

5.5 Tulevaisuudessa kulmakiviin lukeutuu myös kansalaisvuoropuhelu, joka on erotettava selkeästi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta. Kaikkien kansalaisten ja heidän organisaatioidensa nivominen Euroopan sosiaalisen ulottuvuuden rakentamiseen kaikilla tasoilla on todellinen haaste⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16. joulukuuta 1996 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY (EYVL L 18, 21.1.1997).

⁽²⁴⁾ Ks. ETSK:n 9. heinäkuuta 2008 antama lausunto aiheesta "Yhteisön uusi sosiaalinen toimintaohjelma", esittelijä: Jan Olsson (EUVL C 27, 3.2.2009, s. 99), kohta 5.6.

⁽²⁵⁾ Ks. ETSK:n 9. heinäkuuta 2008 antama lausunto aiheesta "Yhteisön uusi sosiaalinen toimintaohjelma", esittelijä: Jan Olsson (EUVL C 27, 3.2.2009, s. 99), kohta 5.7.

5.6 ETSK on komission kanssa samaa mieltä siitä, että avoimen koordinoitimenetelmän potentiaalia on kehitettävä ja että tässä yhteydessä on hyödynnettävä sekä määrällisiä että laadullisia tavoitteita. ETSK vahvistaa, että avointa koordinoitimenetelmää tulisi soveltaa nykyistä enemmän itse paikalla, jotta se kuvastaisi osallistavan menettelyn mukaista alhaalta ylöspäin suuntautuvaa lähestymistapaa ja sillä varmistettaisiin kumppanien ja poliittisten toimien välinen välttämätön koordinointi ⁽²⁶⁾. Lisäksi komitea suosittaa, että Euroopan parlamentti osallistuu entistä

tiiviimmin avoimeen koordinoitimenetelmään. Näin voitaisiin lisätä avoimen koordinoitimenetelmän demokraattista oikeutusta.

5.7 Komitea kannattaa kansalaisten hyvinvointia edistävien tavoitteiden kehittämistä siten, että ne ulottuvat tavanomaista asukaskohtaisen bkt:n indikaattoria pidemmälle. Näin voidaan osaltaan suhteuttaa kansantalouksien suoritusten pääosin taloudellista tarkastelutapaa ⁽²⁷⁾.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

⁽²⁶⁾ Ks. ETSK:n 9. heinäkuuta 2008 antama lausunto aiheesta ”Yhteisön uusi sosiaalinen toimintaohjelma”, esittelijä: Jan Olsson (EUVL C 27, 3.2.2009, s. 99), kohta 7.9.3.

⁽²⁷⁾ Ks. ETSK:n 9. heinäkuuta 2008 antama lausunto aiheesta ”Yhteisön uusi sosiaalinen toimintaohjelma”, esittelijä: Jan Olsson (EUVL C 27, 3.2.2009, s. 99), kohta 7.9.2.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Komission tiedonanto Eurooppa-neuvostolle – Euroopan talouden elvytyssuunnitelma

KOM(2008) 800 lopullinen

(2009/C 182/15)

Yleisesittelijä: **Thomas DELAPINA**

Euroopan komissio päätti 26. marraskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Euroopan talouden elvytyssuunnitelma

KOM(2008) 800 lopullinen.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta antoi 2. joulukuuta 2008 asian valmistelun ”talous- ja rahoitusliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 15.–14. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 15. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Thomas DELAPINA ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 179 ääntä puolesta ja 1 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Yhteenveto ja päätelmät

1.1 Kansainvälinen yhteisö on osoittanut eri maissa erilaisena ilmenevän maailmanlaajuisen rahoitussektorin vakautusohjelmallaan selkeästi, että vastuu maailmanlaajuisen talouden vakaudesta on selkeästi talouspolitiikalla. Myös Euroopan unioni on ilmaissut Euroopan talouden elvytyssuunnitelmallaan olevansa valmis torjumaan kriisiä päättäväisesti kaikin käytettävissä olevin keinoin.

1.2 Talouden elvytyssuunnitelman psykologinen vaikutus on yhtä merkittävä kuin elvytykseen käytettävät rahasummat, sillä näillä talouspolitiikan signaaleilla pyritään vakauttamaan huomattavasti kuluttajien ja sijoittajien luottamusta. Kaikkien sidosryhmien – erityisesti Euroopan komission ja jäsenvaltioiden – on kuitenkin käytävä ripeästi toimeen, jotta pessimistiset odotukset eivät pääsisi juurtumaan.

1.3 Reaalitalouden elvyttämistoimet vaikuttavat halutulla tavalla vasta, kun rahoitussektori on jälleen täysin toimintakykyinen. Se edellyttää elvytyspakettien lisäksi rahoitusmarkkinoiden uudelleen järjestelyä ja sääntelyä kaikilla tasoilla tavalla, joka lisää luottamusta.

1.4 Euroopan talouspolitiikassa on huomattu tarve täydentää tähänastista tarjontakeskeistä suuntautumista aktiivisella suhdanteita tasaavalla makrotalouspolitiikalla. Lisäksi ETSK pitää hyvänä sitä, että on tunnustettu tarve suojella paremmin yhteiskunnan heikoimpia jäseniä ja koordinoita tehokkaammin talouspolitiikkaa. Euroopan talouden elvytyssuunnitelma vaikuttaa tosin suhteellisen rajalliselta muissa osissa maailmaa laadittuihin paketteihin verrattuna.

1.5 ETSK pitää ratkaisevan tärkeänä, että talouden elvyttämisen tueksi ehdotetut julkiset investointeja koskevat ohjelmat ja rahoituskannustimet edistävät osaltaan myös siirtymistä tulevaisuuden

kannalta välttämättömään vähän hiilidioksidipäästöjä synnyttävään talouteen. Komitea kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan tämän huomioon elvyttämissuunnitelmia ja -ohjelmia laatiessaan.

2. Subprime-kriisistä maailmanlaajuisen taantumaa

2.1 Vallitsevaan rahoitus- ja talouskriisiin on useita syitä. G20-maiden valtion- ja hallitusten päämiehet mainitsivat 15. marraskuuta pitämänsä huippukokouksen jälkeen antamassaan julistuksessa seuraavat syyt: liialliseen likviditeettiin johtaneet raha- ja valuuttaturssipolitiikka, tiettyjen alojen tai toimijoiden puuttuva tai riittämätön sääntely, epärealistisen korkeiden tuotosten tavoittelu ja tähän liittyen markkinoiden toimijoiden sekä valvonta- ja sääntelyviranomaisten kyvyttömyys arvioida tai tunnistaa riskejä riittävän hyvin, liiallinen vipuvaikutus, makrotalouspolitiikan riittämätön koordinointi sekä riittämättömät rakenneuudistukset. Nämä tekijät ohjasivat kehitystä väärään suuntaan, minkä vuoksi tarve uudistaa toimijoita, tuotteita ja markkinoita koskevaa sääntelyä on ilmeinen.

2.2 Yhdysvalloissa tuli asuntojen hintojen nousun pysähtyttyä vuoden 2007 keskivaiheilla ilmi asuntolainoihin perustuva pyramidipeli. Luottokelpoisuudeltaan heikoille lainantottajille myönnettiin ylikuumentuneilla ja epärealistisen optimistisilla asuntomarkkinoilla lainoja, jotka pankit kokosivat ja myivät eteenpäin. Syntyi erittäin riskialttiita ja läpinäkymättömiä rahoitustuotteita, joita ei säännelty tai valvottu millään tavalla. Monet osalliset ei ymmärtäneet riskin laajuutta.

2.3 Asuntokuplan puhkeaminen Yhdysvalloissa ja myös eräissä EU:n jäsenvaltioissa johti kriisiin hedgerahastoissa, sijoitus- ja liikepankeissa sekä vakuutusyhtiöissä. Riskien arvopaperistuminen järkytti kansainvälistä rahoitusalaan voimakkaasti. Rahoituslaitosten epävarmuus ja epäluuloisuus johtivat myös terveiden rahoituslaitosten keskinäisen luotonannon lopettamiseen ja pankkien välisten markkinoiden näivettymiseen.

2.4 Rahoitusmarkkinoiden kriisi levisi eri reittejä lopulta myös reaalityönteeseen. Siitä ovat osoituksena muun muassa luottolama, nousseet rahoituskustannukset, osakekurssien laskun kielteiset vaikutukset varallisuuteen, vientimarkkinoiden, luottamuksen ja arvostuserien romahtaminen sekä vastapuolirikit. Varmaa on, että koko OECD kärsii vuoden 2009 alkaessa taantumasta, jonka pituutta ja syvyyttä edes asiantuntijat eivät pysty varmuudella arvioimaan.

3. Akuuteimmat haasteet

3.1 Ensimmäiseksi oli pysäytettävä rahoitusmarkkinoiden ketjureaktio. Keskuspankit ja erityisesti EKP tarjosivat markkinoille likviditeettiä niiden toiminnan varmistamiseksi. Sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla laadittiin lukuisia tukipaketteja, jotka sisälsivät muun muassa pääomatukia ja -sijoituksia, vaikeuksiin joutuneiden rahoituslaitosten ottamisen valtion haltuun, julkisia takauksia ja säästöjen paremman turvaamisen. Näiden toimenpiteiden ansiosta pankit pystyivät jossain määrin jatkamaan normaalia toimintaansa.

3.2 Toinen tärkeä tehtävä on reaalityönteiden tukeminen. Kuluttajien ja sijoittajien luottamus on palautettava. Se edellyttää toimenpiteitä kysynnän elvyttämiseksi kotimarkkinoilla ja työmarkkinoiden vakauttamiseksi. Erityisesti on tarpeen tukea alimpiin tuloluokkiin kuuluvia, joihin kriisi vaikuttaa erityisen voimakkaasti ja jotka ovat myös kotimaan suurin kuluttajaryhmä.

3.3 Lisäksi on luotava olosuhteet, jotka lieventävät yrityksiin kohdistuvia vaikutuksia. Yrityssektori on tuottajan, sijoittajan, maastaviejän sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan harjoittajana avainasemassa talouden elvyttämässä, ja se edistää merkittävästi työpaikkojen luomista ja näin ollen kysyntää sisämarkkinoilla. Suhdanteita tasaavia toimenpiteitä toteutettaessa ei kuitenkaan pidä unohtaa kestävyyttä ja rakenteellisia seikkoja.

3.4 Kansainvälinen rahoitusjärjestelmä on uudistettava ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyä tehostettava. Myös valvontaviranomaisia ja niiden toiminnan koordinoitua, luottokelpoisuusluokituslaitoksia sekä kirjanpitoa ja tilinpäätöksiä koskevia määräyksiä on muutettava niin, että nykyisen kaltaiset kriisit voidaan ehkäistä.

4. Euroopan talouspolitiikan rooli

4.1 Vaikka kriisi keskittyikin aluksi pelkästään Yhdysvaltoihin, myös Euroopan talous joutui maailmanlaajuisen verkottumisen kautta sen kouriin. Euro on osoittautunut vaikeina aikoina luotettavaksi ankkuriksi. Ilman yhteistä valuuttaa kriisin vaikutukset jäsenvaltioiden talouksiin olisivat olleet huomattavasti vakavammat. Kansainvälinen kriisi edellyttää kansainvälistä ratkaisua. Euroopan talouspolitiikassa toimet ovat nyt todella tarpeen. Kohdassa 3 kuvaillut haasteet edellyttävät nopeita, päättäväisiä, laajoja, kohdennettuja ja koordinoitua ennakoivia toimia, joista useat tosin ovat luonteeltaan väliaikaisia.

4.2 Menneestä on syytä ottaa oppia. Kun suhdanne kääntyi eri puolilla maailmaa vuosikymmenen alussa tapahtuneen IT-kuplan puhkeamisen ja Yhdysvaltain terrori-iskujen jälkeen laskuun, ainoastaan Euroopassa kieltäytyttiin aktiivisesta talouden elvyttämisestä finanssi- ja rahapolitiikan avulla kysyntä huomioon ottaen. Tämä johti osaltaan siihen, että kriisistä selviytyminen kesti neljä vuotta ja että suuri osa Eurooppaa kärsii vieläkin kotimaisen kysynnän heikkoudesta. Tämä on entisestään lisännyt näiden alu-
eiden haavoittuvuutta kysynnän romahtamiselle.

4.3 Keskeiset talouspolitiikan päättäjät tunnistivat kriisin vakavuuden liian myöhään. Vielä syyskuussa Ecofin-neuvoston talous- ja valtiovarainministerit suhtautuivat epäilevästi talouden elvytys-suunnitelmaan. Vaikka euroalueen talous kutistui jo vuoden 2008 toisella neljänneksellä, EKP nosti ohjauksorkoa kesällä toistamiseen. Myös hallitusten päämiesten kyvyttömyys päästä yhteisymmärrykseen Pariisissa pidetyssä rahoitusalan kriisiä koskevassa huippukokouksessa ehdytti toiveet nopeista yhteisistä toimita. Säästöjen turvallisuuden parantamiseen tähtäävät koordinoimat-
tomat kansalliset toimenpiteet eivät juuri antaneet vaikutelmaa, että Euroopan unioni toimii yhtenäisesti. On siis selvää, että halu toimia ei yksin riitä. Ennemminkin tarvitaan ohjelmien ja toimen-
teiden parempaa koordinoitua erityisesti jäsenvaltio tasolla.

5. Euroopan komission Euroopan talouden elvytysuunnitelma

5.1 On ilahduttavaa, että Euroopan komissio on ilmaissut selkeästi halunsa ja valmiutensa ryhtyä päättäväisiin ja koordinoituihin toimiin. Komissio pyrkii rahoitusalan kriisin hallintaan saamiseen tähtäävällä strategiallaan tarttumaan kattavasti talouden ongelmiin ja raivaamaan Euroopalle avainaseman rahoitusalan kriisiin puuttumisessa maailmanlaajuisella tasolla. Lisäksi valtion- ja hallitusten päämiehet pyysivät komissiota laatimaan joulukuussa pitämäänsä kokouksen keskustelun pohjaksi koordinoitua lähestymistapaa koskevia ehdotuksia. Ne esiteltiin marraskuun lopulla Euroopan talouden elvytysuunnitelmana, jonka sanotaan olevan oikein ajoitettu, määräaikaan, tavoitteellinen ja koordinoitu. Tämän jälkeen Eurooppa-neuvosto hyväksyi Brysselissä 11. ja 12. joulukuuta 2008 pitämässään kokouksessa vastaa-
van ohjelman.

5.2 Konkreettisesti ehdotetaan tukea, joka on 1,5 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta eli 200 miljardia euroa vuosina 2009–2010. Jäsenvaltiot maksavat 170 miljardia euroa, loput 30 miljardia euroa tulevat EU:n talousarviosta ja Euroopan investointipankilta.

5.3 Euroopan investointipankin erityisesti pk-yrityksiä palvelevan toiminnan tukemisen lisäksi pyritään menettelyjä yksinkertaistamalla ja nopeuttamalla saamaan ennakoivasti varoja rakenne- ja koheesiorahastosta sekä maatalouden kehittämisa-
rahastosta. Euroopan sosiaalirahastosta suunnitellaan rahoitettavan työllistämistoimia erityisesti heikoimpien väestöryhmien tukemi-
seksi ja Euroopan globalisaatiorahaston tehokkuutta aiotaan parantaa. Lisäksi valtiontuen saamista aiotaan helpottaa ja julkisia tarjouskilpailuja nopeuttaa.

5.4 Jäsenvaltioiden toimenpiteiden tarkoituksena on uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen lisääntyneen joustavuuden puitteissa automaattisten vakauttajien ohella lisätä kysyntää valtionmenojen ja/tai veronkevennyksien avulla, mistä komission ehdotuksessa annetaan konkreettisia esimerkkejä. Niihin kuuluvat tilapäisesti korotetut tulonsiirrot työttömille tai pienituloisille kotitalouksille, julkiset investoinnit infrastruktuuriin ja koulutukseen, pk-yritysten tukeminen (lainojen tai riskin jakamisen muodossa), ilmastonmuutoksen torjunta toimet, työnantajien ja työntekijöiden verotuksen ja sosiaalimaksujen alentaminen sekä arvonlisäverokannan tilapäinen laskeminen. Toimenpiteiden määräaikaosuudella varmistetaan, että elvytysuunnitelma ei murena julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

5.5 Jäsenvaltioiden toimenpiteet on suoritettava koordinoitusti, sillä yksittäisten jäsenvaltioiden tilanne ja liikkumavara vaihtelee jäsenvaltioittain. Niiden on myös oltava määräaikaista, koska talousarvion keskipitkän aikavälin tavoitteet on otettava huomioon. Toimenpiteitä tulisi tukea rakenneuudistuksilla, joilla parannetaan markkinoiden toimintaa ja kilpailukykyä.

5.6 Talouden elvytysuunnitelma on pyrittävä mukauttamaan kasvun ja työllisyyden parantamiseen tähtäävän Lissabonin strategian painopistealueisiin (osaavaan työvoimaan, yritysten toimintaympäristöön, infrastruktuuriin ja energiaan, tutkimukseen ja innovointiin). Komissio hyväksyi toimenpidepaketin EU:n talouden elvytysuunnitelman toteuttamiseksi ja kasvua ja työllisyyttä edistävän Lissabonin strategian vahvistamiseksi. Maakohittaiset osiot, joissa arvioidaan jäsenvaltioiden edistymistä Lissabonin strategian toteuttamisessa, on tarkoitettu hyväksyä vuonna 2009⁽¹⁾. Talouden elvytysuunnitelma sisältää laajan valikoiman toimenpiteitä, joista kukin hallitus voi valita maalleen sopivimmat.

5.7 Talouden elvytysuunnitelman eräs toinen tärkeä suuntaus on vihreä talous eli älykkäät tuotteet talouden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. Siihen kuuluvat investoinnit energiatehokkuuteen, ympäristöön ja ilmaston suojelemaan. Myös kriisin pahimmin ravisteleminen aloille, esimerkiksi auto- ja rakennus-alalle suunnattuihin tukitoimiin on liitettävä ympäristö ja energiansäästötavoitteita.

5.8 Ohjelmassa korostetaan lisäksi, että talouskasvun palauttamiseksi tarvitaan maailmanlaajuisia lähestymistapoja, jossa otetaan huomioon myös kehittyvät taloudet.

6. ETSK:n alustava arvio

6.1 Kvalitatiivinen arvio

6.1.1 Komission laatimassa asiakirjassa on tunnistettu asianmukaisesti haasteet, toimenpiteiden tarve ja välttämättömyydet. Euroopan on toimittava ripeästi, itsevarmasti, tavoitteellisesti ja

kunnianhimoisesti. Sen on tiedostettava asemansa ja toimittava täysipainoisesti kansainvälisellä kentällä.

6.1.2 Syöksykierteen pysäyttämiseksi on vahvistettava luottamusta ja kysyntää. Erityisesti kriisin kielteiset vaikutukset työmarkkinoihin ja yhteiskunnan heikoimpiin jäseniin on torjuttava päättäväisesti. Tähänastinen makrotaloudellisten menettelytapojen valikoima ei pystynyt tarjoamaan asianmukaista vastausta ongelmiin, koska siinä ei otettu huomioon kotimarkkinoiden kysynnän merkitystä suhdannevaihteluille. Komissio on nyt myöhässä omaksunut ETSK:n jo vuosia esittämän vaatimuksen finanssi- ja rahapolitiikan aktiivisesta ja kysyntää vahvistavasta roolista, jonka on yhdessä tarjontaan keskittyvien toimenpiteiden kanssa vahvistettava kilpailukykyä. Komissio ja jäsenvaltiot ovat vihdoin ymmärtäneet budjettipolitiikassa tarvittavan laajempia toimenpiteitä, koska rahapoliittisten toimenpiteiden vaikutus on nykyisessä tilanteessa hyvin rajallinen.

6.1.3 Siksi onkin kiinnostavaa, että komissio huomauttaa vakaus- ja kasvusopimuksen joustavuuden lisääntyneen vuoden 2005 uudistuksen jälkeen. Joustavuutta on nyt hyödynnettävä. Se tarkoittaa, että nykyisessä epätavallisessa tilanteessa, jossa vallitsee samanaikaisesti sekä rahoitusalan kriisi että taantuma, kolmen prosentin alijäämärajan lyhytaikaista ylittymistä pidetään järkevänä.

6.1.4 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio korostaa EKP:n reaalitalouden tukemisessa omaksunutta myönteistä roolia. Komissio viittaa EKP:n tärkeään panokseen markkinoiden vakauttajana sen luotottaessa pankkeja ja lisätessä likviditeettiä sekä joustovaraan korkojen laskemisessa.

6.1.5 On ilmeistä, että kriisin jälkeisellä nousukaudella on jälleen keskityttävä finanssipolitiikan keskipitkän aikavälin tavoitteisiin, jotta julkisen talouden kestävyys ei vaarantuisi. Samalla on huolehdittava, ettei työtä tuotantotekijänä jälleen ylikuormiteta eikä menoja leikata kohtuuttomasti. Siksi olisi jo nyt harkittava esimerkiksi uusia tulolähteitä sisältäviä suunnitelmia. Lisäksi olisi muun muassa otettava huomioon, että kriisin aikana nousneiden valtionosuuksien palauttaminen ennalleen ei ole itse tarkoitus. Euroopan sosiaalisessa mallissa, jolle ovat tyyppillisiä vanheneva väestö ja korkeat sosiaaliset standardit, ei valtionosuuksien korkea taso välttämättä ole huono asia. Myös niissä valtioissa, joita yleensä keuhataan niiden onnistuneista joustoturvastrategioista, valtionosuudet ovat usein keskimääräistä korkeammat.

6.1.6 Sen lisäksi, että kansallisia toimenpiteitä täydennetään eurooppalaisilla, ne on myös ehdottomasti toteutettava koordinoitusti. Näin saadaan aikaan myönteinen rajat ylittävä heijastusvaikutus ja vältetään vapaamatkustajaongelma. Talouden elvytysuunnitelmaa tukemattomat valtiot saattavat heikentää toimenpiteiden vaikutuksia. Suhdannevaihteluja aktiivisesti vakauttavat maat taas leimataan maiksi, jotka pitävät taloutensa tarkoituksella alijäämäisenä. Erityinen vastuu näyttäisi olevan niillä jäsenvaltioilla, jotka pystyvät kokonsa puolesta vaikuttamaan ratkaisevasti kokonaiskehitykseen ja joilla taloudellinen joustovara on suhteellisen suuri.

(1) Komission lehdistötiedote ”Commission decisions on the Lisbon Growth and Jobs Strategy” (IP/08/1987) sisältää yksityiskohtaisempia tietoja toimenpidepaketista.

6.1.7 Myönteistä on myös, että kasvun elvyttämisestä huolimatta ympäristöä, ilmastonmuutosta ja energiaa koskevia tavoitteita ei jätetä huomiotta eikä unohdeta katsoa huippukehityneiden teollisuusmaiden rajojen ulkopuolelle. Maailmanlaajuisesta näkökulmasta merkitystä on myös perusteettomien protektionististen toimenpiteiden torjumisella.

6.2 Kvantitatiivinen arvio

6.2.1 ETSK korostaa tässä lausunnossa yleistä makrotaloudellista arviointia. Se aikoo kuitenkin jatkaa työtään ja arvioida yksityiskohtaisesti tehtyjä ehdotuksia ja päätöksiä tuonnempana annettavassa lausunnossaan. Samalla on keskusteltava myös tarvittavista tukioikeuteen tehtävistä muutoksista sekä globalisaatorahaston sääntöjen muuttamisesta. Eräitä komission laajaksi työvälinevalikoimaksi tarjoamia toimenpiteitä on vielä tarkasteltava kriittisesti. Niihin kuuluvat muun muassa kiistelty sosiaalimaksujen keventäminen ja työvaltaisten palvelujen arvonlisäverokannan alentaminen. Myös tukien ja ohjelmien myöntämisen kestävyttä avoimen kilpailun kannalta olisi tarkasteltava.

6.2.2 Koska talouden elvytysuunnitelmaan aiotaan yhdistää rakenneuudistuksia, on huolehdittava, että viime mainitut eivät ole kysynnän elvyttämistavoitteen vastaisia. Rakenneuudistukset on suunniteltava sellaisiksi, että ne ovat sosiaalisesti kestäviä ja tukevat kasvua ja työllisyyttä.

6.2.3 On syytä huomauttaa, että kahdelle vuodelle jaettavat 200 miljardia euroa kuulostaa määränä suuremmalta kuin se todellisuudessa on. Se sisältää huomattavan vähän uusia varoja. EU:n talousarviosta ja Euroopan investointipankilta saatavat varat ovat osittain jo päätettyjä maksuja, joita vain hieman aikaistetaan. Myöskään jäsenvaltioiden maksamissa varoissa ei usein ole kyse uusista, ylimääräisistä aloitteista vaan toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden hallitukset olivat suunnitelleet tai jopa hyväksyneet jo ennen Euroopan talouden elvytysuunnitelman laatimista.

7. Rahoitusmarkkinoiden uudelleenjärjestely

7.1 Lyhyessä ajassa syntyneet kaksi vakavaa kriisiä riittävät perusteeksi rahoitusmarkkinoiden uudelleenjärjestelylle, joka koskee muun muassa kauppaa, tuotteita, osallistujia, valvontaa ja

luottokelpoisuuslaitoksia. Uudelleenjärjestelyä tarvitaan sekä EU:ssa että erityisesti maailmanlaajuisella tasolla. Tämä on tarpeen luottamuksen palauttamiseksi mahdollisimman pian rahoituslaitoksiin, olipa kyse rahoituslaitosten keskinäisestä luottamuksesta tai sijoittajien ja kuluttajien luottamuksesta. Rahoitusmarkkinoiden uudistus ja niiden toimintakyvyn nopea palautuminen muodostavat keskeisen edellytyksen sille, että rahoitusmarkkinat pystyvät jälleen tukemaan reaali taloutta ja talouden elvytystoimenpiteet onnistuvat.

7.2 Euroopassa toteutettiin ilman suurempaa harkintaa useita Yhdysvalloista peräisin olevia toimenpiteitä, joihin kuuluivat muun muassa niin kutsuttujen rahoitusinnovaatioiden käyttöönotto, eläkejärjestelmien rahoitus ja kirjanpitomääräykset. Tulokset olivat tunnetusti huonot. Vastaisuudessa on painotettava jälleen enemmän eurooppalaisia näkemyksiä, vahvuuksia, kokemuksia ja perinteitä, joihin lukeutuvat myös osuustoiminnalliset organisaatiomuodot. Samalla on hyödynnettävä voimakkaammin laajentumisten myötä euroalueella lisääntyneitä ”kriittistä massaa”. Washingtonissa pidetyssä G20-maiden huippukokouksessa oli tästä jo myönteisiä merkkejä. Siellä saavutettuja tuloksia on nyt kehitettävä edelleen Lontoossa 2. huhtikuuta 2009 pidettävää G20-maiden huippukokousta silmällä pitäen.

7.3 Rahoitusmarkkinoiden välttämätöntä uudelleenjärjestelyä ja uudelleensääntelyä ei käsitellä komission talouden elvytysuunnitelmassa. ETSK toivoo tämän johtuvan ainoastaan siitä, että komissio suunnittelee EU:n rahoitusmarkkinoiden valvontaa koskevaa aloitetta, joka on tarkoitus hyväksyä heinäkuussa 2009. Olosuhteita uudistettaessa on tarkasteltava myös niitä tieteellisiä tutkimuksia, jotka viittaavat siihen, että laumakäyttäytymisen seurauksena spekulatiivisilla markkinoilla tapahtuu ylireagointia järjestelmällisesti molempiin suuntiin – eikä vähiten huomattavasti suurempien talouden toimijoiden tietokoneilleihin perustuvien kaupankäyntijärjestelmien ja -päätösten vuoksi. ETSK pidättää oikeuden esittää tuonnempana asiaa koskevat vaatimuksensa ja ehdotuksensa ja viittaa samalla Brysselissä 22. ja 23. tammikuuta 2009 järjestämäänsä konferenssiin ”Rien ne va plus – Euroopan sosiaalisen markkinatalouden elvytysmahdollisuudet kasinotalouden luhistumisen jälkeen”.

Bryssel 15. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi biosidituotteiden markkinoille saattamisesta annetun direktiivin 98/8/EY muuttamisesta tiettyjen määräaikojen pidentämisen osalta

KOM(2008) 618 lopullinen – 2008/0188 COD

(2009/C 182/16)

Euroopan unionin neuvosto päätti 5. joulukuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi biosidituotteiden markkinoille saattamisesta annetun direktiivin 98/8/EY muuttamisesta tiettyjen määräaikojen pidentämisen osalta

KOM(2008) 618 lopullinen – 2008/0188 COD.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä, eikä komitealla ole siihen kommentoitavaa, se päätti 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 192 ääntä puolesta 6:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pyörillä varustettujen maatalous- ja metsätraktoreiden tietyistä osista ja ominaisuuksista (kodifioitu toisinto)

KOM(2008) 690 lopullinen – 2008/0213 COD

(2009/C 182/17)

Neuvosto päätti 8. joulukuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pyörillä varustettujen maatalous- ja metsätraktoreiden tietyistä osista ja ominaisuuksista

(kodifioitu toisinto)

KOM(2008) 690 lopullinen – 2008/0213 COD.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä, eikä komitealla ole siihen kommentoitavaa, se päätti 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 186 ääntä puolesta ja 1 vastaan 7:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Ehdotus – Neuvoston direktiivi eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä (kodifioitu toisinto)

KOM(2008) 691 lopullinen – 2008/0206 CNS

(2009/C 182/18)

Euroopan unionin neuvosto päätti 19. marraskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 94 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Neuvoston direktiivi eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä (kodifioitu toisinto)

KOM(2008) 691 lopullinen – 2008/0206 CNS.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä, eikä komitealla ole siihen kommentoitavaa, se päätti 14.–15. tammikuuta 2009 pitämässään 450. täysistunnossa (tammikuun 14. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 180 ääntä puolesta ja 2 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 14. tammikuuta 2009

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

TILAUSHINNAT 2009 (ilman ALV:a, sisältää normaalit lähetyskulut)

Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	1 000 euroa/vuosi (*)
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	100 euroa/kk (*)
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, paperipainos, vuosittainen CD-ROM	22 EU:n virallista kieltä	1 200 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	700 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	70 euroa/kk
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	400 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	40 euroa/kk
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, kuukausittainen (kumulatiivinen) CD-ROM	22 EU:n virallista kieltä	500 euroa/vuosi
Virallisen lehden täydennysosa (S-sarja), tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat, CD-ROM, ilmestyy kahdesti viikossa	Monikielinen: 23 EU:n virallista kieltä	360 euroa/vuosi (= 30 euroa/kk)
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja – kilpailut	Kilpailua koskevilla kielillä	50 euroa/vuosi

(*) itonumeroiden hinnat: – enintään 32 sivua: 6 euroa
– 33–64 sivua: 12 euroa
– yli 64 sivua: hinta määritellään tapauskohtaisesti

Euroopan unionin virallisilla kielillä ilmestyvästä *Euroopan unionin virallisesta lehdestä* on tilattavissa 22 eri kieliversiota. Tilaus käsittää L-sarjan (Lainsäädäntö) ja C-sarjan (Tiedonannot ja ilmoitukset).

Jokainen kieliversio tilataan erikseen.

Virallisessa lehdessä L 156 18. kesäkuuta 2005 julkaistun neuvoston asetuksen (EY) N:o 920/2005 mukaan velvollisuus laatia kaikki säädökset iirin kielellä ja julkaista ne tällä kielellä ei väliaikaisesti sido Euroopan unionin toimielimiä, joten iirin kielellä julkaistavat viralliset lehdet ovat myynnissä erikseen.

Virallisen lehden täydennysosan (S-sarja – tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat) tilaukseen sisältyvät kaikki 23 virallista kieliversiota yhdellä monikielisellä CD-ROM-levyllä.

Euroopan unionin virallisen lehden tilaajat voivat pyynnöstä saada virallisen lehden liitteitä. Tilaajille ilmoitetaan liitteiden ilmestymisestä *Euroopan unionin viralliseen lehteen* sisältyvässä kohdassa "Huomautus lukijalle".

Myynti ja tilaukset

Julkaisu- ja tilauspalvelimien toimittamat maksulliset julkaisut ovat saatavilla jälleenmyyjiltämme. Luettelo jälleenmyyjistä löytyy seuraavasta internet-osoitteesta:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) on suora ja maksuton portti Euroopan unionin lainsäädäntöön. Sivustolla voi tarkastella *Euroopan unionin virallista lehteä* ja siellä ovat nähtävillä myös sopimukset, lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja lainsäädännön valmisteluasiakirjat.

Lisätietoja Euroopan unionista löytyy osoitteesta: <http://europa.eu>

